O. ZLATAN PLENKOVIĆ
dominikanac

BLAGDANSKE MISLI

II DIO

SPLIT 1961.

21 258

O. ZLATAN PLENKOVIĆ
dominikanac

BLAGDANSKE MISLI

II DIO

SPLIT
1961

Ništa ne smeta.
prof. RAFAEL RADICA
cenzor

Biskupski ordinarijat — Split
Br. 1646/59. — 22. X 1959.

Neka se tiska!
Biskup-apostolski administrator
† Dr. FRANO FRANIĆ, s. r.

Izdao
SAMOSTAN OO. DOMINIKANACA

SPLIT — Hrvojeva 2

Odgovorni urednik
O. MARIJAN ZUBAK

Štampa »Srboštampa« — Beograd, Zmaj Jovina 39. — Tel. 20268

Čitatelju!

Poslanice i Evanđelja u liturgijskoj godini bogata su riznica blagdanskih misli. Ali, tko bi mogao svaki redak protumačiti? Kad bi ovakav tumač dovršio tako golemo djelo?

Stoga sam se zaustavio kod jedne izreke iz pojedine poslanice i Evanđelja, te sam na tom jednom navodu pokušao graditi i razviti misli. Svrstao sam ih i porazdijelio u vidu nacrtnih govora.

Imao sam na umu Isusovu izjavu, što ju je u predsmrtnom govoru uputio svom Nebeskom Ocu: »Tvoja je riječ istina!« Stoga su moje misli toliko istinite, koliko su izricale Božju riječ.

Nakana mi je bila samo jedna: Kad moje usne u grobu zanijeme, a pero presahne, neka ovaj niz »Blagdanskih Misli« bude preživjeli ushit i tihi nastavak mog svećeničkog zadatka.

P.

I. NEDJELJA DOLASKA

»ČAS JE DA USTANEMO OD SNA«

Pascal je rekao: »Isus će biti u agoniji do kraja svijeta, ne smijemo kroz to vrijeme spavati!«

Zar ne, Bog je stvarao velika djela, a ljudi su se podali noći, zatvorili su oči. Možda i zato, da ih ne ustraši stvaralačka Božja ruka. U početku svijeta kao i danas!

Bog se podigao nad ništavilom, zapalio zvijezde, sunce i mjesec. Načinio je Zemlju i pokrenuo nebeski svod. I obazreo se, te sretno ubacio u svemir prvu stvaralačku riječ: »Sve je dobro!« — A ljudi su drijemali u ništavilu, kao da nijesu mogli biti svjedoci čudesnog zbivanja.

Sišao je među nas u prvoj Božićnoj noći, a ljudi su spavali. Bog je morao poslati anđele, da probude iz sna pozaspale pastire.

Čas prije krvavog umiranja na križu dođe Krist do svojih apostola, da ih trgne iz sna i uključi u tešku svoju agoniju.

Ležao je mrtav u grobu, a straže su se uspavale nadom, da on iz mrtvih ne će uskrsnuti.

Svijet će spavati, kad Isus dođe suditi, jer će »doći kao tat«.

I. San

A. *Ravnodušnost*

Oglasilo se blagdansko zvono. Odjeknule su gore, i glas zvona unio je u kršćansko srce radost drevnog hrvatskog religioznog života. A ti drijemaš u svojoj postelji, sanjaš o izletu,

kavani. Možda ti je zvono neprijatelj, jer te je prerano trglo iz sna.

Ustao si, a da se nijesi ni prekrižio, kao da bi ti znak križa donio nesreću u danu. Možda bi se i pomolio, ali ne znaš pravo što bi molio i kako bi molio. I tako prolaziš kroz dan ne znajući, da je blagdan sav Božji. A zvona zvone, voštanice obasjavaju lica vjernika oko oltara. Svećenik je na svojoj uzvisini, moli i pjeva za sve ljude. Za prisutne i odsutne. Blagdanska je Misa, sve je jedan sjaj, sve jedna molitva i jedna kršćanska radost.

Crkva je tvoj dom. Tamo si se krstio i učlanio u ovu najveću zajednicu na svijetu. Da li joj još pripadaš? Pohodiš li ponekad ispovjedaonicu? Primaš li bar jednom u godini svog Boga u bijeloj hostiji? Znadeš li, da su sakramenti prva pomoć u ranama života?

Ti si u uredu, na polju, u radionici, u školi. Govor je o tvojoj vjeri. Izvrgavaju je ruglu. Probudi li se u tebi ponos ili ti možda zanijeme usta?

Ravnodušje nas grize kao moljac. Starimo kao haljina, što dugo leži u ormaru neupotrebljena. Mi spavamo, dok se u srcima mnogih vjernika zbivaju čudesa. A Bog je u Otkrivenju na usta Ivana Evanđeliste rekao: »Da si bar vruć ili hladan! Ali si mlak, i zato ću te izbljuvati iz svojih usta!«

B. *Grijesi*

Grijeh je duboki san duše. Ponekad je to hipnotički san, gdje je Sotona i svaka zla želja hipnotizator.

Imade počinjenih grijeha, koji su neoprošteni. Zatvorili su nam oči i ne vidimo svoje zvijezde, što bi nas dovela do porođenog Boga. Usta su nam začepljena, te ne možemo dozvati nebesa, da nas spase. Srce nam je zablaćeno, pa smo izgubili tek za hranu odozgo.

Mi spavamo kao da smo siti, a gladni smo. Čini nam se da smo budni, a ne znamo se otrijezniti.

Imade u nama i oproštenih grijeha. Bog ih je zaboravio i nikad nam ih ne će više spočitnuti. A mi sanjarimo, rado bismo se na njih vratili. Pravimo pokuse s vlastitom hrabrošću, dok se ponovo ne srozamo u bezdan.

Poigravamo se grijesima i Božjom milostivošću kao dijete igračkom, što mu je majka poklonila za njegov imendan. A Bog je rekao u svom Evanđelju: »Dolazi noć, u kojoj nitko ne može raditi.«

II. Uzroci sna

A. *Lijenost*

Budi se dan, već su sve ptice otpjevale svoje jutarnje pjesme. A čovjek se boji dana. Teško otvara oči, kao da se boji onoga, što ga u danu čeka. Boji se istine, pa zatvara oči pred njom. A jednom bi morao ući u dan, u svijetlo što ga rasiplje Bog po molitvama i po svojim zapovijedima.

Netko se našalio s američkom udobnošću, pa je rekao: »U Americi rad ne izgleda kao kod nas. Tamo pritisneš dugme i sve sami strojevi rade.« — Čuo to neki naš primorac, te dodao: »Nije, brate, to za nas. Jer treba i dugme pritisnuti!«

Da li bismo pretjerali, kad bismo to primijenili na uspavane Hrvate katolike? Njihova udobnost se s katoličkog stajališta mora nazvati lijenošću.

Možda bi bilo potrebno da Isus još jednom siđe nad grob mrtvog Lazara, te da još jednom prolije suze za svojim mrtvim prijateljima. Ja vjerujem, da bi ih riječ Kristova probudila: »Lazare, ustani!«

B. *Pokvareni tek*

Koji su razlozi pokvarenog teka? Mnogostruki su, zar ne? Možda si se prejeo, pa su ti probavni organi klonuli. A i neznatni obrok hrane, što duši nije tečan, pokvari joj tek. To je slučaj s Jakovljeva zdenca. »Učitelju, jedi« — rekoše apostoli. A on ih ukori: »Ja imam hrane za koju vi ne znate!« — Jer dvovrsna je hrana, dvovrstan je tek. Duh se hrani istinom, a ne plodovima s polja, niti plodovima grijeha. I tko dade prednost tijelu, pokvari tek duha, te nije ni čudo, što ne osjeća zov istine i evanđelja.

A možda nijesi nikad ni okusio istine? Možda nijesi ni imao prilike da se nasitiš, jer spavaš dok se po kršćanskim crkvama dijele obroci! Zato je potrebno, da čuješ evanđelje, da se prošetaš do crkve, da obnoviš drage uspomene djetinjstva, kad su te veselili prvi pojmovi iz Katekizma.

Pokušaj, pruži ruku prema oltaru! Tvoj tek je pokvaren, pa ne možeš pravo suditi okus nebeske hrane, što ti je nudi kršćanstvo, jer još nikad nijesi kušao njezinu tečnost.

Krist je Samaritanki rekao: »Svaki koji pije od ove vode, opet će ožednjeti.« Zato se vrati u očev dom, tamo te čeka gozba i radost.

Dvovrsne su jasle Isusove: jedne su u Betlemu, a druge su u čovječjem srcu. Tamo ga je rodila Marija, pa ga nama

predala u sakramentima. On je sada tu, u sakramentima. Čeka na porod, na Božić u ljudskom srcu, htio bi da oplodi svaku dušu božanstvom. Htio bi da zablistaju zvijezde u nutrini svakog čovjeka i da se o Božiću čuju pjesme budnih pastira.

Božić dolazi, prva je nedjelja Dolaska. »Čas je da se prenemo oda sna!« Ustanimo, krenimo prema našim crkvama, jer ćemo inače Isusu, mjesto rođenja, prirediti getsemansko krvavo znojenje. I on će »biti sve dotle u agoniji, dok se mi ne probudimo od sna«.

Zar ne čujete prve zorničke melodije? Ne osjećate li, kako vam ispunjuju i srce i dušu?

Naše su crkve oživjele. Ustale su ptice još prije sunca i pjevaju s vjernicima:

Kore one lijene ljude,
dozivlju ih, od sna bude:
Srca gore, evo zore!

II. NEDJELJA DOLASKA

BIBLIJSKA OBEĆANJA

»Braćo! Što god je unaprijed pisano, pisano je za našu nauku, da strpljivošću i utjehom Pisma imamo nadu.«

Kako su se ljudi razdijelili u vjere! Već u početku! I kako je mnogo knjiga napisano o božanstvima i o nebesima! Nekome se sunce pretvorilo u božanstvo, nekome životinja, a nekome mrtva tvar. Sve najrazličitiji bogovi i pojmovi. Ali cijelo je poganstvo poznavalo jednu misao, u svima je tinjala žeravica kao u pepelu zapretana: doći će izbavljenje. Od te nade živjela je poganska filozofija i čekala je nekoga, koji će pokazati put. Čeznula je za Nepoznatim, da se pojavi, da kaže riječ, da se u njegovoj riječi rasplinu sve osumagljene misli poganskih mudraca.

U zbrci poganske literature izraelski proroci jasno govore. Njihova je riječ jasna, jer nije njihova, nego Božja. O njima veli sveti Petar u svojoj drugoj Poslanici: »Sveti ljudi su prorokovali ponukani od Duha Svetoga.« (1, 21)

Njihov je govor nalik na naše zorničke melodije, što zovu i pouzdano očekuju.

I. Proroštva

A. *Čežnja duše*

Nećemo pretjerati, ako kažemo, da su sve težnje duše prema nebesima bile nadahnute odozgor. Tako biva u životu. Kad nas rani život, od prirode dižemo oči prema zvijezdama. U tom smislu je svaka duša bila prorok, pa gdje god se nalazila. Razlike u vjerovanju, u rasnoj pripadnosti iščezavaju pred urođenim očekivanjem Spasitelja. Mnogo imade razloga, zašto se ljudska duša kroz vjekove uzdala, da će s nebesa sići netko, koji će usrećiti svijet.

Ponajprije, svijet je premalen zalogaj za velike zahtjeve ljudskog duha. Čovjek nije gmizavac i ne hrani se blatom. Doduše, on je ovisan i o materiji, ali ima nešto u njemu, što čezne za hranom duha. On voli umjetnost, školuje se, napreduje, misli. Sve ga to nutka, da potraži istinu u izvoru, da je očekuje od onoga, koji je razasuo istinu u svijet tako, da sva naša znanost nije drugo nego sabiranje, djelomično sabiranje istine, ljepote i dobrote, što se otkinula od Božjeg bića i posakrila u svemir.

Nadalje, teškoće u životu čovjeka su naučile, da je on o mnogočem ovisan. Iznad njega je priroda, nebeski svod i vrhovni upravitelj. Čovjek je kralj u prirodi, ali tek krvavim naporima može da se održi na životu. Pa, kad je trijezno mislio, morao je zaključiti, da se u prirodi poremetio red i da mora netko sklad uspostaviti.

Konačno, beskrajna čovječja težnja za mirom izjeda njegov duh, a mira nema. Ni u znanosti ni vjerskom lutanju. Zašto onda živi u njemu težnja za istinom, ako on nikada neće svoju žeđ ublažiti? Zašto ga narav i srce tjera da gleda u nebesa, ako se nebesa nikad neće otvoriti i otkriti tu vjekovnu tajnu?

Logika čovječje duše bila je neslomiva. Njezine čežnje bile su opravdane, jer je sam Bog podržavao tu vatru. I vatra je gorjela, srce je očekivalo, a nebesa su bila sve bliža zemlji.

B. *Glas Biblije*

Poganstvo je lutalo, očekivalo i naslućivalo. A Izraelci su pouzdano govorili o dolasku Mesije.

Izaija je zorni gledalac kršćanske budućnosti. Tri njegove izjave razotkrile su tajnu i objasnile mutna naslućivanja poganskih duhova: »Bog će sam doći, da vas otkupi.« (35, 4)

On glavom, a ne preko svojih poslanika — anđela. Dalje, ima li jasnijeg i jačeg izraza od ovog, kojim Prorok naziva buduću Bogorodicu — »Mladica Gospodnja?« Mladica, iz koje će niknuti nov porod i rod! Konačno, Izaija se poslužio otvorenim govorom, te veli: »Djevica će začeti i roditi Emanuela.« (7, 14)

Ezekija gleda u viziji, kako se s visine spušta nebesko sjeme, pada na zemlju, oplođuje ju i preobrazuje bijedni naš planet: »Uzet ću nešto od vrha cedra i posadit ću na zemlju.«

Glas Biblije je jedino svjetlo u mraku, u očekivanju Oslobodioca. Možda bi Izraelci bili izginuli u zbrci, da ih nije tješila riječ Biblije: »Evo Kralj tvoj dolazi k tebi.« (Zah. 9, 9)

II. Simbolika

A. *U prirodi*

Boravište prvih ljudi bilo je raskošno. Sve se izmijenilo poslije prijestupa, što su ga počinili pred svojim Stvoriteljem. Ali zemlja je i dalje ostala ista. Nicala je trava, klijali su usjevi i dozrijevali plodovi. Ljudi su se sjećali kvara, što je počinjen, ali priroda nije zanijemjela. Pričala je ljudima o zadanoj riječi, što je pala na izlasku iz Raja. Bila je to riječ, koja se usjekla u svaki cvijet, u svako stablo. Ono isto stablo, što je unesrećilo prve ljude, pretvorilo se u sliku, u propovjednika.

Pupoljak je probijao sa svake grane i dozivao u pamet ljudima »Jesejevu mladicu«, koja će jednoga dana, kad se ispuni vrijeme, blagosloviti zemlju i njezine stanovnike.

Klasovi su dozrijevali i lelujali se po uzoranim njivama i pričali neizrečenim riječima svakom prolazniku, kako će jednog dana svaka njiva postati oltar, gdje će se Bog sakriti u bijelo pšenično brašno.

Loze su se zelenjele, grožđe se rumenjelo i dozrijevalo. A vinogradari nijesu možda ni slutili, da će to isto vino jednog dana na kršćanskim žrtvenicima proteći kao otkupiteljska krv Isusova.

Cijela teologija je bila posakrivena u prirodi kao što se u čahuri sakriva leptir. Pupoljci su umirali od iščekivanja, da grane ulistaju. Klasje je ponosno sanjalo o danu, kad će se preobraziti u Mesiju. Lozin trs je radosno dozrijevao i osjećao, kako se svaka mladica njegova neprimjetno pretvara u žilu, kroz koju će proteći prolivena krv Spasitelja.

Priroda je šutjela. Ali, tko je gledao kroz biblijske oči, čitao je budućnost. Tko je imao biblijske uši, čuo je preuranjeno sjaj i pjesmu sa žrtvenika Novog Zavjeta.

Priroda je onda, u davna vremena, bila slika svega onoga što ima doći. Ona je bila i ostala veza između ljudi i nebesa. Ona govori, nadahnjuje.

B. *U Bibliji*

Ono što priroda nije uspjela da reče, izrekla su nadahnuta usta proroka. Sve je bilo rečeno i u slici.

Krist se žrtvovao kao Janje. Mogli ste to čitati u Abelovoj žrtvi janjeta. (1. Mojs. 4, 4 i sl.)

Krist je ovjekovječio smrt na križu u pretvorbu kruha i vina. To je već unaprijed prorečeno u Melkisedekovoj žrtvi. (I. Mojs. 14, 18)

Krist je izdahnuo na križu kao ucjena. To je nagovijestila žrtva Abrahamova, gdje vodi vlastitog sina na žrtvovanje. (I. Mojs. 22, 5)

Krist se pojavio kao otkupitelj. To je navijestila mjedena zmija, koja je liječila od uboda. (IV. Mojs. 22, 8 i sl.)

Krist je pokopan i uskrsnuo treći dan. To je rečeno u slici Jone, koji je proveo tri dana u utrobi ribe. (Jona 2, 1)

Svijet ga je očekivao, jer je o tome govorila ljudska duša, priroda i sam Bog preko proroka.

On je došao na prvi Božić. A doći će i na posljednji dan svijeta. Zato nas današnja poslanica sokoli: »Sve što je unaprijed napisano, pisano je za našu nauku, da strpljivošću i utjehom Pisma imamo nadu.«

Obećanja su se ispunila, na zemlji je procvjetao najljepši cvijet, rodio se Bog.

O mladice Djevo Marijo,
divan li je cvijetak tvoj!
Nema nigdje ljepšega
tu na zemlji toj! (Adventska)

III. NEDJELJA DOLASKA

NAŠA RADOST

»Kad veselje dolazi, otvorite mu vrata i prozore!« (Schopenhauer). To je razumljivo. Jer onog časa, kad je Adam s Evom po nalogu ostavio svoj Raj, radost nije pošla za njim. Ostala je u Raju: »Trnje će ti rasti.« I otada je zemlja zaražena patnjom tako, te bi se moglo govoriti o epidemiji boli. Tada je sunce izgubilo snagu, zemlja je, bez žuljeva, neplodna, a tuga se udomila na svakom uglu života.

Zato je radost rijedak gost, jer je ostala u visinama; a one su nam daleko. Naprotiv, žalost nas prati svakog dana, jer smo, zbog Adamove pogreške, još u kaznenom području.

Kršćanstvo je spojilo žalost i radost, ta dva nespojiva pojma, u jedno. I otkrilo nam je tu neprotumačivu tajnu: Do radosti se treba penjati u naporima i u žuljevima. Tko dakle strpljivo pati, penje se, uspinje se. Onda nebesa dolaze u susret, ona se sagnu, te neprimjetno preobrate bol u radost.

U tom smislu dovikuje današnja poslanica: »Radujte se vazda u Gospodinu, opet velim, radujte se!«

I. Izvori radosti

A. *Ljubav*

Mržnja ranjava život, a ljubav ga liječi. Liječi ga zato, jer drugome želi dobro kao i sebi. To je definicija ljubavi. Zbog toga ona usrećuje.

Usrećuje ponajprije onoga koga ljubimo. Tko je postao dragi gost našeg srca, taj mora osjetiti ono što sv. Pavao pridaje ljubavi: »Ljubav trpi, dobrostiva je, ne zavidi, ne hvasta se, ne traži svoje, ne razdražuje se, ne misli o zlu, ne raduje se nepravdi, sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada, sve trpi.« (I. Kor. 13)

Zar onda nije ljubav isto što i radost u duši brata čovjeka? Postoji dakle apostolat radosti, a to je carstvo ljubavi. Zato je Goethe rekao, da »ljubav i radost posjeduju krila za velike pothvate«.

Usrećuje i onoga koji ljubi. Jer ljubav je nagrada samoj sebi. Čovjek naime, pored sve svoje zloće, u dubini duše je plemenit, jer je otisak, slika Božje dobrote. Stoga i njega veseli darivanje; a darivanje je u ljubavi na vrhuncu. I zato ljubiti znači biti radostan, znači ublažiti izvore životne boli, a otvoriti izvore veselja.

B. *Vjera*

Koliko nejasnoće u životnim pitanjima! Koliko boli u rješavanju životnih zagonetaka! Ali od onoga časa, kad se Bog objavio i pokazao nam putove u Evanđelju, zemlja je postala snošljiva.

Mi sada znamo, da nijesmo djeca slučaja. Znamo i to, da nas nije rodila zemlja, već da smo djelo nebeskog Umjetnika, koji nas je gradio po svom nacrtu, te da njemu pripadamo kao meteor svojoj zvijezdi.

Mi po vjeri znamo, da nam nije priroda gospodar. Ni priroda ni smrt, ni čovjek. Naš je vladar i gospodar Bog Otac.

Mi znamo, da nijesmo igračka sudbine, povijesti, već da nad svijetom i nad događajima bdije Brižljivi Bog.

I tako nam se vjerovanje preobratilo u veselje, u sigurnost života. Naša vjera je sreća, stalnost spoznaje i usmjerenost osjećaja. Jer Bog je naša misao, naša vedrina u tmurnim danima. On i nitko drugi! »Bog je radost, zato je pred svojom kućom objesio sunce.« (K. Lange) To sunce je naša vjera! U tom svjetlu gledamo Boga među nama, te osjećamo, da živimo s njim u svetom braku. I radost je na vrhuncu, kad s pouzdanjem možemo i smijemo reći: »Oče naš!«

II. Radost je mir

A. *Mir razuma*

Oluja s Genezaretskog jezera ponovila se mnogo puta. Isto tako na pučini kao i intelektualnom životu čovjeka. Ljudska misao je u oluji, prijeti joj brodolom. I kad ne bi bilo Evanđelja, cjelokupna znanost bila bi povijest zabluda.

Ali Bog je u ovo beskrajno traganje za istinom ubacio iskru svoje istine. I otada imamo sidro, što nas spasava. Na taj način oluja je postala neopasna, jer vidimo luku. Jer je brod snabdjeven potrebnom spremom.

Uveden je red u naše misli i u naše umovanje, te sada znamo što ne smijemo prekoračiti i tko nas može izbaviti iz zablude.

Unesen je mir, jer nam se otkrila tajna svijeta. Bog nam je rekao, da je svijet njegovo djelo. Očitovao nam je sve i objasnio, da je sve poteklo od njega i da sve k njemu putuje. Jer morila nas je misao, zašto smo rođeni, zašto trpimo i zašto umiremo. Sada znamo, da smo ovdje tek na prolasku, na putovanju, na privremenom izletu. Jasno nam je, da smo došli na svijet samo zato, da nakon kratkog vremena otputujemo k Bogu, koji nas čeka.

Tu se skriva čvor kršćanskog optimizma: Krist je ispružio ruku kao nekad na Genezaretskom jezeru, i nastao je mir u nemirnom čovječjem razumu. »Mir, što nadvisuje svaki osjećaj.«

B. *Mir ćudoređa*

S druge strane opet, čovjek se trga između dobra i zla. I nikad se sam iz tog škripca ne bi mogao izbaviti. Jer u zlo pada kao po kosini. Čini se, da smo za zlo školovani. Kao da smo se za to rodili. Stoga je potrebna čvrsta ruka, da nas u ovom brzom padu zaustavi.

U ovoj najbolnijoj oluji moralnog života potreban nam je Bog, jer bi nas inače progutao očaj. Jest, potreban nam je Bog, jer mi sami ne bismo nikad uspjeli zaustaviti ovaj krvavi rat između tijela i duha, između zla i dobra. Bez njega zapali bismo do grla u blato, te bi nam s vida iščezao naš put.

Ali Bog je po našim crkvama porazmjestio ispovjedaonice. Te male i neprimjetne svjetionike, koji jasno osvjetljuju naše životne staze. To nijesu svjetionici, to su Božje ljekarne, gdje dobijamo lijek za sve rane. To nijesu ljekarne, to su milostive Božje ruke, koje miluju i opraštaju. Ne! To je sam milostivi Bog, koji silazi na zemlju, da nas vrati na put, da izgubljenog sina u zagrljaju privede na gozbu.

I kad toga ne bi bilo, tko bi do kraja podnosio mrak što ga na oči baca moralni pad?

Tko bi izdržao samoću, što je duša osjeća, kad se Bog od nje udalji?

Tko bi od straha mogao živjeti pred uvredom, što je grijeh nanese Gospodaru i Sucu?

Zar bismo mogli disati, zar bi se mogla roditi u duši iskrena radost, kad bismo morali čekati čas, da nas nebesa satru gromovima?

Ali Bog je milosrđu podigao spomenik u svakoj ispovjedaonici. I zato smo proglasili i nazvali svoj kršćanski život optimizmom. Otvorilo se nebo i opunomoćilo čovjeka, da kaže najljepšu, najutješniju riječ, što se ikad na zemlji čula: »Ja te odrješujem, idi u miru!«

I poslije oluje, što ju je podigao grijeh, nastala je tišina, u kojoj duša uživa mir. Mir, koji je jedini kadar, da unese u čovječju nutrinu zrnce životne radosti.

Naša radost! A gdje se rodila?

U ljubavi i u vjeri! I kad nas poslanica poziva na radost, na optimizam, poziva nas na mir. Savjetuje nam, da umaknemo olujama razuma i volje, pokazuje nam put do istine i do dobrote.

Tamo je radost, tamo ćemo je naći!

»Radujte se vazda u Gospodinu, opet velim, radujte se!«

Slušaj, srce, pjevaj, srce, dobrom Kralju svojemu,
pjevaj vijekom pjesmu lijepu, pjesmu svoju
zahvalnu! (Adventska)

IV. NEDJELJA DOLASKA

ZORNIČKO SVJETLO

Bila je mrkla noć, kad se Isus rodio. O ponoći, kad sve spava, kad su sva svjetla bila pogašena. Mrak je bio na vrhuncu u dušama, u kućama, u prirodi i u čudoređu. Zato je svatko očekivao zvijezdu, koja će objaviti dolazak svjetla.

U takvom je raspoloženju liturgija četvrte nedjelje Došašća. Tekstovi u Misi nestrpljivi su od čežnje, jer je Božić na vratima. »Ulaz« doziva: »Rosite nebesa s visine.« »Molitva« vapije: »Probudi svoju silu i dođi.« »Na stepenicama« se čuje: »Blizu je Gospod.« »Evanđelje« poziva: »Pripravite put Gospodnji.« A »Pričesna« kao da već gleda ostvarenje najveće Tajne, okrenula se licem prema betlemskoj špilji i veli: »Evo, Djevica će začeti i poroditi sina.«

Sve je u tihom i pritajenom veselju kao u kući, gdje se očekuje dijete.

U ovom nestrpljivom raspoloženju, što ga budi blizina Božića, Poslanica se javlja kao tješitelj. I u jednoj misli postavlja program Kralju koji dolazi: »On će rasvijetliti, što je sakriveno u tami!« — To je zorničko svjetlo, što ćemo ga mi osjetiti u znanosti i u čudoređu.

I. U znanosti

A. *Praznovjerje*

Kroz tisuće godina magija je mnogima nadomještala pravu istinu o Bogu. Poganstvo je proživljavalo ono, što mi doživljujemo u gladnim ratnim danima. Mjesto izvorne hrane i odjeće, morali smo se služiti »surogatima«, nadomjescima. I kad je osvanuo mir, nadomjesci su pomalo nestajali. Tako se dogodilo i poganstvu. Mjesto pravog Boga, imalo je krive bogove. Mjesto Evanđelja, služilo se vračanjem, mjesto Mise, klanjalo se bogovima i žrtvama životinja.

Krist se pojavio i u poganskom svijetu, rasplinuo praznovjerje. Njegova je nauka obasjala krive bogove, te su ljudi jasno vidjeli njihovu bijedu i nemoć. Njegova nauka osvijetlila je vračare, pa je svima bilo jasno, koliko je njihova znanost neosnovana. Njegova nauka rasvijetlila je životinjske žrtve, a Misna žrtva nadvisila je sve, i molitve i darove.

I tako se kod starog svijeta noć pretvorila u dan, upravo onako kako se to zbilo u Božićnoj noći.

Novi svijet, u kome i mi živimo, čini se, da se još nije posve otresao poganštine. Još uvijek imade ljudi, koji se kla-

njaju materijalizmu, te iznad materije ne vide ni nebesa, ni Boga, ni duše, ni raja, ni pakla. Još uvijek imade praznovjerja i kod dobrih kršćana. Pa, što mislite, oni poštuju svoju vjeru, ali se nikada neće rukovati križajući ruke. Pred svojom kućom imaju potkovu, konjsku potkovu, da im donese sreću. Spiritiziraju, »dozivaju duhove«, gataju iz graha, iz crne kave, u noći Stare Godine tale olovo, i tisuću drugih ludosti.

Ali iznad svega svijetli Božja zvijezda, koja je osudila na smrt i staropogansko i novopogansko praznovjerje. Presuda je izrečena prvom zapovijeđu Dekaloga: »Ja sam Bog tvoj!«

B. *Zablude*

Nije lako razlučiti istinu od laži, osobito onda, kad se laž obuče u ruho sistema. Još je teže raspoznati istinu, kad je ona ovijena polulažima. Zato se teško oteti zabludi, kad u njoj ima ponešto i istine. To bi se moglo u slici ovako kazati: Pred nama je priređeno na trpezi jelo. Gladni smo i moramo nešto pojesti. Jelo nije tečno pripravljeno, jer je ili presoljeno, ili premalo soljeno. Ali jedemo, jer smo gladni. Eto, to mnogo puta doživljujemo u kinu, u štampi, u propagandi, u politici i u privatnim razgovorima. A moramo znati, da je sve zabluda, gjegod ima i zrnce neistine. Jer Istina ne trpi laži, kao što obasjan dan ne podnosi mraka.

Zablude su dvovrsne, jer su i ljudske nakane dvovrsne. Možemo govoriti o znanstvenoj i o zlonamjernoj zabludi. Netko je na primjer prijatelj istine. On je traži, traga za njom. Ali u tom teškom istraživanju, pao je u zabludu. I brani je svim silama. Njega je u zabludu povela ljubav prema istini.

Ali imade i takvih ljudi, koji se igraju istinom. Grade filozofske sisteme, uvlače se s njima u politiku, u literaturu, u dnevnu štampu. Njihova nakana nije plemenita, jer žele izgurati, poniziti i uništiti evanđeosku istinu. Njihova je zabluda zlonamjerna, jer ne traže istinu, već laž.

Ali jednom će i na njih pasti zraka Božjeg svjetla. Tada će osjetiti, kako je smrdljiva zemlja i kako ih zovu visine. Osjetit će, da je istina visoko, i da ih neka nevidljiva sila diže, nosi. Krila će im narasti, da se popnu do istine. Dogodit će im se ono što je Flaubert jednom izjavio: »Kad bi čovjek stalno gledao u nebo, počela bi mu rasti krila.«

II. U moralu

A. *Načela*

Jeste li ikada promatrali, kako sunce grije i tjera u život prirodu u prvim danima proljeća? Jeste li ikada vidjeli, kako

ćudoredna načela Kristove nauke oživljuju i postavljaju red među ljudima? Ja ne znam, da li itko može prebrojiti zakone, što su ih ljudi po raznim državama izdali i proglasili. Gomila zakona, ponekad gomila suprotnih zakona. U tom smislu se Pascal narugao u svojim »Mislima«: »S ove strane rijeke je nešto zakon, a s druge strane rijeke je krivično djelo.«

Ali, otkako se objavio Bog, svi su se zakoni etičkog života sveli na deset propisa. Tri prve zapovijedi uzele su u zaštitu Božju čast, a svih ostalih sedam štite čovjeka: njegovo vlasništvo, njegovu vlast, život, brak i njegov položaj u društvu.

Zvijezda, što se pojavila nad Betlemom, jest zapravo moralni zakon. To je zorničko svjetlo, što je izvelo krštenje u znanosti, a nadasve u moralu. I otada je na snazi vrhovno načelo dobrote: »Ne čini drugome, što ne želiš da tebi drugi učini, a čini drugome, što želiš da tebi drugi učini!«

B. *Djela*

Dalek je put od načela do prakse. Ali nitko ne može poricati, da je veoma velik broj ljudi u djelo priveo kršćanska načela.

Sveci i mučenici su to dokazali. Danas to dokazuju tisuće redovnika, časnih sestara, svećenika, misionara, kršćanskih majki, mladića, djevojaka, muževa. Oni možda i griješe, ali iz bijede, iz slabosti. Ali njihova je želja i nakana, da slijede Isusa Krista. I oni ga slijede, jer je glavnina dobrote u nakani. Uostalom, ne možemo zatvoriti oči pred njihovim beskrajnim žrtvama, što ih polažu Bogu na čast, a bratu čovjeku na korist. Njihov život je primjena Dekaloga, Bog se stalno očituje u njihovim djelima kao što stalno boravi u posvećenoj Hostiji.

Ali, Kristova je želja, da božićno svjetlo tako osvijetli duše, da se njegova zakonska volja opazi u govoru, u suzi, u smijehu, u prijateljstvu, u šetnji, na polju, u uredu, u jelu, u odmoru, u molitvi.

Sve bi se to moglo izreći mudrom mišlju Fichteovom: »Moral vodi u nadsvijet djelom.«

Poslanica četvrte nedjelje Dolaska najavljuje veliku ulogu božićnog svjetla: Bog će zasjati kao sunce starom i novom svijetu. Obasjat će našu nejasnu znanost i naš krhki moral.

»On će osvijetliti što je sakriveno u tami.«

Molimo s adventskom pjesmom, da dopre Božje svjetlo i do onih, koji su još u tami:

Svani, dane, i noć skrati,
sini, sunce, i povrati
Bogu čast na visini
svijetu mir na nizini.

BOŽIĆ

NOVI SVIJET

Tisuće godina Izraelci su dozivali, očekivali. Vapili su u molitvama i u žrtvama. I On se odazvao ove prosinačke noći.

Izmolili su ga kao što je i neplodna Ana, žena Elkanina, isprosila molitvom od Boga svog sina Samuela, te mu i dala to ime, što znači »isprošen«. Isprosili su ga, a mi smo ga dočekali.

I kako su se prevarili! Nijesu se nadali ovakvom Mesiji. Jer su ga čekali i ne znajući, kakav će biti. A mi smo ga primili i upoznali kao Boga, koji je došao među nas.

O, kako je velika razlika između njih i nas! Njima je obećao, a nama je dao. Njima je govorio preko posrednika, a nama je on sam glavom došao i objavio istinu o nebu.

Taj međaš između starog i novog svijeta istaknula je današnja poslanica riječima: »Bog je nekada mnogo puta govorio preko proroka, a u posljednje dane progovorio je i nama po Sinu.«

Tu je granica između onoga, što je bilo nekada i onoga što je danas.

I. Nekada

A. *Bog je daleko svećenstvu Starog Zavjeta*

Jehovi u Starom Zavjetu prilazili su svećenici sa strahom. Nije im dopuštao nikakve bliže veze. Mogli su ga zamisliti kao suca i gospodara, ali nikada kao oca i prijatelja. Zato im je dao posebni obrednik po kome će mu pristupati.

Jedna mala slika osvijetlit će, kakav je bio dodir svećenika s Jehovom. Neki pastir čuvao je ovce svojemu tastu, madijanskom svećeniku. Jednoga dana odvede on stado u pustinju te dođe na goru Horeb. Kad je stigao, ugleda čudnovatu vatru. Pogleda bolje, »a to grm plamenom gori, ali ne izgara«. Približi se, da vidi, zašto grm gori, a ne dogorijeva. Ali se iz grma javi Bog: »Mojsije! Mojsije« Pastir odgovori:

»Evo me!« A Bog mu reče: »Ne primići se bliže ovamo!« — Toga časa je otpočeo razgovor između Boga i Mojsija o vodstvu naroda. Ali Mojsije nije mogao ni u jednom času pogledati u gorući grm, već je zaklonio svoje lice, jer se bojao pogledati u Boga. (II. Mojs. 3)

B. *Bog je daleko narodu*

U ono doba nije ni narod mogao doći u izravni dodir sa svojim Jehovom. Kad je Bog nešto naređivao, to je učinio preko svojih proroka. Preko usta svojih odabranih ljudi poučavao je, sokolio i korio svoj izraelski narod.

Znate li kako su objavljene narodu Zapovijedi? One iste zapovijedi što ih učimo u našemu školskom katekizmu. »Zagrmješe gromovi i zasijevaše munje... Sav narod zadrhta. Gora Sinaj bila je sva u dim ovijena, jer je bio Gospod u ognju sišao na nju... Siđi, — reče Bog Mojsiju — opomeni narod, da se ne protisne do Gospoda, da ga vidi! Inače bi ih mnogo poginulo.« (II. Mojs. 19)

Bogu su pristupali izdaleka, a žrtve, što su ih prikazivali, bile su tek daleka slika onoga što će doći.

II. Danas

A. *Bog u rukama svećenika*

Danas Bog sa svojim svećenicima ne govori kroz goruću grm. Ne! Onog dana, kad se pojavio u jaslama kao maleno dijete, dopustio je, da mu pristupimo kao djetetu. Kolika razlika od onda i danas! Ta, danas svećenici nose na rukama Boga kao presvetu »igračku«.

Eto, na našim oltarima gore svijeće kao što je na gori Horeb u plamenu gorio nedogoreni grm. Ali Bog se nije skrio u plamen. On je nakon Posvećenja visoko uzdignut rukama svećenika, da ga vide svi, kojima srce gori kao ova voštanica na oltaru.

Toliko je danas Bog blizu svojim svećenicima, da oni u času Pretvorbe kruha i vina ne govore: Ovo je tijelo njegovo, već naprotiv: »Ovo je tijelo moje, ovo je krv moja.«

Možda nijesmo nikada mislili, da nam je ovu odvažnost dala Božićna noć! Jer, otkad se Bog pustio Mariji u ruke, primile su ga i svećeničke ruke. Ne iz znatiželje, ne samo radi svoje koristi, nego radi čitavog naroda.

B. *Bog u srcima vjernika*

U Starom Svijetu Bog je rekao Mojsiju: »Opomeni narod, da se ne protisne do Gospoda, da ga vidi! Inače bi ih mnogo poginulo.« A danas ovo Dijete iz jaslica zove: »Dođite k meni svi!«

I danas mi ne znamo, kome je Bog bliži, da li svećeniku koji ga nosi na rukama, ili dušama vjernika koje ga primaju na stan.

U ispovjedaonici svećenik diže svoju pomazanu ruku i veli: »Ja te odrješujem od tvojih grijeha.« Tog časa odlazi Sotona, a na njegovo mjesto dolazi Bog, koji prašta.

S oltara pod Misom svećenik pruža u sabranosti komadičak posvećena kruha, u kome su sva nebesa, i veli: »Tijelo Gospodina našega Isusa Krista neka te čuva za život vječni.« Tog časa silazi u dušu euharistijski Bog.

Zaručnici kleče na vjenčanoj klupi pred oltarom, a svećenik ih blagosilja, vezuje u sveti kršćanski brak. I oni odlaze, ali ne sami, jer s njima polazi u život i njihov Bog.

Na samrtnom krevetu izdiše umorno ljudsko tijelo. Nitko nije prisutan, samo svećenik. Posljednja je ispovijed, posljednja je pričest, posljednje je pomazanje. To je i posljednji susret s Bogom na ovoj zemlji. »Otiđi, kršćanska dušo«, i ona odlazi u naručju Božjem u onaj svijet, gdje je teško, mučno i jezovito otići bez Božje pratnje.

Danas Bog nije daleko svojim vjernicima. On živi među njima iza malih vratašca svetohraništa u zlatnoj čaši. Je li to najveća blizina? Nije li donekle tako boravio i među Izraelcima u Kovčegu zavjetnom? Nije li se isto tako pojavio u zapaljenom grmu i u grmljavini na Sinaju?

O, da! Ali se zbilo nešto neviđeno u novome svijetu. Jasle su se preobrazile u piksidu. a piksida u ljudsko srce. Zato nam je danas Bog toliko daleko, koliko je daleko naše srce od nas!

Nekada je svijet nalikovao adventu. On je očekivao. Današnji svijet, novi svijet, nalikuje Božiću. Jer mi smo Boga dočekali.

I u tom je beskrajna razlika, jer je onda »govorio po prorocima, a u posljednje dane progovorio je po Sinu!«

Progovorio je, došao i nastanio se među nama: »Dijete Isus sada daleko nije, on je blizu nas!« (Božićna pjesma)

NEDJELJA U BOŽIĆNOJ OSMINI

OTAC I OČUH

Bitka za dušu još nije dovršena. Boj će trajati sve dotle, dok duša na smrti ne ostavi tijelo. U toj najkrvavijoj borbi otimaju se za dušu dva vojskovođe: Bog i Sotona. Bolje: otimlje se samo Sotona, jer duša je Božje vlasništvo, a otpadom od Boga prelazi u vlast Sotone.

Ali golema je razlika između ova dva rata. Toliko se razlikuju nasrtaji Sotone od Božje brižljivosti, koliko je daleko nebo od zemlje. Jer Bog se bori za čovječju dušu iz ljubavi, a Sotona na nju navaljuje iz mržnje. Bog bi je htio sačuvati na životu, a Sotona bi je htio uništiti. Bog joj nudi slobodu, a Sotona bi je rado poveo u ropstvo. Bog joj je otac, a Sotona joj je neprijatelj i ubojica.

Treba se opredijeliti. Ne preostaje nam drugo nego birati: ili Božji sinovi ili Sotonino roblje!

I. Sinovi Božji

A. *Pravo*

S pravnog stanovišta jasno se može zaključiti, da smo u najizravnijem srodstvu s Bogom. Mi smo sinovi Presvetog Trojstva.

Pravo na ime sina imamo po Bogu Ocu. Jer, što je sin? Mi smo došli na svijet i nazivamo ocem, onoga, koji nas je priveo na svijet. I kad bih sav bio od moje majke, onda bih jedino svoje roditelje u obitelji zvao imenom oca i majke. Ali, oni su mi samo poklonili tijelo, a duh, koji boravi u mom tijelu, Božje je djelo. I koliko je duša vrednija od tijela, toliko mi je vredniji roditelj duše od roditelja tijela.

Pravo na ime sina imamo po Bogu Sinu. Jer onog dana, kad se Bog odvažio da se očovječi, postao je po tijelu svakom čovjeku brat. Božićna noć privela je drugu Božansku Osobu na svijet, Isus je primio naše tijelo i postao kao jedan od nas. Kretao se je među nama, živio i umro, te smo svi mi skupa s Njim zazivali jednog Oca na nebu.

Pravo na ime sina imamo po Bogu Duhu. Bio je to pc· vijesni čas, kad se u vatrenim jezicima spustio Duh nad apc· stole i nad vjernike. Od onog dana nam je dopušteno, da Boga zovemo imenom »Oče«. — »A jer ste sinovi, odasla Bog Duha Sina svoga u srca naša, koji vapije: Abba, Oče!«

B. *Baština*

Pala nam je u ruke dragocjena baština. Doživjeli smo ono što se dogodi sinovima bogataša. Bez muke smo primili u nasljedstvo cijeli Božji imetak.

Koji imetak? Naša je cijela zemlja, jer ona je prvotno Božje vlasništvo. Ljudi su je podijelili, ljudi su stvorili pojmove »moje«, »tvoje«. Naš je cio ljudski rod, jer su svi ljudi Božja djeca, bez obzira na njihovu političku pripadnost, rasu, boju i jezik. Ljudi su razdvojili granicama Božju braću.

Naše je nebo, jer nam je Bog silaskom u Božićnoj noći pokazao put do nebesa. On je silazeći ostavio iza sebe trag, da i mi tim istim putem možemo po njegovim stopama uzići na nebo. Štoviše, izradio je plan, nacrt, po kome se veoma lako možemo popeti do nebesa. Osim toga, zajamčio nam je vlastitom glavom slavu u nebesima.

Sve što je Božje i naše je: i zemlja i sveta Crkva i nebo u kojem stoluje Presveto Trojstvo.

Zato ti više »nijesi rob nego sin!«

II. Sinovi sotone

A. *Otpad*

Nema sredine. Nema izlaza iz ovog izbora. Tko ne odabere Božje sinovstvo, tog istog časa je zakonski pripao Sotoni. To se može dogoditi na dva načina: u načelu i na djelu.

U načelima se čovjek priključi Sotoni, a da se i ne primijeti. Jer Zloduh se znade vješto ulisičiti i pristupiti kao prijatelj nauke i vjere. Znade on u pravi čas krivotvoriti Isusovo čudo u Kani, te u trenutku pretvoriti vino u vodu. Štoviše, on u svojoj diplomaciji provodi ono, što je Isus kao iz šale predbacio stoloravnatelju na svadbi u Kani: »Svatko iznosi najprije dobro vino, a istom, kad se gosti ponapiju, iznosi rđavije.« (Iv. 2, 10) Ne prilazi Sotona čovjeku budalasto, iznese i on na stol ponajprije zdravo vino. A onda, kad zamagli čovječje oči, ubacuje pomalo octa, kiseliša, a na kraju i otrova. I tako neprimjetno prelazi iz istine u laž, dok se čovjek intelektualac ne nađe u znanstvenoj i vjerskoj zabludi. Otale su potekle vjerske sekte, raskoli i svi krivi filozofski sistemi.

A na djelu? Ovom istom taktikom poslužitelja za stolom napravi Sotona neprimjetan prijelaz iz dobrote u zlo. Ponajprije ponudi nedužnu stvar. A onda prekuhava zalogaje, dok čovjek ne okusi grijeha.

Na taj način religijski i intelektualni život čovjekov prelazi u vlast Sotone. I on caruje, njegovo je carstvo u znanstvenom pogledu zabluda, a u vjerskom grijeh. U tom carstvu imade on i svoje sinove. Ali to nijesu sinovi, to su robovi laži i zloće.

B. *Baština*

Što im novi gospodar može ponuditi? Nudi im sve kao i Kristu, kad ga je u pustinji iskušavao. Ali ništa im ne može dati, jer ništa nije njegovo. Može im dati samo mrak, jer on je, kako veli Jörgensen, »knez tmina«. Upravo tako, jer otkako se Sotona prometnuo u hajduke, uzeo je u zadatak da pljačka, ubija i krade.

On je pljačkaš istine, jer se služi lažima u nauci i u vjeri. On je ubojica, jer je u mnogim dušama uništio volju za dobrotom.

On je kradljivac, jer gori od želje, da pokrade Božju baštinu, što je uživaju Božja djeca na zemlji. Najveća je naime sreća za čovjeka, kako veli Toma Akvinski, kad je u miru s Bogom. A najteža je nesreća, kad se otkine od Boga U raskidu čovjekova prijateljstva s Bogom postiže Sotona vrhunac svog uspjeha. To je ono što Toma Akvinski naziva »aversio a Deo«, odmetnuće od Boga. Time se duša odriče Božje baštine, a prihvaća Sotonine mrvice, te, u usporedbi s Božjim sinovima izgleda kao kukuruzov okomak, kao kopljača bez zastave, kao vojnik bez oružja, kao baštinik, ali bez baštine.

Duša ne može služiti dva gospodara. Ili je u vlasti Božjoj ili u vlasti Sotoninoj. Ili je u naručju Očevu ili je u podložnosti Očuhovoj. Jer Bog nam je Otac, a Sotona nam može biti samo lažni Očuh.

Bog nam je od prvog Božića do zadnjeg dana našeg života, dao prilike, da ostanemo njegovi.

»Nijesi više rob nego sin; a ako si sin, i baštinik si po Bogu.«

NOVA GODINA

PAVLOVA ČESTITKA

»Živimo na ovome svijetu trijezno, pravedno i pobožno!« Kako su različite čestitke, što ih prijatelji naizmjenično dijele u Novoj Godini! Ima u njima mnogo iskrenosti, a i neiskrenosti. Ponekad to biva iz prazne uljudnosti, da nam prijatelj ne zamjeri, ako mu ne stisnemo ruku, ili ako mu ne otpošlje-

mo oslikanu dopisnicu. Ponekad se čestitka obavlja uz kolače, vino, crnu kavu i dobre cigarete.

Između nebrojenih čestitaka čuo se i Pavlov glas iz današnje poslanice. To je čestitka, što je namijenjena cijelome kršćanskom svijetu. Iskrena je i prijateljska: »Trijezno, pravedno i pobožno živite!«

I. Trijezno

A. *U tijelu*

Dva su nagona usidrena u čovječjem tijelu. Jedan i drugi je bez razuma. Zato je potrebno, da preuzmemo kormilo, kako nas ne bi doveli do pijanog stanja. Jer opija i hrana i piće i nagon.

Trijezno u jelu i piću! Jer ni konj ne jede preko mjere, niti pije preko mjere. Kad mu je dosta, odlazi. Ni čaša ne prima više od svoje mjere. Kad je puna, preliva se. Tako i čovjek! Kad prijeđe mjeru, prelijeva se, izvrgnut je ruglu, sramoti i nebrojenim opasnostima. U tom stanju lako počini prijestup protiv čovjeka i protiv Boga.

Trijezno u nagonu! Jer razmnažačka snaga nije nam dana za zabavu. Ona vodi nekoj svrsi. Ni životinje se ne zabavljaju besciljno. Kad ih priroda na to pozove, oni vrše volju Stvoritelja, nastavljaju stvaranje svojih nasljednika. Tako bi trebao postupati i čovjek! Morao bi, nažalost, uzeti za uzor u toj stvari životinje. Jer što je izvan braka zabranjeno, može i u braku prijeći granice trijeznosti.

B. *U duši*

Trijezno u duši! A to znači uspostaviti sklad u mislima.

U mislima! Jer znate li, kamo dovode pretjerane misli? Do razočaranja. Jer previše smo očekivali od ljudi. Pretjerano smo vjerovali u njihovu ljubav i pomoć. A kad nam je životna zbilja pokazala istinu, pali smo u razočaranje.

U žalost. Jer smo se previše veselili svijetu, koji nam ne može pružiti duboke radosti. Pa kad nam je zbilja pokazala, da se život sastoji od samih boli, našli smo se u neprebolnoj tuzi.

U lakomislenost. Jer previše vjerujemo u sebe, a premalo u svog Gospodara. Pa nam se čini, da smo ravni i nebesima i Bogu. Zato je u toj stvari potrebna trijeznost. Potreban je sklad misli, po kome ćemo odmjeriti razuman stav prema Bogu i prema ljudima.

II. Pravedno

A. *Prema Bogu*

Zapovijedi, što nam ih je dao Bog, nijesu savjeti, nego nalozi. S pravne strane mi smo na njih vezani. I kad i jednu od njih pregazimo, ogriješili smo se o pravednost: ili prema Bogu ili prema čovjeku.

Zato se Bog s tri prve Zapovijedi obranio od ljudske nepravde. U prvoj uzima u obranu svoje vrhovno gospodstvo: Ja sam tvoj Bog! U drugoj brani svoju čast i svoj položaj: Ne psuj moje sveto ime! U trećoj traži kult, poštovanje svog gospodstva: Svetkuj blagdane!

On na to ima pravo. A mi smo po pravdi dužni, da mu to pravo damo.

B. *Prema ljudima*

S ostalih sedam Zapovijedi Bog je zaštitio čovjeka. Ponajprije uzima u obranu vlast, koju ljudi zakonito uživaju. A zatim uzima pod okrilje čovječji život, njegovu čestitost, njegovo vlasništvo, istinu pred sudom i u međusobnom saobraćaju, vjernost braka i čovječji posjed. — Jer mi nijesmo krdo s planine, gdje je na snazi zakon jačega, kako to veli La Fontaine u basni o Vuku i Janjetu.

Pravda traži, da damo Bogu Božje, a čovjeku čovječje.

III. Pobožno

A. *U molitvi*

Ovdje je zaista potrebna jasna riječ, jer je pojam molitve iznakažen. Što je pobožna molitva? Mislite li, da je molitva na vrhuncu, kad su vam se oči okrenule za sto i osamdeset stupnjeva prema nebesima? Mislite li, da ste pobožni, ako su vam se ruke polomile od snažnog sklapanja? Smatrate li, da ste svetac, ako vam se srce rastapa od nježnosti?

O, to je sve dobro! Ali to su tek vanjski znakovi. A što oni predstavljaju u nutrini čovječjoj? Ako sve ovo nije u skladu s nutarnjim stanjem, tada je naša molitva: ili gluma ili osjećaj, što ga vjerenik poklanja zaručnici i zaručnica zaručniku. Bog doduše traži cijelog čovjeka: i njegove misli i njegov osjećaj. Ali Bog je duh, i njega prvotno zanima misao i nakana čovječja. Jer bogoslovi tako i definiraju molitvu: uzdignuće misli do Boga. To mi možemo učiniti riječima, vanjskim činima, a možemo i samim mislima. Ali molitva je neuspjela, ako smo se utopili u nerazumni osjećaj.

B. *U radu*

Stoga je najvažnije, gdje su naše misli, a ne koliko je zagrijan osjećaj. I, eto, kako je to čudnovato! Naš rad s tog stajališta može biti najsrdačnija molitva.

Ljudi su navikli samo usmenu molitvu nazivati molitvom. Ali to nije tako. Vezu s Bogom možemo postići i u svagdanjem radu. Potrebno je samo jedno: sve činiti i učiniti iz dužnosti i obaveze prema Bogu. Zato moli domaćica, dok sprema kuću, moli đak, dok izrađuje svoje zadaće, moli profesor, dok podučava, moli činovnik u uredu, moli zemljoradnik, zanatlija. Svi mole, dok rade, ako je taj rad po nalogu dužnosti, koju i Bog poštuje.

Što je onda pobožnost u molitvi? Ja bih se ovako izrazio: Pobožan si, ako je s tobom Bog, dok s njim razgovaraš i dok radiš.

Pred nama je još jedna godina. Ona nam nosi nebrojene dužnosti. Pri tome ne zaboravite, »da Bog nikada ne nameće dužnosti, a da nam kod toga ne da i vremena za njihovo vršenje«! (J. Ruskin)

Moje su želje u skladu s Pavlovom čestitkom: Uđimo u Novu Godinu trijezno, pravedno i pobožno!

BLAGDAN IMENA ISUSOVA

MOĆNO IME

»Nema pod nebom drugog imena, u kojem bismo se mogli spasiti.«

Jer ovo ime izabra Bog. Gabrijel je sišao s neba po nalogu Boga Oca i saopćio Mariji: »Nadjeni mu ime Isus!«

Jer ovo ime nosi Bog. U razgovoru s Marijom anđeo je dodao: »Ono što ćeš ti roditi, zvat će se Sin Božji!«

Isus nema prezimena kao mi ljudi. Kod nas u obitelji se braća i sestre razlikuju imenom, a prezime ih veže uz obiteljsku lozu. Gdje je onda prezime ovom nebeskom djetetu? Zar se ne bismo smjeli odvažiti, pa ovako kazati: Ime mu je Isus, a prezime mu je Bog!

To moćno ime preobrazilo je svijet, jer je to ime dano od Boga Bogu.

I. Sudbina poganstva

A. *Poklon*

Još se Isus nije bio pojavio. I poganske ruke su se sklapale na molitvu pred Suncem, pred Gromom, pred Bikom i pred stotinu drugih nedostojnih bogova. Ali, od onog časa, kad se čulo ovo sveto ime, pali su na koljena ne samo pojedinci, nego i narodi, prijestolja i vlasti. Njegovu imenu su se poklonili hramovi. U njima su porazbacani bogovi, idoli, a na središte žrtvenika sjeo je Isus.

Poganske oči su se sušile od očekivanja pomoći, ali idoli su bili nemoćni da preobraze molitvu u dar. A Isusovo ime je sve oči okrenulo prema nebesima otkud dolazi zajamčena pomoć.

Sve je palo na koljena pred velikim imenom: srce i misao, riječ i djelo. Bogovi i idoli su dali mjesto pravom Bogu, a praznovjerje mjesto vjeri Evanđelja.

B. *Prevrat*

I kako je sve u tren prevrnuto! Svijet se stubokom izmijenio.

Oholost je bila u snazi, jer je zakon jačega upravljao sudbinom čovjeka. A Isus je dao prednost poniznosti pred ohološću.

Škrtost je bila u snazi, jer nitko nije dotada govorio o bratstvu, o međusobnom pomaganju. A Isus je došao i rekao, da nam je svaki čovjek brat i da smo dužni dijeliti s braćom kruh, pa je mjesto škrtosti proglasio darežljivost vrlinom.

Bludnost je bila već prešla sve granice. U Rimskom Carstvu postavljen je bio bog, zaštitnik bludnosti. A Isus je osudio bludnost, te dao prednost čistoći tako, da ju je svjetovao u djevičanstvu kao vrhunac savršenstva. Time je zaštitio vjernost braka i čestitost pojedinog čovjeka i žene.

Zavist je dotada uništavala susjedstvo, i nitko nije smatrao grijehom, ako zavišću napakosti čovjeku. A Isus je zavist zamijenio dobrohotnošću.

Srditost je podizala ratove u obitelji i u narodima. A Isus je na njezino mjesto postavio blagost.

Neumjerenost je zamijenio trijeznošću, a lijenost radinošću. Doduše, ove mane nijesu ni danas dokinute. Ali velika je razlika između poganskog shvaćanja i kršćanskog. Onda je mana bila uzakonjena, a danas je osuđena. Što je u ovo vrijeme bila vrlina, danas je, prema Isusovu naučavanju mana.

I u tom smislu Isus je prevrnuo cijeli svijet, kao da je čovjeka s glave na noge okrenuo!

Njegovo veliko ime ubacilo je u neznanje iskru znanja, u tamu zraku svjetla, u praznovjerje pravu vjeru, u središte krivih bogova postavilo je jedinog i pravog Boga!

II. Izgled kršćanstva

A. *Organizacija*

Kako ljude dijeli običaj, rasa, predaja, narodni osjećaj i državna granica! A kako je lik Isusov sve ujedinio!

U Vatikanu sjedi na prijestolju njegov zamjenik sveti Otac Papa. Oko njega je zbor kardinala iz cijelog svijeta. Po svim državama su nadbiskupi, biskupi, svećenstvo i njihov vjerni narod. I svi se klanjaju jednom Bogu, svi se pokoravaju jednoj vlasti u Vatikanu. — Koji je vladar na zemlji ikada to postigao? Kome je ikada uspjelo, da tako različite narode sjedini u jedno vjerovanje, da ih podloži jednoj duhovnoj vlasti?

U samostanima borave redovnici i redovnice. Kažite mi, tko bi mladog i zdravog čovjeka mogao zatvoriti u samostan, riješiti ga udobnosti i svih čovječjih želja, kad Isus ne bi dao snage tijelu da izdrži ovu najveću kušnju? Tko bi ikada, bez Isusa, bio sabrao toliki broj djevojaka, pa ih odjenuo u redovničko ruho, te ih porazmjestio po bolnicama, sirotištima i domovima, te im nametnuo težak zadatak, koji vrše časne sestre?

U neznabožačkim zemljama misionari se izvrgavaju najvećim opasnostima života. Trude se i muče, da privedu pogane Isusovoj vjeri, daleko od svojih i od svoje domovine. Tko ih pomaže?

Tko je ulio snage svecima, da do kraja provedu u djelo nauku Evanđelja? Tko je dao snage mučenicima, da proliju krv za Isusa?

B. *Oslon*

Ime Isus je naša snaga!

Zazivlju ga svi staleži: učeni i neuki, majke i očevi, mladići i djevojke. Ovo ime ispunja usta starosti i nejake djece.

Zazivljemo ga u svim potrebama života.

Jesi li u neprilici, iz neprilike ćeš se izbaviti Isusovim imenom. Jesi li u bolesti, prizovi ovo ime, da ti vrati zdravlje. Jesi li u nestašici, traži kruh u ime Isusovo.

I kad te sve na svijetu ostavi, neće te nikad ostaviti ovo sveto ime. Neće! Jer Bog mu je dao moć, što nadilazi sve snage na nebu i na zemlji: »Zaista vam kažem, štogod zaištete od Oca u moje ime, dat će vam.« (Iv. 16, 23)

Već dvadeset vjekova Crkva počiva na ovom svetom imenu. U snazi ovog imena širi se kršćanska vjera. U toj snazi živi Crkva kao zajednica, a s njom i njezini vjernici.

U ime Isusovo ulazimo u život i odlazimo u smrt.

»Jer nema drugoga imena pod nebom danog ljudima, u kojem bismo se mi mogli spasiti.«

»Gospode, Gospode naš, kako je divno ime Tvoje po svoj zemlji!« (Ps. 8, 2)

BOGOJAVLJENJE

GOSPODNJA SVJETLOST

»Podigni oči unaokolo i vidi«, božićna svjetlost još uvijek sja!

Vidjeli su je pastiri i došli su, da se poklone Djetetu, radi kojega je bio obasjan betlemski kraj usred noći.

Vidjeli su je i ostali susjedi Betlema, ali ih svjetlost nije dovela do jaslica. Jer veoma je daleko od »vidjeti« i »pokloniti se«.

Danas je Božja svjetlost doprla do dalekih krajeva. Prosula se po istočnoj zemlji. Vidjeli su je Tri Mudraca. Vidjeli su je i dobro su znali, da to nije svakidanja zvijezda. Zato su pošli tragom njezina svijetla. Jer znali su, da je čudesna i da će im otkriti čudo.

To je blagdan Bogojavljenja, — Bog se javio onima, koji su bili veoma daleko.

Zvijezda Triju Kraljeva se ugasila, ali netko je pred našim oltarima zapalio novu zvijezdu. Pogledajte, vječno svjetlo gori, tamo je Bog u jaslama. U svetohraništu, posve isto kao nekada u jaslama.

Njegova svjetlost obasjava sav svijet.

I. Razgoni tmine

A. *Nekršćanske civilizacije*

Koliko je stoljeća prošlo, a nitko se nije usudio čovjeku dati mjesto, što mu po pravu pripada. Isus Krist je došao i postavio red. Njegova nauka je riješila tri teška problema:

Ukinuto je roblje. A nije to bio lak posao, jer se u Rimskom Carstvu trgovalo ljudima kao stokom. Tko je imao novaca, mogao je na tržnici kupiti pet stotina, tisuću ljudi — robova. A oni su potom u novoga gospodara radili besplatno kao što i volovi besplatno oru. Štoviše, bogati gospodari su mesom robova — ljudi hranili ribe u svojim ribnjacima. I jednog dana javio se Isus Krist, te proglasio sve ljude slobodnima: »Ne čini drugome, što ne želiš, da tebi drugi učini!«

Sve ljude je proglasio braćom. I otada, prema kršćanskom shvaćanju nema razlike među ljudima. Jezik, granice, običaji, narodnost i tradicija privremeni su. Jer doći će dan, kad će na Uskrsnuću Bog sve ljude u jednu državu sabrati, da im sudi, da ih podijeli u lijevo i u desno. Zato je rekao: »Ljubite jedan drugoga!«

Svakom čovjeku je dao njegovo pravo. I otada pred Bogom nema razlike između bogatog i siromašnog, učenog i neukog. Najveće bogatstvo i najdublje znanje pred Bogom je zrnce prašine. Evanđelje je pokazalo putove civilizacije! — »Jer gle, mrak će pokriti zemlju i tama narode, a nad tobom će izaći Gospodin.«

B. *Nekršćanskog ćudoređa*

Zvijezda se ukazala Kraljevima, a nama se ukazalo Evanđelje. To je isto svjetlo. Ono i danas obasjava putove ćudorednog života.

Deset Božjih Zapovijedi stražu straži nad čovječjim mislima, riječima i djelima. Nitko ne može bez kazne prekoračiti ni jednu od tih Zapovijedi.

Sedam svetih Sakramenata prate ljudski život kao što u ratu, na bojnom polju, prate vojsku saniteti. U njima ima lijeka za sve rane, što ih čovjek može dobiti boreći se protiv Dekaloga. U njima ima pobude za dobar život, u njima ima hrane i snage. Sakramenti su vjernom puku i lijek i pobuda i hrana i pedagogija.

Tko je ugledao Božje svjetlo, ne može se oteti obvezama koje mu nalaže Zakon. Jer primljen je u Božju kuću, u njegovu Crkvu. Zato se mora pokoriti ceremonijalu i svim propisima koji u njoj vladaju.

I tako kršćanski moral osvaja svijet, jer se temelji na Božjoj istini. »Narodi će doći k svijetlu tvojemu.«

II. Unosi svjetlo

A. *U znanost*

Zabrinuti smo, jer nam znanost nije mogla odgovoriti na najvažnija pitanja. Ali sada bismo mogli biti mirni, jer nam je Bog otkrio smisao našeg života na zemlji.

Dogma nam je kazala, što se zbiva na nebesima i tko je tamo. Moral nas je poučio, kako imamo živjeti, da i mi dođemo među nebesnike.

Liturgija nam pruža obrasce, kako ćemo najuspešnije kult Božji izvesti i privesti do vrhunca.

A ljudska znanost neka i dalje razbija glavu djelomičnom istinom. Nama je jasno, da je ovo jedino neophodno. To je taj »najbolji dio«, kome je Isus dao prednost u Lazarevoj kući.

Nas ova zvijezda vodi do nebesa kao što je i Kraljeve vodila do jaslica.

B. *U život*

To nije samo prazna riječ. Ona se provodi u djelo.

Krist je prvi proveo u djelo svoju nauku i stekao zasluga, od kojih i mi danas živimo.

Njegovim stazama pošli su sveci, mučenici i dobri vjernici. I oni nam s oltara, gdje ih je Crkva postavila, kazuju put.

Zato mi imamo dragocjenu zalihu, neprevarljivu jamčevinu: Imamo zvijezdu, koja nas vodi sigurnim putem, te se ne bojimo lutanja.

Snažno je Gospodnje Svjetlo. Kome u oči padne, taj se lako neće oteti njegovu vodstvu. Obraćenici to priznaju, i vele, da je došao čas, kad nijesu mogli Bogu iz ruku pobjeći.

Božje svjetlo je neodoljivo, jednog dana obasjat će sav svijet. Zato se svi pomalo »skupljaju k Tebi« — Bogu svjetla i istine!

Blagdan Bogojavljenja je blagdan Božjeg svjetla. Ono je obasjalo Tri Kralja i dovelo ih do porođenog Boga, ono obasjava i nas i vodi nas Bogu.

Božja zvijezda jest naše kršćansko uvjerenje, da postoji Bog, koji će dobro nagraditi, a zlo kazniti.

»Dođe svjetlost tvoja i slava te Gospodnja obasja.«

MIR KRISTOV

Gdje je red, sklad, tamo je i mir. Filozofija je definirala mir ovim riječima: »Tranquillitas ordinis«, spokojnost reda.

Mir je među zvijezdama na nebeskom svodu, jer je svako nebesko tijelo na svome mjestu. Nitko se sa svog mjesta ne miče, sve se giblje ili miruje prema zakonu, što ga je postavio Stvoritelj.

Mir je među stablima u šumi, jer svako raste na određenom mjestu. I ni jedno od njih ne otimlje drugome život.

Mir je i među ljudima, ako svatko ostaje u svom području, na svome mjestu, gdje ga je život doveo i dao mu prilike da živi.

Mir je i u obitelji, ako i žena i muž zadrže mjesto koje im pripada. Ako očuvaju red misli, želja i postupaka.

I. Kolijevka mira

A. *Srce*

Koliko puta se tužimo, da nam ne da mira ni najbliži rod, ni susjedstvo, pa ni Bog! Nijesmo li se možda prevarili? Ja mislim, da jesmo. Jer mir je u nama. I njegova se površina neće uzgibati, kao ni voda u čaši, ako mi sami to ne dopustimo.

Srce je zatvorena posuda, u njemu se rađaju osjećaji nade i razočaranja, ljubavi i mržnje, radosti i tuge. Tu je izvor želja, čežnja, strasti i snova. Tu, u nama! I nitko ne može valove podići, ako je nutrina u našoj vlasti.

Mir gubimo, jer u osjećajima pretjerujemo. Srce je naime veoma osjetljivo. Ako u kojem bilo osjećaju previše tražimo, doživljujemo razočaranje, jer nam ova zemlja ne može pružiti toliko radosti, koliko je srcu potrebno.

Mir gubimo i zbog toga, što su nam želje u protivnosti s težnjama duše. Duša se protivi grijehu, srce ga ponekad traži. I tako u ovoj bitci između dobra i zla nestaje mira.

Mir gubimo još i zbog toga, što su naše želje preniske u usporedbi prema visokim potrebama čovječjeg duha. Zemlja je naime preoskudan zalogaj za čovjeka, koji se može zasititi tek beskrajnošću.

Stoga treba odabrati sredinu, jer se »vrlina nalazi u sredini«. Kad je sve na pravome mjestu, kad je sve u skladu s

obvezama prema Bogu i prema ljudima, u srcu je tišina, u duši je mir.

B. *Misao*

Misli su kao zvijezde na nebeskom svodu. Svaka ima svoje mjesto. I kao što vlada stroga pravilnost u kretnjama zvijezda, tako treba da bude čvrste logike i u nizanju čovječjih misli.

Čim se misao izvrne u laž, javlja se nered u obliku klevete, osvade, ocrnjivanja, zavisti. I, eto, mir je narušen u obitelji, u susjedstvu, u narodu. Rat u domovima, na ulici, u uredu, među narodima.

Misao i riječ mora biti u skladu ponajprije s Božjim zakonima, s državnim zakonima, i sa svim obvezama što smo ih prihvatili u staležu kome pripadamo.

Jesi li kršten, ostani katolik, jer ćeš inače biti u neprijateljstvu s Bogom.

Jesi li intelektualac, zanatlija, radnik, ostani, brate, u svom staležu dosljedan, jer ćeš lutati i nigdje nećeš naći mira. Svaki će te stalež usrećiti, ako znaš sve na mjesto postaviti.

Živiš li u braku, ne traži vanbračne sreće kod drugih. Vezao si se, zadao si riječ, pa je i održi do groba u skladu, u ljubavi, u međusobnom pomaganju. Jer »mira nema bez sloge«, veli Toma Akvinski.

Sklad u mislima, u željama i u postupku!

II. Put do mira

A. *Opraštanje*

Ljudi smo i nije nikakvo čudo, da mir izgubimo. Nijesmo naime tako kreposni, da bismo mogli cijeli život ostati dobri. »Mir je plod vrlina.« (T. Akvinski)

Zato je Bog o Božiću navijestio mir samo ljudima »dobre volje«.

Zar nije tako? Može li ikada prestati rat, ako se zaraćene stranke ne približe, pa milom ili silom potpišu primirje? Kad je mir potpisan, zamuknu topovi, smire se avioni, krv se ne prolijeva. Ali je za to potrebna dobra volja, jer topovi neće umuknuti, dok njima upravlja osvetnička ruka.

O, koliko je mira opraštanje donijelo ljudima dobre volje! Bog je došao na svijet isključivo radi opraštanja, a ne radi osvete. To je bio njegov zadatak. A taj zadatak je dao i ljudima. Što više, svoje opraštanje je usko povezao uz naše opraštanje: »Oprosti nam dugove naše kako i mi opraštamo svojim dužnicima!«

Muževi i žene, počujte glas današnje poslanice: »Obucite se u srdačno milosrđe, dobrotu, krotkost, poniznost i strpljivost... podnoseći jedan drugoga i praštajući jedan drugome.«

B. *Ljubav*

Priča veli, da je neki kralj Midas u rukama imao čudnovatu moć: Štogod bi svojom rukom dotaknuo, sve bi se u zlato pretvorilo. Ali ljubav je moćnija od Midasovih ruku.

Ljubav je darivanje, a dar je sreća. Zato je sreća na vrhuncu, ako bračni drugovi poklone jedan drugome: svoje tijelo, svoje zdravlje, snagu, rad, zaradu i zaštitu.

I ako daruju svoje duše: osjećaje, razumijevanje i utjehu. Ako daruju novi život u porodu djece, gdje se najzbiljskije osjeća radost stvaranja.

Eto, zato je Marija otpjevala »Magnificat« upravo u času, kad je osjetila, da donosi blagoslov svojoj rođakinji Elizabeti. Zato su anđeli otpjevali božićnu himnu »Slava Bogu na visini, a na zemlji mir ljudima dobre volje«, jer se u toj svetoj noći Isus darivao svijetu.

U istoj radosti darivanja visio je Isus na križu, u toj istoj sakriven je danas među nama kao naš dobar susjed u svetohraništima na oltaru.

Ljubav je altruizam, a ne egoizam. Ona se ne osvećuje, nego trpi, sokoli, a ne zavidi, daje, a ne traži; ne razdražuje se: nego miluje; »ne raduje se nepravdi, sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada«.

Božić je navijestio mir. Ali samo onima, koji su dobre volje, da stvore mir u osjećajima, u mislima i u svom djelovanju.

»I mir Kristov neka gospoduje u vašim srcima, na koji ste pozvani u jednome tijelu!«

I NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

BRAĆA LJUDI

»Sotona nepokretnom čovjeku veli: Ti uživaš mir mudraca. Onome, koji ravnodušno gleda u istinu i u zabludu, kaže: Ti si gospodar i jedne i druge. Lijenčini opet ovako laska: Ti ne činiš zlo!« (E. Hello)

Nepokretnost je nedruštvena, jer je sebična. To su ljudi, koji su se usalili i u tijelu i u duši, jer ih tuđa nevolja ne može pokrenuti ni na sažaljenje ni na pomoć.

Ravnodušnost je nedruštvena, jer je sebična. To su zaleđeni ljudi, koji zadovoljno gledaju u laž, u istinu, u rat i u mir. Nalik su na osušeno stablo, što umire, pa ne mari za život oko sebe.

Lijenčine su jednako nedruštveni ljudi, jer su samoživci. Teško im je pružiti ruku pomoćnicu, jer ne osjećaju ni za koga.

A ipak, mi ne možemo, ne smijemo biti ravnodušni prema bratu čovjeku, jer nas međusobno vezuje i rad i život i smrt i sudbina poslije smrti. Vezani smo lancem srodstva, podrijetla, pa kako god u to pitanje gledali, sa zemlje ili s neba.

I. Pogled sa zemlje

A. *Jednaka građa*

Jabuka se razlikuje po građi od zeca, zvijezda od mora, a riba od ptice. Ali čovjek od čovjeka se ne razlikuje. Tjelesni i duševni sastav sili ga, da svakog čovjeka nazove bratom.

Tijelo od tijela se u biti ne razlikuje. Premalene su razlike u boji, stasu, da bismo mogli povući granicu između ljudi kao što je možemo povući između čovjeka i životinje. Jer kod svakog čovjeka je tjelesna građa jednaka prema nacrtu, što ga je Bog odredio kad je načinio prvog čovjeka. Isti su nagoni, isti način života, svaki se rađa i umire. To nas doduše ne bi mnogo razlikovalo od životinja, ali treba još misliti i na duševne odlike.

Duševna svojstva uzdigla su čovjeka iznad razine životinje. Digla i poistovjetila s težnjama svakog čovjeka. Zar nije tako? Nemaju li svi ljudi jednake težnje, jednake duševne potrebe? Svaki čovjek čezne za znanjem, želi uživati svoj mir, traži prijatelja, stječe, stvara obiteljsko ognjište, bori se za život, uljepšava ga, voli znanost, voli i umjetnost.

Zar nije onda, i po tijelu i po duši, svatko čovjek?

B. *Jednaka kuća*

Pogledam li na njive, vidim ljude, kako se znoje i traže kruh. Pogledam li u radionice, vidim ljude, gdje traže svoj kruh. Pogledam li u škole, vidim đake, da žele osposobiti sebe u stjecanju kruha. Pogledam li u ured, u kancelarije, u dućane, sve sama trka za kruhom. Cijela je zemlja golemo radilište, golema kuća, ograđena neprekoračivim bezdanom zraka, gdje se patnici ljudi muče od jutra do mraka, da održe sebe i svoje na životu. Kao pčele u svojoj košnici, kao mravi

u svom mravinjaku! I kad bi htjeli promijeniti stan, ne bi im uspjelo, jer im je zemlja dodijeljena. To je njihov dom, to je njihova kuća za sve vrijeme, što ga provode do časa smrti.

Svi žive pod jednim krovom, pod jednim nebom, pa bismo zaista morali kazati, da su jedna obitelj.

Bog nas je i zamislio kao jednu obitelj. Jer, kad je u početku svjeta rekao prvim ljudima: »Rastite i množite se« — istodobno ih je pozvao na zajedništvo.

I kad je kasnije sam došao na svijet, došao je svima. Rodio se za sve ljude, živio, trpio i uskrsnuo. Crkvu je osnovao za sve ljude, sakramente je ostavio svima na uživanje, i sve je pozvao u svoj pastirski grad.

Jedna nam je kuća; jedna je za sve nas zemlja, koja nas hrani; jedna je Crkva, koja nas spasava.

II. Pogled s Neba

A. *Brat Isus*

Možda nikad na misao uzajamnosti ne bismo došli, da nije došao Isus Krist, te nam izričito rekao, da smo braća.

To je on ponajprije dokazao jednim važnim činom: sišao je među nas i uzeo tijelo, sasvim isto tijelo kao što ga imamo svi mi ljudi. Bilo je to one svete Božićne noći, kad se Isus pobratimio sa svim ljudima, sa svim rasama.

On je tu misao otvoreno i izrekao. Sjetimo se onog dana iz Evanđelja, kad su ga Apostoli prosili, da ih nauči moliti. Odazvao se, i nije im rekao: Molite kako znate. Nije im rekao, da mole: Gospodaru, suče, osvetniče. Ovako im reče: »Molite, Oče naš!« Iznad zemlje, iznad svih običaja, iznad svih političkih granica bdije veliko Očinstvo Božje. Na nebu je Otac, a na zemlji su njegova djeca. Ako je on otac, mi smo njegovi sinovi, mi smo jedan drugome brat.

Velika je ovo misao. Možda se nigdje drugdje ne može tako ostvariti kao u kršćanstvu. To je pokušao ostvariti i Budha i Muhamed i Focije i Luter. Ali njima je tek razdor uspio, jer su Božju djecu međusobno razdvojili. Ali Krist je svima dao jedne sakramente, jednu Crkvu, jednu molitvu, jednog Oca na nebesima i jednog velikog brata na nebu i na zemlji: Isusa Krista, Gospodina našega.

To je smisao današnje poslanice koja veli: »Jer kao što u jednome tijelu imamo mnogo udova, a svi udovi nemaju istu službu, tako smo mnogi jedno tijelo u Kristu, a svaki je od nas ud jedan drugome.«

B. *Zapovijed bratstva*

I nije nam na volju ostavio, da biramo bratstvo ili nebratstvo, mir ili rat, ljubav ili mržnju. Naprotiv, iznad svih zakona postavio je zakon bratstva: »Druga je prvoj slična: Ljubi bližnjega kao sebe!« Veza među ljudima po ljubavi nije savjet, već nalog i dužnost! Jer od onog časa, kad je Isus dopustio Ivanu da nasloni svoju glavu na njegove grudi, tog istog časa sagnulo se cijelo čovječanstvo i prislonilo svoje umorne glave na grudi velikog Boga i dobrog Oca. Tog časa pao je nalog, da zamuknu topovi i avioni, tog časa najavljen je mir u susjedstvu, u državi, u svijetu. Zato sve što se zbiva protiv ovog Božjeg nacrta, prekršaj je najveće zapovjedi: »Ljubi čovjeka kao samog sebe!«

Braća se smiju nazivati ovim imenom, ako su sinovi jednog oca. A eto, mi smo svi potekli od jednog oca, Adama. Osim toga, svi smo posinjeni od jednog Oca na nebesima.

Braća smo, pa uzeli to kao ljudi ili kao kršćani. Jer pogled u čovjeka sa zemlje i s neba govori, vapije i kliče:

»Mi smo jedno tijelo u Kristu, a svaki je ud jedan drugome!«

II. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

BOŽJI DAROVI

»Braćo, imamo različite darove!« — Koje darove? Zar je itko do sada vidio darivalačku Božju ruku, kako se pruža kroz svemir, da podijeli darove ljudima?

Mudro veli narod na dalmatinskim otocima, kad u sušnim danima pada kiša: »Pada dar Božji!« Zaista, njegov dar, jer bez njegove volje »ne pada ni vrabac s krova«!

Usjevi dozrijevaju njegovom darežljivošću, vinogradi zriju u snazi njegova sunca. Sve je njegov dar: klasje na oltaru i na njivama, grožđe na trsju i u kaležu.

Ali što je dar? Ne bismo li mogli ovako kazati: Sve što se besplatno i iz ljubavi prima. U tom smislu moramo sve darovima nazvati, jer Bogu nijesmo plaćali ni zemlje, ni sunca, ni kiše.

Međutim, Bog i ne traži plaće,jer znade, da nijesmo kadri isplatiti njegovo blago. A kad bismo i mogli, ne bi nam plaće uzimao, jer sve ovo dijeli iz nedostižne ljubavi.

Između svih darova, što ih je podijelio, najdragocjeniji su oni darovi, kojima je uresio čovječje tijelo i dušu.

I. Tijelo

A. *Ljepota*

Navikli smo suditi ljepotu po svom ukusu. Zato mladići biraju lijepe djevojke, a djevojke biraju lijepe mladiće. A zar oni neizabrani nijesu lijepi? Zar se Bog u ukusu prevario, kad ih je dao na svijet? Svako je tijelo lijepo, jer ga je gradio veliki umjetnik, Bog Stvoritelj!

Doduše, nekome nedostaju uvjeti ljepote. Tri su, kako veli Toma Akvinski: cjelovitost, razmjer i sjaj. Ali, zar će itko izbaciti iz galerije slika Ticijanovu ili Tintorettovu sliku, ako je ona ponešto pocijepana. Nijeste li vidjeli, kako u muzejima ljubomorno čuvaju klasične kipove, iako nekima nedostaje ruka, noga, uho, nos? Štoviše, čuvaju se pojedini dijelovi čuvenih umjetnina. Zašto bismo onda oštećeno ljudsko tijelo nazvali ružnim?

Čovjek je najljepša umjetnina Božja u prirodi. Zato je Krist uzeo čovječje tijelo, kad je sišao na zemlju.

Ali ljudi su iskvarili pojam ljepote: ili pretjeruju ili potcjenjuju, pa su se, »izgleda i Bog i priroda pokajali, što su neke obdarili posebnom ljepotom«. (Lacordaire)

B. *Zdravlje*

Bog je gospodar života i smrti. On doziva u život, on doziva u smrt. Kako mu se svidi, kako on smatra, da je bolje. Zato od njega zavisi, da li ćemo biti zdravi ili bolesni.

I ne čudite se, što ću kazati: Zdravlje i bolest je njegov dar.

Čovječje zdravlje je Bogu milo. Zato je ozdravljao bolesnike, zato u petoj Zapovijedi zabranjuje ubojstvo i ranjavanje. Zato nam je dao svece i svetice, da nas pomažu i zagovaraju. I nikad nas Bog ne bi bolešću kaznio, kad bismo mi imali samo tijelo. Ali imade Bog posebne račune s našom dušom, pa nam šalje i bolest.

Bolest je isto tako njegov dar, iako mi to ne razumijemo. A Bog nam s triju razloga šalje bolest. Tako barem možemo zdravim razumom i vjerom zaključiti: Kažnjava tijelo zbog njegovih pogrešaka, želi da bolešću ozdravi bolesnu dušu i služi se ponekad preventivnom metodom, da predusretne zlo.

Ali prvotna je nakana i Božja i Crkve, da očuva u svakom tijelu zdravlje sve dotle, dok to nije na štetu duši. Pogledajte,

što sv. Pavao, kraj tolikih briga svjetuje svom pomoćniku Timoteju: »Nemoj više piti vode, nego uzimaj pomalo vina radi želuca.« (I. Tim. 5, 23)

II. Duša

A. *Dar razuma*

Najveći dar je razum. Po njemu i jesmo ljudi. Taj dar uživa svaki čovjek: shvaća, školuje se, napreduje, znade zašto živi i zašto umire. Nekome je dan posebni dar. To su geniji, daroviti ljudi, stručnjaci, umjetnici. Mozart je, na primjer, u četvrtoj godini života skladao pjesme. Goethe je u dvanaestoj godini pisao tragediju. Ali mi im ne možemo zavidjeti, jer s darovitošću raste i odgovornost. Tko je više primio, više će se od njega i tražiti. Od onoga, koji je primio tri talenta, tražit će se još tri. A od onoga, koji je primio pet, tražit će Bog još pet. Sasvim je ista stvar, da li smo dobili manje ili više. Jer, što primimo, to moramo udvostručiti.

Zato nas današnja poslanica upozoruje: »Ne držite sami sebe mudrima!«

B. *Dar vjere*

Najdragocjeniji dar jest naša sveta vjera. Zašto? Jer po njoj nam se dariva Bog, najveće blago na nebu i na zemlji.

A znate li, zašto je vjera dar? Jer je Bog nedokučiv. Nitko naime ne može pristati uz vjerske istine, niti se može pokloniti Bogu, ako ga Bog ne postavi na koljena. Tako čitamo o vjeri u Matejevu Evanđelju: »Ona je dar Božji.«

Prema tome, ako je netko dobio na dar vjeru, može je i izgubiti. Jer Bog ne trpi, da se poigravamo njegovim darovima. Što biste vi učinili, kad bi vaš prijatelj bacio u smeće zlatan ručni sat, što ste mu ga poklonili za njegov imendan? Možda mu ne biste ni riječi rekli, ali biste u svakom slučaju sat uzeli natrag.

Naši su darovi po vjeri mnogo dragocjeniji: Po vjeri smo članovi Crkve, djeca smo Božja, imamo prava na primanje sakramenata, i putujemo izravno prema Bogu, prema nebu.

Vjera nam preko Duha Svetoga poklanja sedam neprocjenjivih darova: mudrost, razum, znanje, savjet, jakost, pobožnost i strah Božji. Na to je mislio sv. Pavao, kad je u današnjoj poslanici pisao: »Imamo različite darove po milosti koja nam je dana: Ako li proroštvo, neka bude po mjeri vjere.«

Bog je naš vrhovni darovatelj. Sve što imamo, iz njegovih je ruku. Vratimo se u rano djetinjstvo, kad smo s uvjerenjem pod satom katekizma skupa sa svojim vjeroučiteljem govorili:

»Božja ruka dala,
na svemu joj hvala!«

III. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

NE OSVEĆUJTE SE!

Poslanica današnje Mise traži heroizam: »Ne osvećujte se!« To je uostalom temelj Kristove nauke, koja određuje društvene odnose među ljudima ovim riječima: »Ljubite i neprijatelje svoje!«

Nama je potrebno istaknuti ovu misao, jer smo navikli vratiti uvredu uvredom. Ali, ako bismo se držali ovog načela, sav bi svijet bio zavađen. Potrebno je istaknuti i zato Isusovu nauku, jer nam je urođena težnja za osvetom. Tako nam je urođena, da nam je ponekad ne moguće zauzdati jezik, kad nas susjed izaziva. Nemoguće nam je ostaviti mač u koricama, kad nas neprijatelj ranjava. Doduše, opravdana je obrana kad je život u opasnosti, ali je i naređeno: »Moja je osveta, ja ću vratiti, — veli Gospodin.«

Heroizam je onda potreban zbog naše zloće i zbog naše sebičnosti. Krist je znao za našu bijedu i za našu osvetljivu narav, pa je uzakonio ljubav prema neprijatelju.

Kako ćemo shvatiti ovaj najteži nalog? Možemo li ga razumjeti u načelu? Možemo li ga i opravdati?

I. Načela

A. *Ne čini zla!*

Ima li išta jasnije od ovog načela: »Ne čini drugome, što ne želiš da tebi drugi učini!«

To je socijalna nauka Crkve. U ovom zakonu su svi zakoni. Kad bi se ovo načelo provelo u život, nikad ne bi kleveta ogorčila život bratu čovjeku. Ni svađa ne bi bilo, ni krađe, ni rata. Jer svi se slažemo u jednoj stvari: Nije nam milo, da nam se blati dobar glas, da nam se otimlje što je naše i da nam se ratom uništava domovina. Tražimo svoje pravo, a zaboravljamo, da i drugi imaju to isto pravo. Kako smo

protusluvni i nepravedni! Svi nalikujemo bijesnom psu, koji grize i prenosi ugrizom bjesnoću.

Bog je rekao: »Ne ubij!« Time je zaštitio čovječji život. Ne samo moj život, nego život svakog čovjeka, jer svi su životi jednako vrijedni. Tko god padne, oplakuju ga nečije suze. A tko nam je dao vlast nad životima ljudi? Tko nam je dopustio da prolijevamo tuđe suze?

Bog je rekao: »Ne ukradi!« Tako je zaštitio imovinu, ne samo moju, nego svačiju. Jer svakome je potrebno izdržavanje. Pa, ako ljubomorno čuvam svoje, zašto ne bih poštovao i tuđe?

Bog je rekao: »Ne reci lažna svjedočanstva!« Smijemo li onda prosipati klevete po ulicama? Smijemo li se krivo kleti po sudovima? Kako nas boli, ako nešto slično doživimo! Ali isto tako boli i onoga kome mi to priredimo!

»Dajte Caru carevo!« A svaki je čovjek u svom krugu car!

B. *Čini dobro!*

Lako bismo se održali na visini, kad bi se od nas tražilo samo ovo: »Ne čini zla!« Ali Bog traži od nas mnogo više. I za tu stvar je zaista potrebno biti heroj, jer ponekad prelazi granice ljudskog shvaćanja. Ali zapovijed je pala za svakoga bez razlike: »Ako je gladan neprijatelj tvoj, nahrani ga. Ako je žedan, napoji ga!«

Postupamo li u životu po načelima ovog vrhovnog zakona ljubavi? Priznajmo, prodat ćemo tuđi glas i život za novac, za položaj, za sebeljublje. Beskičmeni smo, sebičnjaci smo! Ne razlikujemo se mnogo od Jude, koji je došao Židovima, te rekao: »Što ćete mi dati i ja ću vam Ga predati!«

Takav je život: Iz dana u dan tjeramo u mučeništvo i sebe i braću ljude. A koliko bi se suza osušilo, kad bismo prihvatili načelo: »Čini drugome što želiš da tebi drugi učini!« Koliko bi rana zacijelilo, koliko bi ratova manje bilo, i kako bi se zatvori ispraznili!

II. Razlozi

A. *Bog je sudac*

Težak je i ponekad nepodnosiv ovaj zakon. Ali, imajmo na umu, da će sve jednog dana vrhovni Sud pretresti.

Osveta nije nama povjerena, jer smo nepravedni. Nije nam povjerena ni zato, jer je čovjek čovjeku ravan. Treba da nam sudi netko koji je mnogo iznad nas po moći i po polo-

žaju. Tko je taj visoki Sudija? »Moja je osveta, veli Gospodin!«

Mnogo puta u životu čudimo se, kako zlim ljudima sve polazi za rukom. Kradu, lažu, podvaljuju, gaze bračnu vjernost, a nitko ih ne poziva pred sud. Ali nemojmo se čuditi! Doći će dan, kad će se svi ljudi sabrati pred Sucem, koji će porazdijeliti nagradu i kaznu.

Zato nas Poslanica upozorava: »Nikome ne vraćajte zlo za zlo!«

B. *Vrhunac ljubavi*

Ja ne bih ništa htio reći o toj stvari, jer nijesam dorastao, da kažem. Neka nam kaže Krist. Čitajte njegov životopis u Evanđelju. Kako je on postupao prema onima, koji su ga vrijeđali? Da li se smjesta osvetio? Ne, to je ostavio za onaj strašni posljednji dan!

Pilat ga je nevina osudio na smrt, a on je šutio tako, da se i sam Pilat čudio.

Petar je slagao, da ga ne pozna. A Isus na prolazu prijateljski pogleda na Petra. Pa ga postavlja i za svog namjesnika na zemlji.

Judi, u času izdaje, veli »prijatelju«.

Vojniku, koji je u ludom zamahu izgubio uho pod udarcem Petrova mača, pristupa Isus i čudom mu vraća uho.

Tako je postupio Krist. I u onom času, kad je klika pod križem dosegla vrhunac srdžbe, On je s vrhunca križa i s vrhunca ljubavi molio svog Oca: »Oprosti im, jer ne znadu što čine!« Mislite li, da i mi znamo što činimo? Sigurno ne znamo. Jer, kad bismo znali, koliko vrijedi svaki čovjek, razapeli bismo se za njega kao što je to i Krist učinio. On je znao i znade, tko je čovjek, jer ga je stvorio. On znade, kamo će doći čovjek, jer mu je pripremio domovinu preko groba. On znade, da je čovjek otisak Božjeg bića, njegova slika, njegovo djelo, njegovo dijete.

Kad bismo i mi shvatili, koliko je vrijedan čovjek, popeli bismo se do vrhunca ljubavi, te bismo velikodušno opraštali i zavoljeli svakog čovjeka »kao samoga sebe«!

Jeste li razumjeli socijalnu nauku današnje poslanice? Njezina je poruka temeljac kršćanske zgrade: »Ljubezni, ne osvećujte se sami..., jer je pisano: »Moja je osveta, ja ću je vratiti.«

Bog će vratiti osvetu, a to znači: On će nagraditi dobre, a kazniti zle.

IV. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

LJUBITE JEDAN DRUGOGA

Malo ima iskrene ljubavi! A ima mnogo laskanja i laži! Djeca vele, da vole svoje roditelje, a često im ogorčuju život. Zaručnik šapće zaručnici, da je ljubi, a često je prevari i odlazi drugoj. Muž se kune svojoj supruzi, kako mu je ona najdraža na svijetu, a sastaje se nezakonito s ostalim ženama. I zemljak veli, da ljubi svoju domovinu, a prodaje se za novac i za položaj, pa pomaže rušitelje svoje domovine.

Svatko se gradi nježnim, i svatko misli da je kod njega ljubav dosegla visoke vrhunce. A ljubavi nema, jer još svi za njom čeznemo. Čeznu roditelji, i zaručnici, i bijednici, i ostavljeni, i domovina, i Bog.

»Ljubi, rekao je Sv. Augustin, pa radi što hoćeš!« Jer iskrena ljubav ne može nikoga povesti u zabludu. Ona vodi djecu u zagrljaj roditelja, zaručnike u savršeni brak, vojnike u obranu domovine, a sve ljude u zaštitu Božju.

Ljubav je zahtjev čovječjeg srca, ljubav je Božji zakon.

I. Ljudski zahtjev

A. *Jer je pravedna*

Srodstvo smo po naravi. Imamo jednu zemlju na kojoj živimo, jedno sunce što nas grije, iste životne potrebe. Svi naime moramo živjeti i boriti se za kruh. Zato smo rodbina, jer nas je zemlja povezala u jednu obitelj. I na toj zemlji svi mi želimo mir, a ne rat. Želimo udobnost, a ne brigu. Želimo poštenje, a ne nepoštenje. Želimo ljubav, a ne prezir! Ali, to ne želimo samo mi, to žele i drugi. Stoga je ljubav pravedna, kada traži, da postupamo s drugim kao što bismo željeli da drugi s nama postupa.

U tom je temelj socijalne pravde. I nitko ne može zaštiti pravicu, kao što će je zaštititi ljubav jednim jedinim svojim zakonom: »Ljubi bližnjega kao samoga sebe!« Ili, kako Toma Akvinski veli: »Želi drugome dobro kao samome sebi!«

Tako i nikako drukčije! Jer, kad je ljubav u snazi, svatko dobija svoje pravo, što mu ga daje i priroda i Bog. Kad je ljubav u jeku, svaki čovjek silazi u središte mog srca. »Sve što ljubav dohvati, veli Novalis, postaje ti središtem jednog raja.«

B. *I visoka valuta*

Ljubav nije trgovina osjećajima. Ne, ona je visoka valuta samo zato, jer je besplatna.

Za novac kupujemo odijelo, hranu i obuću. Ali ljubav ne možemo ni za što kupiti. Jer ona se ne kupuje i ne prodava. Ona je kao i zlatnina u državnoj blagajni. Nije u kolanju, a pokriće je za sav papirnati novac što je u prometu. Njezina je vrijednost u njoj samoj. Zato ne trpi nadoknade. A nitko je i ne može zamijeniti. Upravo kao ni zlatnu valutu.

Novcu se vrijednost diže, novcu vrijednost pada. Ali zlatnoj valuti nitko lako ne obori vrijednost. Kao ni ljubavi.

Mi možemo procijeniti otprilike vrijednost novca. Štoviše, određene su cijene za robu svake vrsti. Ali ljubavi još nitko nije udario cijenu. Propala je svaka ljubav, kad se kupuje za zemlju, za položaj.

Uostalom, novac nam može osigurati samo ekonomski život. Ali sreću i mir duše nikad nam ne može darovati. Znamo iz života, koliko brige i nemira doživljuju ne samo siromasi, nego i bogataši, koji imaju svega na raspolaganju. To biva zbog toga, što je ljubav sebi pridržala, da ona samo unese mir i sreću u čovječje srce. Ljubav je ta visoka valuta, kojom se dobiva sreća duše.

II. Božji zakon

A. *Naredba*

Nema razlike u Božjim zakonima. Kako što je rečeno: »Ne ubij, ne ukradi« itd, isto tako je rečeno: »Ljubi bližnjega svoga kao sebe!« Svih Deset Božjih Zapovijedi su zakoni i jednako obvezuju. Ali Krist je jednom prigodom rekao, da je ljubav zakon od koga zavise svi zakoni.

Ni jedan čovjek nije ovlašćen, da prekorači ovaj zakon. Jer cio svijet je zajednica, kojom upravlja Bog. Ovaj Planet je kao jedna država, gdje se svak otimlje za svoje, ali je iznad svih vrhovni gospodar. Vrhovni gospodar, koji je osudio egoizam, a u ljubavi postavio na snagu altruizam. U središte našeg života dao nam je zakon ljubavi, kao što mi na automobile postavljamo svjetla, da ne dođe do sukoba. Kao što je sunce dano cijeloj zemlji, tako je ljubav dana svima. Ne kao savjet, nego kao zakon!

B. *Najstrožija naredba*

To je zapravo jedini zakon, jer u sebi sadrži sve ostale obaveze. Može nas sebičnost natjerati, da se poklonimo novcu, karijeri ili nekom drugom idolu. Ali, ako u nama ima i zrnce

ljubavi prema Bogu, nećemo ni u jednom času pogaziti prvu Zapovijed: »Ja sam Bog tvoj!«

Može nas srdžba i navika nagnati da opsujemo i Boga i svece. Ali, ako ljubimo ono što psujemo, poštivat ćemo drugu Zapovijed: »Ne izusti imena Božjega uzalud!«

Može nas izlet i sto drugih udobnosti navesti, da izostavimo nedjeljnu Misu. Ali ljubav bi nas naučila, da ne pređemo lako preko treće Božje Zapovijedi: »Svetkuj dan svetačni!«

Nije isključeno, da nam roditelji uvijek nijesu dali sve što smo od njih očekivali. Ali, ako ih ljubimo, nećemo lako pljuvati na četvrtu Božju Zapovijed: »Poštuj oca i majku!«

I tako, razgledajmo redom sve zapovijedi. Uvjerit ćemo se, da u pozadini svake Božje Zapovijedi stoji skrivena ljubav. Zato je Krist rekao: »I ako ima koja druga zapovijed, u ovoj je riječi sadržana: Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe!« Da, ljubav! Ali ne polovična, neiskrena i laskava! Nego cjelovita i iskrena. Ljubav mora naime biti u svakoj riječi, u osjećaju, u želji, u pogledu, u posmijehu, u pozdravu, u stisku ruke, u djelu.

I ja bih rekao, da je taj smisao današnje Pavlove poslanice: »Izvršenje je dakle zakona ljubav!«

Svi smo mi bijedni i potrebni smo razumijevanja. A razumijevanje nam može pružiti samo ljubav. Međutim, ona prolazi pored nas, a mi je i ne vidimo. Čini nam se, da se kod nas nastanila. Varamo se! Jer ljubav je sreća. A dok smo nesretni, nema ljubavi. »Ja sam bijedan, rekao je Beethoven, pa razumijem i druge.«

»Ljubite jedan drugoga!« A to znači: Shvati svakoga i pristupi svakome kao prijatelj, kao brat.

V. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

KRISTOVA RIJEČ

Što sve riječ može izraziti? Sve što se u čovječjoj nutrini rodi. Jer riječ je vanjski znak onoga, što mislimo, osjećamo ili hoćemo. Pa, kad kanimo i drugima pokazati, što se u nama zbiva, progovorimo, govorimo, dokazujemo i zapovijedamo. Bez riječi bismo bili nijemi i nesposobni da živimo u društvu. Duhovito kaže Vesna Parun u pjesmi o riječi: »Što je jelenu šuma i kiša potoku, što je jastrebu oko, to je čovjeku riječ. I što je mlijeko usni, i što je sunce oku, to je riječ koju si pio i koju si diso.«

Ali riječ može biti lažna i istinita, blaga i srdita, ohola i ponizna, ozbiljna i šaljiva. Zbog toga nije svaka riječ jednako vrijedna. Vrijednost njezina zavisi od vrijednosti osobe koja govori. Dijete tepa i muči se s prvim izgovaranjem riječi, ali nitko od nas nije još dječje tepanje nazvao znanošću. I odrasli govore na ulici, u uredu, govore i nabrajaju. Ali i u njihovim riječima imade i laži i istine i laske i klevete. I tako smo navikli u život vjerovati samo prijateljima ili stručnjacima. Kad mi liječnik napiše recept, liječim se prema njegovoj riječi. Što je osoba naime dostojnija, njezina je riječ vrednija.

I Krist je govorio, čula se i njegova riječ. Njegova riječ vrijedi koliko vrijedi i njegova osoba. To je Božja riječ.

I. Njegova je riječ pristupačna

A. *Jednostavna*

Nije Krist pisao naučne rasprave. Nije ni filozofirao, kako to čine naši učenjaci. Govorio je jednostavno pučkim jezikom, da ga može razumjeti svaki slušalac. Jer htio je svakome biti blizu. A najviše onima koji su najmanji. »Nijesam došao radi zdravih nego radi bolesnih.«

Nije Krist govorio u zagonetkama kao što su prije njegova dolaska govorila proroštva u Delfima. Nije tražio nejasnoću u izjavama kao što je Pitija maglovito proricala. Nije govorio dvosmisleno kao što nam govore današnje babe vračare čitajući iz kave ili iz graha. Nije nikad tajanstveno nastupao kao što danas čine spiritisti na svojim seansama.

On govori jednostavno u pričama, što ih može shvatiti i učenjak i neuk čovjek. Sjetite se priče o Izgubljenoj ovci, o Poslenicima u vinogradu, o Rasipnom sinu itd. U njima se jasno čitaju savjeti, upute, nalozi. U njima se na jednostavan način prikazuje odnos ljudi prema Bogu. Vidi se što radi Bog za ljude, a što moraju ljudi učiniti za svog Boga.

B. *I jasna*

U njegovim riječima nema nejasnoće. A znate li zašto? Jer njemu je poznata prošlost, sadašnjost i budućnost. Mi smo nejasni u govoru, jer ne znamo svu stvar o kojoj govorimo. Ali Bogu je sve poznato. Pa, kad nešto rekne, rekne sa sigurnošću.

Njegova je riječ tako jasna, da se na temelju ono malo riječi što su ih evanđelisti zabilježili, izradila čitava bogoslovska nauka. Sveto pismo je prevedeno na sve jezike svijeta. A na temelju evanđeoskih riječi napisali su bogoslovi nebrojene knjige.

Cjelokupna liturgija, sve javne molitve u Crkvi, sve je samo vijenac od Isusovih riječi. I kad biste htjeli proučiti liturgijske obrasce, našli biste u svakom drugom retku Isusovu riječ. I uvjerili biste se, da ona u Evanđelju, u liturgiji i u bogoslovskim knjigama govori jasno i razgovijetno kao ni jedan ljudski um.

II. Njegova je riječ dvovrsna

A. *Naredbe*

Budući da se radi o sudbini čovjeka poslije smrti, Krist je nastupio kao zakonodavac. Negdje je dao samo savjete. Ali donio je i naredbe. On je vrhovni gospodar neba i zemlje, pa je smio tako i nastupiti. On je središte svih zbivanja, jer ravna ljudskim životima i njihovom poviješću. Zato je dao Deset Zapovijedi, gdje je pokazao ljudima put do neba. Tamo se izričito veli, kako moramo postupati prema braći ljudima, a kako prema Bogu.

B. *Obećanja*

Bog bi bio kao tiranin, kad bi nas svojim zakonima pokorio iz puste težnje, da nama gospodari. To se događa na zemlji, kad sjednu na vlast nepozvani, pa nas obasiplju naredbama zato, da održe svoju vlast. Naređuju, da mi slušamo. Teroriziraju, da ostanemo u pokornosti i da im položaj ne izmakne iz ruku. Ali Bogu nije potrebna naša pokornost. On se može održati na vlasti pored sve naše pobune, jer je svemogući. Ako nam daje naloge, radi nas to čini. Jer će doći dan, kad će se pregledati računi. Doći će dan, kad će svi ljudi biti podijeljeni u dobre i u zle.

Zato nas je na vrijeme upozorio na svršetak svijeta i na sudbinu naših duša. Upozorio nas je i dao Deset Zapovijedi. Ali je istovremeno dao i obećanje, da će nagraditi one koji budu živjeli prema njegovim Zapovijedima.

A što nam je obećao? Mi to jasno ne znamo. Ali možemo se lako domisliti, kad se sjetimo, da je Bog svemogući. Lako se možemo dosjetiti, kad pomislimo što je sv. Pavao u jednoj poslanici pisao: »Što oko nije vidjelo, ni uho nije čulo, ni u srce čovječje nije unišlo, to je Bog pripravio onima, koji ga ljube.«

Stoga nas ne smiju smutiti njegove zapovijedi, jer jednom zgodom je rekao, da će nagraditi i čašu vode što je damo putniku iz ljubavi prema njemu.

Zato ćemo u njegovim Zapovijedima gledati obećanje buduće nagrade, a ne tiranskog gospodara.

U toj nadi živimo. U toj nadi umiremo. Znamo naime, da se Bog neće zareći. Što je rekao, istina je. Što je obećao, obistinit će se.

»Riječi su kao klinci kojima se pričvršćuju misli« (A. Godin) O, kad bi nam se svaka Kristova riječ udubila u dušu kao čelični klinac!

Jer njegova riječ je riječ Božja, jasna i kobna. Govorio je, riječ je njegova zapisana u Evanđelju. Stoga poslušajmo upute današnje poslanice: »Riječ Kristova neka stanuje u vama obilato!«

VI. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

TEŠKOĆE I RADOSTI KRŠĆANSKOG ŽIVOTA

Čuveni španjolski pisac Cervantes pisao je Don Kihota u tamnici. Kako nije imao papira, pisao je svoje djelo na otpacima kože. Netko je zamolio bogatog Španjolca, da piscu pomogne, a onaj odgovori: »Ne ublažujte mu teškoće, njegova će bijeda obogatiti svijet!«

Nije se prevario. Cervantes je u nevolji napisao djelo svjetske vrijednosti.

Takav je, eto, naš život. Ništa se ne može postići bez napora i znoja. U znoju se ore njiva, u znoju se penjemo iz razreda u razred, u znoju gradimo kuće, u znoju stječemo kruh i odijelo. Sve sami napori i teški znoj. Ali nijesu nam gorki životni napori, jer nam donose radost. U bolovima smo kao i žena pri porođaju, ali se obradujemo, »kada dođe dijete na svijet!«

Velika djela nastaju u velikim naporima. I koliko je veća žrtva, toliko je veća radost, kad je djelo dovršeno.

U tom smislu treba shvatiti riječi današnje poslanice: »Primili ste riječ u velikoj nevolji i s radošću.«

I. Naše nevolje

A. *Sukobi*

Kršćanski život traži mnogo više, nego li profesor traži od studenta na diplomskom ispitu. Mnogo više, nego li što traži radionica od šegrta, da ga promakne u majstora. Jer sva ova zanimanja pružaju nam neposredno nadoknadu za utrošene napore, a žrtve u kršćanskom životu rijetko su nagrađene na ovoj zemlji. Sve je odloženo za onaj drugi svijet. Zato nam je teško raditi za ono što tek ima doći. Sukobe se naime naši interesi na zemlji s interesima prekogrobnim.

Nedjeljna zvona pozivaju nas na Misu, a mi se ugodno protežemo u svom krevetu i mislimo da smo proslavili blagdan, ako smo prospavali do jedanaest sati. Možda smo i ustali na vrijeme, ali smo pošli na izlet ili u kavanu.

Godišnja ispovijed za nas je povreda čovječjeg ponosa. Ta, što bismo pričali o svojoj bijedi! Što ćemo se ispovijedati, kad ćemo ponovno griješiti. I tako se kršćanska dužnost sukobljuje s lijenošću i nezdravim ponosom.

Prolaze dani, a možda i mjeseci, a mi ne molimo. Može da se ni ujutro ni navečer ne prekrstimo. Počinjemo i svršavamo dan bez molitve. A ipak, u sukobu smo s naredbama Božjim. Jer Bog veli: »Molite, bez prestanka molite!«

Sve nas vodi u stranu, a ipak je naš put jedan. To je onaj put što vodi prema nebesima.

O. *Odricanja*

Mi smo u neprekidnoj borbi između zla i dobra. U tom sukobu doživotno ostajemo. Svrha je kršćanstva, da nas podupre u pobjedama, da se oslobodimo zla.

I zato je potrebno odricanje. Odricanje u mislima, u željama i u djelima.

Oholost nas sili da dignemo glavu, a kršćanstvo hoće, da skršimo oholost, te da na njezino mjesto postavimo poniznost.

Škrtost nas tjera, da se ogradimo od svih ljudi, te da bezbrižno jedemo zasluženi kruh. A kršćanstvo nas uči, da su bijednici naša braća, te da budemo prema njima darežljivi.

Tijelo nas ponekad vodi u raskošnu bludnost, a ipak je Bog u Zapovijedima mjesto bludnosti propisao čistoću, u braku i izvan braka.

Mi smo od prirode zavidni, a moramo biti dobrohotni. Ponekad smo neumjereni u jelu i u piću tako, te ne nalikujemo više na ljude. A kršćanstvo traži da budemo umjereni i trijezni.

Život nas goni u srditost, a vjera nas zove na blagost. Život pogoduje našoj ljenosti, a Bog nas poziva na rad: »U znoju svog lica jest ćeš svoj kruh!«

Možemo biti dobri kršćani, ako u životnim sukobima budemo pobjednici. Ako u izboru izaberemo vrlinu, a ne manu. Taj put je spor i težak, sve kap po kap, sve zrnce po zrnce. »Ima li što tvrđe od kamena, a lakše od vode? A ipak meka voda izdube tvrdi kamen!« (Ovidije)

II. Naša radost

A. *Sigurnost*

Jalov bi bio naš trud, kad ne bi nitko za uspjeh jamčio. Tko bi se bezglavo naprezao, da se odriče udobna života, kad bi sa smrću sve završilo? Ali nije tako! Mi znamo, da je naš put siguran, jer nas je na taj put postavio Bog. Znamo, da nas ovaj put vodi do njega.

Znamo i to, da na ovom teškom putu nijesmo sami. Ta, tko bi izdržao sve životne nevolje sam! Oni, koji hoće sami kroz život ići, mnogo puta završavaju život samoubojstvom, jer ne vide ni smjera ni izlaza iz gorčine života.

Znamo i to, da nam je Bog veoma blizu. On je s nama u borbi, u molitvi. On je naš dobar susjed u crkvi, na oltaru, u svetohraništu. Iz one male kućice prati on naš život, blagosiva znoj, suši suze i daje pobude.

To nas drži na životu. Kad toga ne bi bilo, morali bismo svima svjetovati samoubojstvo. Jer, što bi nam vrijedio život kraj tolikih nevolja? Ali dano nam je jamstvo za sve ono što radimo: Bog nas vodi, on bdije nad nama, da ne izgubimo s vida svoj pravi put.

B. *Povjerenje*

Pa što mislite, krćanstvo nam pruža što ni jedna religija ne može dati. Naš Bog nije sakriven, nije se povukao u oblake, već se snizio do nas, da s nama razgovara kao sa svojim prijateljima. Čudite se?

Ono što se događa između nas i Boga u Ispovijedi, može se nazvati susretom dvaju prijatelja. Mi se tužimo na svoju bijedu, a Bog nas razumije. Mi prosimo oprost, a Bog oprašta. Takva povjerenja ne može nam nitko na zemlji dati.

A molitva? To je opet topao razgovor s Bogom. Pričamo, jadamo se, zahvaljujemo, prosimo. S kakvim povjerenjem prilazimo svom Bogu!

U tome je naša sigurnost i naša radost. Tamo u Božjoj blizini nalazimo sve: razumijevanja za svoje jade, jasnoću za sve sumnje, utjehe u tuzi, potporu u kolebanjima. Tamo u Božjoj blizini imamo sve blago. I kad smo na tom putu, ništa nam ne može nauditi.

»Ako je srce zadovoljno, ništa mu ne može nauditi!« (M. D' Azeglio)

Kršćani smo, i zato prolazimo kroz gorke teškoće. Ali kroz ove klance prati nas i radost, što se temelji na uvjerenju, da nijesmo sami. S nama je naš dobri prijatelj Bog.

»Primili ste riječ u velikoj nevolji, i s radošću!«

NEDJELJA SEDAMDESETNICA

KRŠĆANSKI BORAC

Pomislite, da se na konjskoj utrci jahači samo nekoliko puta okrenu, te pogledaju, dokle je koji konjanik stigao! Pomislite, da se na plivačkoj utakmici prvak okrene, kako bi vidio, dokle je doplivao njegov suparnik! U pitanju su sekunde!

»Kad čovjek počne gledati unatrag, on je ostario,« rekao je neki američki kardinal. Ostario je i zaostao, jer život teče dalje.

To je lozinka i kršćanskog sporta, o kojem govori današnja poslanica: »Tako trčite, da dostignete!«

I. Na trkalištu

A. *Sklizavo tlo*

Cio život smo u trci, ali tlo je sklizavo, pa lako padnemo!

Duh je izmoren dnevnim brigama. More brige đaka na klupi i profesora na katedri, činovnika u uredu i orača na livadi, upravljače u vladi i podložnike. Njihov duh muče sumnje, nesigurnost sutrašnjice, muče ga najraznovrsniji politički i filozofski sistemi. Ne znaju, što bi mislili o životu i o smrti, kad se gotovo nitko u ovim pitanjima ne slaže. Na ovako sklizavu tlu veoma je teško ići naprijed i s Evanđeljem u ruci i u srcu.

Tijelo je zamoreno ekonomskim problemima. Borba za kruh je tako velika, da ni časa ne možemo propustiti. Ako se samo za jedan trenutak zaustavimo, bijeda će nas zaskočiti. Cio dan nam je ispunjen žuljevima i znojem. Znoj teče i s ruku i s glave, jer svaki stalež kroz napore stječe kruh. Na ovakvu terenu veoma često zaboravimo, da je naš cilj iznad zemlje.

Volja je rastrgana slabošću, a ponekad i očajem. Tlo joj je prikladnije za padanje nego li za pobjedu. Lakše joj je odabrati zlo, nego li dobro. U grijeh ide kao niz padinu.

B. *Posljednja utakmica*

Samo jedanput živimo, samo jednom imamo prilike, da pobijedimo zlo. Stoga nemamo vremena, da se okrećemo i sustajemo. Jer život teče i smrt je sve bliža. U ovoj munjevitoj trci prema grobu pregazimo sve zapreke na putu!

Naprijed kroz duševne tjeskobe! Zašto bi nas ometali lažni proroci, sistemi, zablude filozofa i političara, kad nam je Evanđelje donijelo istinu o životu i o nastavku života poslije smrti?

Naprijed kroz gorke ekonomske brige! Zašto puštamo, da nas zemlja zatrpa još prije nego li smo umrli? Nije li nam Krist rekao, da je samo jedno važno? »Što koristi čovjeku, da cio svijet dobije, ako svoju dušu izgubi?«

Naprijed kroz sve slabosti kolebljive volje! Zar nam nije isto tako Krist rekao, da razumije našu slabost? Nije li najviše razumjevanja pokazao upravo prema grešnicima? Zašto bismo se bojali svoje moralne slabosti? Skratimo put, prošavši kroz ispovjedaonicu, jer ćemo, inače, zaostati!

Nemojmo se zaustavljati, jer je život posljednja utakmica. Kad nas spuste u lijes, na cilju smo!

II. Dobri uvjeti

A. *Oprema*

Nije nas Bog dao na ovaj teški put neopremljene. Osposobio je svakoga za trku i za pobjedu.

Svatko je dobio dar vjere, kad je kršten. Doznao je u katekizmu potrebne pojmove o Bogu, o životu i o sudbini ljudi poslije smrti. Znade, što smije, a što ne smije raditi.

U svakom gradu, u svakom selu je crkva, u crkvi oltar, a na oltaru je svetohranište. U svetohraništu je Bog.

Do crkve je svećenik. On je sudac i liječnik, otac i tješitelj. Tko sustane na putu, on ga potiče. Tko klone, svećenik ga pridiže i osposobljuje za put.

Sve je predviđeno, svatko imade dovoljnu opremu. Ako je gladan, s oltara mu se nudi Kruh nebeski. Ako je ranjen, u ispovjedaonici može izliječiti svoje rane. Ako je zalutao, kazat će mu Evanđelje, kuda vode staze za nebesa.

Nije nas dakle Bog pozvao u trkalište kao lađu bez jedara, niti kao pticu bez krila. Ptici je dao krila, lavu snagu, sokolu oštro oko, zecu brze noge. A nama je dao zdrav razum, vjeru, Crkvu, svećenike, sakramente. Mi možemo, ako hoćemo, biti dobri kršćani. Trkalište je, doduše, sklizavo, ali je oprema izdržljiva.

B. *Božje oko prati*

Sve možemo izdržati, jer nijesmo sami. Svi smo na istom putu, a pred nama je vođa.

Kad mlad čovjek odlazi na front, nosi sobom sliku svoje zaručnice. U lisnici mu je zacijelo i slika njegove majke. Čini mu se, da je sigurniji. Lakše mu je u ratnoj opasnosti, kad su uz njega oni, koji ga vole.

Nijesmo ni mi sami u životnoj borbi. S nama je Bog. Na odlasku sa zemlje rekao je: »Evo, ja sam s vama sve do kraja svijeta!« I ostao je s nama, uz svakog čovjeka. Ne samo na oltarima i u rukama svećenika, nego i u dušama vjernika. Tko dakle trči i napreduje, napreduje s Bogom, koji ga sokoli. Tko je zaostao ili zalutao, Bog je s njim, jer ga traži kao izgubljenu ovcu, kao rasipnog sina. I nikako se ne možemo izdvojiti iz kršćanske utakmice. Jer, ako smo na pravom putu, Bog nas vodi. Ako smo izgubili put, Bog nas traži. O, da! Svačiji je Bog! On je Bog dobrih, on je Bog zlih. Jer i jedne i druge ljubi. Razlika je samo u tome, što su jedni u njegovu toru, a drugi su zalutali po pašnjacima. Ali on se razapeo za sve ljude, za pravedne i za grešnike, za vjernike i za nevjernike.

Božje oko budno prati naše korake. Ustrajne sokoli, a slabiće pridiže. I mnogo je zabrinut za svaku dušu, jer će se na koncu trke dijeliti nagrada. Podijelit će se značke, odlikovanja. To će biti onog velikog dana, kad će Bog s radošću jedne pozvati u radost, a s bolju druge odbaciti u žalost. »Dođite, blagoslovljeni, i otidite, prokleti!« Nakon ovih riječi na Posljednjem danu, Božje oko ne će više bdjeti, jer je natjecanje u životnom trkalištu završeno.

Trkalište, o kome govori današnja poslanica, jest naš kršćanski život. Nebrojeni mučenici, djevice, žene, starci, mlamići i djeca završili su svoju trku: Tiho počivaju u svojim grobovima. Mi smo još uvijek na trkalištu i jurimo neviđenom brzinom prema cilju, prema svršetku, prema smrti, prema Bogu.

Posljednji trenutak je najvažniji, jer je to skok u vječnost.

Ostanimo doživotno na kršćanskoj stazi, da u onom kobnom posljednjem času, izmoreni, padnemo Bogu u zagrljaj!

NEDJELJA ŠEZDESETNICA

PONOS KRŠĆANINA

»Čim god se tko ponosi, tim se i ja ponosim!« Tako je kliknuo sv. Pavao, tako mogu za njim ponoviti svi kršćani.

Jedni nam vele, da smo zaostali u znanosti, i da smo bili svojom naukom zapreka na putu onima, koji su tražili istinu. Štoviše, kršćani su, vele oni, sprečavali razvoj mnogih genijalnih duhova.

Drugi vele, da smo omeli napredak društvenog poretka. Društvo bi se bilo, kako oni misle, nezavisno od kršćanstva okretnije razvijalo, da nije nauka Evanđelja obećavala prekogrobnu nagradu za svu podnesenu bijedu na ovome svijetu.

Treći opet vele, da smo svojim vjerovanjem pobrkali pogled u život, u prirodu, te se klanjamo nesigurnosti.

Mi se naprotiv sa svetim Pavlom ponosimo i znanošću i socijalnim poretkom i svojom vjerom.

I. U znanosti

Ne možemo poreći nekršćanima vrijednost njihove znanosti i umjetnosti. Naprotiv, baštinili smo od starih naroda toliko, da su njihova djela ispunila naše evropske muzeje. Ali ne možemo dopustiti, da nas zato što smo kršćani, nazovu zaostalima! Jer, ako prelistamo enciklopedije, naći ćemo u njima nebrojeni niz kršćanskih učenjaka, pisaca, pjesnika, izumitelja. Čak su protukršćanske enciklopedije morale donijeti njihova imena, jer ih nijesu mogle mimoići, sve da su i htjele.

Kršćanstvo je nadahnulo i pisce i umjetnike. A to je jasno. Jer samo velika misao može nadahnuti i um i srce. Zato su slikari i kipari tražili motive u velikim događajima Kristova i Marijina života. Tamo su se rodile Rafaelove Madone, Gounodova i Schubertova Ave Maria, Michelangelov Mojsije. To isto Evanđelje nadahnulo je graditelje crkava i katedrala.

Mi nijesmo ometali ni znanost ni umjetnost. Naprotiv, kršćanska nauka mnoge je izvela na pravi put. Jer čuveni učenjaci su redovito prihvaćali kršćansku vjeru upravo u času, kad su bili na vrhuncu svog znanja. To je i Voltaire kao protivnik priznao: »Prava znanost baca čovjeka na koljena pred Božanstvom!«

II. U društvenom poretku

Pojedina država stvara sebi svoj uređaj. Zar je to golemi uspjeh? Njezin uređaj redovito ne prelazi njezine granice. A kršćanstvo? Ono nema granica! Socijalna nauka Evanđelja oborila je sve granice, pregazila je sve običaje, osvojila je sve rase. U svakoj zemlji, kakav god bio njezin poredak, kršćanstvo je postavilo Dekalog kao jedini zakonik: ne ubij, ne ukradi, ne reci lažna svjedočanstva, itd.

Veliki narodi se hvališu svojim brojem, svojom kulturom i svojom oružanom snagom. To im priznajemo. Ali, kolika je kršćanska zajednica? Vjera nam veli, da je kršćanska država golema. Tri su njene zajednice, Zemlja, Čistilište i Raj. Kad bismo htjeli pobrojiti stanovnike svoje države, morali bismo pobrojiti sve pokojnike, koji se nalaze ili u Raju ili u Čistilištu. Morali bismo im dodati broj svih kršćana, koji još žive na ovoj zemlji.

Pojedine države jedva uspiju povezati u bratstvo svoj narod, unutar državnih granica. A eto, kršćanstvo je proglasilo braćom sve narode bez obzira na njihovu narodnu i političku pripadnost. Zato mi nemamo granica. Kuda se prostire Božje carstvo, prostire se i naše. Kako je sve Bog stvorio, sve je njegovo. Mi smo stanovnici na njegovu imanju. Svi u jednog Boga vjerujemo, svi na isti način njemu hvalu dajemo.

Kolike države traže svoje pravo silom i oružjem! Kršćanstvo ne osvaja vjernike ratom. Svakome je slobodan pristup u zajednicu. Krist nam je dao upute: »Ne čini drugome što ne želiš da tebi drugi učini. I čini drugome što želiš da tebi drugi učini!«

Uostalom, tko postavlja društveni red u pojedinim državama? Zakonodavci, ali ljudi kao i mi. A tko je graditelj

kršćanskog poretka? Isus Krist. Koliko je dakle Krist veći i mudriji od najvećeg državnika na zemlji, toliko je kršćanski društveni poredak bolji i mudriji od čovječjeg. Jer uz Krista je sve veliko kao što je i on velik. Sve što je učinio, temelji se na Božjoj ruci, koja se ne može pokolebati ni ratom ni ljudskim prijetnjama. »Tko bi se zanimao za dvojicu razbojnika, — veli A. Scholl — da se nijesu nalazila uz Krista na križu?«

Stoga društveno ustrojstvo kršćana ne može biti nezapaženo, jer se svi mi nalazimo na okupu oko vođe Krista.

III. U vjeri

Nevjernici i bezbošci se trude, da u prirodi nađu oslonac života. Ali uspjeli su samo utvrditi, da je priroda puna zakona, i da u njoj vlada red. I poklonili su se prirodi i njezinu redu. A mi smo pošli dalje, te smo otkrili i Zakonodavca i Čuvara ovog neviđenog reda u prirodi. Pa smo se i poklonili vrhovnom Gospodaru svijeta nazvavši ga Bogom.

Oni govore, da je sva priroda jedna umjetnina. Dive joj se, ali ne znaju kazati čija je. A mi sa sigurnošću govorimo o velikom Bogu umjetniku, koji je stvorio i svijet i nas ljude.

Oni vide, kako se dan redovito izmjenjuje s noću, kako zvijezde putuju po nebeskom svodu, kako se iz svakog sjemenja razvija uvijek ista stabljika. Vide red, savršeni red, što ga čovjek ne može kroz tisuće godina promijeniti. A mi vidimo još više. Vidimo Redatelja, koji je postavio taj red u svaki cvijet, u svako zrnce, u atome, u zvijezde.

Oni opažaju, da se iz života mora doći do smrti. Ali ne znaju za sudbinu čovjeka poslije smrti. A mi dobro znamo, kako polazimo poslije smrti. Znamo, da odlazimo u domovinu našeg Zakonodavca i Redatelja.

Dobacuju nam, da nas je vjera zaglupila. A mi im odgovaramo: Vas je znanost naučila, da jedva gledate u svijet. A nas je vjera poučila, da gledamo u svijet i u nadsvijet. Vjera nam je dala oči tako oštre, te možemo pogledati i preko zvijezda!

Zašto se onda ne bismo ponosili? Ponosio se i sv. Pavao pred svojim suvremenicima: »Jesu li oni Hebreji? I ja sam. Jesu li Izraelci? I ja sam. Jesu li potomci Abrahamovi? I ja sam. Jesu li sluge Kristove? I ja sam još više!«

Kršćanstvo nije zastarjelo, nije ni zapreka na putu znanosti. Jer oni bez kršćanstva traže znanost, a mi smo je našli u Evanđelju. Oni se trude da srede društveni poredak, a mi

smo ga postavili pred skoro dvije tisuće godina. Oni ističu smisao života, a mi smo ga našli u svojoj svetoj kršćanskoj vjeri.

U znanosti nam je Evanđelje pokazalo pravu istinu, u društvenom pitanju nam je reklo da smo svi braća, u vjeri nam je dalo nade, da ćemo susresti sreću u prekogrobnoj domovini.

To je naš jedini ponos! Mi nijesmo zaostali. Svježi smo i veliki kao što je suvremen i velik Gospodin Bog.

NEDJELJA PEDESETNICA

LJUBAV

»Sve što ljubav dodirne, očuvano je od smrti.« (Rolland) Kad ljubav dotakne brak, neće se lako razvrgnuti. Kad ljubav živi u djeci, roditelji neće umirati od gorčine. A znate li zašto? Jer ljubav ne uzima, nego daje. Ne krade, nego dariva. Ne siše krv, nego hrani.

Ljubav je darovateljica. Štogod dodirne, obnavlja i oživljuje. Poslanica iz današnje Mise pruža nam rječnik, to je mala enciklopedija o ljubavi. Iz svega se može zaključiti, da ljubav treba tražiti u altruizmu, a ne u egoizmu. U središtu naših osjećaja mora biti »Ti«, a ne »Ja«.

I. T i

A. *Dva uzora na nebu*

Sve što je Bog učinio, za čovjeka je učinio. Nije čovjeka stvorio iz dosade, kako se neki radnik našalio. »Kad Bog nije znao više što da čini, — veli on — stvorio je čovjeka! »To nije niti šala. Jer u svakoj šali ima ponešto i istine, a ovdje nema ni zrnca istine.

Stvorio je zemlju i dao je čovjeku na uživanje. Iznad zemlje je postavio sunce, da usjevi niču. Porazmjestio je oblake, da kišu prosipaju.

Sišao je na zemlju, da se dade pribiti na križ radi čovjeka. I kad bismo htjeli svu njegovu muku izraziti riječima ljubavi, morali bismo ovako kazati: »Sve za tebe, čovječe!«

Osnovao je zajednicu kršćana, te joj dao na raspolaganje molitve i sakramente za sve potrebe čovječje duše. I opet radi jednog jedinog razloga: »Sve za tebe, čovječe!«

Na svim oltarima velikih i malih crkava stanuje u svetohraništu sakriven u Hostiji. »Sve za tebe, čovječe!«

Ova ista ljubav prešla je na anđele, koji su dodijeljeni pojedinom čovjeku. Kako malo mislimo na svoje vjerne čuvare! Odrasli smo, pa nam se čini, da je to priča za djecu. A ipak, svaki od nas imade svog anđela čuvara, koji ga prati od kolijevke do groba. Ne ostavlja ga, kako vele neki sveti Oci, ni u grobu, već nad mrtvim kostima svog štićenika čeka njegovo uskrsnuće. Takve ljubavi nećemo naći ni u braku, ni u prijatelja.

I Bog i naš anđeo čuvar zaboravljaju na sebe, a svu brigu daju čovjeku. Sve što rade, sve je za tebe, čovječe! Vrhovno načelo ljubavi je: »Ti, a ne ja!«

B. *Dva uzora na zemlji*

Rijetki su uzori na zemlji. Jer sve što ljudi nazivaju ljubavlju, nije prava ljubav. Brkaju je s laskanjem, korišću i s ponosom. Možda bismo jedva dvije ljubavi na zemlji mogli nazvati darivanjem: ljubav majke prema djeci i ljubav vatrenog vojnika prema domovini.

Majka neće nikad na zemlji primiti dovoljnu nagradu za sve žrtve, što ih je poklonila djeci. Nitko joj ne može platiti besane noći, brige, tjeskobe i suze. Jer sve što je za nas radila, radila je bez naplate, iz ljubavi. Kolike su se majke prerano iscrpile! Kolike su u porođaju život izgubile, a ostavile ga djetetu! Jer u središtu njihovih misli i osjećaja bilo je dijete. One koje tako ne rade, postavile su u središte nešto drugo: svoje tijelo, svoju radost, svoju udobnost. Ali to nije ljubav, jer ljubav veli »Ti«, a ne »Ja«.

Majčina ljubav je slična Božjoj ljubavi. Obojica žive za ljude!

Isto tako je velika ljubav čovjeka koji voli svoju domovinu. Kako je blagoslovljena ova ljubav! Cio život provedemo u svom kraju. A ako nas je sudbina povela daleko, čeznemo za svojim krajem. Kod mnogih je ova ljubav tako velika, te rado daju život za svoj kraj. Mi smo imali prilike vidjeti, kako mladi ljudi zaboravljaju na zaručnice, na imanje, pa i na svoju budućnost, te polaze u rat, da krvlju brane svoj dom. To su anđeli čuvari svoje domovine.

»Ljubav dugo trpi, dobrostiva je!«

II. A ne ja

A. *Premalo ljubavi*

Sebičnost je samoubojstvo ljubavi. Jer kad se ljubav svede na vlastito »Ja«, ostavlja drugoga u smrti. A i drugi imaju svoj »Ja«. Treba i na njega računati. Zato bi se, kako veli Petit-Senn, »svatko morao bar jednom pogledati očima svog susjeda«.

Kad čovjeku odrežete glavu, te glavu postavite na jednu, a ostali dio tijela na drugu stranu, nestat će života i u glavi i u udovima. Jednako, kad netko postavi s jedne strane svoje »Ja«, a s druge strane sav svijet, svi će skupa umrijeti od bijede. Jer, stvoreni smo jedan za drugoga. Ljubav je kao golemi krug. Sebičnost izdvaja ostale iz kruga, a ljubav sve ljude krugom zahvati.

Što onda znači imati premalo ljubavi? Znači: zbiti samoga sebe u svoj krug!

Tako postupaju zavidnici. Toliko su se ukopali u svoje interese, da im je čak krivo, ako je netko sretan u blagu, u braku, u prijateljima.

Tako postupaju lijenčine. Jedva maknu rukom, da sebi osiguraju život. Ali za drugoga nemaju ni tople riječi, ni pomoći, ni srca.

Tako postupaju srditi, jer se osjećaju kraljevi u svojoj velikoj ličnosti. A ne misle, da i drugi imaju pravo na mir i na ponos.

Tri od sedam glavnih grijeha: zavist, lijenost i srdžba jesu mane, gdje je malo ili p r e m a l o ljubavi za brata čovjeka.

B. *Previše ljubavi*

Nikad nije previše ljubavi za drugoga. Ali ovdje govorimo o sebičnoj ljubavi. Tko ima previše sebične ljubavi? Onaj, koji je postavio svoje »Ja« kao središte sunca, oko kojeg se okreće svijet.

To su oholice, jer pretjerano cijene svoju čast, svoj položaj, svoje zvanje. Drugoga podcjenjuju, a sebe precjenjuju.

To su škrtice, jer više cijene svoj imetak i svoj trbuh, nego li bijednog čovjeka, kojemu je već previše poniženja, kad mora prositi.

To su proždrljivci i pijanice, jer više vole jelo i piće, nego li svoju obitelj za koju moraju živjeti. Više vole krčmu, nego li svoju dušu, za koju je Bog izdisao na Križu.

To su bludnici, jer im je tijelo važnije od duha, od Boga i od prekogrobnog života.

Četiri ostala glavna grijeha: Oholost, škrtost, neumjerenost i bludnost jesu mane, gdje ima premalo ljubavi za drugoga, a previše za sebe!

»Sve što ljubav dodirne, očuvano je od smrti!« Pružimo ruku i bar malo srca bratu čovjeku, da ne umre od osamljenosti. Jedan drugome smo u ovom bijednom životu potrebni. Na ovom teškom putu, kako veli današnja poslanica, spasava nas Vjera, Nada i Ljubav.

»Ali među njima najveća je ljubav!«

I. NEDJELJA KORIZME

PRAVI TRENUTAK

»Što znači ovaj kip?« zapita umjetnika njegov posjetilac opazivši kip, kojemu je lice bilo zastrto kosom, a na nogama je imao krila.

»To je dobra Prilika« odgovori kipar.

»Zašto je njeno lice zastrto?«

»Zato, što je ljudi rijetko prepoznaju, kada dođe k njima.«

»A zašto ima krilate noge?«

»Zato, što brzo odleti, a kad odleti, nitko je ne može stići.« Tako je pisao Orison Swet Marden u svom članku »Čovje i dobra prilika«. A ja nijesam do sada ni u jednoj knjizi našao tako jasne slike kao što je ova.

Kako je važan onaj pravi trenutak, što nam ga donese dan! Koliki su u životu našli sreću samo zato što su se koristili dobrom prilikom!

Treba se koristiti pravim trenutkom i u svojoj vjeri. Ako Bog zove, to je dobra prilika: »Evo sad je pravo vrijeme, evo sad je vrijeme spasenja!« Počinje Korizma!

I. U davnini

A. *Ne u početku svijeta*

Najvažniji trenutak za čovjeka je spas njegove duše. A eto, nije mu dan odmah u početku svijeta. Barem ne na onaj način kao nama. Toma Akvinski veli, kako nije bilo prikladno da Krist dođe u početku svijeta, niti odmah poslije Adamova grijeha. (III. Q. 1., a. 5)

On to i obrazlaže jednim veoma uvjerljivim razlogom. Zašto je Krist odlučio da dođe na svijet? Da poništi krivicu, što su je ljudi s Adamom na sebe navukli. Ali, kako u početku svijeta još nije bio počinjen grijeh, nije Krist imao razloga da dođe. Tek poslije Adamova grijeha obećao je Otac Kristov dolazak i otkupljenje. U tom smislu zaključuje Toma Akvinski: »Lijek se daje bolesnicima!« A to je ono isto što je još prije njega Krist rekao u Matejevu Evanđelju: »Zdravi ne trebaju liječnika!«

Svijet je u onom prvom početku bio nedužan, pa je Krist mirno uživao svoje nebo. Tada još nije bio pravi trenutak, da dođe k nama Bog.

B. *Ne odmah poslije Adamova grijeha*

Ali zašto se nije Bog spustio na zemlju odmah poslije Adamova grijeha? Zar bolesnu čovjeku nije potrebna što žurnija liječnička pomoć? To je istina, ali i Bog je imao svoje razloge, kad je dolazak odgodio za dugi niz vjekova.

Grijeh je počinjen iz oholosti. Eva i Adam su se zanijeli Sotonskim obećanjem: »Postat ćete kao bogovi!« Zato je Bog ponajprije pružio ljudima lijek protiv oholosti. Ostavio ih je dugo, dugo u očekivanju, u poniženju tako, da se sami zažele osloboditelja. Toma Akvinski veli, da Bog nije došao odmah poslije Adamova grijeha zato, »kako bi čovjek spoznao svoju bolest, te sam dozvao liječnika!«

Osim toga opstojala je pogibelj, da čovjek ne shvati vrijednost lijeka. Možda bi ga bio i prezreo. Zato je kroz tako dugi niz vjekova čekao. Jer u čekanju je čovjek osjetio potrebu lijeka, baš kao i bolesnik, koji bojeći se smrti nestrpljivo čeka liječničku pomoć.

To je tražilo i dostojanstvo osobe, koja je kanila doći. Što je veća osoba, to je duža priprema za njezin dolazak.

Tek onda, kad su se ispunili vjekovi, došao je Krist i postavio Križ na vrhu Golgote. Od tog časa dan je svim ljudima pravi trenutak za spas duše.

II. Danas

A. *Svaki dan*

Oni su čekali, a nama je rečeno: »Evo, sad je vrijeme!«

Život je trka prema ponoru. Nikad ne znamo, kada ćemo stići do ruba ponora, jer nam čas smrti nije poznat. Mudro

bi bilo, da svakog dana budemo spremni na ovaj kobni skok u vječnost.

Život je natjecanje. Treba stići na cilj neozlijeđen. Stoga je potrebno da svaki dan budemo zdrave duše, da nas konac trke ne iznenadi.

Život je njiva. Neka sjetva bude u pravi čas, da berba bude obilata.

Život je neprekidni rat. Borimo se za dobrotu, a sve se prometnulo u naše neprijatelje: i Sotona i okolina i naše bijedno tijelo. Možemo u tom ratu biti i ranjeni. To nije nikakvo čudo, jer rat to neizbježivo donosi. Ali ako mo ranjeni, potražimo na vrijeme ispovjedaonicu. Možemo i poginuti. Nije nikakvo čudo. I to rat mnogima donese. Ali budimo spremni.

Svaki dan je prilika za poraz i za pobjedu. Ali ovi korizmeni dani su nam došli, da se koristimo pobjedom. To su dani spasenja, to su dani, kada možemo susresti Boga, s njim se porazgovarati i urediti račune. Svaki korizmeni dan nalik je na onaj dan, kad se Samaritanka susrela s Isusom na Jakovljevu Zdencu.

B. *Svaki čas*

Neki modni časopis donio je podatke o tome, u što čovjek, koji živi prosječno sedamdeset godina, potroši svoje vrijeme. To otprilike ovako izgleda: tri godine potroši na izobrazbu, četiri na zabavu, tri na dotjerivanje, šest godina potroši na jelo, pet na šetnju, tri na razgovore, jednu na vojnu dužnost, jedanaest na rad, šest na čitanje, dvadeset i četiri na spavanje.

Ovdje nije utrošen ni jedan čas za dušu. A Krist je trideset godina živio povučeno, da se pripremi za djelo Otkupljenja.. — Što onda moramo učiniti?

Svaki je trenutak važan, jer se svaki odvagne i bilježi u životnoj knjizi: »Otvara se knjiga jada, knjiga grešna ljudskog rada, što će vagnut biti sada.« (Dies Irae)

Svaki je trenutak važan, jer svaki može donijeti dobar i zao kraj našem životu.

Svaki je trenutak važan, jer svaki odbijegne i ne vraća se više.

»Na oceanu života ne možemo ni za trenutak baciti sidro.« (Lamartine) Plovimo, putujmo, ne bacajmo sidro u grijeh. Koristimo se vjetrom, valovima, strujom, vremenom, da sretno stignemo u luku.

Nije li se Krist za nas razapeo? Što hoćemo da nam još učini? Zašto ne pogledamo u svoju dušu? »Kad bi danas Isus došao na zemlju, bio bi ponovo raspet, i to mnogo prije nego li prvi put!« (Msgr. Cay)

Ispovjedaonica vas zove, njezina je trublja današnja poslanica: »Evo, sad je pravo vrijeme, sad je vrijeme spasenja!«

II. NEDJELJA KORIZME

ŠESTA ZAPOVIJED

U nevolji treba svakoga razumjeti. Ne samo kad živi u siromaštvu, nego i onda kad je duša u bijedi. To je potrebno nadasve onda, kad je u pitanju šesta Zapovijed: »Ne sagriješi bludno!«

Tijelo se ne dade izmijeniti ni zamijeniti. Želje neće nikada umrijeti, prilike za grijeh uvijek će biti. I to ne možemo poricati. Zbog toga je ova Zapovijed u najvećoj opasnosti.

Potrebno je razumijevanje, jer ovdje bijeda stanuje. Ali, jedno je razumijevanje, a drugo je odobravanje. Stoga bih ovako rekao: Razumjeti, ali ne odobriti! Razumjeti i pružiti ruku pomoćnicu svima, koji se sami ne mogu izbaviti iz nevolje, kamo ih je bacilo tijelo.

Jeste li čitali Goetheova Fausta? Sjećate li se Grete, kako se u crkvi guši u plaču zbog grijeha? »Tjeskoba mi je! Ti stupovi me pritiskuju! Svod me davi! ... Zraka!«

»Zraka!« Jer ovakva nevolja stvara bezračni prostor, te se čovjek guši, osjeća nesvjesticu i nemoćan je da se izbavi sam.

»Zraka! « ... Ovdje je kao nigdje drugdje potrebna prijateljska riječ!

»Ovo je volja Božja, da se čuvate bludnosti!«

I. Što je zabranjeno?

A. *Nezakonito druženje s drugim spolom*

Veoma je lako kazati, što je dopušteno. U zakonitu braku dopušteno je sve što postavlja prirodne uvjete za dijete. Izvan braka sve je zabranjeno. Prema tome grijeh je:

Izvanbračni prileg. Osobama koje nijesu vezane brakom, zabranjen je susret tijela. To je prostitucija, privatna ili javna.

Preljub. Jedna je osoba vezana brakom, a druga nije. Zato je to dvostruki grijeh: bludnost i lom bračne vjernosti.

Rodoskvrnuće. To je grijeh među osobama koje su vezane rodbinskim odnosima. I ovo je dvostruki grijeh: Bludnost i kršenje rodbinske ljubavi.

Silovanje. Jer je protiv pristanka jedne stranke, silovanje je grijeh protiv šeste Zapovijedi i protiv pravde.

Bludno svetogrđe. Ovdje se radi ne samo o prijestupu s osobom, koja je u Božjoj službi, nego i o prijestupu na svetome mjestu.

Otmica. Ovakvo nasilno odvođenje u brak je i blud i nepravda.

Ometanje poroda prije ili poslije začeća. To je grijeh protiv šeste i protiv pete Zapovijedi, koja glasi: »Ne ubij!«

Iživljavanje svake vrsti obuhvata svojevoljna uzbuđenja, poglede, poljupce, dodire, i sve ostalo što se javlja u misli ili u želji, a moglo bi navesti na grijeh ove vrsti.

B. *Nastrano iživljavanje*

Samotnički grijeh, što je poznat pod nazivom »Onanija«. Statistika je utvrdila, da je svojstveniji muškarcima nego ženama. Ali to je grijeh kod jednih i kod drugih, jer tijelo nam nije dano za vlastitu radost.

Sodomski grijeh, što ga je Bog, kako čitamo u Bibliji, teško kaznio. Odvratan je, jer je općenje s istim spolom neprirodno.

Životinjski grijeh, gdje se za »bračnog« druga uzimaju životinje.

Sanjarenje, koje dovodi do nutarnjeg pristanka, do grijeha u misli, želji.

Poslanica veli: »Ne u strastima i požudi kao neznabošci, koji ne poznaju Boga!«

II. Zašto je zabranjeno?

A. *Bog je naredio*

U drugoj knjizi Mojsijevoj čitamo: »Ne sagriješi bludno!« Da li je potrebno objašnjenje? Nije!

Kristova propovijed na Gori obradila je i ovaj problem: »Blaženi čista srca, jer će oni vidjeti Boga!« Ima li išta jasnije od ove riječi? Bez čistoće srca nije moguće doći do Boga. Doduše, Krist je bio veoma milostiv prema ovakvim grešnicima. Kako je blag bio prema Magdaleni, kad mu je

suzama prala noge! Kako je bio ljubezan prema ženi, koju su doveli pred Njega, da je kamenuju po ondašnjim zakonima! On se uspravio i rekao: »Ni ja te ne osuđujem!« Jest, istina je, Krist je bio milostiv prema ovim bijednicima, jer je znao, kako se teško oteti željama tijela. Ali je s druge strane rekao, da će samo čisti vidjeti Boga. Svi oni, kojima je velikodušno opraštao, imali su dobru volju da se izbave iz nevolje. I jedva su dočekali izbavitelja.

Naredba se ne može dokinuti. Bog je rekao i neće poricati. Sve se može razumjeti i oprostiti, ali se ne može razumjeti ni oprostiti krajni nemar.

B. *Zdrav razum kazuje*

Toma Akvinski ovaj grijeh zove »neredom«, jer mimoilazi svrhu, za koju nam je dan.

Sa socijalnog gledišta svakome bi moglo biti jasno, zašto je zabranjeno seksualno ludovanje. Ta, nije nam nagon dan za osobno uživanje. Dan je za dobro zajednice: za rađanje i za odgajanje djece.

Dostojanstvo tijela je tako veliko, da ga u grijehu ne smijemo upotrebiti. Nijesmo u zoološkom vrtu, i ne tjeramo se kao životinje. Tijelo je po nauci sv. Pavla »hram Duha Svetoga.« Nijesu onda tjelesa zabavišta, već stanovi Božji.

Naravna etika veli, da smo ljudi. Zato se i stidimo ovakve greške, zato i tražimo samoću, zato je teško i priznajemo. Tko se to u nama buni? Tko to prosvjeduje? Tvoj razum, prijatelju!

Pomislimo, što bi bilo od našeg društva, kad bi svatko mogao ostaviti svoga zakonitog supruga? Što bi bilo, kad bi svaka djevojka na ulici mogla biti svačija lutka?... Koliko svađe, ljubomore, napuštene djece, ubojstava?

Tko bi tu postavio red i mir? Potrebno je onda poslušati glas svoje savjesti, koja ne traži drugo nego ono što je Bog naredio: »Ne sagriješi bludno!«

»Velika je ovo tajna,« rekao je jednom prilikom sveti Pavao. Zaista, i velika tajna i velik problem! U taj problem moramo gledati onako kako Bog hoće da gledamo.

Ako nas na čestit život ne može sklonuti Božja zapovijed, obazrimo se barem na neke posljedice što nam ih donosi takvo lutanje. Spomenimo samo ono što je jasno uočio Grgur Veliki. Nečistoća, kako on veli, vodi čovjeka »u sljepoću, naglost, nepromišljenost, nestalnost, samoljublje, privrženost

zemlji i u strah pred drugim svijetom.« — A što onda ostaje u ovakvoj duševnoj zbrci?

»Ovo je volja Božja: Svetost vaša, da se čuvate od bludnosti!«

III. NEDJELJA KORIZME

KRŠĆANSKI IDEAL

»Ugledajte se na Boga,« veli današnja Poslanica. To isto je pokušao vrag svjetovati Adamu i Evi. Ali je pretjerao, htio je pretjerati, da ih prevari. Naveo ih je, da okuse zabranjeno, pa će »postati kao Bog.« Ali pretjerana je bila želja Sotonina, jer nitko ne može dostići veličinu Božju, nadasve ne kršenjem zakona.

Bog je svemoguć, pa ga ljudska nemoć ne može u snazi dostići. Premudar je, pa ga ljudska znanost ne može obujmiti. Bog je i predobar, pa ga ljudska zloća ne može smesti. Zato mudro veli sveti Ambroz: »Slijedi me, ali ne koracima, nego ljubavlju!«

Što onda znače riječi »ugledajte se na Boga«? Da li je moguće postaviti Boga za uzor? Može li on biti naš ideal? — Krist je još prije ove Pavlove riječi jasno kazao, što o tom pitanju misli. On je Boga postavio za ideal ovim riječima: »Budite savršeni kao vaš Otac nebeski!«

Kršćanski ideal! Nije li sve ovo opsjena? Neki misle i govore: »Sve je to ludost!« Ja bih na to odgovorio ono što je jednom zgodom izjavio Montaigne: »Čak nam i tuđa glupost može biti pouka, jer nam probudi želju za dobrim, a prezir zla!«

Kuda vode putevi i kamo nas vode?

I. Polazna točka

A. *Vjera, a ne nevjera*

Mi smo na putovanju. To jasno vidimo, jer svakog dana smo za jedan dan bliže smrti. Život je putovanje u smrt. Na ovom kratkom putovanju svi se ne snalazimo. Imade onih, koji ne znaju, zašto su se rodili. Imade i onih koji ne znaju, zašto moraju umrijeti. Javile su se razne religije, da protumače smisao čovječjeg života. Javile su se i filozofije. Svatko veli nešto, svatko se bori za svoje tumačenje. Mi kršćani

smireno gledamo u sudbinu svog života, jer nam je naša vjera kazala sve, što moramo znati o životu, o Bogu i o sudbini čovjeka poslije smrti. Imademo u rukama istinu, i za to smo Bogu zahvalni.

Nevjernici nemaju ove odskočne daske. Preslabe su čovječje oči, da bez pomagala vjere gledaju u onaj svijet. Preslaba su čovječja usta, da vlastitim glasom dozovu istinu u ljudski mozak. Preslaba je čovječja misao, te bez vjere ne može protumačiti zagonetku života.

Zato je potrebno vjerom krenuti kroz život prema smrti. Na to je mislio sveti Pavao, kad je u poslanici rekao: »Neka vas nitko ne vara praznim riječima!«

B. *Svjetlo, a ne tama*

Svatko je na putu. Jer tko se rodio, neminovno je krenuo prema smrti. Ali se pitamo: »Na kojem putu?« Čini se, da opstoje samo dva puta: svjetlo i mrak. Ne možemo zamisliti nešto treće između dana i noći. Možda sumrak? Ali, ili smo u danu, ili smo u noći. Kad grane sunce, odlazi noć. Kad odlazi sunce, javlja se noć. To je primjerena slika vjerskog života.

Što je to obasjan put? Kad smo se rodili, doveli su nas kumovi svećeniku, da nas krsti. Krštenje je polazna stanica. Tog dana zapalio je Bog u duši krštenika svjetlo, što će do groba gorjeti i osvjetljivati staze čovjekove. Kasnije su priskočili u pomoć i ostali sakramenti. Nadošle su molitve, savjeti, dobra riječ svećenikova i neprimjetni savjeti Boga, koji boravi u duši čovjekovoj.

Ali naš put može biti i zamračen. Sjećate li se, kako smo za vrijeme zračnih napada gasili svjetla po našim kućama? Čim je prijetila opasnost, našli smo se u tami. Tako slično postupa Sotona. Kad se sprema na napad, pogasi svjetlo u dušama vjernika, pa u tami radi što hoće. I kad nas navede na grijeh, mi zajedno s njime gasimo posljednje svjetlo u duši. Bog odlazi, u duši je praznina, Sotona pljačka, a mi mu skupo plaćamo harač.

Naš put je obasjan. Ako su se svjetla pogasila, zapalimo ih. »Rod je svjetla: dobrota, pravda i istina.«

II. Svrha

A. *Bog, a ne idoli*

Dok nam vjera osvjetljuje putove, sigurni smo da nas na kraju puta čeka Bog. Tim istim putem prošao je Krist, te

mi idemo za njim, slijedimo ga. On je prošao, i sjeo je na rubu puta, čeka na posljednjoj stanici. S njim ćemo se suočiti, kad nas smrt prebaci iz ovog u onaj život.

Kao što brod plovi prema svjetioniku u luci, tako i mi putujemo prema kraju gdje boravi Bog. Posve isto kao ptica prema gnijezdu, kao avion prema svojoj bazi, kao povratnik prema svojoj domovini.

Na tom putu susrećemo stope Kristovih nogu, osjećamo težinu njegova Križa. Ali ne sustajemo, jer je on sve naše križeve blagoslovio. I mi smo se poklonili teškoćama kršćanskog života, jer znamo da nas samo one mogu dovesti do točke, kamo je Krist s križem dospio. Ako imamo idola, naši su idoli: Križ i Svetohranište.

Ne možemo ni svijet, ni Sotonu, ni vlastito tijelo uzeti za svoje idole, jer nas odvode s pravog puta. Ne vode nas u domovinu. »Idolopoklonik nema baštine u kraljevstvu Krista i Boga.«

B. *Svetost, a ne prokletstvo*

Naš put nije besciljan. Znamo, zašto živimo. Naučio nas je katekizam, dok smo još bili mališani u osnovnoj školi: »Na svijetu smo, da Boga spoznamo, da mu služimo, da ga ljubimo i tako da u nebo dođemo.« To je put svetosti! Čudite se? Mislite li možda, da je Bog svetost pridržao tek nekim izabranim osobama? Ne! Ostvarenje ove male pouke iz katekizma svakome će donijeti svetost. Svetost ne traži izvanrednih djela. Tko je u miru s Bogom, svet je. Svi oni, kojima će Bog na kraju svijeta kazati »dođite blagoslovljeni«, sveti su, jer su dostojni da uđu u Božji stan. A svi oni, kojima Bog reče »otiđite prokleti«, osuđeni su na prokletstvo, jer nijesu vrijedni da ostanu u Božjem društvu.

A znate li, tko na ovom svijetu dijeli svetost i prokletstvo? Dobrota je put svetosti, a grijeh je put prokletstva! Izaberimo put dobrote, »kako se pristoji svetima!«

Mnogo ideala nas u životu vodi. Ali iznad svih zanosa blista naš kršćanski ideal. Današnja poslanica mu je dala jasni smisao ovim riječima: »Braćo! Ugledajte se na Boga, kao ljubezna djeca!«

IV. NEDJELJA KORIZME

DVA SVIJETA

»To je u slici, jer su ovo dva zavjeta.« Dva zavjeta, što se međusobno razlikuju, ali nijesu odijeljeni. Ima jedna nit, što ih vezuje.

Stari svijet nalikuje zrncu, iz kojeg se kasnije razvio klas. Posijano je u Starom Zavjetu, a niklo je u Novom.

Stari svijet je mladica, iz koje se dolaskom Isusovim razvilo golemo stablo.

Stari svijet je čahura, u kojoj je ležao život Novog Zavjeta. Dugo godina je trebalo, dok »leptir« probije svoju čahuru.

Stari svijet je sunce, što je obasjalo svijet. Ali je to isto sunce jače granulo u novom svijetu, jer nam je bilo bliže.

Dva svijeta, dva zavjeta! Prvi nalikuje djetetu u povojima, a drugi čovjeku u zreloj dobi. Upravo tako, jer i Krist je usporedio svoje kraljevstvo sa zrnom gorušice. Sitno je, ali uzraste u golemo stablo.

Dva različita svijeta, ali jedan je nastavak drugoga.

I. Uređenje

A. *U zakonodavstvu*

Dvije su oznake zakonodavnog života, što obilježuju doba prije Kristova rođenja: gomilanje zakona i strah.

Židovski je narod bio »tvrde šije«. To je priznao Mojsije, a to je kasnije i Krist rekao. Zbog toga je bilo potrebno, da mu se dadu obilati zakoni. Kasnije se došlo do pretjerivanja. Do takva pretjerivanja, te se i Krist suprostavio Farizejima. Ta, sablažnjavali su se, što Isusovi učenici peru ruke o blagdanu. Prekoravali su Krista, što liječi o blagdanu. Toliko su gomilali zakone i sputavali savjest naroda, da ih je Isus nazvao »obijeljenim grobovima«.

S druge strane, zapt se temeljio na strahu. Drukčije i nije moglo biti, jer je Bog bio Starom Zavjetu daleko. To je bio svijet, koji »rađa za robovanje«.

U novom svijetu, koji je počeo Kristovim dolaskom, sve se upotpunilo. Nije se poništilo, jer je Krist rekao: »Nijesam došao da ukinem, nego da upotpunim.« A što se izmišljeno? Zakoni su se pojednostavnili, a strah se preodjenuo u ljubav. Novozavjetni Bog je Otac, a vjernici su djeca. »Ovako molite: Oče, naš!«

B. *U životu*

Kako je živio Stari Zavjet? U očekivanju. Sve što je imao, bilo je tek slika onoga što ima doći. Svećenici su prikazivali žrtve. Ali na žrtvenike su postavljali zaklane životinje. Naprotiv, svećenici Novog Zavjeta prikazuju na žrtvenicima Krista. Njima je s neba padala mana, a nama se s oltara dijeli euharistijski Kruh. Oni su djecu obrezovali, a mi ih krštavamo i krštenjem učlanjujemo u Božju zajednicu. Oni su živjeli od simbolike, a mi u Sakramentima imamo živog Boga.

A zašto? Jer su bili u povoju, a mi smo u zreloj dobi. Krist je došao k nama, kad je svijet sazreo, da ga primi. Stari svijet je dakle spremao doček Kristu. I kad ga je dočekao, predao ga je nama.

II. Granice

A. *Tijelesno područje Izraelaca*

U ono doba živio je svatko kako je znao. Zato je sav svijet bio poganski. Praobjava se vjekovima iskrivila tako, da je sav svijet bio podijeljen religijama. U središtu poganskih religija Izraelci su čuvali netaknutu Božju riječ. Proroci su vodili i poučavali svoj narod. Ali ova jedina prava religija nije prelazila granice izraelskog tla. Štoviše, isticali su, da su oni narod Božji, a svi ostali da su »nečisti«. Ne znam, koliko je to istinito, ali čitao sam u prijevodu iz Talmuda ovo: »Bogu su miliji Židovi, nego anđeli!« Čak i ovo: »Kao što je čovjek nad životinjom tako je Židov od Boga postavljen nad svim narodima u svijetu.« (M. Obradović: Izvadak iz Talmuda) Poznato je naime, da su Židovi religiju smatrali svojim vlasništvom, te su tako iskrivili i proigrali nakane, koje je Bog imao s njima. Nije im bilo jasno, da je njihov zadatak bio tek čuvati vatru u pepelu, koju će kasnije Krist rasplamsati tako, da će zapaliti cio svijet: »Došao sam da bacim oganj na svijet, i što hoću nego da plane!« Nije im bilo jasno, da je njihova zemlja čuvarica Objave, i da će kasnije Krist sav svijet proglasiti teritorijem svoje kršćanske vjere: »Idite i naučavajte sve narode!«

B. *Danas je sav svijet Božji narod*

Kršćanstvo je novi svijet. Ono je sveopće po nauci i po granicama. Svakome je slobodan pristup, svakoga Krist poziva u svoju zajednicu. Zato je Stari Zavjet iščezao pred Novim.

Novi svijet se umnožio, iako je u početku izgledalo, da je ostavljen. Ali »ostavljena ima mnogo više djece!«

Ova širokogrudnost i univerzalnost kršćanstva navela je nekog protestantskog pastora, te je napisao knjigu pod naslovom: »Zašto ljubim Rimsku Crkvu«. Evo njegovih razloga za koje on sam veli, da su ga naveli te je zavolio katolicizam: Rimska Crkva je jedinstveni organizam, općenita je i katolička, te je u neprekidnoj vezi s Apostolima. Ona odgaja ljude u najvišem stepenu svetosti, jer u njoj neprestano djeluje Duh Sveti. Sačuvala je nezavisnost od svjetovne vlasti, te stoji nepokolebivo na cijelom Svetom Pismu. Nauka joj je logična cjelina, a njezini sakramenti odgovaraju svim potrebama života. Bogoslužje joj je krasno i raznoliko, poštuje umjetnost, Ispovijeđu donosi veliki blagoslov, živi u zajednici ljubavi s mrtvima i sa živima, daje svakom staležu slobodu da bude pobožan na svoj način, ispovijeda svoje uvjerenje pred cijelim svijetom, blaga je u sudu prema inovjernicima, cijeni duhovni stalež, uspijeva u misijama među poganima, i zaslužuje najveću hvalu.

Židovski konzervativizam je iščeznuo, a zamijenio ga je kršćanski duh, koji poviza sve narode svijeta u svoju zajednicu. Jer Bog je zajednički Otac sviju, vjernika i nevjernika. Svi smo mi njegova djeca, cijela je zemlja njegova i naša. Kuda sežu granice zemlji, tuda se prostire i kraljevstvo Božje.

Sve događaje, što su se zbili od početka svijeta do danas, dijelimo u dva svijeta: U stari i u novi svijet. To jest: U doba do Krista i u doba poslije Krista. Staro je prošlo, ostaje samo novo. Zato pjevamo na Blagoslovu s Tomom Akvinskim: »Stari zakon Žrtvi novoj nek se sada ukloni!«

I uklonio se. Mi se nalazimo u novom upotpunjenom, otkupljenom i slobodnom svijetu.

Što vam se čini, nije li ovo prava definicija dvaju svjetova? Stari Zavjet je govorio: Bog će doći. A naš Novi Zavjet radosno kaže: Bog je među nama!

GLUHA NEDJELJA

SVEĆENIK KRIST

U pontifikalu se određuje svećenička služba s pet riječi: Offerre, benedicere, praeesse, praedicare, baptizare. A to znači: Svećenikova je dužnost, da prikazuje žrtve, blagosiva, predsjeda, propovijeda, krštava.

Ali mogli bismo sve ove službe svesti na dvije. Svećenikova je uloga naime dvovrsna: posreduje između neba i zemlje, prikazuje žrtve.

Svećenici to i rade, jer im je taj zadatak povjerio Krist. Vrijednost njihova rada temelji se na osobi Kristovoj, koji je bio prvi svećenik, prvi uzrok novozavjetnog svećenstva.

On je prvi ispunio ova dva uvjeta i tako se proglasio svećenikom. A onda je tu vlast ostavio onim ljudima, koje Crkva pomaže za svećenike.

To ističe današnja poslanica ovim riječima: »Krist je došao kao veliki svećenik budućih dobara.«

I. Posrednik

A. *Djelitelj darova*

Bio je Bog, ali je bio i čovjek. Zato nam je bliže pristupio, kao čovjek čovjeku. Prošao je kroz život, te je upoznao naše suze i naše radosti. Stoga je nastupio kao svećenik, koji pozna stvarnost. Nije naime svoje darove posakrio kao dječje priče, ni u maglovitu maštu, već je najskrivenije tajne položio u nešto vidljivo, opipljivo: Milost Krštenja slio je u vodu, Posljednje pomazanje u ulje, Pričest u pšenični kruh, i tako dalje.

On dijeli sakramentalne darove duši preko predmeta, što ih i tijelo može osjetiti. A ovi darovi su tako veliki i dragocjeni, da ih je mogao samo Bog dati. Pogledajte! Krštenje je dar članstva, Ispovijed je dar lijekova, Pričest je dar hrane, Ženidba je dar ljubavi, Sveti Red je dar vodstva, Posljednja pomast je dar sretnog polaska. Ovi darovi su prvenstveno Kristovi, a naši svećenici ih u njegovo ime dijele.

Krist je još i blagosivao, propovijedao. Polagao je ruke na djecu i blagosivao ih, polagao je ruke na bolesnike i ozdravljao ih. I propovijedao je savjetom, uvjeravanjem i zapovijedima. A to znači: djelio je blagoslovom mir, a riječju istinu.

B. *Prinositelj darova*

Nije Krist samo došao k nama, da nas razveseli darovima. Došao je i zato, da naše darove Bogu prinese. Tako i mi postupamo u građanskom životu. Ako želimo nešto postići od uvažene osobe, služimo se posredništvom. I za tu stvar molimo nekoga, koji je onoj osobi blizu, da on moli i traži za nas. To je ono, što u običnom jeziku zovemo »protekcijom«. Služimo se tuđim prijateljstvom, da nam se pravovremeno riješi molba. Na isti način je Krist postao naš posrednik. On je Bogu bliži, nego li mi ljudi. Ta, Bog je, član je Presvete Trojice. Zato se sve naše molitve, sve prošnje, sve zahvale vrše preko Krista. Naša usta govore na njegova usta, naše misli i želje putuju do neba preko misli njegovih. Zato se sve liturgijske molitve, osobne i javne, a nadasve na Misi završuju riječima: »Po Kristu Gospodinu Našemu!«

Što bi mogle postići naše molitve, kad bismo bili prinuđeni, da sami izravno kucamo na nebeska vrata? Zacijelo ne bi bile tako moćne, kako bi nam bilo potrebno. Ali na ovaj način, mi molimo Krista, nek on kaže svome Ocu. Služimo se »protekcijom«, koju je Krist odobrio i blagoslovio, čak i naredio.

Zemlja se pretvorila u jedan šapat, u jednu molitvu, u jednu zahvalu. Jer svi se glasovi sastaju na usnama Isusovim, koji mjesto nas moli, prosi i zahvaljuje Ocu. Sva zemlja nalikuje Jakovljevim ljestvama, gdje anđeli uzlaze do neba i silaze s neba. Ulaze, da preko usana Kristovih ponesu poruku, silaze, da preko usana Kristovih donesu darove.

»Veliki svećenik se postavlja na službu Boga, da prinosi darove.«

II. Žrtvovatelj

A. *Trostruka žrtva*

Ulogu posredništva je zavrijedio žrtvama, što ih je položio za svoje ljude. Kakve su to žrtve? Trovrsne su, kao što je i njegova nakana bila trovrsna. Htio je naime dignuti krivicu s ljudi, utvrditi ih u dobru i približiti ih svom Ocu. To je i postigao.

Krivicu je poništio onog časa, kad je iz ljubavi prema ljudima izdisao na križu. Ta smrt njegova bila je ucjena za grijeh. Velika ucjena, jer veće ucjene nitko nije mogao dati. Za beskrajnu krivicu, kao što je grijeh, trebala je toliko beskrajna ucjena kao što je bila njegova mučenička smrt na križu. »Predan je zbog naših grijeha.« (Rim. 4, 25)

Utvrdio je ljude u dobru, jer je dao prilike svakom čovjeku, da se koristi njegovim zaslugama. Križ je ublažio sudačke namjere Boga Oca. Ova blagost prešla je u Sakramente. Ponajviše u Ispovijed i u svetu Pričest. I to je neka vrst žrtve, jer kod tolikih grijeha Krist mora biti isto tako strpljiv, kao

što je bio na križu. I strpljiv je, u opraštanju na Ispovijedi i u darivanju milosti kod Pričesti. »Postade svima nama spasenje.« (Žid. 5, 9)

Približio je ljude Bogu, jer je postavio križ na vrhuncu Kalvarije, da se lakše popnemo do neba. S ovog vrhunca sagradio je ljestve sve do prijestolja svog Oca. Križ je dao vrijednost našoj molitvi, našem kajanju, našem putovanju prema nebu. Milost križa utvrdila nas je u sjedinjenju. »Ulazak u svetinju nad svetinjama.« (Žid. 10, 19)

B. *Potpuna žrtva*

Da li je što propustio? Nije li bilo potrebno, da još nešto učini? Krist nije polovično ništa radio. Što je odlučio, do kraja je izveo.

Rodio se u Betlemu, ali kao siromah. Prošao je dječaštvo u radionici Josipovoj kao radnik. Tri godine je propovijedao, bez prestanka, ne obazirući se na umor. A treće godine svog javnog rada pustio je da ga pribiju na križ. Dopustio je, da umre na križu, koji je u ono doba bio najsramotniji način umiranja, jer križ se dodjelivao samo javnim zločincima. Potom je s križa prešao u svetohranište, da nastavlja ono što je križem učinio.

Što bismo mi još htjeli, da nam učini naš Bog? Sve nam je oprostio, sve nam je spreman oprostiti, dao nam je Crkvu, sakramente, svećenike; moli, prosi za nas, bdije nad nama, živi među nama.

»Braćo! Krist je došao kao veliki svećenik!« Zar ne? U svakoj religiji svećenik se razlikuje od puka po tome, što on posreduje između naroda i Božanstva, što prikazuje žrtve.

Krist je ova dva zadatka u najvećoj mjeri ispunio: Posrednik je najmoćniji, jer je član Presvete Trojice; Žrtvovatelj je najprikladniji, jer je sam sebe dao za žrtvu i na križu i na našim oltarima.

NEDJELJA CVJETNICA

PONIZNI KRIST

Mnogima je skromnost odvratna. Ona je obilježje kukavica. Tako oni misle. Čak i tvrde, da je poniznost u opreci s odvažnošću. Ali psihologija se s time ne slaže. Poniznost

je kočnica preuzetne smjelosti. Zar ne? Ako pretjerano mislimo o svojim sposobnostima, ako se gradimo višima od drugih, nije li to obijest? Ni dodati, ni oduzeti, eto, to je poniznost.

Toma Akvinski razlikuje trovrsnu poniznost: izvanjsku, ludu i nutarnju. (II. II. q. 161, 1 ad 1)

Izvanjska je u snazi, kad nam netko sa strane uzrokuje poniženje: kazna, pogrdna riječ, ironija, posmijeh.

Luda je poniznost plod neznanja. Imade naime ljudi, koji ne poznaju i ne cijene svog dostojanstva. Žive, govore i rade tako, da se mnogo ne razlikuju od životinje.

Nutarnja poniznost izvire iz spoznaje samog sebe. Tko pozna svoje sposobnosti i mogućnosti, neće se izdizati iznad drugih. Ovakav stav prema sebi je vrlina. To je istinsko gledanje u sebe.

Da li je Krist mogao biti ponizan? Izvanjske poniznosti nije mogao imati, jer mu nije nitko ravan, da ga kažnjava. Lude poniznosti nije mogao imati, jer je on bio svijestan svog Božanskog dostojanstva. Ali on se dao poniziti zbog otkupiteljskih nakana.

I. U životu

A. *Kako*

Podrijetlo je Kristovo visoko, njegova je loza Božanska. To i jest srž pitanja: Koliko je dostojanstvo osobe veće, toliko je poniženje te osobe zaslužnije. U tom je sva snaga i logika Otkupljenja.

Krist je Bog, član je Presvete Trojice. A na zemlji, među ljudima, kao da se lišava svog položaja. Toliko se ponizio, te ga svi suvremenici nijesu ni prepoznali. Neki su govorili, da je prorok, drugi su tvrdili, da je običan čovjek. Neki su u njemu prepoznali Boga, a neki su govorili, da je u njemu đavao. A u tom razilaženju Krist je našao otkupiteljsko poniženje svog dostojanstva.

Krist je Bog, njegov je sav svijet. A na zemlji se javlja kao najbjednije dijete. U jaslama nije imao ni ono, što imadu djeca najsiromašnijih roditelja; položen je na slamu, ogrnut je maramom svoje Majke ili ogrtačem svog Hranitelja.

Krist je Bog, kojemu je mjesto među anđelima i svetima. A na zemlji se drži ponajviše s grešnicima i siromasima. Kad su mu to predbacili, rekao je: »Zdravi ne trebaju liječnika!«

B. *Zašto*

U ovakvo poniženje nije ga natjerala nikakva sila, ni izvana ni iz nutrine. Došao je na svijet samo stoga, jer je sam htio: »Oblatus est, quia voluit!« A ako ga je nešto ipak nutkalo, da poniženjem otkupi ljude, tada bismo mogli reći samo jednu riječ: Ljubav!

Radi toga se pokorio Očevoj volji, iako je Ocu on ravan. Ali kao čovjek, prihvatio je mučeništvo kao način otkupljenja. Uzdrhtala je čovječja narav u njemu pred krvavim događajima Velikog petka, ali je i u tom najtežem času javno ispovjedio podložnost Očevoj volji: »Ne moja, nego Tvoja volja, Oče!«

Zbog otkupiteljske osnove pokorio se svojoj Majci i svome Hranitelju Josipu. Što mislite? Bog se pokorava ljudima! To je učinio i radi dobra izgleda i radi zasluga.

Veoma su veliki bili razlozi, što su Krista doveli na svijet u onako sramotno poniženje. Mogli bismo navesti tri glavna razloga.

1. Nepokornost ljudi je odmetnula ljude od Boga. Jer grijeh nije ništa drugo, nego odmetnuće. Zato je Krist smatrao prikladnim, da vlastitom pokornošću ispravi grijeh ljudi.

2. Odmetnuti ljudi su ostali bez vodstva. Kao vojska, koja je izgubila svog zapovjednika. Zato je Krist sišao na zemlju, da se sam pokori Ocu, te kao glavni vođa u borbi protiv grijeha iznese pobjednički barjak. To je i učinio zataknuvši Križ na vrhu Golgote.

3. Stari Zavjet je prikazivao žrtve. A žrtva je priznanje podložnosti Bogu. Zato je u Novom Zavjetu došao Krist, da žrtvom vlastitog života dovede sve ljude u potpunu podložnost svom i našem Ocu.

»Ponizio je sam sebe, veli Poslanica, do smrti.«

II. U raspinjanju

A. *Na križu*

Vrhunac poniženja doživio je Krist na križu: »Ponizio je sam sebe do smrti na križu!«

Križ je u ono doba bila kazna za javne zločince. Sramotnije smrti nije mogao izabrati. On dakle prihvaća sve ruglo osuđenika onog vremena.

Na križu je morao slušati najpogrdnije riječi, psovke, izazove i ironiju, koju je samo Božanska strpljivost mogla podnositi. Ali on šuti i trpi po već određenoj osnovi.

I kad je obijest i zloba njegovih suvremenika bila na vrhuncu, čuo se glas izmučenog Krista. Prisutna klika nadala

se jednoj jedinoj riječi. Pomislili su: došao je čas, da se ovaj veliki Prorok osveti svojim mučiteljima. A on je podigao glavu prema nebesima i izrekao riječi, što ih u takvim okolnostima ni jedan čovjek na zemlji nije izrekao: »Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine!«

Kako se nebo ponizilo zbog nas ljudi! Koliko je podnio muka Bog u čovječjem tijelu, da nama skrati zaslužene muke!

B. *Nakon križa*

Doduše, danas je Krist u slavi. Njegov proces pred Pilatovim sudom je završen. Krist je skinut s križa i preselio se u svoju domovinu. Ali raspinjanje je u neku ruku produženo. Jer, ako uzmemo na um, da se Krist dao razapeti zbog naših grijeha, onda ne možemo reći, da je razapinjanje završeno, kad grijesi još uvijek traju.

Ne ponizuje li Krista još i danas svaka moralna pogrda? Nije li svaki teški grijeh ponavljanje zaušnice, što ju je Krist primio u Pilatovoj sudnici?

Ne ponizuju li Krista isto tako i intelektualne pogrde? Krivi sistemi u filozofiji, zablude, te ismjehivanje kršćanske nauke? Nije li namjerno iskrivljivanje istine nastavak zlobne ironije: »Pogodi, Kriste, tko te je udario?«

Ne ponizuje li Krista još i danas otvoreno bezboštvo u teoriji i u praksi? Ne ponizuje li ga naša ravnodušnost i nehaj? Nije li i to nastavak pogrdne psovke pod križem: »Ako si Bog, siđi s križa!«

Na kraju bi bilo dovoljno usporediti ovo dvoje: ponašanje Kristovo i ponašanje ljudi na zemlji. Kristovo vladanje na zemlji sažela je današnja poslanica ovim riječima:

»Ponizio je sam sebe postavši poslušan do smrti, do smrti na križu!«

USKRSNA NEDJELJA

JANJE BOŽJE

U misalima, tamo gdje je uskrsna Misa, nalazi se redovito slika janjeta. Naći ćete je u molitvenicima, na obojenim uskrsnim čestitkama. Janje je ušlo u liturgiju i u građanske uskrsne običaje.

Možda bi nekom inovjercu sve ovo izgledala uspomena na staro poganstvo, kad se na žrtvenik postavljala životinja kao božanstvo. Možda bi se i neupućeni pastir čudio, otkuda njegovo jagnje na oltaru! Možda bi se isto tako mesar gradske mesnice pitao, kako li se crkva upustila u kult mesa?

Ali je svakom vjerniku dobro poznato značenje uskrsnog Janjeta. Janje se u Starom Zavjetu blagovalo o Vazmu. Kako je upravo u to vazmeno vrijeme Krist umro na križu, mi ga smatramo novozavjetnim Janjetom. Njegovo sveto tijelo se preobrazilo u Hostiju, te ga mi blagujemo o Uskrsu kao preobraženo Janje. Tamo, veli Claudel, »gdje je završio Križ, počinje Svetohranište!«

Dvije misli sadrži janje: žrtvovanje, jer mora biti zaklano, i blagovanje, jer je za to i žrtvovano. Janje se dakle žrtvom priređuje za blagovanje.

I. Žrtvovanje

A. *Simbolika*

Desetog dana u mjesecu »Abibu«, to jest »Nisanu«, kako su ga kasnije nazivali, svaka je izraelska obitelj morala nabaviti vazmeno janje. A četrnaestog dana su ga blagovali. Mjesec »Abib« je vrijeme između polovice ožujka i polovice travnja.

Mojsije ovako propisuje: »Neka se uzme nešto krvi, i neka se njom pomažu oba dovratka i gornji prag na kućama, u kojima će se jesti« ... »Ovako ga imate jesti: Imajte bokove opasane, obuću na nogama i štap u ruci!«... »Od koljena na koljeno svetkujte ga kao vječnu ustanovu!« (II. Mojs. gl. 12)

Tri stvari su u ovim propisima veoma značajne: škropljenje pragova krvlju, držanje za vrijeme jela i svetkovanje od koljena na koljeno. Danas, u Novom Zavjetu, nama je jasna sva ova simbolika: Dovratci i pragovi kuća su bili oškropljeni krvlju, kao što i euharistijsko blagovanje, ako smijemo tako reći, ostavlja tragove mistične krvi na usnama vjernika. Izraelci su morali imati štap i obuću na nogama, te opasane bokove. Kao i mi: Potrebna je priprema za svetu Pričest, vanjska i nutarnja. A štap u rukama? Bio je znak polaska. Kao i kod nas: Euharistija nas vodi kroz život.

Simboliku nalazimo i u onom događaju, kad je narod mrmljao na Mojsiju zbog nestašice pića: »Što ćemo piti?« Mojsije se pomoli Bogu, a Bog mu pokaza drvo. »Kad ga baci

u vodu, voda postade slatka.« To isto čitamo u drugoj Knjizi Mojsijevoj. (Gl. 15, 24—25) A zar nas ovo čudnovato drvo ne sjeća Križnog drva, koje je i nama ublažilo gorkost života?

B. *Zbilja*

Krist je zamijenio Izraelsko janje svojim životom. Čujte! »Gdje da pripravimo za te vazmeno janje?«... »Dok su blagovali, uze Isus kruh, blagoslovi ga, prelomi i dade ga svojim učenicima i reče: Uzmite i jedite, ovo je moje tijelo.« (Mt. 26, 26)

Nije li od tog dana miris posvećenog kruha ispunio i kuće i duše i usta kršćana? Nije li sveta Hostija provela kroz život mnoge vjernike i dovela ih do Boga? Ne svetkuje li se od tog dana svagdano na oltarima uspomena na Isusovo umiranje?

»Tada uze kalež, zahvali i pruži ga učenicima i reče: Pijte iz njega svi. Jer ovo je krv moja, koja se prolijeva za mnoge na oproštenje grijeha.« (Mt. 26, 27—28)

Nije li od tog dana naše piće izmijenilo i ukus i moć? Mojsije je bacio u okuženu vodu drvo, što mu ga je Bog pokazao, i voda je postala slatka. Krist je u lozovo vino ubacio svoju riječ, i vino se pretvorilo u njegovu krv, koja liječi i oplemenjuje čovjeka.

Današnja zbilja je danas nadvisila simboliku Starog Zavjeta: u Hostiji imademo Janje Božje, u kaležu imamo njegovu presvetu krv. To je i naglasila današnja poslanica: »Žrtvovano je naše vazmeno janje, Krist!«

II. Blagovanje

A. *Gladni narode!*

Pred sam Uskrs vidio sam nekog priprostog čovjeka pred oltarom. Sam je bio u crkvi. Jednostavno obučen, kako već izgleda radnik, koji u muci i žuljevima stječe kruh. Približio sam se kao svom bratu, i upitao ga: »Možda se želite pričestiti?« — »Da!« odgovorio je. »A jeste li natašte?« — »Da, gladan sam!«

»Gladan sam.« Nije mogao ljepše izraziti ovaj crkveni propis. Možda i nije mislio na dubinu riječi, što ih je izrekao.

A što je to glad? Što je to euharistijski glad? To je čežnja za beskrajem. Jer duša je nezasitljiva. Svi zalogaji sa zemlje ne mogu je nasititi. Kruh s njiva jedva može tijelo

zasititi. A kad se taj isti kruh u rukama svećenika preobrazi u tijelo Kristovo, tek tada može da nasiti i dušu.

To je taj »beskvasni kruh«, koji isključuje sve što je ljudsko. To je taj posvećeni kruh, koji je stvorio euharistijsko doba. Doba, u kome se tisuće hrane mističnim »mesom« Božjeg Janjeta.

To je taj kruh s Posvećenja naših Misa, Kruh za koji veli Krist: »Blaženi koji gladuju!«

Gladni narode, neka je blagoslovljen tvoj glad za nebeskim kruhom! »Zato svetkujmo u beskvasnom kruhu!«

B. *»Evo Janje Božje!«*

Na rijeci Jordanu je Ivan Kristitelj prstom pokazao na došljaka, te pred sakupljenim narodom viknuo: »Evo Janje Božje!« I nije se prevario, jer se taj poklik zaista i ostvario.

Na posljednjoj večeri Apostoli su bili svjedoci, Krist se predao Židovima o Vazmu. Ubili su ga kao i vazmeno janje. Krv je njegova potekla i poškropila sve pragove, sve narode i sve duše. Te iste večeri su ga i blagovali u posvećenom kruhu. I od te blagoslovljene večere, ova hrana je na svakom oltaru, gdje imade kršćana.

»Evo janje Božje!« Zar ga ne vidite, kako na križu u krvi grli cio svijet? Ne vidite li ga kako nakon toga ustaje iz groba i kliče: »Ja sam uskrsnuće i život«?

»Evo janje Božje, evo, tko uzima grijehe svijeta,« triput kliče svećenik s oltara, dok vjernici pognutih glava čekaju, da im dade na usne mrvicu kruha s neba. Čekaju na pričesnoj klupi i na samrtnom krevetu, kad im je samo Bog potreban, da ih privede u onaj svijet.

»Evo janje Božje,« povikat će nebesa i na našem uskrsnuću, kad anđeli dozovu iz grobova sav svijet. Tada će klicati nebesa i sav uskrsnuli svijet: »Evo, koji je uzeo grijehe svijeta!«

Sveti Ivan u Otkrivenju veli: »Dostojno je Janje, koje je zaklano, da primi silu i bogatstvo i mudrost i jakost i čast i slavu i blagoslov.« (5, 12) To je i zavrijedilo svojom smrću i uskrsnućem.

Božje Janje je Uskrsno Janje. To je Krist na križu i u Hostiji. To je kruh, što ga blagujemo o Uskrsu u godišnjoj Pričesti, i u svakom danu, kad dušu mori glad za nebesima.

BIJELA NEDJELJA

POBJEDA VJERE

Došao susjed svom prijatelju, te mu veli: »Čuj, Vlado, prošao sam uz obalu. Tvoj se čamac odvezao od obale, još se drži na samom užetu sidra, mogli bi ga lako valovi razbiti o litice.« Njegov prijatelj ustane, te ode da osigura svoj čamac.

Došle uhode s neprijateljske strane fronta, pa uzeli nagovarati zapovjednika protivničke vojske: »Kod nas je opao zanos za ratovanje. Dođite noćas s desnog krila, naša će vam vojska pasti u ruke kao ranjena ptica.« Na to zapovjednik ustane, dade nalog da se uhode bace u zatvor.

Zašto je susjed svom prijatelju povjerovao? A zašto zapovjednik neprijateljskih četa nije povjerovao uhodama? Jasna stvar! Prijateljstvo je dovoljno jamstvo istinitosti riječi, ali izjave neprijateljskih vojnika upućuju na sumnju i oprez.

S istog razloga sa sigurnošću odlazimo u apoteku s liječničkim receptom, da nabavimo lijek. Naprotiv, jedva bismo primili ne nasmijavši se recept, kad bi nam ga pružio drvodeljac u svojoj radionici. Jer svatko je stručnjak u svom carstvu. Naše pouzdanje u ljude osniva se na njihovu znanju i vještini.

S istog stanovišta pristupamo i Božjim riječima. Bog je govorio, mi prihvaćamo njegove riječi, jer znamo da je govorio kao stručnjak u pitanjima prekogrobnog života. Znamo i to, da nam je govorio kao prijatelj, koji nas ne kani varati. Božji ugled, što ga uživa na nebu i na zemlji, jamstvo je naše svete vjere.

I. Jamstvo

A. *Svjedočanstvo Velike Trojice*

Otac je sve učinio, da naša vjera bude nepokolebiva. Omogućio je svom Sinu na zemlji čudesa. I Sin je uvijek Oca molio za pomoć, a nakon uslišanja Ocu je zahvaljivao. Osim toga, Otac je sve mudro uredio da se na njegovu Sinu ostvare sva proročanstva tako, te su Isusovi suvremenici morali priznati, da je on poslani Otkupitelj. U tom smislu je Isus često isticao, da ga je otac poslao, kako bi svi u njega vjerovali.

Sin glavom svjedoči za sve, što je Velika Trojica objavila. Kad je čudesima očito svima pokazao, tko je i otkud

je, umro je na križu za svoju nauku. Rijedak je slučaj u povijesti svijeta, da netko krvlju potpisuje svoje riječi. Zato je božanskim ugledom rekao, »da zna tko je i otkud dolazi«.

Duh Sveti svjedoči i za Oca i za Sina. Na rijeci Jordanu, kad se Isus krstio, pojavio se nad njegovom glavom kao član vrhovne Uprave. O Duhovskom blagdanu sišao je nad apostole, ispunio je Crkvu, ispunja još i danas duše vjernika kao Tješitelj i Nadahnitelj. Presveto Trojstvo je jednoglasno posvjedočilo jedinstvo triju božanskih osoba i istinitost riječi, što su nam dane na vjerovanje. »Jer trojica su, što svjedoče u nebu: Otac, Sin i Duh Sveti.« (I. Iv. 5, 7)

B. *Istinito svjedočanstvo*

Ako spremno povjerujemo svom prijatelju susjedu, zašto ne bismo bar s toliko pouzdanja povjerovali i svom Bogu? Ako s pouzdanjem uzimamo liječnikov recept, pa se prema tim uputama liječimo, zašto ne bismo prihvatili pouzdano i Božje upute za kršćanski život? Ako đaci na školskim klupama slušaju spremna uma profesorske riječi, te ih uče, i to zovu izobrazbom, zašto ne bismo i mi pojmove svog katekizma smatrali svojom kršćanskom izobrazbom, te po njima uredili svoj život? Jer samo je jedna razlika: onamo nam govori čovjek, a ovamo nam govori Bog. Koliko je čovjek po znanju daleko od Boga, toliko je manje sigurna riječ čovječja od Božje.

A Bog je istinit. To je njegovo zvanje. Kad nešto kaže, zna što kaže. I ne može se poricati, jer znade prošlost i budućnost.

To isto je povjerio svojoj Crkvi, te se ni ona ne može prevariti u naučavanju vjere, jer joj je rekao, da će biti uz nju do svršetka svijeta. Eto, zato je sveti Ivan rekao: »Tko ne vjeruje Bogu, nazvao je Boga lažom.« (I. Iv. 5, 10)

II. Stalnost

A. *U spoznaji*

Kad bismo se oslonili na svoje znanje, ne bismo nikada znali, gdje je istina. Kraj tolikih različitih filozofskih sistema morali bismo istodobno držati, da Bog opstoji i da ne opstoji. Jer neki uče, da ga nema, dok drugi tvrde da ima. Jedni vele, da je duša besmrtna, a drugi drže da nije. Kome ćemo onda vjerovati? Filozofi nas samo nagone u zabunu. Ali se iznad sve ljudske znanosti podigao Bog, te nam je kazao sve otvoreno. Otkrio nam je tajnu prekogrobnog života, očitovao

nam je Trojicu, koja upravlja svijetom, dao nam je zakone za život, i pokazao put do neba. Zato je naša spoznaja stalna toliko, koliko i Božja. Jer to što mi vjerujemo, Božja je znanost. U tom svjetlu razlikujemo zlo od dobra, Sotonu od Boga, duh od materije.

Kako smo ponekad u životu šaljivi! Pišemo članke, pa citiramo po kojeg čuvenog pisca, filozofa, umjetnika, i čini nam se, da smo dovoljno utvrdili istinu, kad smo se pozvali na ovako visoki ugled. A kad svećenik s oltara citira Božje riječi, ponekad se i smijemo »dobroćudnosti« katehetskih pojmova. A zašto? Zar mislite, da i ono malo istine, što je nalazite kod pisaca, nije dio Božje istine, što ju je on u odlomcima razasuo u svijet?

Vjera je najstalnija znanost, jer ju je postavio najveći stručnjak: Bog Sveznajući!

B. *Na djelu.*

Vjera nije samo teorija. To se inače često događa našim filozofima, koji za stolom grade znanost, pa u praksi prošepaju. Božja nauka zahvaća sa stalnošću i čovječju djelatnost.

Sakramenti preobrazuju čovječji život. Mnogo suza su otrli, mnoge na pravi put priveli, mnoge obratili, mnoge u nebo doveli. Možda će netko prstom pokazati na one, koji se svagdano oblizuju molitvom i oltarom, a ipak su gori od onih, koji crkve ne pohađaju. Doista, imade takvih uzoraka. Ali možemo isto tako prstom pokazati na one, kojima je liječnik propisao lijekove i dijetu, a oni se ravnaju prema svom prohtjevu. Što im koristi liječnik, ambulanta i sve apoteke, ako kod kuće rade sve obratno? Ta, nije kriv ni liječnik ni gradska apoteka, što im zdravlje nije u snazi. Zar nije tako? Ta, što ti vrijedi električna struja u kući, ako ne prihvatiš dugme, te se ukopčaš sa centralom? Što će ti radio u sobi, ako ne znaš okretati po stanicama? Što ti vrijedi da si stoput bio na moru, ako nijesi naučio plivati, jedriti i ribariti? Što će ti kino, ako ti je netko zavezao oči? Što će ti, prijatelju, ugrijana peć, ako tebe trese groznica?

Ti ćeš se usuditi okriviti čak Boga za teoriju, a iako je njegova riječ istinita, ali ni u kom slučaju ne možeš spočitnuti ni Bogu ni crkvi djela, jer je to tvoja stvar.

Tko se predao Božjoj riječi, Božja ga je riječ preobrazila. To su posvjedočili nebrojeni dobri kršćani, sveci i mučenici. Treba otvoriti vrata duše i srca, da uđe Bog i da izvede ono što kani učiniti od svake kršćanske duše.

Bog nam je govorio, Bog nam govori. Njegova je riječ sadržaj naše vjere. U zbrci nauka nama kršćanima jedino je svijetlo vjera. Zato je Evanđelje naše pobjedničko oružje: »Ovo je pobjeda, koja pobijedi svijet: vjera naša!«

II. NEDJELJA PO USKRSU

PSOVKA

»On nije vratio psovkom, kad su ga psovali, nije prijetio, kad je stradao.« To je svjedodžba Isusova, dao ju je sveti Petar u današnjoj poslanici.

Povijest našeg vladanja drugačija je. Svjedodžba našeg ponašanja nema dobrih ocjena. Mogli bismo reći, da je povijest našeg vladanja povijest psovke. Jer ono što se dogodilo pod Križem Isusovim, zbiva se svagdano: bila su dva osuđenika, jedan s lijeve, a drugi s desne strane Isusova Križa. Jedan je proklinjao, a drugi je raspetog Isusa blagosiljao. Upravo kao i mi. Jedni proklinju, drugi blagosiljuju, jedni mole, drugi psuju.

Izrasla su usta na našem licu, ali ne za psovku. Jer ne smijemo blatiti nebo, ono je Božji stan. Ni zemlju, jer je njegovo djelo. Ni svece, jer su njegovi ljubimci. Ni ljude, jer su njegovi sinovi. Ako mora nešto prodrijeti na naša usta, nek se razviju blagoslovljene riječi Očenaša: »Sveti se ime Tvoje!« Tvoje ime, što ispunja nebo, zemlju i duše dobrih ljudi.

Kako su nedosljedne naše riječi! Kako su uvredljive! A morale bi biti blage i dobre kao poklici na Misi, kad svećenik i puk pjeva: »Sanctus, sanctus, sanctus, — svet, svet, svet!«

I. Nedosljedna riječ

A. *Protivi se razumu*

Svaki grijeh imade nekakav svoj plijen. To je otimačina i zlo, ali moramo priznati, da grijeh postizava neko trenutno zadovoljstvo. Trgovina grijehom vrši se zamjenom: prodaje se duša, a dobija se mršavi nadomjestak za izgubljeni imetak, te oholost pruža samodopadnost, proždrljivost nudi zadovoljenje, alkohol daje zaborav, bludnost nasladu, lijenost konačno pruža udobnost. Ali što nam nudi psovka? Ne donosi plijena ni psovatelju, ni opsovanom, ni duši, ni srcu, ni tijelu.

Stoga bi čovjek za svaki grijeh mogao naći neko opravdanje, ali za psovku ga neće nikada naći, jer je ona rod obijesti.

Dalje, koja je veza između psovke i onoga što psujemo? Nikakva! Povrijedio nas je čovjek, a mi se isprsimo prema nebesima, pa udarimo psovkama na Boga. A zar je Bog kriv, što nam je netko na zemlji priredio neugodnost? Kako bi izgledalo, kad bi ti tvoj susjed prilijepio zaušnicu, a ti sjeo u auto, odvezao se na kraj grada, pa odvratio prvom nepoznatom čovjeku, kojega susretneš? Zar to isto ne činimo svom Bogu? Ta, nije Bog kriv za jade, što ih jedan drugome uzrokujemo. Nijesu krivi ni sveci, ni sunce, ni zvijezde.

Psovka je bezrazložna riječ, jer je beskorisna i nepravedna.

B. *Protivi se daru govora*

Životinje se glase, kako im je Bog dao da se glase. Ni jednoj nije nikad palo na »um«, da mijenja svoj »govor«. Ptice pjevaju, zabavljaju sebe i ljude, u zraku, po šumama. U nizini, u dupljama čuju se svakovrsne životinje, svaka se doziva na svoj način. Samo čovjek mijenja svoj glas. Ptica pjeva i u pjevu razgovara sa susjedima na grani, a čovjek psuje. Kao da je izgubio dar skladnog govora.

Dar govora! To nam je dano, da se međusobno možemo sporazumjeti. Dan nam je i za to, da se povežemo sa svojim Bogom u molitvi. Čestite usne govore, pjevaju i mole. A psovačke usne proklinju, riču i grde.

Dar nijemosti! Možda bi nam bilo bolje da smo nijemi, gluhonijemi. Tada ne bismo mogli rigati proklete riječi! Sažaljujemo nijeme ljude, žalimo, što im je priroda uskratila dar govora. A zar mislite, da je velika korist, što je psovaču poklonila zdrava usta? Ponekad bi priroda bila dobra mati, kad bi kod prve psovačke riječi zatvorila usne psovaču, te mu ostavila samo dar nijemosti.

Što mislite, koja je razlika između psovača i psa koji noću laje na pun mjesec? Pogađate li? — Nema razlike!

II. Uvredljiva riječ

A. *Protivi se Božjem gospodstvu*

Jasno nam je, što u kulturnim zemljama zakon zaštićuje čast pojedinog građanina. Uvreda se plaća novčanom globom. Jasno, povrijeđeno je čovječje dostojanstvo. A zar Bog nema svog dostojanstva?

Jasno nam je i to, da je posve druga stvar uvrijediti dječaka dok igra na ulici nogomet, i uvrijediti gradonačelnika, koji slučajno prođe ulicom. Još teža je uvreda, ako povrijedimo ministra prosvjete, ili ako uvrijedimo predsjednika države? Jer, kako raste veličina osobe, raste s njom i težina uvrede. A zar psovka ne pogađa najveću osobu na nebu i na zemlji?

Svi grijesi ciljaju na tijelo, zemlju, čovjeka. Ali psovka odapinje blatne strijele ravno prema Božjem licu. Dok vrijeđamo Boga grijehom, činimo zlo, jer je to i to zabranio. I ako nas tijelo povede s puta, slabost nas je povela. Ali, ako izravno pljuvamo psovkom Bogu u lice, ne možemo se ispričavati slabošću, jer je u pitanju zloba.

Trudimo se, da budemo prema ljudima skladni, pristojni. Jer bi nam ljudi zamjerili, nazvali bi nas neotesanima. A zašto se ne trudimo, da i prema svom Bogu budemo skladni? Psovka je kršenje »bontona«, psovka je gaženje Božjeg veličanstva, psovka je grijeh protiv Božjeg gospodstva.

B. *Protivi se molitvi*

Kažite mi iskreno jednu stvar! Što biste vi učiniti, da vam dođe vaše dijete, pa vas uzme ovako za nešto moliti: »Grom te ubio, tata, ja ću večeras poći u kino!« Što bi majka kazala svojoj kćerci, kad bi je ona ovako upitala: »Vrag ti, majko, život odnio, kako mi pristaje ova nova haljina!« Zar biste vi to smatrali prijatnom molbom? Biste li se pred susjedom pohvalili, kako su vam djeca skladno odgojena? Vjerujem, da biste kod prve ovakve riječi prilijepili zaušnicu i sinu i kćerci. — A zar se naša molitva razlikuje od takva govora? U stanu, na ulici, u uredu, na šetnji psujemo, a u crkvi padamo na koljena, te skromno Boga za pomoć prosimo. Kako se onda smijemo tužiti, da nam je molitva neuslišana?

Ime Božje, ime svetaca možemo samo u molitvi spominjati. Tako nam je naređeno u drugoj Zapovijedi: »Ne izusti imena Božjega uzalud!« Ni Božjeg imena, niti išta od onoga što je Bog stvorio, jer to je njegovo djelo.

Bilo bi zanimljivo, kad bi načinili pokus: napravimo golemu vagu, te s jedne strane postavimo svoje psovke, a s druge strane položimo sve molitve, što smo ih u životu izrekli. Pa odvagnimo! Koja će strana prevagnuti? — Što onda hoćemo? Mi proklinjemo nebesa i zemlju, a tražimo, da nas nebesa blagoslove, i da nam zemlja rodi plodovima. Ta, kako će nam nebo biti milostivo, ako ga proklinjemo? Kako će nam njive biti plodne, ako zemlju proklinjemo? Molitva i psovka su u opreci. Međusobno se poništavaju.

Psovka je nedosljedna i uvredljiva riječ. Ne pristaje odgojenu čovjeku. Ako nam se odvali s ustiju, sjetimo se riječi iz Sanctusa na Misi: »Svet! Svet! Svet!« Sjetimo se riječi za vrijeme Večernjice: »Blagoslovljen Budi Bog!« To je naš izvorni govor, to je čestita čovječja riječ: »Blagoslovljen nek je Bog u svojim anđelima i u svojim svecima!«

I u ovoj stvari nam je uzor Krist: »Nije vratio psovkom, kad su ga psovali, nije prijetio, kad je stradao, nego to je povjerio pravednome Sucu.«

III. NEDJELJA PO USKRSU

ZAO I DOBAR IZGLED

U arapskoj priči čitamo: »Pogreške čuvamo pod pazuhama. Kad dignemo ruku da zapovijedamo, pogreške padaju.«

Što vam se čini, da li bi se ova priča mogla nazvati poviješću? Ta, to je povijest našeg života. Kratak prijegled naše slabosti. Zašto? Jer svi smo se okitili pogreškama. Samo Krist je mogao kazati: »Tko će me od vas prekoriti za grijeh?« I nitko drugi nije se usudio to za sebe kazati. A za sve nas Krist je rekao: »Tko je bez grijeha, neka baci kamen na nju!«

Uzalud se trudimo, da svoje nedostatke sakrijemo. Jednog dana će se prosuti kao sjeme iz razbijene čaše. Popadat će ispod pazuha upravo u času, kad podignemo ruku, da pokažemo prstom na tuđe pogreške.

Stoga je u pitanju zao i dobar izgled. Mi smo naime nazvani »svijećom na svijećnjaku«. Ali, kome svijetlimo, ako su prijestupi ugasili svijetlo? Kome pokazujemo put, ako smo ga grijesima mi sami izgubili? Ako ni u kom slučaju ne uspijevamo sakriti svoje pogreške, činimo zlo i pred Bogom i pred ljudima: vrijeđamo svog Boga i dajemo loš izgled ljudima.

Svrha dakle našeg života nije u tome da sakrijemo svoje pogreške, jer nam to neće poći za rukom. Svrha je kršćanskog života, da se očuvamo od prestupaka. Jer to je jedini način uzornog života.

I. Loš izgled

A. *Riječ*

Pokušajte nekome na šetnji podmetnuti nogu. Što će se dogoditi? Vaš drug u šetnji će pasti. Pokušajte u razgovoru podmetnuti prljavu riječ. Vaš drug u razgovoru će prihvatiti.

Riječ je zaraza. Kao zijevanje. Kad netko u društvu od dosade razvali usta na zijevanje, sva se usta redom otvaraju kao po nalogu. Tako putuje i riječ. Počne li se netko izrugivati vjeri i Bogu, zarazit će cijelo društvo, koje je prisutno. Jer riječ je kao i zarazni bacil, što prenosi bolest i na druge. Riječ je neudešen zvuk, što slabi sluh prisutnika. Riječ je otrovni plin, što uguši i ono malo preostale dobrote u čovjeku.

Riječ je moćna. Ona može izraziti i ljubav i mržnju, molitvu i psovku. Poznato nam je, što je učinila govornikova riječ. Poznato nam je, kako je moćna, kad prijeđe u zvuk, u pjesmu, u pjevanje, u šapat, u nagovaranje, u zavodljivost. »Reci samo riječ, i ozdravit će moj sluga!« To je bila moćna Kristova riječ. Ali i čovječja je riječ moćna, nadasve onda, kad vodi u zlo: »Reci samo jednu zavodljivu riječ, i oboljet će tvoj brat čovjek!«

B. *Djelo*

Čujte, što ću vam ispričati! — Bio neki čovjek, imao je čestitu ženu i tri sina. Živjeli su u miru, pa nijesu ni od koga bili prezirani. Ali otac je bio čuven psovač. Njegov najstariji sin je imao šest godina. Jednog dana sjedili su za stolom, a njegov najstariji sin ovako upita oca: »Tata, kad ću ja smjeti psovati?«

Otac nije nikada ni jednom riječju poučio svog sina u psovanju. Ali dijete je iz očevih djela naučilo psovku. Slušalo je i pamtilo, pa je čekalo čas, da započne psovati. Dijete je mislilo, da s godinama dobija i pravo na psovanje.

Nije naime potrebno, da riječima nagovaramo i predobijamo drugoga na zlo. Dovoljno je pred njim zlo počiniti, i time smo ga osokolili i dali mu pobudu za grijeh.

Djelom možemo na dva načina u zlo navesti:

Ohrabrimo li zle u njihovu zlu životu. Tko će naime dijete odbiti od zle, ako njegova mati ili otac od jutra do mraka pred svojim djetetom čine zlo? Kako će svećenik privesti na kršćanski put grešnika, ako ga njegovo društvo podržava u zlu?

U zlo drugoga vodimo, ako dobre zlim izgledom obeshrabrujemo. Jer moramo imati na umu, da se dobri uz teške napore održavaju na visini kršćanskog morala. Potrebna je ponekad samo iskra, da sve u vatri plane. Zato se Krist odvažio, te u korijenu osudio sablazan: »Teško onome po kome dođe sablazan!«

Riječ može mnogo, ali djelo još više. Zato nas Poslanica upozoruje: »Vladajte se dobro!«

II. Dobar izgled

A. *Radi vjernika*

Kad bi nam kršćanstvo povjerilo samo naš život, bio bi posao mnogo lakši. Ali, jer smo jedna zajednica, moramo računati i na druge. I onda, kad činimo dobro, i onda kad činimo zlo. Grad se na gori, kako kaže Krist, ne može sakriti. Svatko će lako vidjeti, što se događa s ovim gradom: da li je porušen, ili je još uvijek pod stražom. Svaki od nas je grad, grad u velikoj Božjoj državi. Stoga je potrebno, da bdijemo, te da ne dopustimo neprijatelju, da ga osvoji. Ako sramotno predamo grad, pokolebat će se i oni, koji se još nijesu predali, jer će osjetiti, da su osamljeni, i da će teško sami odoljeti neprijateljskoj navali.

Svaki kršćanin je, kako veli Krist, svijeća na svijećnjaku. Dok sve svijeće gore, svatko vidi, kuda hoda. Ali, ako se svijeće počnu gasiti, smrači se vid i onima, koji još imaju goruće svijeće u rukama. Ne zaboravimo naime, da smo zajednica, i da je svačije svjetlo svakome potrebno.

Dužnost je naša, da dajemo dobar izgled i vjernicima, jer bi i oni mogli osamljeni sustati na putu. To je naš zadatak, jer na taj način mlade izgrađujemo, a starije sokolimo.

B. *Radi nevjernika*

Ali nadasve je potreban dobar izgled među nevjernicima. Pogledajte suvremenu propagandu. Što sve rade poduzeća, tvornice, institucije, štampa, magazini? Svatko se trudi, da stekne oko sebe krug štovatelja, kupaca i pomoćnika. Pogledajte, kako čestita obitelj čuva svoj glas, svoju tajnu. Pogledajte, kako prijatelj prijatelja štiti. A zašto ne bismo i mi tako nastupili pred nevjernicima u pogledu naše vjere? Što će i misionari i svećenici, ako njihove ovce svojim zlim izgledom kvare njihov posao? Kako će svećenik obratiti nevjernika, ako vjernici u praksi pokazuju, da su nevjernici ponekad bolji ljudi od vjernika?

Katkada nijesu neopravdana predbacivanja onih, koji nijesu s nama u kršćanskoj zajednici: »Eto, svakoga dana oblizuju oltare, nazivaju se kršćanima, a među nama ima mnogo više i plemenitosti i dobrote!«

Nedostatak logike, nerazmjer između teorije i prakse ometa rad Crkve među nekršćanskim religijama. Stoga je po-

trebna neka pedagogija u životu. Treba osvajati dobrim izgledom, djelom, a ne praznim riječima. Tako, da inovjerci budu prinuđeni prstom pokazati na nas kao i na prve kršćane: »Gle, kako se oni ljube!«

U tom smislu piše Petar u današnjoj poslanici: »Ušutkajte dobrim djelima neznanje bezumnih.« Ili još jasnije: »Vladajte se dobro među poganima!«

Samo jedno od dvojega možemo izabrati: dobar ili loš izgled. Život je, kao veli Sertillanges, »procesija želja«. Nemojmo zlim izgledom zapaliti zle želje ni kod dobrih ni kod zlih, već naprotiv, dajmo dobrim izgledom pobude i zlima i dobrima!

IV. NEDJELJA PO USKRSU

BOŽJI DAROVI

U suhim srpanjskim danima zemlja je suha i bez mirisa. Ali, kad ljetna kiša padne, osjeti se svjež miris zemlje i trave. Nešto slično doživljujemo, kad nakon duga vremena odlazimo na more. U susret nam dođe miris joda i morskih algi. Nismo more ni ugledali, a znamo, da je blizu. I jutarnje ruže mirišu, mirišu i dozrela polja. Ponekad nam se čini, da osjećamo dah zrelog klasja, jabuka i šljiva. Dah putuje s plodova; mi ga osjećamo, kad priroda razgaljenih grudi mirno uživa u sreći svojih darova.

Neki vele, da u blizini čovjeka jednako osjete njegov talenat i njegovu moralnu razinu. O, da, to se osjeti iz razgovora, iz kretnje, iz posmijeha. Ne može čovjek lako sakriti svoj talenat. Ne može lako sakriti ni svoje vrline. Jednako kao što zrela polja ne mogu sakriti svoje raskošne plodove.

A znate li zašto? Bog je uresio i prirodu i čovjeka, kao što je nebo okitio zvijezdama i suncem. Zato se i čovjek time ponosi, jer se Božjim djelom svatko može ponositi. Grijeh je čovječje djelo, pa ga čovjek zato i skriva. Sve je dakle, osim grijeha, Božji dar. Zbog toga na poljima i među vrlim ljudima osjećamo dah darivalačke Božje ruke. Božji darovi! Po njima je zemlja rodna, po njima je čovječji duh plodan!

I. Plodovi zemlje

A. *Tko ih daje*

Kako je rodna zemlja! Kroz tisuće godina nije ojalovila! Tko joj je zajamčio, da će biti plodna?

Otkud bilje? Materijalizam pokušava riješiti postanak života razvojem iz prastanice. Ali, tko je dao prastanicu? Nema sumnje, Pasteurovo načelo je prihvatio sav kulturni svijet: »Živo može nastati samo od živoga.« Ali, koje je to živo biće, koje je zasijalo prvo sjeme po našoj zemlji? Mi kršćani čitamo rješenje na prvim stranicama Biblije: »Neka pusti zemlja iz sebe travu.« (I. Mojs. 1, 11) Tako je rekao Bog, i bilje je poniklo. Različitih vrsti, kako je on odredio.

Otkuda životinje? U istom poglavlju Biblije čitamo dalje: »Neka vrvi voda posvuda od živih bića. Neka zemlja proizvede živa bića svake vrsti, stoku, životinje i zvijeri.« (I. Mojs. 1, 20, 24)

Otkuda rodina zemlje? Potrebne su njive, on ih je stvorio. Potrebno je sunce, on ga je dao. Potrebna je kiša, on je šalje: »S njegova neba pada rosa.« (V. Mojs. 33, 28)

Čitava zemlja njegovo je djelo. Svi plodovi zemlje njegovo su djelo. Jer u Bibliji jasno je rekao: »Zemlja će roditi svoj rod.« (Zah. 8, 12)

B. *Kome ih daje*

Što bi bilo s djetetom, kad bi ga mati rodila, pa ostavila? Može li itko po rođenju sam sebe osposobiti za život? Da li je Bog stvorio svijet, pa ga prepustio sudbini? Nije! On je i stvoritelj i uzdržavatelj.

»Uzmite i jedite!« Tako je rekao bilju. I bilje se pružilo korijenjem u zemlju, da sebi uzme hranu. Granama i lišćem se pružilo prema suncu, da sebi skuha hranu. A u danima kiše otvara žedna usta, da zemljine grudi omekšaju, da sisanje bude korisnije.

»Uzmite i jedite!« Rekao je i životinjama. I ptice su se spustile na usjeve, zvijeri su potrčale šumama, a ribe su se probile kroz vode. I svatko od njih nalazi hranu. Ta, i Bog se s njima pohvalio: »Pogledajte na ptice. Ne siju, ne žanju, ne sabiru u žitnice, a ipak ih vaš Otac nebeski hrani!« (Mt. 6, 26)

»Uzmite i jedite!« Rekao je Bog i čovjeku. I čovjek je pružio svoju ruku u šume za zvijerima. Pružio je svoju ruku na njive. Pružio je svoju ruku i u mora. I posvud nalazi hrane,

jer mu je sve Bog dao na raspolaganje. I nikoga nije tako opskrbio kao čovjeka: »Ako travu, što se baca u peć, tako odijeva, koliko ne će više vas?«

II. Plodovi duha

A. *Istina*

»Rastite i množite se,« rekao je Bog životima, što ih je stvorio na zemlji. I od toga dana množilo se bilje na njivama, množile su se životinje u šumama i u vodama.

»Rastite i množite se,« rekao je Bog i čovjeku. Ali ne samo njegovu tijelu, nego i njegovu duhu. Rasplodna snaga tijela bez plodnosti duha isto je što i čovjek bez razuma, a to bi bila nakaza, čovjek-životinja.

»Rastite i množite se!« U svom duhu, koji je bitna sadržina čovjeka. A kako? Evo ovako: duh imade svoje njive, svoje sijanje i svoju berbu. Njive su istina, sijanje je istina, berba je istina. Jer plod je duha istina, što je sakrivena u znanosti, u zakonima prirode. Treba je otkriti, uočiti, usvojiti. To je put znanosti, školovanja, struke. Na tom putu svatko bere plodove, ali svatko jednako ne nabere. Jer neki su jedva pismeni, drugi su poluškolovani, a neki su se popeli do vrhunca genijalnosti.

Nema sumnje, u znanosti čovjek napreduje toliko, koliko se sam trudi. Ali ne zaboravimo, da je i čovječji duh Božji dar, koji je načinjen po »slici Božjoj«. Ne zaboravimo, da je i istina Božji dar, jer ju je Bog ubacio u svijet kao dio svoje nedostižive istine. Sve je dakle Božje: i čovječja razumnost, i struka, i genijalnost. Jer od Boga je duh, koji shvaća. Od Boga je istina, koju shvaćamo.

B. *Dobrota*

Pored znanosti postoje i religijske vrednote. Ti plodovi duha mnogo su dragocjeniji od onih, što nam ih pruža znanost. Dragocjeniji su zato, što upravljaju čovječjom sudbinom preko groba. Stoga, ako duh bere plodove istine, potrebno je da pobere još i plodove dobrote.

Riječ je dakle o moralnom životu, kako ga traže Božji zakoni. Moralni plodovi! Kakav je to čudnovat pojam! Čudnovat, ali je sasvim valjan. Ta, to je riječ Kristova, koji kaže: »Budite savršeni kao vaš nebeski Otac!« Koliko se dakle u dobroti približimo Božjoj dobroti, toliko su moralni plodovi zreliji i vredniji.

Bog, koji je dobrotu proglasio zakonom, dao je i sredstva, da je u životu ostvarimo. Koja su to sredstva?

Dar milosti. Dar milosti, koji je mnoge ravnodušne kršćane doveo do vrhunca svetosti. Milost je prijateljstvo s Bogom, to je tijesna veza s nebesima. U ovakvoj povezanosti s nebom odgojili su se sveci, svetice i mučenici. Milost je bila vatra, zanos i pogon, što ih je otrgnula od zemlje, te uputila prema nebesima.

Posebni darovi Duha Svetoga, bez kojih je nemoguće sačuvati dobrotu duše: Mudrost, koja nam kazuje, što je dobro, a što je zlo. Razum, koji nam veli, da smo slika Božja. Savjet, što ga čujemo u svećenikovoj riječi, u evanđelju i u katoličkoj štampi. Jakost, koju nam daju sveti sakramenti, molitva i liturgija. Znanje, što nam ga pruža katehetska pouka. Pobožnost, koja je potrebna svakom čovjeku, kad u molitvi razgovara sa svojim Bogom. Strah Božji, što nas čuva od zla.

Dar opraštanja. To je vrhunac Božje velikodušnosti. Jer u ispovjedaonici Bog gazi darove Sotonine, a mjesto njih dijeli svoje darove, dariva samog sebe.

Plodovi duha: istina u nauci, dobrota u ćudoređu!

Stvaralačka Božja moć oplodila je naše njive i naše duhove. Sve, što daje ploda, od Boga je. A od čovjeka je jalovost i neplodnost. Jalov duh! To je, kako veli P. Claudel u pjesmi »Confession«, »čovjek, koji ne živi više u nutrini. To je velika, bezlična, šaljiva i povezana lutka.«

Plodovi zemlje, plodovi duha. Recimo bolje: plodovi Božji. »Predragi! Svaki dobri dar i svaki savršeni poklon odozgo je silazeći od oca zvijezda!«

V. NEDJELJA PO USKRSU

ČOVJEČJA RIJEČ

Kako je teško izreći, što nam nutrina osjeća! Još teže je sve kazati, što nam duša osjeća! Zašto? Jer misao je duh, a riječ je tvar. Stoga je teško duhovno pretaliti u tvarno. Rado bih se izrazio u slici: Misao je nalik na zvuk, riječ naprotiv sliči glazbalu. Zvuk se čuje tek onda, kad ruka udari o glasovirsku tipku, kad povuče gudalom po strunama gusala. Tako se i misao čuje tek onda, kad je materinski jezik u riječ pretvori ili je na papir slovima prenese. Recimo i ovako: Misao je sjeme, a riječ je stablo. Sjeme leži u zemlji, klija, niče, cvate i donosi plod. Tako i misao. Začinje se u razumu, niče i raste, dok ne dozrije u riječ. A zar ne bismo i ovo mogli reći: Misao

je začetak, riječ je plod. I kao što se iz svakog embriona razvija živo biće, tako se iz svake misli razvija riječ.

Premda riječ ne će nikada potpuno izraziti začetu misao, ipak možemo reći, da svaka misao otprilike odgovara riječi. Jer, kakvo je sjeme, takva je i biljka. Kakav otac, takav sin; kakva mati, takva kći. Kakva misao, takva je i riječ.

»Riječi su bolni trudovi jasnoće,« veli Vesna Parun u pjesmi o riječi. To je istina. Ali istina je i ovo: Jezik izriče, što mu misao ponudi. Prema tome, imade zdravih misli i nezdravih misli, zdravih jezika i otrovnih jezika.

I. Zdrav jezik

A. *Održana riječ*

U ugovorima! Čestit čovjek ne će nikada pogaziti zadanu riječ, što ju je dao bratu čovjeku. Pogodio se za kuću, za njivu, za svoje proizvode. Kazao je: »Poštene mi riječi!« Nije važno, da li je ugovor potpisan, da li su bili prisutni svjedoci. Nije čak važno, da li je taj ugovor sudbeno proveden. Važno je samo jedno: Čestit čovjek kaže, pa tako i učini.

U prijateljstvu! Obećao si prijatelju uslugu. Tko te može omesti, da je i učiniš? Jedino pokvarena misao i bolesni jezik. Ako si čestit, poštivat ćeš riječ, obećanje, što si ga dao prijatelju. Jer ljubav traži da činiš drugome ono, što želiš da i drugi tebi učini. U ljubavi »pravo« nema mjesta, ni sud, ni parničenje.

U vjeri! Na krštenju su kumovi mjesto nas dali Bogu riječ, da ćemo do smrti živjeti kao dobri kršćani. Tog dana smo potpisali ugovor između nas i Boga. Ako smo dosljedni, ne ćemo odstupiti od ovog ugovora, ni u mislima, ni u riječima. A to znači: ne ćemo se ni mišlju ni riječju ogriješiti o Božji zakon. Isto tako smo u odrasloj dobi dali svečanu riječ Bogu u ispovjedaonici, da ne ćemo više griješiti. Ako smo dosljedni, ostat ćemo vjerni obećanjima krštenja i obećanjima u ispovjedaonici.

Zdrav jezik drži riječ, što ju je dao i čovjeku i Bogu. U tom smislu nas bodri današnja poslanica: »Budite izvršitelji riječi!«

B. *Molitvena riječ*

Čovječji je jezik »u formi«, kad je na molitvi. To je pravi njegov govor. Jer molitvom dolazimo Bogu u audijenciju, da s njim razgovaramo. Ali ne psovačkim čovječjim jezikom, nego Božjim jezikom: molitvom. A to biva na tri načina:

Poklonom, što ga čovjek daje svom Bogu za sve nedostižne vrline Božje. To je poklonska riječ, koja slavi njegovu svemoć, njegovu mudrost i njegovu brižljivost. I ja bih rekao, da je to izvorni čovjekov govor. Jer Bog je gospodar, a čovjek je sluga. Stoga sluga mora uvijek pristupiti svom gospodaru skromno, duboko se klanjajući.

Molitvom, koja nam je potrebna, da se održimo na životu. Jer sve, što nam duša treba, sve što nam tijelo treba, Bog nam jedini može dati. On daje duši snage, da se održi u čestitosti. On daje njivama rosu i sunce, da na njima dozriju plodovi. Zato je potrebno, da prosimo kruh s njiva i Kruh s oltara.

Zahvalom, koja nas nutka, da kažemo Bogu »hvala«. Za sve, za život, za dar vjere, za njegovu plemenitu brigu. Kakva je to skladnost, ako samo molimo i prosjačimo, a nikada nadarovima ne zahvaljujemo? Ako odgojeno dijete kaže svojoj majci »hvala« za jedan bezvrijedni slatkiš, kaži i ti, prijatelju, svome Bogu »hvala« za mnogo vrednije darove!

Molitvena riječ se klanja, prosi i zahvaljuje. I moli: »Otvori, Gospodine, usne moje, da naviještaju hvalu tvoju!« (Ps. 50, 17)

II. Otrovni jezik

A. *Čovjekohulni*

Zla misao se izlijeva u jezik kao što i voda iz gorskog potoka probije kroz stijenje, pa se u padu ruši, spušta u dolinu, čupa, nosi i raznosi. Opasan je taj jezik kao tane, kao mač, kao smrt! Tamo pripada:

Klevetnički jezik, što mjesto istine sije laž. To nije jezičak, već jezičina, koja otimlje dobar glas, koja ubija. A Bog je rekao: »Ne ubij!« Ni mačem, ali ni jezikom!

Špijunski jezik, što izlaže opasnosti i ugled i život brata čovjeka. Biblija veli: »Ako si nešto čuo o drugome, nek to padne u grob.« (Eccl. 9, 10)

Dvolični jezik, koji laskanjem i licemerjem ogorčuje život zajednici. »Licemjeri šta čistite spolja čašu, a iznutra ste puni nečistoće...« (Mt. 23, 25)

Brbljavi jezik, što se od jutra do mraka okreće kao mlin, a da ništa ne samelje. A »dat će ljudi račun za svaku praznu riječ«. (Mt. 12, 36)

B. *Bogohulni*

Brani Bog čovječja prava, ali brani nadasve svoja prava. Teško onome, tko povrijedi jezikom čovjeka, ali još teže onome, tko jezikom oblati Božju čast. A to radi:

Psovački jezik, koji uzima na nišan i Boga i njegove svece i njegov svijet i sve što je stvoreno. Kad bi Sotona dobio tijelo, glavu kao čovjek, i na glavi usta, a u ustima jezik, tada bi on progovorio kao psovač. A Bog se zaprijetio ovako psovačkom jeziku: »Psovači ne će baštiniti kraljevstva Božjega.« (I. Kor. 6, 10)

Bestidni jezik, koji se iz šale, iz navike ili iz pokvarena srca razmeće riječima i slikama, što ne dolikuju ni kulturnom ni kršćanskom shvaćanju. O tom jeziku kaže Rodriguez: »Kao što je zadah iz ustiju znak bolesna želuca, tako su bestidne riječi znak pokvarena srca.«

Rugalački jezik, koji se izruguje Bogu i vjeri. Na peru, na riječi,- u slici, na platnu, u posmijehu. Bijedna je to ironija, jer ne pogađa Boga. To su strijele, što se zabadaju u srce onoga, koji ih odapinje.

Što da kažem? Neka govori današnja poslanica: »Tko ne obuzdava svoga jezika, taj vara svoje srce!«

Teško je, zar ne, prenijeti svoju misao u riječ. Ali zaista je čudno, kako lako pokvarenu misao u riječ pretalimo. Kao da nam je lakše psovati nego moliti, kao da bismo radije proklinjali, nego blagoslivali!

Današnja poslanica je osudila bolesni jezik, a blagoslovila zdravi jezik. Ako je naš jezik zdrav, pristupimo i čovjeku i Bogu. Ako nam je obolio, ušutkajmo ga sve dotle, dok ne ozdravi. I molimo: »Postavi, Gospode, stražu ustima mojim, čuvaj vrata usana mojih!« (Ps. 140, 3)

SPASOVO

ISUSOV ODLAZAK

Sjećam se dobro, bio sam u crkvi, kad je neka gospođa došla s kćerkicom, da se pomoli. Majka je poklekla na klupu, a dijete je pohitjelo prema lijevoj strani oltara. Tamo je sve do pred tri dana bila postavljena betlemska špilja s jaslicama i Malim Isusom. Djevojčica je došla do mjesta, dugo je začuđeno gledala, a onda je tužno u sav glas povikala: »Mama, gdje je Isus?« Njezina mati je ustala, primila je za ruku i tiho joj rekla: »Velečasni je Isusa spremio.« Ali dijete nije dizalo oči s praznog prostora, gdje je pred nekoliko dana gledalo Isusa među pastirima i anđelima. Pogleda ponovno svoju majku, pa je upita: »Mama, nema više Isusa!« — »Da, srce, ali će o Božiću opet ovamo doći.« Majka je poklekla, pomolila se, prihvatila svoje dijete za ruku, pa otišla, a njezino se dijete još uvijek okretalo prema praznom mjestu, gde je nedavno bio Isus.

Tako su apostoli smeteno gledali prema nebu, kad je oblak s njihovih očiju sakrio Isusa. Zbunjeno i začuđeno su gledali kao i ovo dijete. A onda su sišli anđeli, pa im rekli: »Što gledate na nebo? Ovaj Isus koji je uzašao na nebo, opet će doći!«

Gledamo i mi još uvijek prema nebesima i pitamo: »Da li je Isus zauvijek napustio našu zemlju? Zašto nas je ostavio kao siročad?«

I. Zašto je otišao?

A. *Da bude naš odvjetnik*

Možda ga je naša Zemlja prognala? Ta, nitko nije na njoj proživio tako krvav život! Na rođenju smo mu pružili slamu i marvinsku štalu, kroz život smo ga gonili kao stranca, na smrti smo mu dali križ. Ali ne! Nije on pobjegao sa Zemlje zbog jada, što smo mu ih zadali.

Štoviše, rado se tome pokorio da se utjelovi kao čovjek, jer je htio okusiti ljudsku bijedu, da nas tako uzmogne dublje razumjeti. I zato Isus kao čovjek odlazi, uzlazi na nebesa, gdje će s mnogo shvaćanja gledati na naš znoj, na naše suze i na naše boli. I biti će milostiv, jer je i sam okusio težinu života u »suznoj dolini«.

Osim toga, njegov put prema nebesima imade sasvim nov značaj. On dolazi Ocu u čovječjem tijelu. Na taj način je svako čovječje tijelo približio nebu tako, da Otac nebeski u ljude gleda kroz prizmu čovještva svog Sina. Krist je sišao na zemlju, da se očovječi, da se pobrati s ljudima. A sada uzlazi k Ocu, da se prikaže kao naš brat i prijatelj, kao naš zastupnik na nebu: »Sjedi s desne, da zagovara za nas.«

Konačno je sa zemlje otišao i stoga, što je dovršio svoj posao na ovom svijetu. Došao je prema osnovi svog Oca, pa ju je do kraja i izveo. I sada odlazi u svoj kraj, jer je posao dovršen. Odlazi, da položi Ocu račun o radu, što ga je izveo otkupivši ljude. Odlazi, da odozgo preuzme brigu za braću ljude.

B. *Da nas dočeka*

Ali nama bi bilo mnogo milije, da je Isus ostao s nama na zemlji. Mi ne možemo prežaliti, što ga nijesmo vidjeli kao

njegovi suvremenici. Međutim, bolje da je otišao, jer nas je njegov odlazak ispunio nadom. Evo zašto:

Mi smo iznikli iz zemlje, u zemlju se i vraćamo. Ta činjenica nas je dovodila do ruba očaja. Ali, otkad je Isus probio zračne prostore, otkad je utro put prema nebesima, nama umiranje nije bolni svršetak. Jer znamo, da ćemo udariti putem Isusova Uzlaska na nebo. »Ovdje, — veli sv. Pavao, — nemamo grada, već čekamo onaj koji će doći.«

Isus nam je na taj način objasnio naš život. Pokazao nam je, da će se i nama dogoditi ono, što je on prošao: On je rođen u bijedi, rađamo se i mi. Život je prošao u patnjama, prolazimo ga i mi. Umro je, umrijet ćemo i mi. Uskrsnuo je i uzašao na nebo, uskrsnut ćemo i uzaći na nebo i mi. Što onda? On je otišao, digao se u visine kao orao, koji zove svoju mladunčad, da se otisne iz gnijezda i poleti prema suncu, prema nebesima.

Dobro je, što je Isus otišao, jer će nas on, naš brat, na Sudnjem danu dočekati, kad iz grobova ustanemo živi. Tog dana nam je on potreban, on Bog, ali i čovjek. On, koji će nas razumjeti, nas i naše nevolje. On, koji je zato i otišao, da nas dočeka: »Ovaj Isus, koji se od vas uznio na nebo, tako će doći, kao što ste gledali, da ide na nebo.«

II. Da li je zaboravio zemlju?

A. Što vam se čini?

Doći će, ali do tog dolaska smo sami, kao siročad! Zar ne?

Udaljio se iz naših molitava. Mi molimo, lomimo ruke i sagibamo koljena, ali ne osjećamo njegove blizine. Nama se barem čini, da su naše molitve neuslišane, da je naš Isus Krist zanijemio.

Udaljio se iz svoje Crkve. Jer od prvih dana osnutka pa do danas stalno je progonjena. Koliko imade kršćana, toliko imade i mučenika. Gdje je Isus, dok mi umiremo u borbi za dobrotu? Gdje je Isus dok se krv kršćanska prolijeva?

Udaljio se iz naše »suzne doline«. Jer suze su nam još uvijek gorke. Eto, otkupio je svijet, a mi još uvijek nosimo križ. Zar je premalen bio njegov križ? Zar nije bilo dovoljno prolijevanja Kristove krvi? Zašto još uvijek patimo, ako su njegove patnje ublažile pravdu njegova Oca?

Što vam se čini, da li je po svom odlasku sa zemlje na nas zaboravio?

B. Nije nas zaboravio!

On je još uvijek s nama u molitvi! Kako uči sv. Toma Akvinski, svaka je molitva uslišana. Ali ne u času, kad mi tražimo. Barem ne uvijek u to vrijeme i ne na način, kako mi tražimo. Jer Bog znade bolje od nas prilike i potrebe duše. O, da! On je u svakom našem uzdahu i jecaju.

On je i u svojoj Crkvi. Jer je vodi njegovo neprevarljivo božanstvo. S njom je, kad ona trijumfira; s njom je, kad ona pati; s njom je, kad se ona guši u krvi svojih mučenika.

On je među nama. Mnogo bliži je svakom srcu, nego li onda, kad je na zemlji bio. Jer suvremenici su ga gledali, a mi ga danas možemo sa sobom nositi, kuda god hoćemo. Zar nam euharistijski Bog nije bliži od najbliže stvari? Bliži od najbližeg prijatelja?

Kako smijemo i pomisliti, da je napustio našu zemlju, dok boravi u zlatnim piksidama po svim oltarima svijeta? Kako možemo jaukati, da nas je ostavio, kad je sakriven u svakoj kršćanskoj duši, koja je u milosti? Kako se usudimo govoriti, da nas je ostavio kao siročad, kad nam po svojim apostolima poručuje, da smo »hram njegov«?

Ne, nije istina, da nas je Isus ostavio. On je s nama u ispovjedaonici, kad nam oprašta. S nama je, kad u posvećenoj Hostiji silaze u naše duše. S nama je, kad nam u krizmi daje snage, da izdržimo u borbi. S nama je, kad na samrtnom krevetu dolazi po nas u posljednjoj pomasti i u posljednjoj pričesti. Istina je, on je otišao, ali silazi na svaki naš doziv, da nas pomogne, pridigne i osokoli.

Isus je otišao sa zemlje, da nastavi upravu odozgo i da nam pripravi mjesto. Međutim, nije nas posve ostavio jer ga još uvijek možemo naći na oltaru. Zato Spasovo nije dan bolnog rastanka, već blagdan povezanosti između neba i zemlje.

»Što stojite gledajući na nebo«? — Isus nije otišao, pogledajte u svetohraništa, u duše. Tu je među nama, u nama. U danu i u noći, u našim suzama i u našim radostima. On, naš Bog i naš brat.

NEDJELJA PO SPASOVU

»LJUBAV POKRIVA MNOŠTVO GRIJEHA«

Uzmite nožić, pa urežite slovce u koru drveta. Iz kore će poteći suze, od boli ili od srdžbe, što drvetu otimljete život. Ali, ako sjekirom udarite, te sasiječete Sandalovo drvo, što

raste u Indiji, sjekira se ispuni mirisom. Ovo drvo nije plačljivo ni osvetljivo, jer mirisom nagrađuje sjekiru, koja obara.

Uzmite tri ili četiri kapi crnog vina, pa ih ulijte u čašu bistre vode. Boja vode će se izmijeniti.

Uzmite kap iskrene ljubavi, pa je ukapnite u svoje oči, u svoje mišljenje, u svoj postupak. Vaše oči, vaš sud i vaš postupak će mirisati kao sjekira, što se zasjekla u Sandalovo drvo. Izmijenit će se kao voda, u koju je pala kap crnog vina.

Dogodit će se ono što je Krist poručio u Evanđelju: »Blagoslivajte one koji vas proklinju, i molite se za one koji vas kleveću.« Ostvarit će se misao današnje poslanice: »Ljubav pokriva mnoštvo grijeha.«

I. Kod Boga

A. *U opraštanju*

Kako se to ostvarilo u Božjem postupku! U postupku prema ljudima!

Adamov prijestup nije Bog izvjesio kao plakat, da bude njemu i potomcima na sramotu. Ne! Razumio je već u početku čovječju bijedu, pa je obećao Djevicu, koja će u djevičanstvo sakriti njegovu ljagu. Obećao je Mesiju, koji će vlastitom krvlju premazati grijehe ljudi.

Kasnije, kad se na zemlji pojavio Isus Krist, nije se taj postupak izmijenio. Krist je, kraj potajnog i javnog gunđanja njegove okoline, uzeo u zaštitu grešnike. Doduše, nije nikada grijeh odobrio, ali ga je uvijek znao razumjeti. Ženi, koju su doveli na kamenovanje, koju su htjeli javno proglasiti bludnicom, Krist veli: »Ne osuđujem te, ali ne griješi više!« Magdaleni je isto tako rekao: »Kome se mnogo oprašta, taj mnogo i ljubi.«

A što se tek na križu dogodilo? Za sve grijehe misli okrunio se trnjem, da prekrije bijedu naših misli. Za sve grijehe osjećaja probio je svoje srce, da njegova krv oplemeni naše osjećaje. Za sve grijehe ruku i nogu čavlima je probio i ruke i noge, da naše ruke nauče dobrotu dosegnuti, da naše noge nauče u dobro krenuti. I umirući je zaklinjao Oca: »Oprosti im, jer ne znaju što čine.«

B. *U ispovjednoj tajni*

Kad je otišao s naše zemlje, povjerio je opraštanje svojim svećenicima. Ali je i njima naredio, da čovječju bijedu sakriju u bezdan šutnje. I oni su se od svih prijetnja i radoznalosti ogradili ispovjednom tajnom.

Tajna o grijehu! Sve, što svećeničke uši čuju, pokopano je u grob kao i tijelo na smrti. I ostat će pokopano sve do dana Uskrsnuća. Tek će tog dana biti prijegled računa. Ali na ovoj zemlji nema sile, koja bi pokrenula svećeničke usne, da izdadu svetu tajnu o grijesima onih, koji su je pred rešetkama ispovjedaonice povjerili ispovjedniku.

Tajna u postupku! Može biti, da ispovjednik pozna osobu, koja mu ispovijeda svoje grijehe. Pa što onda? Zar se time stvar mijenja? Ni u kom slučaju! On će o njoj zadržati prvotni sud, s njom će postupati kao i prije, jer mu je sveta Crkva strogo pod kaznom zabranila, da izvan ispovjedaonice mijenja postupak zbog grijeha, što ih je čuo. Kad bi ga možda slabost na to i navela, ne će to dopustiti Bog, koji je vođa i nadahnitelj svoje Crkve.

Tajna uz cijenu života! Mi smo se kroz povijest osvjedočili, kako su svećenici znali žrtvovati svoj život, prihvatili teške kazne sa strane državnih vlasti, ali nijesu izdali svetu ispovijednu tajnu.

II. Kod ljudi

A. *Što čini zloba*

O, kad bi svi ljudi postupali kao njihovi svećenici! Ali, zloba ih nagoni, te iznose u javnost bijedu svoje braće.

Sumnjičavi su, pa vide zlo tamo, gdje ga i nema. I drže se ludog načela: »Moraš sumnjati, ako ćeš pogoditi istinu!« A zašto su ljudi tako sumnjičavi? Zar nije ovo načelo ispravnije?: »Smatraj svakoga dobrim sve dotle, dok se jasno ne dokaže, da je zao!« Ali svagdanja zbilja je gorka: U svakom pogledu zloba vidi zlo, vidi ga u svakom posmijehu, u svakoj riječi, u svakoj šetnji. Vidi zlo u susretu, u prijateljstvu, pa čak i u molitvi.

Zavidni su, pa izmišljaju putove i načine, da susjeda unište. Douškuju, špijuniraju, potkapaju mu temelje. Laju kao psi na svakog prolaznika, sikću kao zmije na svoj plijen, raduju se tuđem zlu, a žaloste se zbog tuđeg napretka kao i Lucifer, đavolski vođa. Zavist ih goni, da zlo objese na zvono, a dobro prešute. Samo zato, da sebe istaknu, a drugoga obore.

Klevetnici su, pa ne trpe ni časa, da zlo njihova susjeda ostane nepoznato. Prenose ga kao zaraznu klicu, uvećavaju, da što teže ozloglase čovjeka, kojemu je već dovoljna kazna, što je zlo počinio. Klevetnici su usmene novine i trublja zlobe. Ali će trublja Sudnjeg dana razglasiti i ovu njihovu zloću.

Tako ne postupaju oni, koji idu tragom svog Boga i svojih svećenika. Oni čuvaju svetu tajnu tuđeg zla, kao da su je čuli na ispovjedaonici.

Zlo prešute, pa ga ne će ni ukućanima ispričati. Njihovo je načelo sasvim razumno. Oni ovako sude: Vidio sam, ali možda nijesam posve dobro vidio. Čuo sam, ali mi je vjerojatno krivo dojavljeno. Dokazano je, ali možda će Bog to drukčije suditi. Jer on jedini znade sve okolnosti i težinu napasti. Zašto ću objaviti tuđi grijeh, kad nijesam ni siguran, a ni sudac? Ta, tko je nas postavio za suce? Nije li Sudnji dan za to određen?

O dobru govore, jer će na taj način uvećati ugled svog susjeda. I u ovoj stvari se drže Božjeg načela. Bog naime sve radi tako, da zaštiti dobar glas čovjeka grešnika. Ne dopušta ni objavljivati, ni širiti, ni uvećavati tuđe grijehe. Štoviše, naredio je svima, i dobrima i grešnima, da ga nazivaju imenom »Oče«. Ako je on sve nas, bez obzira na naše grijehe, nazvao djecom, mi smo dužni štititi prava i dobar glas Božje obitelji. Kao što ljubomorno čuvamo svoje obiteljske tajne, isto tako čuvajmo i tajne ove velike obitelji Božje, kojoj pripadaju svi kršćani.

Tko ljubi, taj znade oprostiti i prekriti tuđe zlo. Jer ljubav je kao plamen, a u tom plamenu dogori cjepanica i pretvara se u pepeo. Ljubav je kao vlažna spužva, što sa školske ploče pobriše sve račune, sve crteže i sve slike. Ljubav je kao jutarnje sunce, što odgoni posljednje ostatke noći. Ljubav je kao ocean, u koji se slijevaju sve rijeke i svi potoci sa svim svojim blatom, drvljem i kamenjem. Ljubav je voda, što ispere svaku ljagu. Ljubav je srce, koje kuca i onda kad je probodeno.

»Mnogo može dužnost, beskrajno više ljubav.« (Goethe) Da nas Bog nije beskrajno ljubio, ne bi nam nikada tako beskrajno teške grijehe bio oprostio. Zato budimo dosljedni, kad molimo: »Oprosti nam dugove naše kako i mi opraštamo dužnicima našim!« Nemojmo lagati pred svojim Bogom. Zaboravimo, prešutimo i ne slušajmo tuđeg zla, da se ostvare u kršćanstvu riječi današnje poslanice: **»Ljubav pokriva mnoštvo grijeha.«**

OGANJ

U početku svijeta Bog je zapalio na nebeskom svodu sunce, zvijezde i mjesec. Jer on nije prijatelj tame.

Kasnije, kad se Mojsiju na gori pokazao, objavio mu se u slici goruće grma.

U novom Zavjetu stigao je Krist na zemlju, pa je jednom prilikom rekao: »Došao sam da donesem oganj, i što hoću nego da se zapali!«

O blagdanu Duhova javlja se treća Božanska Osoba. Današnja blagdanska liturgija mjesto poslanice predučuje odlomak o tom događaju. Tu između ostalog čitamo: »I pokazaše im se razdijeljeni jezici kao od vatre.«

Sve tri Božanske Osobe uzele su vatru kao svoj simbol. Ali najradije se tim simbolom služi treća Božanska Osoba, Duh Sveti.

Zašto, Jer tri su odlike vatre, kao što su i tri odlike Duha Svetog: uništava, obasjava i grije.

I. Uništava

Bacimo li na oganj cjepanicu, vatra će je proždrijeti. Ostat će samo šačica pepela. Tu istu snagu posjeduje Duh Sveti:

Na krštenju po prvi put silazi u dušu kršćanina. I svojim silaskom sažeže talog istočnog grijeha. Duša se pod njegovom vatrom čisti kao i zarđalo željezo, što ga bacimo u vatru.

Na krizmi ponovo silazi u dušu. U krizmenoj vatri dogorijeva čovječji kukavičluk, slabost i strah. A javlja se hrabrost i snaga. To je Duh, koji u duši krizmanika ojača ponos i vjersko uvjerenje tako, te se krizmanik može uistinu nazvati vojnikom i borcem.

U dušama vjernika boravi kao u svom hramu. A što tamo radi? Možda sebe zamara besposlicom? Ne? Tamo radi, ruši i gradi. U dušama boravi kao nebeski kirurg, nožem u ruci, spreman da izvede operaciju, kada god se javi bolest. U dušama boravi kao božanski čistač, da pomete, što čovjek nanese. Tamo on čupa drač, da ne uguši pšenicu. Tamo reže svoj voćnjak, da plodovi dozriju. Tamo on uništava grijeh i ostatke grijeha, a ubacuje klicu dobra. Zato mu pjevamo u Posljednici današnje mise: »Nečiste nas umivaj, suha srca zalivaj, vidaj rane ranjenim!«

II. Svijetli

Oganj uništava, oganj i svijetli. U crnoj noći su zvijezde dobre prijateljice, koje nam obasjavaju staze. Pomaže im i mjesec. Ali, ako su oblaci posakrili i zvijezde i mjesec, tko će nam osvijetliti put? Vatra je jedini junak, koji može svladati mrak. Štoviše, čini se, da mrak i ne opstoji, jer on se javlja tek onda, kad se vatra povuče. Zar ne? Noć ne može u bijeg natjerati svjetlo. Ali svjetlo može otjerati tamu.

Bog je svjetlo, a grijeh je tama. Pred grijehom se Bog povlači, a onda se u duši javlja tama. Zato Duh Sveti boravi u duši, da spriječi ulazak grijeha. I na taj način je on čuvar vječne vatre u duši. On svijetli u našoj nutrini kao što svijetli vječno svjetlo pred Svetohraništem. Vječno svjetlo, koje upozoruje svakog prolaznika, da je tu prisutan Bog.

Svjetlo Duha Svetog sišlo je danas nad apostole u slici ognjenih jezika. U ovom svjetlu krenuli su apostoli na put. Duhovsko svjetlo im je otkrilo svu istinu o Bogu. Ono ih je vodilo u radu, u nauci i na putu, kao što je zvijezda vodila Tri Kralja do Betlema.

Svjetlo Duha Svetog vodi i Katoličku Crkvu. Mnogi se slatko i porugljivo smiju, kad katolici govore o neprevarljivosti Papinoj. Ali mi se tome ne smijemo. Nama je poznato, što je Isus rekao u priči o ženi, koja je izgubila novac u kući. Bila je noć, ali žena uze svijeću, zapali je, te pronađe svoj izgubljeni novac. Tako radi i Kristov Namjesnik sveti Otac Papa. Kad se u nauci pojavi nejasnoća, zapali se svjetlo u Vatikanu, siđe obećani Duh Sveti, te se istina izvede na čistinu. Ta svijeća je zapaljena onog časa, kad je Krist za svoju Crkvu rekao: »Ja sam s vama do kraja svijeta!« Tada se zapalilo svijetlo i od tog dana nije se ugasilo. Od onog dana nad naukom Crkve bdije Duh Božji, i bdjet će do posljednjeg dana.

Eto, zato mu pjevamo u istoj pjesmi: »Sjaju svjetla Očevog, sjaj u srcu puka svog, napuni nam dušu svu!«

III. Grije

Što nam još pruža oganj? Zamislite, da se nalazite za vrijeme zime u ledenoj pastirskoj kolibici. Led u rukama, led u nogama, led u cijelom tijelu. Ali, kroz suho drvlje probija se plamen. Diže se vatra. Ruke se pružaju, lica se rumene. U kolibici je toplo, s vatrom je u nju sišao mali raj.

I čovječja je duša jako slična pastirskoj kolibici. U njoj se u svakoj sezoni javlja mraz. Kakav mraz? Tuga je mraz, očaj je mraz, grijeh je mraz. I kako je teško podnositi zimu

u duši! Kako je teško pronaći vatru, koja bi nas ogrijala! Ali Bog je pronašao vatru, kad nam je dao svog Svetog Duha. Koliko topline imade u ovom plamenu! Pogledajte samo, kako su se promijenili apostoli onog časa, kad ih je ogrijao ovaj plamen!

Juda ga je izdao. I nije se oporavio, jer nije dočekao silazak vatre s neba. Ubila ga je studen, zaledio se u grijehu.

Petar ga je zanijekao. Ali se i oporavio, jer je o Duhovskom blagdanu dočekao vatru s neba. I kako ga je ovaj žar izmijenio! Kukavica se pretvorio u junačinu tako, da je život dao za Isusovu nauku. Neviđeni prevrat izveo je Duh Božji u apostolskim dušama. Govorili su s takvim zanosom, te su neki pomislili, da su pijani. A narod, koji ih je ranije poznavao, čudio se svemu i nije mogao razumjeti promjene: »A kad postade ovaj glas, skupi se mnoštvo i uzbuni se... Svi se stanu diviti i čuditi.«

Žar ovog istog Duha ogrijao je i svece, koji su doživotno izdržali u borbi između dobra i zla. Taj isti žar ogrijao je i mučenike, te su odvažno ostali na stratištu, dok im je iz tijela tekla posljednja kap krvi.

Žar ovog plamenog Duha zapalio je i naša srca, te se s ponosom nazivamo kršćanima. Mi molimo, ali toplina naših usana grije se na vatri ovog Duha. Mi se kajemo za grijehe, ali grijesi izgaraju u plamenu ovog Duha. Mi vjerujemo, nadamo se i ljubimo, ali cijela naša nutrina vrije, jer pod njom gori vatra Duha Božjega.

Zato ga u spomenutoj pjesmi molimo: »Mekšaj grudi kamene, ogrij grudi ledene, ne daj nama putem zlim!«

Poganska grčka mitologija je vjerovala, da je Prometej ukrao vatru Zeusu, pa je ponio ljudima na zemlju. Zbog toga je, kako priča kaže, ovaj bog bio od Zeusa kažnjen. Mi kršćani naprotiv znamo, da je sam Bog sišao na zemlju u trećoj Božanskoj Osobi, te ubacio vatru u duše, u svoju Crkvu. Zato i blagdan Duhova nazivamo blagdanom ognja, koji uništava, da gradi, koji obasjava, da pokaže put, koji grije, da ne umremo od studeni. To je oganj, to je Duh graditelj, Duh prosvjetitelj, Duh tješitelj!

BLAGDAN PRESVETOG TROJSTVA

1 Nedjelja po Duhovima

SAKRIVENI BOG

Djeca gledaju prema oblacima nad planinom, pa misle, da bi ih s vrhunca brda rukama dohvatili. Prolaze im dani u čeznuću. A, kad se ojačaju, pa se na vrhunce popnu, opaze, da su oblaci daleko u visinama.

Đaci isto tako nestrpljivo čekaju dan na sveučilištu, kad će im rektor predati fakultetsku diplomu. Čini im se, da će tog dana u život ponijeti sve znanje svijeta. Ali, kad se sukobe sa životnom zbiljom, uvide, da je znanje još daleko od njih. Osjete, da im je školovanje otkrilo tek putove do znanosti.

Tako su bogoslovi proučavali tajnu Presvetog Trojstva, poslužili su se u tumačenjima svakovrsnim slikama. Ali na koncu su pali na koljena i priznali, da je tajna o Trojnom Bogu nedostižna. Priča se, da je anđeo na morskom žalu prelijevao more u izdubljenu jamicu na pijesku, te zaprepastio svetog Augustina izjavom: »Prije ću ja ovo more preliti u pijesak, negoli ćeš ti shvatiti tajnu Presvetog Trojstva!«

Lakše će dijete dosegnuti oblake, lakše će đak iscrpsti znanost, negoli ćemo mi dohvatiti ili shvatiti Trojstvo. Kadgod to pokušamo, doživljujemo sudbinu Ikarovu, koji se prema grčkoj priči htio voštanim krilima popeti do sunca, pa se srušio, jer je sunce otopilo njegova krila. Tako se dogodilo i nama. Kad pomislimo, da smo se približili Tajni, rušimo se, padamo na koljena, pa joj se klanjamo u molitvi i u vjeri.

I Bog je daleko

A. *Osjetilima*

Naše oči ga još nijesu vidjele. Slikari nam ga prikazuju u slikama, ali on je bestjelesan, pa ga i ne možemo na ovom svijetu vidjeti. Krist je doduše imao tijelo kao i mi, ali mi nijesmo bili njegovi suvremenici. Uši ga naše ne čuju. Mojsije je s njim razgovarao, dok je primao Zakon. Ali Bog se redovito ne služi ljudskim glasom. On nadahnjuje, vodi i kažnjava bez riječi. Ni ruke naše nijesu ga dohvatile, jer je on duhovno biće, pa ga može samo duh dohvatiti.

Pa, kad bi ga naša osjetila mogla dohvatiti, ne bi nam opet to pošlo za rukom, jer je on daleko.

Prekratkovidne su naše oči, da bi mogle baciti pogled u ove daljine. Ta, potreban nam je dalekozor, da zvijezde gledamo! A i on nam ne pomaže, kad tražimo najudaljenije zvijezde. Ali ovdje nam ne mogu pomoći svi dalekozori svijeta. Treba zatvoriti oči, te kroz okno vjere gledati u ovu nedostižnu Tajnu.

Preslabe su naše uši, te ne primaju zvukova iz onih daljina. Nema mikrofona i megafona, koji bi prenijeli u naše uši zvukove iz beskraja.

Prekratke su naše ruke, te ne mogu dosegnuti Božje daljine. Pružaju se prema svemiru, tapkaju i traže. Ali najbliže su tajni, kad su na molitvi. Što se čudimo? Sveti Pavao u današnjoj poslanici znao je samo ovo kazati: »O dubino bogatstva, mudrosti i znanja Božjega!«

B. *Duši*

Vidi li ga barem duša? Ta, ona je duh! Ne vidi ga ni ona na ovom svijetu, jer je za to potrebno »svjetlo slave«. Smrt će svakome postaviti naočale, obasjat će se svaki razum, te će ugledati Boga, kao nagraditelja ili kao suca. Ovdje na zemlji ga ne vidimo.

Ne vidimo ga ni onda, kada smo s njim u miru. Jer se sakrio iza zastora vjere. I traži od nas heroizam, da vjerujemo u ono, što ne vidimo. Ali on je i blagoslovio ovaj heroizam riječima: »Blago onima, koji vjeruju, a ne vide!«

Štoviše, čini nam se ponekad, da se on od nas udaljio. To biva u danima, kad nas boli i patnje privredu na rub očaja. Tada vapijemo: »Gdje je naš Bog, kome služimo? Gdje je naš Bog, kad se krv prolijeva, kad sirote traže kruh, kad iscrpljeni od molitve gledamo prema nebesima, da li nas Bog sluša?«

Nama se čini, da je Bog daleko, jer ga ne vidimo. Ali istina je, da je on najdalje od nas samo u jednom slučaju. To biva onda, kad smo s njim u ratu. To jest, kad smo u teškom grijehu. Tada je Bog daleko, jer grijeh stvara bezdan između Boga i naše duše. Taj jaz, taj bezdan, taj porušeni most može popraviti jedino iskreno kajanje. Ali, iako se tada Bog duši približi, svejedno ga ne vidimo.

»Kako su nedokučivi sudovi njegovi i neistraživi putovi njegovi!«

II. Bog je blizu

A. *U svojim djelima*

Što onda, ako ga ne vidimo? Nije li dovoljno, što ga osjećamo? Ta, imade tajna među nama, koje nas ne smetaju: oko ne čuje zvukove, ali vidi boje. Uho ne vidi boja, ali čuje zvukove. Isto tako ne vidimo električne struje, ali je veoma dobro osjećamo, ako rukom dodirnemo električni vod.

Zašto bismo se bunili, što ne shvaćamo tajnu Presvetog Trojstva? Ta, osjećamo, da nam je blizu. Kad čujemo pjev ptica, znamo da su one blizu. Kad osjetimo žar plamena, znamo, da je vatra blizu. Kad gledamo pravilno svrstan bojni red, znamo da je među borcima zapovjednik. Isto tako, kad gledamo u svemir i u njegove zakone, osjećamo, da je tu, među nama, Stvoritelj i Ravnatelj. Ako gledamo u svemir i u svijet kao u Božje djelo, vidjet ćemo samo porazmještene spomenike Boga stvoritelja. Ako proučimo povijesni lik Kristov, osjetit ćemo, da je njegovo Otkupljenje preobrazilo svijet. Ako gledamo u moć i neprevarljivost Crkve, uvjerit ćemo se, da je vodi dah Duha Svetoga.

Bog stvoritelj, Sin otkupitelj i Duh Sveti nadahnitelj. Velika Trojica na nebesima. Ne vidimo ih, ali osjećamo, da su nam blizu po svojim djelima.

B. *U milosti*

Ali nigdje nam nije toliko blizu, koliko u milosti. A što je milost? Milost je veza čovjeka s Bogom. To je nevidljivi lanac, nevidljiva nit, što povezuje Božje srce s čovječjim.

Milost je most, što je premostio nebo i zemlju. Po tome mostu, misli čovječje uzlaze do neba. Po tome mostu silazi pomoć s nebesa do čovjeka.

Milost je, kako vele neki pisci, kanal, kroz koji teče voda s neba u dušu čovjeka, da ga napoji i da ga ispere.

Milost je prijateljstvo između Boga i čovjeka. Kako je prijateljstvo blizina, tako je i Bog po milosti čovjeku sišao blizu kao prijatelj prijatelju.

Sakramentalno zbliženje je vrhunac blizine. Doduše, kroz rešetke ispovjedaonice vidimo samo svećenika, ali kad pokajani ostavljamo rešetke, osjećamo, da odlazimo u život sa svojim Bogom. U Hostiji, što nam je svećenik kod pričesti pruža, vidimo pečeni pšenični kruh, ali nam i vjera i duša kaže, da s hostijom u dušu našu silazi živi Bog.

Bog je sakriven u prirodi i u dušama. Zastor je pao na svemir i na duše. Ali smrt će povući zastor, i tada ćemo Boga i vidjeti i osjetiti kao neviđenu sreću. A ovdje na zemlji kličimo s današnjom Pavlovom poslanicom: »Sve je od njega, po njemu i u njemu. Njemu slava u vijeke. Amen.«

TIJELOVO

ISUSOVO TIJELO

Koliko je vjekova prošlo, otkako su židovske žene živjele u nadi, da će jedna od njih biti Mesijina majka. Svaka je pomislila: »Možda ću ja biti odabrana!« Ali vjekovi su uz njih prolazili, a da ni jednu nijesu dotaknuli. I jednog dana sišao je Gabrijel u kuću mlade Palestinke, te joj donio poruku: »Zdravo, Marijo! Evo ćeš začeti i poroditi sina!« Od Navještenja do prvog Božića proteklo je devet mjeseci. I nakon ovog kratkog očekivanja pojavio se Isus u tijelu.

Isto toliko vjekova je prošlo, otkako je pšenično klasje na njivama živjelo u nadi. Lelijalo se, savijalo na vjetru kao da se klanja nebesima. A nije ni predviđalo, da će jednog dana ući u molitvu Isusovu: »Kruh naš svagdanji daj nam danas.« Još je manje sanjalo o nečuvenoj večeri, kad će se Isus sagnuti nad pšeničnim kruhom, te ga pozdraviti kao što je anđeo i Mariju pozdravio. A to se ipak dogodilo. Isus se sagnuo, te nad pšeničnim kruhom rekao: »Ovo je tijelo moje!« I otada pojavio se Isus u tijelu pod obličjem pšeničnog kruha.

I, kad mislimo na Isusovo tijelo, moramo misliti na trudnoću Marijinu i na trudnoću pšeničnog klasja.

I. Marijin plod

A. *U jaslama*

Trebalo je dugo čekati, dok su vjekovi dozreli. Jer vrijeme je od Adama do Božića bilo dozrijevanje. A, kad se ispunila »punina vremena«, Bog je ubrao plod s krila Djevice. Zašto plod nije ranije dozreo? Evo zašto: Prvi ljudi su nedozvoljeno brali plodove sa »stabla života«. Zbog toga je bio otrovan svijet, zrak, zemlja i ljudi. Stoga je Bog pustio, da vjekovima svijet luta. A, kad se nalutao i ogladnio, poklonio je svijetu Marijin plod, da se do kraja izliječi od sokova »zabranjenog voća« i nasiti zdravom hranom blagoslovljenog stabla.

I, eto, Marijino dijete se pojavilo u ljudskom tijelu. U pravom ljudskom tijelu! Isusove oči su bile kao i svake dječje oči. Ali iz njih je sjala Božja moć. Isusova usta su bila kao i svaka dječja usta. Ali iz njih je izlazio blagoslov i glas, koji je učio, ozdravljao i uskrisivao. Isusove ruke su bile kao svake dječje ruke. Ali su mogle utišati oluju, otvoriti oči slijepcu i umnožiti kruh u pustinji. Sve je u Isusu bilo kao i u svakom čovjeku. Nije tek grijeha bilo, jer se u tom tijelu skrivao Bog.

Silazak Boga u krilu Djevice! U krilu Marije, koja je bila oltar, tjelesnik i kalež: »I utjelovio se po Duhu Svetomu u Mariji Djevici, i postade čovjekom.« (Vjerovanje)

B. *Na križu*

Jasle su bile samo pripremni oblik Isusova tijela. Ono bitno, radi čega se i utjelovio, ide u otkupiteljsku fazu njegova života. Jer nije dijete Isus konačni oblik Marijina ploda. Pravi izgled Isusova tijela možete vidjeti tek na križu. To je Isus mučenik, koji je odrastao u dozrelog čovjeka, da bude satrven, ubijen za ljude.

Okrvavljeno Isusovo tijelo predstavlja cijenu čovječje duše. Čudite se? Ta, zamislite, što su sve ljudi kroz poganske religije nuđali Bogu kao ucjenu za otkup izgubljene svoje duše! Koliko žrtava, koliko molitava, koliko vrsti poklona! Ali sve uzalud. Bog je bio neosvojen. Ali, kad je s križa potekla krv s ruku i nogu njegova i Marijina Sina, umilostivio se Bog, te oprostio čitavome svijetu. Njegovo tijelo bila je jedina zdrava valuta, što je mogla otkupiti prodani ljudski rod.

Tko je onda oslobodio svijet? Tko ga je iz mraka poveo u svijetlo? Tko ga je oteo Sotoni, te priveo Bogu? To je djelo Isusova Tijela: »Raspet također za nas, mučen pod Poncijem Pilatom, umro i pokopan.« (Vjerovanje)

II. Pšenični rod

A. *U Svetohraništu*

Čini se, da je Isus htio do kraja svijeta obnavljati svoje Utjelovljenje i svoju smrt. Jer pčenični kruh na oltaru zamijenio je Mariju, a blagovanje je zamijenilo križ.

U drhtavim svećeničkim rukama je Hostija. Crkva je zanijemjela od čuda. Nitko više ne pjeva, ne moli i ne diše. A s oltara dopire tišina, tišina, u kojoj se jedva čuju Isusove riječi: »Ovo je tijelo moje.« Posvećenje je dovršeno, sav puk se duboko klanja, jer se na oltaru, u šačici pšeničnog brašna, utjelovio Bog. Na oltaru kao nekada u jaslama. Čuje se pjesma

kao nekad pjesma anđela. Tu su ljudi kao nekad pastiri. Tu su čudesa, tu je cijela nekadanja Božićna noć, koja se promijenila u dan. Jer i u noći i u danu blista posvećena Hostija u zlatnoj monstranci okružena nevidljivim anđelima, a vidljivim ljudima.

I to se zbiva na svim oltarima svijeta: Bog se rađa u Hostiji. Kao da se Marija pretvorila u oltare, kao da je svoju presvetu trudnoću poklonila klasju i Svetohraništu! Jest, tu je ono isto dijete, što ga je ona milovala u hladnoj prosinačkoj noći: »Čedo majke plemenite, ljudskog roda kralj i spas.« (Usta moja)

B. *U blagovanju*

I kako je s jaslica uzdignut na križ, tako se s oltara spušta u duše svojih vjernika. I opet rađanje, pa umiranje za otkupljenje svijeta. Jer je jasno rekao: »Ovo činite meni na uspomenu«, na uspomenu mog rođenja i moje krvave smrti! Nije li onda istina, da se u Posvećenju obnavlja Božićna noć? Nije li isto tako istina, da se u Pričesti obnavlja golgotska smrt?

Isus je izdahnuo na križu za sve nas. Ali čini se, da nije bio zadovoljan, što ga cio potonji svijet nije vidio, pa se i oprao u njegovoj krvi. Zato je Pričešću vjernika produljio u vjekove svoje umiranje, da svi budu suvremenici i sudionici njegove smrti.

Na taj način je križ zataknut u središte naših oltara, a s njega još uvijek teče krv i dijeli se Kruh potrebnima. Stoga Marijin plod nije uvenuo. Još uvijek je svjež i tečan. I bit će sve dotle, dok budu crkvama odjekivale Isusove riječi: »Uzmite i jedite, ovo je tijelo moje!«

Blagdan Tijelova je blagdan Isusova tijela. Onog tijela, koje se s jasala popelo na križ. I onog tijela, koje iz zlatne Pikside silazi u ljudske duše.

»Kad Tijelovo dođe, blagdan Božjeg gosta,
Angelus će javljat iz visine hrama:
Klas, gle, naših njiva tijelom Božjim posta,
...i prebiva s nama.« (Kupareo)

II. NEDJELJA PO DUHOVIMA

SUSRETLJIVOST

Na Njujorškom šetalištu bio neki stranac. Smeten i izgubljen; čas je šetao, čas sjeo na klupu. Mnogi su ga vidjeli, kako zamišljeno luta, ali mu nije nitko pristupio. Sažali se nekom domaćem čovjeku, te ode do njega, da mu pomogne. Pristupi mu uljudno, i upita, da li mu nešto treba u stranom kraju. A stranac mu odgovori: »Ništa ne trebam, dragi gospodine, htio bih samo, da mi netko prijateljski stisne ruku!«

O, koliko puta nam je u životu potrebna prijateljska ruka! Doduše, mnogo nam potrebitih stvari nedostaje, ali nam se čini, da bismo se obogatili, kad bi nam u teškim časovima bila na pomoći prijateljska riječ.

Nije sve blago u obući, u odijelu, u brašnu. Jer ponekad se osjećamo bijedni unatoč obilnog stola. A zašto? Jer čovjek čovjeku ogorčuje život. Naprotiv, kad bi više susretljivosti bilo među ljudima, bilo bi više i sreće, ma kako nas tukla bijeda.

Današnja poslanica nas poziva na susretljivost: »Tko ne ljubi, ostaje u smrti.«

I. Naši osjećaji

A. *Ne mržnja*

Tko bi znao kazati, što je mržnja? Ja bih se najradije izrazio u slici:

Zmija otrovnica imade iza zubi mješčić s otrovom. Njezin ujed je opasan, ponekad i smrtonosan. Isto tako imade ljudi, koji u pričuvi imaju otrov, pa ga mržnjom izlijevaju u susjedstvu, kao da su se rodili zato, da truju sreću svog brata čovjeka.

Rat, što ga narod podiže na svog neprijatelja, može biti i opravdan. Ali, u svakom slučaju rat jednoj i drugoj zaraćenoj strani donese više štete negoli koristi: mrtvi, ranjenici, porušeni domovi, ekonomska bijeda, zastoj u nauci, siročad, bolesti i tisuću sitnih zala. A, eto, čovječja zloba podiže rat na ulici, u susjedstvu, u obiteljskom domu. Mržnja ranjava, ruši i ubija. Naviješta rat ljubavi.

Istina je ipak samo jedna: Svaki čovjek imade pravo na svoj život. I nitko nije ovlastio mržnju, da otimlje mir čovjeku. Zato veli današnja poslanica: »Tko mrzi na brata svojega, ubojica je.«

B. *Nego ljubav*

Nije nas Bog dao na svijet, da mržnjom trujemo sreću. Ne! Susretljivost je naglasio riječju i djelom.

Vrhovni zakon ljubavi je istaknuo kao jedini zakon, od kogà zavise svi zakoni: »Ljubi bližnjega kao samoga sebe!« I kad bismo listali Evanđelje, susreli bismo se gotovo na svakoj stranici s ljubavlju. To je Isusova riječ.

A to je on dokazao i svojim životom. Mislite li, da je Isus Krist ikada mrzio? Mislite li, da je grešnike mrzio? Nikada, nikada! Naprotiv, grešnicima je pristupao s mnogo razumijevanja. Štoviše, jasno je rekao, da nije došao radi zdravih, nego radi bolesnih.

Pitate me, zašto je Krist došao na naš Planet? — Da oprosti svima! Zašto je hodao po Palestini? — Da liječi, uskrisuje i oprašta! Zašto se dao pribiti na križ? — Da oprosti svima! Zašto je porazmjestio po svim kršćanskim crkava ispovjedaonice? — Da oprašta!

Nigdje ne ćete zateći Krista u osveti, jer osveta nije dolikovala milostivom Bogu.

A nije li nama rekao, da pođemo njegovim putem? Nije li nam naredio, da preuzmemo osjećaje i taktiku njegovog Oca?: »Budite savršeni kao vaš Otac nebeski!«

Plemenita i odgojena duša ne mrzi. Njezin je govor ljubav, njezin je pogled ljubav, njezina je misao ljubav, njezino je djelo ljubav.

»Prešli smo, veli Poslanica, iz smrti u život, jer ljubimo braću svoju.«

II. Naša pomoć

A. *Dobrostiva riječ*

Čovjek je u tuzi, crnina je u kući, netko je umro. Nitko na svijetu ne može mrtvo tijelo oživjeti. Ali iskrena riječ, saučesna riječ može oživjeti ožalošćenu dušu.

U životu imade previše boli. Nekada je bol tako jaka, te dovodi do očaja. Mnoga samoubojstva počinjana su iz očaja. A meni se čini, da bi bilo mnogo manje samoubistava, kad bi bilo više prijatelja. U tom teškom času potrebna je čovjeku dobrostiva riječ. Ona je lijek očaju, ona je lijek protiv smrti.

I ekonomska bijeda je neizdrživa. Jer nije nikome ugodno prosjaštvo, nadasve ne onda, ako imade mnogo djece u kući. Isus je požalio gladni narod u pustinji: »Žao mi je naroda.« I plemenito srce će požaliti, prosuzit će nad bijedom čovjeka.

Ne će moći kao Isus umnožiti kruh, ali će pristupiti i reći će dobrostivu riječ. Riječ, koja je ponekad mnogo draža od pšeničnog kruha.

Ne zaboravimo, da nas je Bog nazvao rodbinom: »Ovako molite: Oče naš.« On je Otac, a mi smo djeca. Svi bez razlike! Ako smo rodbina, moramo suosjećati jedan s drugim. U tuzi i u bijedi.

Kako je mila dobrostiva riječ, što izlazi iz iskrena srca! Nalik je na čarobnu ruku, koja dotakne pupoljak, a on se pod dodirom ruke pretvori u cvijet.

B. *I djelo*

Ali ima nešto više od riječi. Ima nešto, što nijemo govori. To su djela. Susretljivost se očituje na djelu. A to od nas traži:

Zakon srca, jer svatko od nas želi, da mu netko u bijedi bude na pomoći. To je želja svačijeg srca. Zato treba svačije srce i zadovoljiti. »Učini drugome, što želiš da tebi drugi učini.«

Zakon prirode, jer priroda je rodna majka sviju nas. Njive nijesu nikad pticama zabranile, da se nasite na njihovim grudima. A čovjek brani i pticama i čovjeku. Doduše, opstoji pravo vlasništva. Ali opstoji i pravo svakog čovjeka, da mu u bijedi pomogneš, te da budeš prema njemu milostiv barem toliko, koliko je priroda milostiva prema životinjama.

Zakon Božji, jer nam katekizam po nauci Isusovoj nalaže milosrdna djela prema bijednima: nahrani gladna, napoji žedna, odjeni gola, primi gosta, izbavi sužnja, pohodi bolesna i pokopaj mrtva.

Braćo ljudi, sav naš imetak je djelo Božje. Bog i priroda nam sve besplatno daju. Premalen je trud, oskudan je znoj što ga dajemo za svoje plodove. Uzaludan bi bio trud, uzaludan bi bio znoj, kad Bog ne bi sve blagoslovio. Zato dijelimo, pružimo milostivu ruku prema bijednicima, koji su se već mnogo ponizili, što moraju prositi.

»Djeco, ne ljubimo riječju ni jezikom, nego djelom i istinom!«

Današnja poslanica se dotakla srčike socijalnog pitanja. Uzela je u pretres bijedu i susretljivost, pa otprilike ovako rješava problem: Pristupi svakome plemenitim osjećajima, ali to pokaži i na djelu!

III. NEDJELJA PO DUHOVIMA

SOTONINE SPLETKE

Jeste li ikada gledali šumskog pauka, kako plete svoju zamku od paučine? S grane na granu poveže središnje niti, a onda kroji nevidljivu mrežu. Kad je klopka gotova, povuče se u zakutak i strpljivo čeka. Mreža se nedužno talasa na vjetru, kukci lete ne sluteći životnu opasnost. Onog časa, kad se mreža jače uzgiba, pauk pohiti prema cilju. Na cilju je žrtva, koja je, kod svojih očiju, dospjela u zamku.

Paukov lov na muhe smo vidjeli. Ali Sotonin lov nijesmo vidjeli. Jer njegova je mreža nevidljiva. Taj pakleni pauk je lukaviji od šumskog pauka. Spleo je mreže na ulici, u kućama, u razgovorima, u mislima, na sastancima. Posvuda! Sve same paukove mreže!

»Budite trijezni — veli današnja Poslanica — i bdijte, jer protivnik vaš đavao kao ričući lav obilazi, tražeći koga da proguta.«

Zavist ga progoni, kaže sveti Toma Akvinski, pa ne trpi, da čovjek bude bolje sreće od njega. Ali, protiv njegovih navala, mi imademo i obranu.

I. Navala

A. *Kada*

Tko bi znao, kada je on u navali! Znamo, da je Krist pozvao na rad ljude ujutro, o podne i navečer. I na kraju je svima dao jednaku plaću. Prema tome možemo zaključiti, da je jednaka borba i jednak napor od jutra do mraka: Ujutro kao o podne, na podne kao navečer. Pa to je jasno! Sotona je spreman u svako doba. Ujutro, kad se čovjek oslobađa pomalo sna i ulazi u dan, Sotona se trudi, da prvi posije sjeme u čovječju maštu. Muči se, da on predusretne dan, da pretekne Boga, te da s čovjekom krene u dan. A tako i o podne. Čovjek je na vrhuncu briga i napora. A on se koristi čovječjom klonulošću, napada kao što sokol napada pticu, koja je od duga lijetanja klonula. I navečer, kad je čovjeku potreban mir i odmor, smišlja Sotona načine, kako će ponuditi svoj mir. Trudi se, da noć preurani, te da je produži.

Kada još navaljuje? Njegov je čas, kad je tvrđava najmanje obranjena. Postupa kao i generali u ratu. Udara tamo, gdje je neprijateljska vojska slaba. Juriša prema tvrđavi, kad se straža ne nada napadu. Juriša nezapaženo, taktično i oprezno.

B. *Kuda*

Kroz čovječja usta! Nemojte se tome smijati, čujte, što mislim kazati. Ruka primiče ustima zalogaje sa stola, primiče i čašu s vinom. I tko bi u tome pronašao išta zla? Nitko, pa ni Bog. Ali, dogodi se ponekad, da se zalogaji umnože do proždrljivosti. Dogodi se ponekad, te se vino toči do pijanosti. Tada čovječja ruka nije sama na djelu, jer je u toj pretjeranosti podržava Sotona. On gomila hranu i piće kroz usta čovječja tako, da sve izvrne u grijeh. A isto tako iz čovječjih ustiju sipa zlo, baca plamen kao iz užarene peći. Jer, kad se udomi u čovjeku, riječ mu izvrće u psovku, razgovor u klevetu, molitvu u proklinjanje.

Kroz čovječje oči! On nagoni naše oči, da se zaustave na nedopuštenim predmetima, te upravlja čovječjim očima kao što vojnici u noći upravljaju reflektorima, kad traže neprijateljske avione. On kroz oči nadahnjuje zabranjenu lektiru, podupire pogled na nečedne slike.

Kroz čovječje uši! Uši su ponekad vražja antena. Sve zlo se tamo sabire, kao i eterski radio-zvukovi, što ih šalju razne stanice. Kad slušaš klevete, ogovaranja, on te podupire. Kad slušaš razgovore protiv svoje vjere, on ti zaslađuje prisutnost. Kad te okolina zove u zlo, on pojačava zvukove.

Radi toga na smrti svećenik maže svetim Pomazanjem sva naša osjetila, da očisti ono, što je sotonsko spletkarenje zablatilo.

Kroz usta, kroz oči, kroz uši. A onda se lako uvlači u misli, u osjećaje i u volju.

II. Obrana

A. *Izdržljivo*

Ali nijesmo sami u borbi. S nama je Bog, koji ne će nikad dopustiti, da sotonski boj prijeđe granice naših snaga. I ne bojmo se! Njegove spletke su nam na korist.

To je naša vojna izobrazba. Vojne vlasti odgajaju mladež dvije do tri godine, pa pouzdano vjeruju u pobjedu u slučaju rata. A Bog nas doživotno vježba, jer je bitka između dobra i zla mnogo teža od bitaka za grad, granice ili za neki teritorij.

To je naše treniranje na igralištu. Pogledajte, kako se muče športaši pred utakmicu! Vježbaju, ma da su i prvaci u toj godini. Jer svaki je nastup važan. Tako i nas Bog Sotonom iskušava, da budemo spremni u jedinom nastupu, u posljednjem nastupu, kada dođe po nas smrt.

To je naša škola skromnosti! Kako bi se vojnik uzobijestio, kad ga nadležni časnik ne bi korio i iskušavao. Kako bi se razvodnio športaš, kad ga trener ne bi stavljao u teške prilike. A kako bi se i čovjek osamostalio, te otkinuo od Boga, kad ga Bog sotonskim spletkama ne bi silio, da pada na koljena i da traži pomoć od jedinog gospodara svijeta!

B. *Pouzdano*

U ovoj krvavoj borbi jedno nas tješi: Bog je gospodar i Sotoni i nama. Zato kroz borbu prolazimo oslanjajući se na dvoje: na vjeru i na milost.

Vjera u Božju svemoć nam kaže, da je Sotona podložnik Božji. Sluga njegov. Stoga ne može čovjeka po vlastitoj volji trenirati. Ne! Već toliko, koliko mu je dopušteno.

Milost je u ovoj borbi barut. Kad je borba na vrhuncu, kad čovječje sile gube nadu u pobjedu, čovjek pada na koljena, pali se barut, eksplozija s nebesa, palež, mrak, a onda mir. Potrebno je samopouzdanje. Grijeh se javlja samo zato, što mimoilazimo Boga, pa se osamljeni borimo. Pokušajte u najtežim časovima sklopiti ruke i zazvati Nebesa, vidjet ćete i osjetit ćete, kako silaze naoružani anđeli, da natjeraju u bijeg Sotonu i njegove čete.

»Njemu se oprite čvrsti vjerom znajući, da ista stradanja podnose vaša braća u svijetu. A Bog svake milosti, koji vas pozva na vječnu svoju slavu u Kristu Isusu, on će vas, nakon malih patnja, usavršiti, utvrditi, okrijepiti, utemeljiti.«

U borbu! Svaka pobjeda je dobitak, jer Sotona nakon poraza lako ne navaljuje. Ponosan je, pa se stidi navaliti, da opet ne doživi poraz. A i Bog ne će dopustiti bitku za bitkom, jer je milostiv, pa nakon borbe pruža čovjeku zasluženi odmor.

U borbu pouzdano i izdržljivo!

IV. NEDJELJA PO DUHOVIMA

ČOVJEČJE SUZE

»Iza vlastite krvi najviše što čovjek može iz sebe dati, jest suza.« (Lamartine) Nije li to istina? Ta, sve je rasplakano!

Plaču oblaci, kad zemlja sa svojim njivama umire od suše. Pogledajte, kako su usjevi oborili glave, nestalo je krvi u žilama lišća. Umiru od tjeskobe i od žeđe. Ali namrštilo se nebo, naboralo se čelo nebeskog svoga. I suze su potekle s obla-

ka, natopile su zemlju. Usjevi su se obnovili, kao da je u njih ušao blagoslov. Pravo sam rekao »blagoslov«, jer svaka je suza blagoslovljena, ma s kojeg oka potekla.

Plaču i ljudi, kad ih smrvi tjeskoba. Posve isto kao i oblaci. Pogledajte, kako su oborile glave udovice i njihova siročad! Pogledajte, kako su oborili glave bijednici, zatvorenici i prezrenici! Čela su se namrštila, duša je puna kiše kao oblak u grmljavini. I suze teku, natapaju lice. Pala je tiha kiša s očiju ranjenog srca. Tiha i sveta kiša, koja donosi blagoslov i olakšanje.

Današnja Pavlova poslanica u razumijevanju i poštivanju ističe tešku činjenicu čovječjih suza: »Znamo, da sve stvorenje uzdiše i tuguje s nama sve do sada.«

I. Tko trpi

A. *I priroda*

Sva je priroda u bolovima kao trudna žena, kao div na umoru. I nitko je ne žali. A njezini bolovi su teški:

Životna stradanja triju carstva, što su podređena čovjeku! Kamen se mrvi na suncu, kida ga nemilosrdno umjetnikovo dlijeto. Ali ne plače, jer ne razumije, što se s njim zbiva. Biljka se mučno korijenjem probija kroz zemlju i traži sebi hranu. A, kad se ojačala, pokosi je ljudska ruka, ili je popase životinja na prolasku. I životinja se bori za opstanak. Svaka rješava svoj ekonomski problem, kako znade. Bori se i za zdravstveno stanje, jer joj nitko nije sagradio bolnice ni dodijelio liječnike. A, ako se učvrstila u zdravlju, ako je svoj ekonomski problem riješila, čovječja ruka je nožem ubija i priređuje sebi za hranu.

Trzaji prirode su jezoviti! Kako se zgražamo i umiremo od straha, kad se u dubinama zemlje javi grmljavina, kad potresi s vulkanima najavljuju uzdisanje naše Zemlje! A pogledajte nebesa s oblacima, kad se sve iznad nas i oko nas pretvorilo u oluju! Tada jauču planine, uzavre morska pučina, plaču oblaci i uzdišu vjetrovi.

Cijela priroda je jedna suza, jedan teški uzdah: »Sve stvorenje uzdiše i tuguje s nama!«

B. *I čovjek*

Ali čovječje suze su nadvisile i bol oblaka i bol prirode pod oblacima. Jer bol je čovječja toliko teža, koliko je on veći od ostalih stvorenja. On se iznad svih izdiže razumom, ćudoređem i društvenim uređenjem. Zato su njegove patnje u suzama trovrsne:

Intelektualne suze! Teške su i gorke, jer je težak put do istine. Koliko muke dijete podnese, dok svlada prve pojmove čitanja i pisanja! Koliko znoja imade na đačkim klupama, na stolovima sveučilišnih dvorana! Koliko napora u uredima, u ćelijama učenjaka! Sve samo jedan znoj, jedan napor i jedna suza: u nauci, u lutanjima, u traženju istine.

Moralne suze! Jeste li ikada promatrali kopca, dok progoni svoj plijen? Kao što on goni u zraku pticu, tako savjest progoni čovjeka, kad počini zlo. I ne može joj pobjeći, jer ga prati na putu, kod jela, kad spava i kad bdije. Gorke su suze, što teku u ovoj velikoj borbi između dobra i zla. Čestitost je bol, jer se u naporima stječe. Grijeh je bol, jer se suzama plaća otkup.

Socijalne suze! Ekonomija je postavila treći teški problem. Jer kruh, odjeća i stan su nam potrebni. A stječe se u znoju, oskudijeva se u suzama. Bolesti su problem, bolnice su patnje. A smrt? Smrt je suza, što teče kao nepresušni izvor. I, dokle god bude na svijetu gladnih, žednih, golih, zatočenih, bolesnih i mrtvih, bit će i socijalnih suza.

I čovjek plače: »I mi u sebi uzdišemo čekajući izbavljenje tijela.«

II. Zašto trpi

A. *Opstoji krivnja*

Netko je pokvario Božje račune. U Božjem nacrtu bila je radost, ali prvi čovjek sa svojom ženom postavio je u nacrt suzu. Eto, dogodio se kvar na izvoru. Adam i Eva su pogriješili i tako ubacili suzu u svijet. Otada je prešla u nasljedstvo, kao gorka baština.

I mi smo pošli njihovim putem. Zato nemamo prava, da se tužimo na njihovu baštinu. Ta, oni su počinili samo jedan grijeh, pa su ga gorko i okajali. A tko bi pobrojio naše osobne grijehe? Grijehe, koji su jedini uzročnici suza. Mislim, da ne ću pretjerati, ako ovako kažem: Grijeh je grom, što probija oblake, pa iz njih poteče kiša. Grijeh je oštrica, što stvara golotinju, žeđ, glad, bolest i smrt. A suze teku. Teku, a da mi i ne mislimo, tko ih je izazvao.

Čovjek nije stvoren za bol. Stvoren je za radost, za nebo, koje ne pozna suza. Ali tijelo, zemlja, kolebljivost nas tjera, da se poigravamo grijehom. Zato gutamo bol mjesto radosti.

Nije li to istina? Raniš li tijelo mačem, poteći će krv. Raniš li dušu grijehom, poteći će suze.

B. *Opstoji rješenje*

Ali nije opet naše stanje tako kukavno. Ne! Mi nijesmo pesimisti, jer je kršćanstvo našlo rješenje suzama. Krist je oplodio čovječje suze.

Suze su škola! U njima se očituje Božja pedagogija, i naša snaga. Zamislite Krista na križu, kako se pomirio s patnjama. On se ne osvećuje nikome, ne tuži se. Strpljivo podnosi bolove, koji će donijeti ljudima otkupljenje. Gledajmo i mi u suze kroz krvave kapi krvi Isusove, pa će nam život i u suzama biti ugodna škola strpljivosti.

Suze su darovi! Jer, kad suza ne bi bilo, ne bi bilo ni darova s neba, koji dolaze u obliku milosti. Bog je propustio bolove na zemlju, da se očituje njegova darežljivost. Ovdje se događa nešto slično, što se zbilo povodom Lazarove smrti. Isus je rekao: »Ova bolest nije na smrt, nego na uskrsnuće!« U suzama se rađa kajanje, u suzama je obraćenje. U njima je molitva, nada, otkupljenje i uskrsnuće.

Suze su u Božjem nacrtu! Kad su već pale na zemlju, pa se udomile u čovječjem srcu, Bog ih je uzeo u račun. Nama su nejasne, ali Bogu su jasne. Mi u njima gledamo jezovitu oštricu noža, a Bog ih smatra dvostranim mačem. Mačem, koji siječe, ali s druge strane i liječi. To nije mač, to je hirurški nož, koji odstranjuje bolesni dio na tijelu. Doduše, svaka operacija je bolna, ali je i korisna.

»Stradanja sadašnjega vremena nijesu ništa prema slavi, koja se ima nama otkriti.«

Ne plačite, pogledajte na zemlju s visine! Da, upravo s visine. Popnite se iznad oblaka, pa ne ćete više vidjeti kiše. Iznad oblaka je sunce, toplina, vedrina. Dignite se u visine, pa ćete u suze gledati Božjim okom.

Istina je, bije nas zlo i suze teku s naših očiju. Istina je, plače priroda, plače i čovjek. Ali, kad znamo, da su te suze po zamisli dobrog Oca na nebu, rado ćemo od njega primiti i bol i radost.

Pa dobro, plačite, ali nek vam suze budu slatke. Nek vam budu podnošljive, jer vam spremaju veliku radost u životu iznad zvijezda.

V. NEDJELJA PO DUHOVIMA

MIROLJUBIVCI

»Kad govoriš sa svojim neprijateljem, ne zaboravi nikada, da bi mu mogao postati prijatelj.« (Periandar)

To je vrhovno načelo života, što ga je današnja poslanica naglasila ovim riječima: »Predragi! Budite svi složni, milostivi, bratoljubivi, milosrdni!«

Isus Krist je nadahnuo pisca ove poslanice. Upravo njega, jer on nije bio u početku spreman na miroljubivost. Tako se ponašao u prvim susretima s Kristom. Ali ga je Isus ukorio, naučio ga je, kako će rješavati rat između ljudi. Sjećate li se, što se dogodilo u Getsemaniju? Juda je bio s četama na rubu vrta, apostoli su u posljednjem trenutku ustali. Noć se osvijetlila bakljama neprijatelja, pristupili su, te Isusa uhvatili. A Petar pograbi mač, da udari. Međutim, njegov Učitelj nije bio sklon, da naviješta rat. Opredijelio se za miroljubivost. Pa je tiho ukorio Petra: »Metni svoj mač u korice. Jer, tko se mačem služi, od mača će i poginuti!«

Tako je postupao i Stjepan, prvi kršćanski mučenik. Zbog osvete svojih klevetnika bio je osuđen na smrt kamenovanjem. Ali nije pograbio kamenje, da vrati svojim krvnicima. Nije to mogao učiniti, jer je odabrao Isusov put. Zato je pod kišom kamenja kleknuo, te molio Oca na nebu: »Gospodine, ne primi im ovo za grijeh!«

»Oprosti im!« To je molitva Isusova s križa, to je molitva Isusovih sljedbenika.

I. Ne ratujte!

A. *Ni mačem*

»Metni svoj mač u korice!«

Poziv na mir, što ga je Isus uputio Petru u Getsemaniju, obvezuje cio svijet.

Mač je mnogima oduzeo život, a peta Zapovijed glasi: »Ne ubij!« Ne ubij, ne ratuj, ne prijeti!

Avioni su u zadnjim ratovima poubijali bezdušno mnoge živote. A i njima je Krist zapovjedio: »Metnite svoje bombe u spremište!«

Topovi, mitraljezi, mine, atomska energija! Ali se i u toj zaglušnoj buci modernog oružja čuju riječi iz Getsemanija: »Metni svoj mač u korice!«

Ta, nijesmo mi gospodari čovječjeg života. Nije Bog topovima, mitraljezima i avionima povjerio umiranje ljudi. I

zbog toga je prolijevanje krvi zlouporaba Božjeg gospodstva, preotimanje vlasti nad životima.

Ne igrajte se oružjem! Bog jedini je zapovjednik života. Ta, što će biti, ako prolijevamo krv za krv? »Načelo, oko za oko, dovelo bi sav svijet do sljepoće!«

B. *Ni jezikom*

»Metni svoj mač u korice!«

Jezik je smrtonosan kao i mač, kao i puščano tane. Ne ubija tijelo, ali sramoti, podvaljuje, ruši, ocrnjuje. A ovo je mnogo puta bolnije od tjelesne smrti.

Jezik je kao bijesan pas na lancu. Laje, trga se, progoni svakog prolaznika. Upravo kao pas, koji se ne snalazi u dvorištu, ako na koga ne laje.

Jezik je kao novac, što ide od ruke do ruke. Svatko se njime služi, trguje, kupuje, preprodava. To je jezična valuta, kojom se služi susjedstvo, ulica, štampa, film. Jezična valuta, što nabija cijene na štetu kupca i prodavaoca.

Jezik je kao kotač u kretanju. Zamislite golemi kotač, što se valja s brda kroz selo i kroz grad. Kamo god dospije, svatko ga podmaže, da se lakše i brže kreće. Netko nešto izmisli, netko doda riječ, netko uveća, i kleveta raste, kotač se kreće, a nečiji ugled strada.

»Ukrao si mi lisnicu. Sitnica! Možda si se nešto obogatio. Ali, ako si mi ukrao moju čast, sebe nijesi obogatio, a mene si osiromašio.« (Shakespeare)

II. Sklopite mir!

A. *U srcu*

»Metni svoj mač u korice!«

Srce ti je uzavrelo od oholosti. Čini ti se, da ti se glava dotiče oblaka. Pa odozgo gledaš čovjeka kao sitnog mrava. Gaziš po njemu kao po mravu. Nije ni čudo! Tako si visoko glavu digao, te ga i ne vidiš. Ali metni mač u korice, vrati svoje srce u skromnost, i bit će mir.

Srce ti se ovilo u maglu bludnosti. Ništa više ne vidiš, osjećaš, da se sav pretvaraš u gomilu tijela. Čuj, vrati srce u čistu atmosferu, i bit će u duši mira i čistoće.

Srce ti izjeda zavist. Oglodala te zavist, kao što miševi oglođu stare kuhinjske ormare. Vrati srce u mir, pa ćeš osjetiti, da je dobrohotnost korisnija od zavisti.

Srce ti vrije kao voda u loncu, kad se pod njim vatra pali. Vrije ti od srdžbe, a ti ne vidiš, da se pretvaraš u risa, u lava, u divlju mačku. Vrati srce u prvotni mir, i bit ćeš krotak kao Krist na križu.

B. *U ponašanju*

»Metni svoj mač u korice!«

Tvoje oči! Kako gledaju, kako se žare od neiskrenosti! A zar ne bi mogle biti dostojno ogledalo duše? Vrati ih u prvotni sjaj, sklopi mir sa svojim očima, nametni im ugovor, da će umiljato gledati.

Tvoje uši! Što sve slušaju? Potpiši ugovor, da ćeš ih začepiti, kad u njih netko počne trpati klevetu, laž, nepristojnost. Metni ih u korice, kad na njihova vrata stigne zlo.

Tvoje ruke! Neka su iskrene u pozdravu, u radu, u milovanju. Ako nijesu u »formi«, vrati ih u korice.

Tvoj posmijeh! Neka ne bude porugljiv, dvoličan. Nitko nam nije, dopustio da posmjehom ranjavamo, preziremo. To su rane. Zato vratimo posmijeh u prvotni oblik, kako je to Bog zamislio, kad je usne stvarao.

Sve je u ponašanju važno, jer se sve može izvrnuti u rat, u bitku, u smrt. Ako ima »bontona«, nek je iskren i miroljubiv!

Međutim, gorka je stvarnost. Rat u očima, rat na usnama, rat u ušima, rat u stisku ruke. Sve sami ratovi bez i jednog taneta. Kad na ovaj rat mislim, sjetim se Njegoševih riječi: »Tu ratuje duša s tijelom, more s bregovima, zima i toplina, vjetri s vjetrovima, živina s živinom, narod s narodom, čovjek s čovjekom, dani s noćima, dusi s nebesima. Nitko miran i nitko spokojan.«

»Predragi! Budite bratoljubivi!«

Ako se osvetiš, nijesi duga namirio. Štoviše, pao si u veći dug, jer si osvetom povrijedio i Boga i čovjeka.

U najtežem času, postupajmo kao Krist. Ne osvećujmo se! Pogledajmo na nebesa, gdje stanuje vrhovni Sudac, i recimo: »Oče, oprosti im!«

»Predragi! Budite svi složni, milostivi, bratoljubivi, milosrdni!«

VI. NEDJELJA PO DUHOVIMA

BOGATSTVO DUŠE

U romanu »Kardinal Santerra« od Renée Erdös uzdahnula je Lavinija: »Osjećam se kao kalež, što stoji pun do vrha, i čekam, da ga ispiju ili izliju ili sataru.«

Lavinija se prevarila, mislila je, da joj je duša puna. Ali, čini se, da praznina leži u nutrini kao uteg. To je istina! Kad nam je duša puna, osjećamo se kao lagana ptica. A kad nam je prazna, kad u njoj nema ni osjećaja ni poleta, zemlja je po zakonu pritege vuče, privlači je prema nizini u maglu, u blato.

Meni se čini, da je Bog punina. I kad je ovaj dragi gost u duši, osjećamo se kao pun kalež na Posvećenju Mise. Kao pun kalež, u kom je presveta krv i tijelo euharistijskog Boga. Naprotiv, grijeh je praznina. I kad je on zamijenio Boga u duši, duša je kao prazan kalež u kom nema više ni tragova presvete krvi Isusove.

Mi velimo za nekoga, da je bogat, kad u kući imade i pšenice i ulja i vina, odjeće i obuće, udoban stan, zdravu djecu i mir u obitelji. Pravo govorimo. Tako i za duh velimo, da je bogat, ako imade sve, što mu je potrebno za život. A sve imade, ako imade Boga. Naprotiv, ništa nema, ako se u duši udomaćio Sotona. To i jest smisao riječi iz današnje poslanice: »Mrtvi grijehu, a živi Bogu.« U ovim riječima je sakriveno blago i siromaštvo duha, praznina i punina.

I. Praznina

A. *Sotonina bijeda*

Sotona se hvasta i velik je na riječi, ali svojih obećanja ne može ispuniti. Ne može ih ispuniti, jer nije gospodar svijeta.

Prvim ljudima je obećao, da će »postati kao Bog«. Adam i Eva su se zanijeli njegovim obećanjem, te pogazili Božju naredbu. I što se zbilo? To veliko obećanje, kako veli Malebranche, ispunio je Bog. Jer nitko ne može pokloniti ono što nema. Sotona može pokloniti čovjeku samo pakao u kom živi. A Bg može pokloniti raj i sama sebe, kao što je to i učinio u pričesnom blagovanju.

Kristu u pustinji obećavao je sav svijet: »Sve ću ti ovo dati, ako mi se pokloniš.« Pa što se dogodilo? Krist ga je sa svoga posjeda otjerao.

Pojedinom čovjeku u napasti obećava radost i mir. Pa što se zbiva, ako čovjek prihvati njegov savjet? Mjesto radosti,

grijeh donese sramotu. Mjesto mira, tjeskobu savjesti. Mjesto blaga, prazninu i gubitak Boga.

Sotona je bijedni prosjak, koga je Bog otjerao iz svoje domovine. Ništa mu nije ostalo, osim zlobe, zavisti i muka. Čime se onda može hvaliti, što nam može ponuditi?

B. *Sotonina imovina*

Što dakle posjeduje ovaj napasnik? Što ima, to nam i daje.

Sotona je izgubio svu svoju imovinu onog časa, kad je izgubio Boga. Od tog dana osposobio se u zlobi, pa se trudi, da makne Boga iz duša vjernika. On dakle ne daje, već otimlje. Ne ispunjava dušu, već je ispražnjuje. Ne siti, već ogladnjuje. Ne obogaćuje, već osiromašuje. Njegova je imovina krađa, praznina i siromaštvo.

Sotona je čak izgubio pravo na Boga i na nebo. I od tog kobnog dana ne briga se ni zašto. Jedina mu briga, da omete čovjeka na teškom putu do nebesa. I ako nam u toj stvari može išta dati, sve će se zvati lutanje i zabluda. Naći ćete ga na svim rasputicama, kako strpljivo čeka, da prstom pokaže krivi put onima, koji su na putovanju. Jer znade, da je svako skretanje s puta gubitak prava na nebo.

Sotona je izgubio svoju čast otkako se iz anđela pretvorio u đavola. Pa što bi drugo i radio? Muči se dan i noć, da poveća svoju zajednicu misleći, da će na taj način oprati sramotu sa sebe. Što ti može dati? Može ti oteti čast i kršćanski ponos.

Sotona je gola bijeda, jer ništa nema. Nema u njega osjećaja, nema posjeda, nema nade. A što može imati, kad je izgubio svog Boga? Otkud onda u njega blaga? Kako nam može pasti na pamet, da tražimo od njega radosti, kad je uništen od tuge? Kako možemo tražiti u njega mira, kad mu pakao pruža samo nemir i muke?

Njegova imovina je grijeh. A grijeh je gubitak Boga, gubitak časti, prava na nebo i gola bijeda.

II. Punina

A. *Božje bogatstvo*

Bog je stvoritelj, njegova su nebesa i zemlja. To je njegovo vlasništvo. Sotonu je razbaštinio, a nas je učlanio. Ne kao nadničare, već kao djecu, koja uživaju baštinu svog Oca. Ovako molite: »Oče naš!« Prema tome, kolika je imovina Očeva, tolika je imovina i djece.

Bog je svemogućnik. Svijet, što ga je stvorio, tek je jedna od nebrojenih kombinacija. Ta, i umjetnik bira melodiju, bira izraz u pjesmi, bira krajolik u slici. Bog je više. Jer umjetnici se igraju na Božjem djelu, a Bog stvara iz beskrajnog bogatstva svog duha.

Bog je zapovjednik. Njega slušaju anđeli, pokoravaju mu se i vragovi u paklu. Zvijezde svijetle i putuju po njegovoj zamisli, trava niče i usjevi dozrijevaju po njegovoj zapovijedi. On je gospodar smrti, pa u smrt poziva. On je gospodar i života, pa će i uskrisiti mrtve na Uskrsnuću Posljednjeg dana.

Sve je njegovo, pa može darivati. Dobar je, pa i dariva svoju djecu. Zato smo bogati kao i naš Bog.

B. *Bogatstvo duše*

Otkupiteljska imovina je neprocjenjiva. Tko može udariti cijenu Isusovu križu? Pogledajte, kako na tržnici cijene padaju, pa se dižu, a roba se ne mijenja. Ali duši cijena nije pala nikada, jer ju je Bog procijenio. Procijenio je visokom vrednotom. Nije bilo na zemlji vrijedne valute, kojom bi se mogla otkupiti čovječja duša. Zaista, nije bilo, jer je Bog dao svoj život za nju.

Sakramentalna imovina je do kraja obogatila dušu. Sedam sakramenata u katoličkoj Crkvi nadvisilo je sve darove svijeta. U svakom sakramentu se na svoj način dariva Bog: Na krštenju silazi u dušu, po prvi put, na potvrdi dolazi kao Bog jakosti, u pričesti se daje u cijelosti, u pokori kao Bog milosrđa, u posljednjem pomazanju kao pratilac, u svetom redu kao istovjetnik, u ženidbi kao posvetitelj.

Nebeska imovina je naša i Božja. Koliko nade, koliko utjehe imademo u životnim suzama, kad znamo, da nakon ovog kratkog izleta na Zemlji, polazimo u svoju domovinu k Bogu! Zato osjećamo, da su zalogaji na zemlji nedostatni i gorki. Osjećamo, da je preoskudno bogatstvo zemlje, te ne može ispuniti veliki bezdan duše. Zato smo gladni i žedni. I bit ćemo siromasi sve dotle, dok nam ne padne u ruke nebeska imovina, koja nam je obećana poslije smrti.

Kršćanstvo nije zajednica bijednika. Kršćanstvo je zajednica bogataša. Bogati smo sve dotle, dok je u nama Bog. Siromasi smo onog časa, kad na prijestolje Božje u duši sjedne Sotona.

Naše bogatstvo današnja poslanica izriče ovim mislima: »Mrtvi grijehu, ali živi Bogu u Isusu Kristu, Gospodinu našemu.«

VII. NEDJELJA PO DUHOVIMA

ROBOVI I SINOVI

»Iz prvog razgovora između Boga i prirode rodio se čovjek.« (Goethe) Tako je i bilo! Sišao je na Zemlju, koja je bila još nijema, jer na njoj nije bilo života. Sagnuo se, i u glineno tijelo, šapnuo, ubacio riječ. I riječ je postala tijelom: rodio se prvi čovjek!

Malo poslije ovog događaja dogodilo se nešto jezovito. Sagnuo se čovjek i šaptao potiho sa Sotonom. Razgovarao je, pregovarao. I iz ovog prvog razgovora između čovjeka i Sotone rodio se grijeh.

Od tog dana su uvijek dva izlaza u životu čovjeka: sloboda ili ropstvo. Do tada bio je samo jedan put, put dobrote. Grijeh je otvorio novi put, put zloće, koji se u današnjoj poslanici zove robovanje.

I. Robovi sotone

A. *Zamka*

Sotona je detektiv paklene družbe. Zato luta po svijetu i postavlja zamke. Smišljeno i vješto.

Grijeh je njegova zamka. Evo kako: u svaki grijeh je ubacio ponešto radosti. Oskudna i trenutačna radost; ali je radost. On u toj stvari postupa kao vješt lovac. Jednu zamku postavlja za kune, drugu opet za lavove. Različito su građene, različita je meka na njima. Tako rade i ribiči. Poznavajući tek riba i njihove hirove, služe se različitim udicama i mekama. Znaju za ukus riba, pa svakoj vrsti na udici nude tečnu hranu. Tako postupa i Sotona. Nekoga osvaja jednim grijehom, nekoga drugim. Prema sklonosti i teku pojedinog čovjeka. Ali u svakom je grijehu ponešto slasti, koja zove, mami, lovi.

Čovječja slabost je njegova zamka. I kako je zavodnik zlorabi! Tu je njegova snaga, gdje je čovječja slabost. On lovi, izaziva slabost kao i mungos, kad lovi zmije. Kažu, da mungos navali na zmiju, a ona se osovi na rep, pa u polukrugu napada. Mungos napada i vješto uzmiče sve dotle, dok se polukružno savijanje zmije ne smanji. Kad zmija zbog zamorenosti jedva glavu može micati, mungos u skoku zahvati zmiju za vrat i zadavi je. — Tako i napasnik. Nasrtaj za nasrtajem, dok čovjek ne iznemogne. U času njegove nemoći pruža meku, i čovjek je u zamci.

B. *Smrt*

Sotona je ubojica. On ne lovi ni iz zabave ni za zoološke vrtove. Sve što padne u zamku, palo je u smrt, što je donosi teški grijeh.

Nemir je smrt; nemir, što se javlja u duši nakon grijeha. Mnogo puta ne razumijemo, zašto nam je duša smrvljena od tjeskobe. A znate li, što je? To je jauk čovječje nutrine, koja u ropstvu oplakuje slobodu. Nemir, pritisak savjesti tako je neizdrživ, da se poneke ubojice sami prijavljuju državnom sudu. Traže oduška, traže sami kaznu nadajući se, da će im savjest olakšati. Radi istog razloga dolaze grešnici u ispovjedaonicu moleći svećenika, da ih odriješi od grijeha, da pokida lance, što im ih je Sotona savio oko misli i oko volje.

Robovanje je smrt. Zamislite, kako je »udoban« život u zatvoru! Kretanje je ograničeno, hrana je smanjena na ništicu, ležaj je tvrda zemlja, strah pred presudom i stotinu tjeskoba. A mislite li, da je bolje čovjeku, koji putuje po svijetu s grijehom u duši? Podanik je Sotona, a ovaj ga sili na samoubojstvo duše. I tada nastupa vječna smrt, od koje izbavlja pokajanje i službena ispovijed.

»Kakav ste dakle onda imali rod? Onih se stvari sada stidite. Jer je smrt svršetak njihov!«

II. Božji sinovi

A. *Njegove nakane*

Bog imade posve druge nakane s čovjekom. A znate li zašto?

On je zaštitnik dobrote. Poslužit ću se slikom. Liječnik je u svojoj ambulanti. Pacijenti dolaze, a on ih sve redom truje, izaziva rane, dijeli injekcije zaraznih bolesti. Sada mi kažite, da li je taj čovjek liječnik? Ne, to je ubojica! Zaista! I ja bih rekao ovako: Bog je liječnik, a Sotona je ubojica. Plemenitost Božja je sve učinila, da sačuva dobrotu u čovječjoj duši: objavio se, ustanovio Crkvu, dao sakramente, svećenike, obećao je pomoć, dao snagu molitvi i ostao među nama na oltarima. Sve što je učinio i što će učiniti, sve je samo zato, da zaštiti dobrotu pred navalama vražjim.

On je Otac. Zato se brine za svoju djecu, pa ih izbavlja, kad se odmetnu od njega. Čestit otac doživotno bdije nad svojom djecom. Pa i onda, kad ga starost baci nemoćna u krevet.

Pa i onda, kad na samrtnoj postelji umire. I tada sakuplja djecu oko sebe, pa po pravici dijeli svoju imovinu. A Otac nebeski je mnogo bolji i pravedniji. Doduše, on je za neko vrijeme ostavio djecu na ovoj zemlji, da ih odgoji. Ali poslije smrti sve će sakupiti oko sebe. Sakupit će ih, pa nagraditi ili kazniti. Već prema tome, kako je tko živio: da li je nazivao ocem Sotonu ili Njega.

B. *Oslobođenje*

Nikad ne ćemo dostatno procijeniti, koliko vrijedi Božje posinaštvo! Nikada! To će nam biti jasno tek poslije smrti. Dragocjeno je oslobođenje, jer nas iz zamke vražje može izbaviti samo Bog. On je jedini jači od Sotone.

Oslobođenje od nemira! Mnogi obraćenici misle, da ih je u mir vratio rat, smrt nekog člana obitelji, razgovor s učenim svećenikom. Ali to nije tako. Sve su to samo povodi, a uzrok je Bog, koji pruža ruku u središte srca. Claudel je izjavio, da je obraćenje kod njega nastupilo onog časa, kad je u katedrali Notre Dame čuo dječake, gdje pjevaju Mangnificat. To nije bio razlog. To je bio povoljan čas, kad se Bog sagnuo nad lutalačkom dušom, pa šapnuo, udahnuo dah života kao ono u času, kad je glinenom tijelu Adamovu ulijevao dušu.

Oslobođenje od ropstva! Grijeh je okamenio volju, a Bog se čarobnom rukom dotiče volje, i ona se vrati njemu u pokornost. Grijeh je opsjenio misli, a Bog ih na ispovjedaonici obasjava, da ponovo vide zvijezde. Grijeh je zablatio osjećaje, a Bog ih u sakramentima ponovno oplemenjuje, da se vrati ljubav, vjera i nada.

Oslobođenje donosi slatke plodove čestitog života, sređen život na zemlji, koji nas sprema na poslednji smrtni skok, kad ćemo osvanuti pred svog Boga.

»Oslobođeni od grijeha postali ste Božje sluge i imate plod na posvećenje, i svršetak život vječni!«

Ispitajmo ovog časa savjest:

Kome sada pripadamo. Bogu ili Sotoni? Samo dvoje može biti: Ili smo u grijehu ili nijesmo u grijehu. A to znači: ili smo robovi Sotone ili smo Božji sinovi!

Zar te ova misao ne sili na razmišljanje?

VIII. NEDJELJA PO DUHOVIMA

NAŠ OTAC

Na parobrodu se raspravljalo o vjeri. Neki putnik je želio biti duhovit, pa je rekao: »Kakav je to vaš Bog, pred kojim se treba naplakati i iskvariti koljena, da te usliša!« Ustao opet neki putnik, te će ovako: »Ja sam otac u obitelji, imam troje nejake djece. I velim vam, da mi djeca plaču upravo onda, kad im želim pomoći. Evo, cijelo dopodne mi je dijete plakalo, što sam mu digao iz ruke crvene kuglice, koje sam po uglovima podruma postavio, da potamanim štakore. Jednom se opet rasplakalo, kad sam mu silovito oteo iz ruke puščani naboj, što ga je našlo negdje u bašči. Pa što da vam reknem, dijete plače, kad ga umivamo. Plače, kad ga za zlo kaznimo. Plače, kad mu silom turamo u usta lijek, koji će mu donijeti zdravlje.«

Mudro je govorio ovaj drugi putnik. Kao da je završio bogoslovske škole! Tako i jest! U ranom djetinjstvu nijesmo shvaćali brige svojih roditelja, pa smo se otimali njihovu vodstvu. Danas smo odrasli, pa isto tako postupamo sa svojom djecom. Ali smo pred svojim Ocem nebeskim još uvijek mala djeca, pa se tužimo na njegov postupak.

»Kad nas nitko ne bi ljubio, — veli V. Hugo — sunce bi se ugasilo.« — A kad nas Bog ne bi ljubio, ugasile bi se sa suncem i zvijezde i život na zemlji.

Dobar je i uslužan naš Bog, ma da mi to ne razumijemo!

I. Očeva dobrota

A. *Na riječi*

On je dobar pastir. Svaka je ovca u njegovu popisu, svaku prati njegovo oko. I kad je život ponese u stranu, ostavlja sve i polazi za njom, da je vrati. Ne sili ga bijeda, jer on ne treba ovaca. Ne sili ga ponos, jer je i bez ovaca bogat. Ne sili ga strah, jer je vrhovni gospodar. Sili ga samo jedno, a to je ljubav: »Ja sam pastir dobri i dajem život za svoje ovce!«

On je vrstan liječnik. Poznate su mu sve rane i bolesti. Znade za opasnosti i za slabosti čovječje. Zato se posebno brine za bolesne. Ako nas boli rana, kad se posluži kirurškim nožem, imajmo na umu, da smo na operaciji, i da će operacija uspjeti: »Nijesam došao radi zdravih nego radi bolesnih!«

On je prijatelj grešnika. Kako su se sablaznili njegovi suvremenici, kad se družio s grešnicima! Kako su iza uglova gunđali! Ali on nije mario, jer je došao na svijet, da umre za njih na križu. I dao je nalog svojim svećenicima: »Kome oprostite, oprostit će im se!«

On se sam nazvao ocem: »Ovako molite: Oče naš, koji jesi na nebesima!«

B. *Na djelu*

Posinio je čovjeka. Ne pred državnim sudom, već pred sudom Presvetog Trojstva. A ovaj je sud neprevarljiv. Ne će ga ni jedan režim oboriti! Kako je utješna ova misao: Mi smo Božja djeca! Na krštenju smo primili diplomu, potpisali smo ugovor, dobili smo propusnicu za nebo.

Bdije nad čovjekom. Kao brižan otac, koji od jutra do mraka misli na svoju djecu. Nijesmo mi nedonoščad! Nijesmo mi izložena djeca! Nijesmo pobačena djeca! Jer je sa Sinaja Bog poviknuo: »Ja sam Gospodin Bog tvoj i ne uzimaj drugih bogova uz mene!« A to znači: Ne uzdaj se ni u zemlju, ni u svoje znanje, ni u trgovinu, ni u novac. Jer sve je vlasništvo Oca sa Sinaja. On bdije nad sudbinom čovjeka. On dijeli i radost i suze.

Izdržava čovjeka. Njegova je zemlja i more. On ju je dao čovjeku, da se na njoj hrani i odijeva. Njegovi su i oltari. On je dao čovjeku prilike, da se pred njima moli i hrani pričesnim kruhom.

Sav svijet je njegovo djelo. I čitavo svoje djelo dao je čovjeku na uživanje. Svim ljudima, svojoj djeci na jemlji. Zato veli poslanica: »Primili ste Duha posinjenja, u kojem vapijemo: Aba, Oče!«

II. Očeve usluge

A. *Olakšao teret*

Unatoč Očeve dobrote teret života je težak. Ponekad je tako težak te bismo se složili s izjavom putnika s parobroda, koji je rekao, da je potrebno iskrvariti koljena, kako bi te Bog uslišao. Ali nemojmo huliti kraj tako velikih usluga Očevih! Tri su neprocjenjive usluge nebeskog Oca:

Olakšao je teret grijeha. Grijeh je prekinut vod električne struje. Zbog toga je sijalica otkinuta od centrale. Zbog toga je kuća u mraku, jer nema svjetla. Bog je preko ispovjedaonice ponovo postavio vod, povezao nas je s centralom, pa je životni

teret lakši. Lakši je stoga, što ne hodamo u tami, što se ne spotičemo, što nam je oprošteno.

Olakšao je teret materije. Mi smo šaka zemlje, pa bismo se još prije raspadanja u grobu pretvorili u zemlju, da nam Bog nije pomogao. A kako nam je pomogao? Naučio je naše oči, da gledaju u visine. Naučio je naše usne, da mole. Naučio je naše ruke, da se sklapaju na molitvu. Naučio je naše nagone, da se suzdrže. Naučio je naše tijelo, da imade i dušu. I kad smo sve ovo naučili, izgubili smo na težini, materija je postala kao eter. Čini nam se, da privremeno lebdimo između neba i zemlje, dok nas lahor smrti ne prenese u Očev dom.

Olakšao je teret smrti. Kako nam je umiranje teško! Kako bismo kroz cio život umirali od straha pred smrću, da nam nije Bog rekao, da se poslije smrti nastavlja život! Grobne ploče su izgubile na težini, otkako je Bog rekao: »Ja sam uskrsnuće i život!« Mi ne umiremo, mi se samo selimo!

B. *Otvorio put*

Nauka je lutala i tražila istinu. Jednog dana se pojavio Bog na zemlji i pokazao svim ljubiteljima istine, da se mimo Evanđelja pada u zabludu. Zato smo u povijesti nauke vidjeli, kako su veliki učenjaci na vrhuncu znanosti pali na koljena i poklonili se svome Bogu.

Moral se kolebao ne znajući, što je dobro, a što je zlo. Bog je dao Deset zapovijedi i tako udario temelje dobroti. To je Očev Pravilnik, na kom se temelji pravedni uređaj u državi, u obitelji, u duši čovjeka.

Smisao života se traži. Tražila ga je pjesma i glazba, tražila ga je filozofija i mitologija. Rađalo se i umiralo, a nikome nije bilo jasno, što se zbiva u zagonetnom grobnom mraku. Ali, otkad nas je Bog poučio zašto smo na svijetu, mi ne gledamo u zvijezde kao u zagonetke. Ne silazimo u grob kao u nestanak. Sve nam je jasno: I rađanje, i životne suze, i umiranje. Jasno nam je, jer znamo, da smo na svijetu radi kušnje, i da ćemo za sve kušnje primiti nagradu. Nagradu, što nam pripada kao baštinicima Božjim: »Ako smo djeca, i baštinici smo!«

Nekom propovjedniku je pisao jedan od njegovih slušatelja: »Dragi moj Velečasni! Sretan sam, što sam u vama našao propovjednika, koji ne propovijeda Jehovu srdže i osvete, već dobrog i milostivog Oca!« — Možda je imao pravo onaj gospodin, što je to naglasio kao iznimku. Jer i svećenici ponekad zaboravljaju, da je Bog prvotno Otac, a ne sudac! Ta, kad nas je učio molitvi, Bog nije rekao — Molite, zovite me: Suče naš,

osvetniče naš! Ne, već je jasno označio sebi naslov: »Ovako molite: Oče naš, koji jesi na nebesima!«

Mi to osjećamo. Osjećamo, da u ovom životu nijesmo na optuženičkoj klupi, već u rukama Oca, koji nas čas kara, čas miluje. »Sam Duh svjedoči s našim duhom, da smo djeca Božja!«

IX. NEDJELJA PO DUHOVIMA

TEŠKE KUŠNJE

Đaci su zabrinuti pred ispitom. Nije ni čudo, na ispitu će se pokazati njihovo znanje. Kako se tko trudio, tako će i uspjeti. Netko propada, netko prolazi s odličnim uspjehom.

Pjevači se pred nastup vježbaju do iznemoglosti. I taj im trud nije uzaludan, jer u kazalištu doživljuju pljesak gledalaca.

Športaši se znoje od napora na igralištu, pokoravaju se »treneru«. I kad je čas za odlučnu utakmicu, pobjeđuju.

Virtuozi u glazbi su prešli svoj križni put, možda su kroz dugi niz godina svladavali svoj instrument. I uspjeli su. O njima se piše i govori, na njihove koncerte rado javnost dolazi.

Uspjeh u školi, na igralištu, na pozornici tolik je, kolik je bio trud za vrijeme pripremanja. A sada recimo ovako: Nije li i život škola? Nije li i nama u životu potrebna i diploma i virtuoznost? Toma Akvinski veli, da smo na ovom svijetu kao na pokusu, na vježbi. Upravo kao đaci pred ispitom, kao pjevači pred nastupom, kao športaši na utakmici!

Mi smo u teškoj kušnji. Kroz cio život. Na smrti će biti posljedni nastup. Sada je u kušnji i tijelo i duša.

I. Tijelo na pokusu

A. *Oskudica*

»Blaženi siromasi,« rekao je Krist na gori. I otada je oskudica kod kršćana izgubila svoju sramotu. Teška je kao vježba na igralištu, kao znoj pred ispitom. Ali je i blažena kao pobjeda, kao diploma, kao slava virtuoza na uspjelom koncertu.

Ekonomske neprilike su teške! Nikome nije lako stjecati kruh. Nije lako činovniku u uredu, ni profesoru u školi, ni

radniku u tvornici, ni poljodjelcu na njivi: nekada je rod obilat, pa ga proguta bolest. Nekada je i oskudice i bolesti. Od jutra do mraka rad i znoj, za kruh, za odijelo.

Stambene neprilike su teške! Možda su neki sretni, imaju udoban stan. Ali imade mnogo beskućnika. Imade mnogo bijede i kod onih, koji imaju nekakav stan. Istina je, životinjama je ponekad udobnije negoli čovjeku.

Obiteljske neprilike su teške! I onima, koji imaju djece, jer je teško othraniti, odjenuti i odgojiti djecu. Teško je i onima, koji ih nemaju, jer ih muči tjeskoba, progoni ih i priroda i Bog.

B. *Bolest*

»Ova bolest nije na smrt, nego na slavu Božju.« Tako je rekao Krist, kad je čuo za smrt svog prijatelja Lazara. Čini se, da je i bolest ubrojio među blaženstva, jer je svakom tijelu obećao uskrsnuće. Ali do uskrsnuća moramo izdržati u ranama, jer nas one vode do virtuoznosti. Ne u glazbi, nego u vjeri. Naše rane! Teške su!

Doživotni bolesnici! U kući su, priječe nas u poslu, kidaju nam strpljivost, tjeraju nas u neprekidne troškove. Teško je kući, u kojoj kroz dugi niz godina leže nemoćnici. Neka mlada žena izjavila je svom mužu: »Ti imaš u kući bolesnu staricu majku. Kaži mi, zašto Bog trpi bolesnu starost? Zar zato, da nama ogorči život?« Njezin suprug se osmjehnuo, pa rekao: »Odgovorit ću ti, kad budeš u godinama moje stare majke!« — Pravo je rekao. Zar bi nama bilo, milo, da nas u starosti i u bolesti bace u goru, kao što su Spartanci bacali kržljavu djecu?

Privremeni bolesnici! I oni su teret. Ali ugodan teret za svakoga, tko ljubi i tko vjeruje u Boga. Netko ti je u kući bolestan. Što onda? Zar ćeš se plašiti troškova i smetnje? Nije li to Krist u tvojoj kući, koji prolijeva krv s križa, i otkupljuje tvoj stan? Možda si ti bolestan. Što onda? Nije li ta kušnja potrebna, da te vrati na put?

Nenadne nesreće! Posvuda ih imade: brodolom na moru, sudar vlakova, avionske nesreće, ulične nesreće, u rudnicima, u tvornicama. Posvuda! Posvuda opasnosti, posvuda rane, suze i smrt!

Ali sve je u nacrtu Božjem. Sve! Jer Onaj, koji hrani ptice u zraku, imade u vidu i čovjeka. Pa, ako je u oskudici, u oskudici je po Njegovoj volji. Ako čovjeka biju nesreće, i to je u nacrtu, jer je Gospodar svijeta rekao, da ni vrabac s krova ne pada mrtav bez njegova znanja.

Današnja poslanica veli: »Tko misli da stoji, neka pazi da ne padne!« Time je pokazala slabe temelje i zdravlja i blaga. Ali, što zato, ako je kolebljivo naše zdravlje i naš imetak? Što zato, kad je nepokolebljiv naš Bog, koji zapovijeda i životu i smrti!

II. Duša na pokusu

A. *Duša u suzama*

»Blaženi, koji plaču!« Tako je Krist povikao u govoru na gori. I otada su suze izgubile gorčinu. Teške su, ali su i plodne.

Očaj je težak! Mnogi su počinili samoubojstvo. Vjerujemo, da su jedva znali, što rade.« Oprosti im, jer ne znaju, što čine.« Tako je Krist molio Oca za one, koji su ga raspinjali. Tako molimo i mi za one, koji su silom sebi oduzeli život u gorkom i nepodnosivom očaju.

Nezahvalnost je teška! Roditelji su sve dali za svoju djecu. A kada djeca odrastu, zaboravljaju na znoj, brige i suze svojih roditelja. Pa, eto, vele nezahvalno: »Zašto Bog trpi starost na svijetu! Možda zato, da nama ogorči mlade dane!« Prijatelj za prijatelja živi, pa mu se iznevjeri. Zaručnik i zaručnica sanjaju o ljubavi, a u braku znadu proždirati jedno drugome život.

Neuspjesi su teški! Koliko napora u znanosti, a što onda? Postao je profesor, liječnik, sudac. Pa kako živi? Jedva izdržava svoj život. Koliki su se pokajali za sve napore svog školovanja! Koliko se opet trudimo, da sačuvamo čestitost duše. Sto puta smo obećali na ispovjedaonici, pa smo svejedno pogriješili. A plemenitu dušu bole neuspjesi. Boli je neuspjeh u znanosti, ali je boli isto tako neuspjeh u ćudoređu. Sve sami neuspjesi: u djeci, u braku, u poslu, u nauci, u prijateljstvu, u religiji.

B. *Duša u opasnosti*

»Bdijte i molite, da ne padnete u napast!« Tako je Krist upozorio svoje apostole, kad se približila najteža kušnja u Getsemaniju. I otada je svaka opasnost za dušu usko vezana uz molitvu. Jer to je nekako kao u ratu. Kad je vojska u opasnosti, traži pojačanje iz pozadine. Isto tako, kad je duša opkoljena od neprijatelja, traži molitvom pojačanje s neba. Sama ne će lako odoljeti, jer su kušnje teške.

Teške su sotonske spletke. Ta, tko bi nadmudrio lukavog spletkara? U tom dvoboju izgubit ćemo utakmicu, ako ne pozovemo u pomoć prvake, anđele čuvare, koji su sotoni jedini suparnici.

Teški su nagoni tijela! Zove nas jelo u pretjeranost, zove nas piće, zove nas seksus. Sve zove, sve vuče prema zemlji kao uteg. A duša se usred tih nagona osjeća kao na vagi. Njiše se čas lijevo, čas desno sve dotle dok ne prevagne ili nagon ili nebo.

Teška je okolina! Koliko svađa, podvala, kleveta! Kao da su se ljudi sastali u susjedstvu samo zato, da ogorče život jedan drugome! Kako je sramotna ova činjenica! Ponekad susjedstvo nalikuje čoporu u šumi, koje se progoni, kolje do iznemoglosti, do smrti.

Sve se splelo oko duše. A to je očit dokaz, da je ona vrijedna. Jer ne ide se u potragu za kamenjem kao za zlatom. Ne diže se golema vojska na šačicu vojnika, nego na jaku i naoružanu četu.

U ovako teškim kušnjama preostaje nam samo jedno: pogled u visine, otkuda dolazi pomoć. »I ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od zla!«

Teške su kušnje, ponekad su neprebolne. I tjelesne i duševne. Ali unatoč kušnji, kršćanstvo nije religija pesimista. Nas u suzama tijela i duše tješi Bog, koji sve radi po nacrtu. U tom smislu veli današnja poslanica: »Ali vjeran je Bog, koji ne će pustiti, da se iskušate većma, nego što možete, nego će učiniti s kušanjem kraj, da mognete podnijeti.«

X. NEDJELJA PO DUHOVIMA

ČOVJEČJI IDOLI

Prema nauci Tome Akvinskog praznovjerje je dvovrsno: netko pravog Boga nedolično štuje, netko opet poštuje stvorove kao bogove. A jedno i drugo je povreda Božje časti.

Nekada je sav svijet bio pravnozjeran, jer je živio u poganstvu. Iznimka je bio izraelski narod, koji je poznavao pravog Boga. Tako su tekli i protekli vjekovi. Ali Bog nije mogao više trpjeti poganstva. Nije bilo ni dostojno, da na njegovu mjestu sjede idoli. Zato je u prvoj Božićnoj noći sišao na svijet, da cijelom svijetu pokaže, tko je pravi Bog. Njegov silazak u Božićnoj noći nalikovao je događaju na Sinaju. Sjećate li se, što se tamo dogodilo? Mojsije je razgovarao s Bogom. Na povratku s gore opazi, da je njegov narod zaboravio pravog Boga, te načinio zlatno tele, pa mu se klanjao kao božanstvu. Razjaren, Mojsije baci ploče na kojima je bio napisan Božji Zakon; potom uze tele, te ga smrvi i baci u vatru.

Tako je i Isus silaskom s neba raskraljio idole, te svojim rođenjem postavio granice između poganskog i kršćanskog svijeta. O tome današnja poslanica veli: »Kad ste bili neznabošci, bili ste odvedeni nijemim idolima.« Danas je gotovo cio svijet okupljen oko Isusova žrtvenika. Ali još uvijek ljudi vole svoje idole, pa im se i klanjaju ne misleći, kako su idoli nemoćni, a kako je moćan pravi Bog.

I. Nemoćni idoli

A. *Kome ljudi vjeruju*

Na pločama, što ih je Mojsije zbog zlatnog teleta razbio, bilo je između ostalog upisano: »Ne uzimaj drugih bogova uz mene!« Tako glasi prva Zapovijed Božja. A ljudi, unatoč zapovijedi, vjeruju u svašta.

Lažni proroci. — Pogađate li? Pođite na večer babi vračari. Ona sjedi u sredini, svi unaokolo šute i slušaju proročanstva. Čas baca »karte«, čas »čita« iz taloga crne kave, čas prorokuje iz rastaljenog olova ili iz šarenog graška. Negdje opet u zakutku sjedi gatalac, gleda crte na ručnom dlanu, čita i prorokuje. Drugi opet gleda u zvijezde, pa otkriva budućnost. Treći konačno saslušava sne, pa ih proročki tumači.

Nijemi zaštitnici. — Ne poznate li ih? Nijesu vam to sveci i svetice na nebu. Ne! To su talismani, amuleti, magični zapisi i potkove na zidovima. Nekada je poganstvo živjelo u ovoj bijednoj vjeri. Ali vidjet ćete i danas na automobilima sitne figure, vidjet ćete na haljinama djevojaka dimnjačarčića, vidjet ćete pred kućama školovanih ljudi potkovu kao simbol sreće.

Opasni kumiri. — Zar nijeste čuli za »zle oči«, vještice, crnu pticu? I svećenik je opasan, pa se negdje hvataju za petu, da ih nesreća ne stigne. Negdje se opet dodirnu ramena i reknu »baksus«, pa su spašeni. San je ponekad opasan, tako ludo vjeruju. Tako i kob, urok i neke zvijezde.

Dobri zabavljači. — Grijeh je idol, moda je idol, seksus je idol, alkohol je idol! Sve su to suvremeni idoli. Mnogo ih je, a imaju veliki broj poklonika.

Psalam 95. veli: »Svi su poganski bogovi zlodusi.«

B. *Zašto u njih vjeruju*

Tri su razloga, tri izvora ovog idolopoklonstva:

Zarada. — Netko »proriče« iz zabave; ali iskusnoj gatalici treba platiti proročanstvo. Idole-zaštitnike treba kupiti, pa opet netko zaradi. I opasni kumiri su zarada, barem za one,

koji ih šire iz mržnje na jedinu pravu vjeru. Zato je grčki pisac Sofoklo još prije Krista rekao: »Vračari su veoma bogati.«

Znatiželja. — Oduvijek ljudi šeznu za nepoznatim kao i Kolumbo, koji je krenuo u nepoznati svijet, da otkrije nove kontinente. I kad vjera oslabi, utječu se ljudi praznovjerju i spiritiziranju.

Neznanje. — Kakve veze imade šarenilo na bobu s budućnošću? Kako kaučukov kipić, što visi iznad šoferove glave, može spasiti od sudara neki automobil? Kako može donijeti nesreću gavran, koji preleti iznad kuće? Čvrsta vjera prelazi preko ovog plitkog vjerovanja. Ponosnom katoliku zapisano je u srcu, na pragu kuće, na riječi i na mislima: »Ja sam Gospodin Bog tvoj, ne uzimaj drugih bogova uz mene!«

II. Svemoćni Bog

A. *Njegovi posrednici na nebu*

Isus Krist je jedan od svemoćne Trojice na nebu. On je središte naših želja i molitava. Zato sve molitve, osobne i javne, izvan crkve i u crkvi završuju riječima: »Po Kristu Gospodinu našemu.« On je posrednik, on je prvi posrednik između neba i zemlje.

Majka Marija je do Njega. Bogoslovi se slažu u nauci, da sve milosti, što ih Bog dijeli svijetu, prelaze preko njezinih ruku. U Lauretanskim litanijama opjevana je njezina moć i njezina zaštita.

Anđeli na nebu su posluga Božja. Na njegovu riječ odlaze i dolaze. Silaze na zemlju, razgone oblake i puštaju vedrinu. Na njegovu riječ sakrivaju sunce i prosiplju kišu. Toma Akvinski veli, da im je povjerio upravu nad zvijezdama. Međutim, sigurno je, da im je povjerena briga nad ljudima. I oni je savjesno vrše kao anđeli čuvari.

I Sotona je Božji podložnik. Ako napastuje, čini to u času, kad mu Bog dopusti. Napast počinje i prestaje, kad Bog odredi.

Poslanica veli: »Različne su službe, ali je jedan Gospodin!«

B. *Njegovi posrednici na zemlji*

Proroci su živjeli u Starom Zavjetu. Umrli su, ali Bog i danas svoje svece dariva proroštvom. I njihova proročanstva se ispunjaju. A zašto? Jer Bog govori na njihova usta. Bog, koji nadahnjuje bez zarade. Bog, koji nije znatiželjan, jer sve zna. Bog, koji ne boluje od neznanja, jer je u njegovim rukama prošlost, sadašnjost i budućnost.

Sveci čudotvorci su njegovi posrednici. Ali ne tvore čudesa svojom snagom. Ne tvore čudesa snagom magije, sugestije ni hipnotizma. Ta, to i nijesu čudesa, već pritajene sile još neispitane čovječje nutrine. Moć svetaca je Božja moć. Oni su samo opunomoćeni, da u Božje ime priskoče u pomoć bratu čovjeku, kao što je to i Krist radio, kad je bio na zemlji: ozdravljao, liječio i uskrisivao.

Sakramentalni predmeti su moćni, jer im Bog daje silu. Voda ispire na krštenju baštinjeni grijeh; ulje Posljednje pomasti čisti ostatke grijeha i ponekad donese ozdravljenje; kruh i vino na Posvećenju prelaze u tijelo i krv Isusovu. I križ Isusov imade moć, medalje, slike svetaca i svetica, blagoslovljeni predmeti i sve ostalo, što dotakne Božja ruka. Pa neka netko sve ovo nazove »amuletima«, što onda? Božja je sila u njima! »Jednome se daje riječ mudrosti, drugome riječ znanosti... drugomu milosni dar liječenja, drugome da tvori čudesa, a drugomu proroštva. A ovo sve čini jedan te isti Duh!«

Svijet je nemoćan i sve što je u njemu. Bog je jedini svemoćan. »Kad ste bili neznabošci bili ste odvedeni nijemim idolima.« A danas, kad ste upoznali jedinog pravog Boga, budite čvrsti u vjeri i prolazite kroz suvremeno praznovjerje s Božjom zapovjeđu u srcu: »Ja sam Gospodin Bog tvoj!«

XI. NEDJELJA PO DUHOVIMA

SKROMNI LJUDI

»Ja sam najmanji među apostolima,« izjavio je sv. Pavao u današnjoj poslanici. To je glas iskrene i poštene duše. Svatko ne vidi svoju maljušnost. Nije ni čudo! Za to je potrebno bistro oko. Izrazimo se u slici: Netko je izgubio vid. Zbog toga na putu vidi tek glavne crte stabala, ljudi. Pojedinosti ne može vidjeti. Naprotiv, tko je zdravih očiju, vidi sitne pojedinosti na predmetima. Tako je i u ovom pitanju: Tko nije zdrava oka, ne vidi na sebi sitne ljage, pa se gradi velikim. Naprotiv, zdravo oko vidi u detaljima svoju bijedu, pa se sakriva u skromnost. Dalje, nitko još nije uspio bez pomagala vidjeti nevidljive bacile. Ali, ako pod svoje oko podmetne mikroskop, ugledat će čitav svijet sitnih bića. Tako je i kod ljudi. Neki ne vide na sebi bijede, a drugi, gledajući kroz mikroskop poniznosti, vide svoju sićušnost. Zato su mudre glave sagnule

čelo pred prirodom i pred Bogom, jer su vidjele veličinu kraj svoje maljušnosti.

Bistri i učeni mozgovi nijesu oholi, skromni su kao i priroda. Pogledajte, kako u šumi sitno stablo čeka na rast. Nikad ne prkosi jeli, smreki ni hrastu. A, kad uzraste, skromno se na vjetru savija, jer osjeća, da je oluja jača od njega. »Vrhovni zakon prirode je, veli Vauvenergues, podložnost i ovisnost.«

I. Pred prirodom

A. *Nad nama je zakon*

Kako možemo dizati visoko glavu pred neosvojivim zakonima prirode? Tko bi mogao jednoj zvijezdi promijeniti njezinu putanju? Tko bi mogao zaustaviti dan, skratiti ili produžiti noć? Ne može čovječja pamet ni ruka dirnuti u svemirske zakone. Tko bi opet mogao postići, da se iz kokošjeg jajeta izvali lastavica? Tko bi mogao križati vrste tako, da njihove osobine isprevrne? Evolucija se trudila, da utvrdi činjenicu, ali još nije uspjela pokolebat zakonitost vrste. Iz pčele se rađa pčela, iz ptice ptica, iz ribe riba. Svaka po svojoj vrsti, kako je bilo u početku, tako i sada.

Čovjek nije izbjegao ovim zakonima. I on se rađa po istom zakonu. Njegova briga za život je uvjetovana zakonima prirode. Konačno umire, i opet po zakonu umiranja. Kako je sitan čovjek! Ne može upravljati ni svojim rođenjem, ni životom, ni smrću. Jer na svijet dolazi po tuđoj volji, izdržava se u životu po volji prirode i Boga, i opet umire ne u času, kad sam odredi, već, kad odredi vrhovna uprava. Unatoč toga, čovjek se hvali civilizacijom i tehnikom. A što može? Koliki je njegov korak? Pješak prevali na sat oko šest kilometara. Ako hoće povećati brzinu, mora se poslužiti prirodnim pomagalima: energijom u benzinu, ugljenu i slično. Pa sve to skupa opet je sitnica! Konj, koji prevali dvanaest kilometara na sat, trebao bi pedeset tisuća godina da stigne do sunca. Zemlja bi morala biti veća od svoje veličine milijun i trista osamdeset i četiri tisuće puta, da bude velika kao sunce. Avion je do sada dostigao brzinu nešto preko tisuću kilometara na sat. A repatica putuje nebom brzinom od osam stotina i osamdeset i osam tisuća milja na sat. — Nije li onda istina, da je vrhovni zakon prirode »podložnost i ovisnost«?

B. *Nad nama je sila*

Sila i gospodstvo prirode! Nagone nas, da priznamo kao i Pavao: »Najmanji sam među apostolima.«

Gradimo kuće na čvrstim temeljima, dižemo ih u visine i nazivamo palačama, neboderima. Ali, kad se priroda u utrobi strese, kad potres uzdrma zemlju, popadaju kuće kao dječje igračke od kartona. Njegujemo usjeve u žuljevima i čekamo žetvu. A kad se namršti nebo, kad se začuje huka oluje u zraku, olujna ruka pomete i poništi godišnji trud. Svladali smo more, putujemo i upravljamo prometom na vodi. Ali, kad ono uzavre kao voda u loncu, jedrenjaci i parobrodi pohite u luke. Franklin je pokušao ukrotiti munju, ali ona je još i danas glas moćne prirode.

Koliki je Kochov bacil? Treba ga tražiti pod mikroskopom. Ali tako je moćan, te izaziva sušicu, ponekad i smrt. Da li je teško kamenom smrskati zmiji glavu? Ali, ako upecne, ne ćeš bez liječničke pomoći lako izvući živu glavu. Koliko je pšenično zrnce? Da li je ikada tko čuo, da je čovjeka ubilo pšenično zrnce? Ali, kao upadne u dušnik, redovito izaziva gušenje i smrt.

Sitan je čovjek pred silama prirode. O njima je ovisan: borba za kruh, za odijevanje, za život. Sitan je čovjek, i zato je, kako veli Pascal, »nesposoban da vidi ništavilo, iz kojeg je izišao, i beskraj koji ga guta«.

II. Pred nadprirodom

A. *Naša nemoć*

»Ponizni su posvuda jedne vjeroispovjesti,« rekao je Penn. Tako i jest! Pred silama prirode pametan čovjek sagiba glavu, a mudrac se klanja gospodaru prirode. Učenjačka skromnost je religija, jer znanost na svojem vrhuncu nalazi Boga, koji je ravnatelj zakona. Treba samo misliti i razmišljati.

Pogledamo li u svoj intelekt, naći ćemo u njemu odraz daleke mudrosti. Ali ćemo istodobno zaključiti, da je sitan kao i meteor, koji se otkinuo od svoje zvijezde. Pogledamo li u svoju volju, opazit ćemo, da je moćna isto toliko koliko i slaba. Odlučnost je vodi u dobro, neodlučnost u zlo. Što onda? Znanost još uvijek traži. A to znači, da je pronašla tek dio. Volja se još uvijek bori, a to znači, da je u borbi između dobra i zla nemoćna. To je znak, da joj je potrebna pomoć.

Mi smo nemoćni i u znanotsi i u ćudoređu. U znanosti se borimo sa zabludama, a u ćudoređu se borimo s grijesima.

B. *Pomoć sa zvijezda*

Kad god koraknemo, osjećamo se kao nejaka djeca, koja trebaju čvrste ruke. U prirodi i u nadprirodi. Prkosimo li prirodi, kaznit će nas zbog neposluha. Prkosimo li Bogu, kaznit će nas zbog neposluha.

Zato je potrebno, da budemo skromni pred prirodom i pred nadprirodom. Ili bolje: dostatno je, da budemo pokorni Bogu, jer on je gospodar prirode. Kao što jato ptica ima vođu, tako je i u životu. Kao u obitelji, u državi, u ratu. Opstoji vođa, a oko njega podložnici. Tako je i kod ljudi, tako je i kod Boga. Gospodstvo je iznad nas, na čelu mu je Bog. »Kako na nebu, tako i na zemlji... neka dođe kraljevstvo tvoje!«

Bez ovog priznanja nema pomoći sa zvijezda, odozgo, otkuda dolaze oluje, sunčane zrake, plodnost i neplodnost zemlji. Bez ovog priznanja nema pomoći ni čovječjoj nutrini, ni u znanosti ni u ćudoređu. Jer Božja ruka upravlja zvijezdama, njivama, morima, životima i dušama.

Zato, ako hoćemo moliti, treba pasti na koljena, treba biti skroman. Kao i Pavao, koji je iskreno priznao: »Nijesam dostojan da se nazovem apostol.«

Poslanica nas poziva na skromnost. Pogledajte u prirodu oko sebe, pogledajte u nadprirodu iznad sebe, pa ćete pasti na koljena pred Bogom, koji je stvorio zakone, pred Bogom, koji ih podržava.

XII. NEDJELJA PO DUHOVIMA

BOŽJI ZAKON

»Zakoni su kao paučina, koja lovi male muhe, a velike je razdiru,« rekao je neki filozof. Tako i jest kod ljudi, jer oni, koji stvaraju zakone, snalaze se kao i velike muhe pred paučinom. A podložnici se love kao mušice, jer za njih je i postavljen zakon. I kad bi barem bilo malo zakona! Ali posvuda ih imade: Krivični zakoni, porezni zakoni, školski zakoni, sve knjiga do knjige, sve paragraf do paragrafa. Makneš li rukom, povrijedit ćeš zakon. Trepneš li okom, povrijedio si zakon. Čovjek je opkoljen zakonima kao paučinom.

Ali kod Boga nije tako. Bog je sve svoje zakone sveo na Deset zapovijedi. Čudnovato, najveća država na svijetu, koja se stere do kraja svemira, ograničila se na najmanji broj za-

kona! Zemlja, planeti, zvijezde, ovaj i onaj nadgrobni svijet pripada teritoriju Božje države, a sve skupa počiva na samih Deset Božjih Zapovijedi.

Ljudi su se u svojim zakonima ukopali u riječ, u slova. Bog traži duh zakona. Zato Pavao u današnjoj poslanici veli, da »slovo ubija, a duh oživljuje«.

U zakonu je dakle važna sadržina, a ne prazna riječ. I kako je Bog u svojoj nutrini bogatiji i puniji od ljudi, tako su i njegovi zakoni puniji, zbijeniji, stalniji. Božji zakon je vječan kao i Bog.

I. Božji zakon se ne mijenja

A. *Jer Bog se ne mijenja*

»Ja, Gospod, nijesam se promijenio.« (Malah. 3, 6) Ovdje je u pitanju objektivni moral. A što to znači? Ako se Bog ne mijenja, ne mijenjaju se ni obveze prema njemu.

Izrazimo se u slici! Sunce na nebu nepomično sja kroz vjekove. Obasjava zemlju, tjera usjeve na klijanje. Svejedno je, da li mi zatvorimo oči ili ih otvorimo. Ono grije, kad ga i ne gledamo. Bog je kao golemi izvor nepresušne rijeke. Rijeka je u izvoru uvijek ista, ma koliko potoci sa strane upadali u njezino korito s blatom, kamenjem i drvljem.

To je stoga, što je njegova narav nepromjenljiva. On nije podložan neprilikama vremena. Osim toga nitko nije iznad njega, da utječe na njegov život. Kako bi se mogao mijenjati onaj, koji je iznad svega? On zapovijeda svemiru, jer ga je stvorio. On zapovijeda životu i smrti, jer po volji zove u život i u smrt.

To je stoga, što je i njegova riječ nepromjenljiva. Ljudi kroje i isprevrću svoje zakone prema prilikama i političkoj situaciji. Jer kod ljudi se prilike mijenjaju. Ali Bog kaže riječ, i ne poriče je, jer je njegova situacija uvijek ista. »Nebo i zemlja će proći, ali ne će proći moje riječi.«

B. *Čovječja bijeda uvijek je ista*

Bog se ograničio na malen broj zakona upravo zato, što čovjek od rođenja do smrti živi u jednakim ćudorednim neprilikama. Nepromjenljivost čovječje bijede navela je Boga, da dade iste zakone za sve narode, za sve okolnosti, za sva vremena. Zar to nije istina?

Borba između dobra i zla uvijek je ista. Otkada žive ljudi na zemlji, opstoje dva puta: put dobrote i put zloće. Hera-

klovo raskršće je Bog riješio s Deset zapovijedi. I tako je cijelom svijetu dao prilike, da se u dvoboju dobra i zla lako opredijeli za dobrotu. Ova borba je stara, koliko je star svijet. I trajat će, koliko će trajati svijet. Nije li onda logično, da uvijek ostanu na snazi zakoni, koji štite dobrotu pred zločom?

Sklonosti čovječje su uvijek iste. Pračovjek je jeo i pio kao što rado jede i pije današnji Evropljanin. Bilo je i onda zavisti, srdžbe, oholosti, ratova kao i danas. Jer, kako se tjelesa ljudska množe, tako kroz njih putuju, po zakonu nasljedstva, i nagoni. Što je onda mogao Bog učiniti, nego dati propise protiv pretjeranog jela i pića, protiv bludnosti, srdžbe i oholosti? Za sve narode, za sva vremena.

Ciljevi čovječji su uvijek isti. Oduvijek se čovjek nadao, vjerovao. Pravo ili krivo, ali je vjerovao. Brigao se za život poslije smrti, trudio se da upozna smisao života. Zato je Bog dao zapovijedi, koje svim ljudima otvaraju poglede u nebesa, tumače smisao života i daju mogućnost, da se približe Bogu.

Čovjek je uvijek isti, pa je isti i Božji zakon, koji obvezuje čovjeka. »Ako hoćeš ući u život, drži zapovijedi.« (Mt. 19, 17)

II. I ne će se promijeniti

A. *Čuva ga priroda*

Doduše, mi u himni na Večernjici pjevamo »Stari zakon žrtvi novoj nek se sada ukloni!« Ali Krist nije ništa ukinuo. Ta, rekao je: »Nijesam došao da ukinem, nego da dopunim.« (Mt. 5. 17) Oblik novozavjetne žrtve uklonio je oblik starozavjetne žrtve. Ali zakoni su ostali nepromjenljivi.

Priroda je stražar, ona bdije nad zakonima Božjim. Jer svaki je zakon uklesan i na ploče sinajske i u srce čovječje. Nije potrebno čovjeka učiti, da je ubojstvo zlo. On to osjeća po prirodi, jer je i njemu draga njegova glava. Nije potrebno učiti čovjeka, da je zlo bračnu vjernost pogaziti, jer i sam zna, kako su teške posljedice raskinutog braka. Svaka je Zapovijed kao stabljika, što se korijenjem probila do dna ljudskih duša.

Osjećaj vlasništva je prirođen. Mačka se pred kućnim vratima brani, kad joj pseto otimlje dobačenu kost. Ptica se brani, kad joj nestašna djeca otimlju mladunčad iz gnijezda. Čovjek se brani oružjem, kada tko dirne u njegov posjed. A zar Bog nema prava da se brani, kad čovjek otimlje njegova prava gazeći njegove zakone? Nije li Krist bio u pravu, kad je židovskoj zasjedi odgovorio: »Dajte Caru carevo, a Bogu Božje!«

U prirodi niče trava, klijaju usjevi i dozrijevaju plodovi. Isto tako u srcima niče, klije i dozrijeva zakon Božji. Bog ga je posijao. Čovjek mu ne može izbjeći. Trebalo bi promijeniti čovjeka, da se promijeni zakon.

B. *Čuva ga Božji Duh*

Kad bi sva snaga Božjeg zakona bila u riječi, u oružju, u strahu, nestalo bi zakona. Tako je kod ljudi. Kad zamukne riječ, ugasi se i zakon. Upravo kao i u školi. Dok nastavnik viče, prijeti, đaci su mirni. A kad se on udalji, u razredu je rat kao i prije. Bijedni su ljudi, bijedni su i ljudski zakoni. Tisuće zakona štite čovjeka, a gotovo smo trajno u ratnom stanju. Sve zakon do zakona, a s druge strane sve nepravda do nepravde. Kukavni su to zakoni, koji počivaju na vršcima bajuneta. Kukavni su to zakoni, koji se temelje na barutu, bombama i krvi! Ljudske zakone čuva riječ, prijetnja, sudačka stolica, zatvor, oružje. A Božje zakone čuva Duh Sveti. On je vođa nadahnitelj i Crkve i vjernika. On se nastanio u dušama kao u svom hramu. U ovom hramu boravi, poučava, kori i sokoli. U pobjedama pruža radost, u porazima pruža ruku pomoćnicu. Njegova je služba velika: On, kao »slatki gost duše«, širi dobrotu i čuva od zla.

Kad je Mojsije donio Zakon sa Sinaja, veli Poslanica, nijesu Izraelci mogli gledati u Mojsijevo lice poradi sjaja lica njegova. Ako je služba Mojsijeva bila tako proslavljena, »kako li ne će biti mnogo slavnija služba Duha«?

Kod stvaranja svijeta, kako čitamo u Bibliji, »Duh Božji je lebdio nad bezdanom«. Taj isti Duh lebdi još i danas nad dušama kao čuvar Božjih Zapovijedi. »Jer dok stoji nebo i zemlja, ne će nestati ni točke iz zakona.« (Mt. 5, 18)

Ljudski zakoni se mijenjaju kao moda u sezonama, a Božji Zakon je netaknut kroz šest tisuća godina. Jer ljudske zakone »ubija slovo«, a Božje zakone »oživljuje Duh«.

Dok bude Bog svemoćan, a čovjek slabi podložnik, bit će na snazi vrhovni zakon života: »Ja sam Gospodin Bog tvoj!«

XIII. NEDJELJA PO DUHOVIMA

OBJAVITELJ KRIST

Ulazimo u galeriju slika. Ostalimo smo pred vratima, jer je ključ kod tumača. Nestrpljivo čekamo. Dođe ključar, otvori vrata, a pred nama se otvori prostrana dvorana. Sve umjetnina do umjetnine. Posjetioci ne mogu pregledati slike sve dotle, dok se ključem vrata ne otvore.

Nalazimo se pred kazalištem. Čekamo u nizu jedan do drugoga, da nam blagajnica dade ulaznice. U kazalištu se prikazuje čuvena opera. Tamo su pjevači, tu je orkestar. Ali mi ne čujemo ni pjevača ni orkestra. Dobili smo ulaznice, ušli smo. Sada tek čujemo, kako je zrak ispunjen glasovima i zvukovima.

Bili smo nekada djeca. Nijesmo znali ni čitati ni pisati. Prešli smo preko praga nepismenosti, završili smo osnovnu školu. Danas se rado sjećamo svojih učitelja, koji su nam otkrili tajnu pismenosti.

Sav svijet se mnogo vjekova nalazio pred galerijom slika, pred kazalištem i pred osnovnom školom. Čekao je nekoga, tko će ga uvesti. I spustio se Krist na zemlju, te nam otvorio vrata, da vidimo slike, da čujemo glazbu, da se opismenimo. Objavio je tajne neba, da vidimo, čujemo i učimo, što do tada nijesmo ni vidjeli ni čuli ni znali: »Obećanje se dade vjernicima po vjeri u Isusa Krista.«

I. Čovječja otkrića

A. *U prirodi*

»U znoju lica jest ćeš kruh,« tako je Bog rekao čovjeku. I to se obistinilo ne samo u kruhu, nego i u znanosti.

Otkriće novih zemalja izvabilo je mnogo truda i znoja. Kolumbo je otkrio Ameriku, ali je na tom putu izložio i sebe i svoje mornare opasnostima oceana. I danas se penju ljudi na planine, istražuju, proučavaju, te mnogi izgube i život. Istražuju se zvijezde, planeti, njihova kretanja, sjaj i toplina.

Otkriće prirodnih zakona izvabilo je i truda i znoja. Na otkriću tih zakona temelji se ljudska znanost. I kako se otkrivaju novi zakoni, tako se razvija medicina, biologija, tehnika, fizika i astronomija.

Otkrića u filozofiji izvabila su mnogo truda i znoja. Jer otkrivanje je istine težak posao. Filozofija traži istinu, te gradi sisteme u ekonomiji, politici, pravu. U tom poslu trude se đaci i profesori, pišu se knjige, istražuju dokumenti.

Čovjek se kreće u prirodi kao dijete, koje traži izgubljenu stvar. A tako i jest! Jer Bog je posijao istinu po svemiru i po zemlji, te izazvao u čovjeku beskrajnu znatiželju, da traži, proučava i naslućuje.

B. *Iznad prirode*

Čovjek je otkrivao prirodu, pa je naslućivao nešto iznad nje. Što je naslućivao? Poznavalac glazbe će po skladbi lako prepoznati skladatelja, dobar slikar će po stilu i miješanju boja lako prepoznati auktora. Tako je i čovječje oko zapelo o zvijezde, o zakone, pa se domišljalo, naslućivalo je nekoga, nešto. U tom smislu su sve poganske religije bile slutnje i bolno traženje istine iznad prirode. Nejasna i daleka istina, pred kojom je bio zastor!

Filozofija je bila sretnija. Bila je na rubu istine. Neki filozofi su riješili tajnu postanka svijeta, smisla života, te opstojanje posmrtnog svijeta. Ali, jedni su gradili, drugi su razgrađivali. Premalen je bio Aristotelov ugled, da cio svijet uvjeri u Božju opstojnost i u prekogrobni život.

Filozofija se razišla u mišljenjima, a priroda je promukla od vike i klicanja. Nijema i mrtva htjela je osokoliti čovjeka u njegovim nejasnim slutnjama. »Nebesa naviještaju slavu Božju«, čulo se u židovskim psalmima i u trijeznoj prirodi. Ali tajna je tek dodirnuta, u cijelosti nije otkrivena. Preostalo je nešto »što oko nije vidjelo ni uho čulo«.

II. Kristova otkrića

A. *Potrebna je njegova riječ*

Nadarenost ljudi nije tako velika, da otkrije svu istinu. Nije kod svih ni jednaka, da je svi otkriju. Kad bi smisao života bio prepušten čovječjem mozgu, imali bismo stotinu oprečnih mišljenja. Koga ćemo onda slušati? One, koji vele, da Bog opstoji?

Pa kad bi neki bili i nadareni, pitanje je, da li su mogli sebe školovati, te se stručno osposobiti. Možda nijesu imali prilike za to. Kako bi onda bilo kobno, kad bi poznavanje Boga ovisilo o čovječjem školovanju! Vjernike bismo mogli tražiti tek među izobraženim ljudima. A i tamo bismo ih rijetko našli, jer se filozofija razilazi u mišljenjima.

Svatko opet nema ni vremena na raspolaganju, da cio život ispituje smisao života i opstojnost Božju. Treba prehraniti sebe, svoju obitelj. Tu su na putu neprilike života, rad, bolest i stotinu problema. Kako će ovako uposlen čovjek naći vremena, da riješi najteži problem u životu?

Recimo, da je netko sam riješio zagonetku života. Ali pokolebat će se u svojim pronalascima. Životne borbe, nagoni, zloća, zablude i zavodnici povući će još crniji zastor preko njegove pameti. Što onda? Tko će čovjeku pružiti ruku? Tko će otvoriti vrata? Tko će pokazati put?

Zato je bilo potrebno, da se javi Bog. On se i javio, te na prvo mjesto svog Dekaloga uklesao: »Ja sam Gospodin Bog tvoj!« Kasnije, u Božićnoj noći, sišao je ključar, da otvori galeriju. Sišao je blagajnik, da nam dade ulaznicu. Sišao je Učitelj, da nas pouči.

B. *I On govori*

Govorio je nekada. Stari Zavjet je zapisao sve njegove riječi. On je nadahnuo proroke, da kažu istinu o svijetu i o Bogu. I oni su je pisali i čuvali u zbrci poganskih nagađanja. A kad je kucnuo čas za njegov dolazak, sišao je sam glavom. Sišao je, te nam sam objasnio tajnu i otkrio nebesa. »U posljednje dane progovorio nam je po Sinu.« I od toga dana, kad je Krist progovorio, rasplinule su se slutnje. U pozadini su ostali i filozofi i naučenjaci. Jer čula se riječ Onoga, koji je stvorio nebo i zemlju, koji znade svu istinu o nama i o nebu. On, koji se od ljudi »razlikuje u dostojanstvu milosti i slave« (T. Akvinski), osvojio je svijet svojim ugledom. U zanatu, u nauci prvu riječ uživa prvak u struci. Isto tako u pitanjima života, smrti i nadgrobnog svijeta prva riječ pripada Kristu, jer on je odanle došao, on znade, on je s Ocem stvarao i uređivao. Pa, kad govori, veli Evanđelje, »od svoga govori«.

Govori i danas. Doduše, objava je završila s Apostolima, ali je Crkva nastavila Kristovo djelo. Krist joj je na čelu, u srcu i u pameti. Zato ona bez straha naučava, tumači i širi njegovu riječ, jer znade, da je Krist u Sv. pismu rekao sve. Znade, da je Krist na Križu učinio sve.

Govore ljudi, govori i Krist. Otkrivaju ljudi, otkriva i Krist. Kome ćemo radije vjerovati?

»Potomku Tvojemu, koji je Krist!«

XIV. NEDJELJA PO DUHOVIMA

BITKA ZA DUŠU

Tijelo je Božji dar. Bog ga nije nikada prezreo. A kako bi ga i prezreo? On je stvorio tijelo, on ga je i sam uzeo u noći Utjelovljenja. Kad bi ga prezreo, prezreo bi svoje djelo, prezreo bi i Božićnu noć, u kojoj je i sam po tijelu očovječen. Ne prezire ni kršćanstvo čovječjeg tijela. Ali dogodilo se nešto

zbog čega moramo biti na oprezu. Počinjen je grijeh, i otada je buknuo rat između duha i tijela. Rat je počeo s Adamovim grijehom, i traje još i danas. Zbog tog rata zametnuo se dvoboj između duše i tijela. Zbog tog rata sišao je Krist na zemlju, pa se dao raspeti na križ. Taj dvoboj uočile su i poganske religije. Kinezi su vjerovali u boga Svjetla i Tame. Praslaveni su imali Bijelog i Crnog boga. Sve su to izrazi jedne misli: materije i duha, zla i dobra, tijela i duše, grijeha i vrline.

Kršćanstvo je osokolilo duh u ovoj borbi, te je svakom vjerniku zapovjedilo, da se naoružа protiv navala tijela. Ta, i nema druge svrhe na zemlji nego jednu: u ratu između duše i tijela duh mora pobijediti.

I. Nakane tijela

A. *P o b u n a*

Tijelo je diglo na pobunu prve ljude. Slatkom teku zabranjenog voća nijesu mogle odoljeti ni Evine ni Adamove usne. »Postat ćete kao Bog.« Ali prevarili su se, kao što se prevari svaki pobunjenik, kad nakani da nezakonito preuzme vlast. Tijelo se htjelo popeti na više, do duše, do božanstva. Zato je kažnjeno, poniženo je: Bog ga je ponizio, odredio mu je bolesti, borbu za kruh i konačno smrt. Eto, tako je završila prva bitka između tijela i duše.

Borba se nastavila. Sve ono što se dogodilo Adamu i Evi, događa se i nama, svakom pojedincu. Jer i mi se nalazimo pred izborom dobra i zla. Život nam nuđa zalogaje zabranjenog voća. A mi se kolebamo, pregovaramo. I u toj žestokoj borbi ponekad predajemo prevlast tijelu. A onda ćudoredni život strada.

Nakane tijela su ispunjene, kad duša kapitulira. Shvaćate li? Grijeh je kapitulacija duha, a grešni život je sramotan mir, što ga je duša pred navalama tijela potpisala. Grijeh je pao na dušu, a to znači, da je pobuna tijela uspjela.

B. *Izmjena vlade*

Božje Zapovijedi štite prava duha, tijelo se naprotiv trudi, da obori zakone Božje, jer ne pogoduju tjelesnim zahtjevima. Ono bi čak htjelo, da izmijeni i zakone i vladu, te da postavi strahovladu.

Tri prve Božje Zapovijedi štite Boga i njegov ugled na zemlji. Grijeh ruši Božje gospodstvo, te diže na vlast vjeru u materiju, uzakonjuje nagone i prohtjeve tijela. Grijeh gazi Božje Ime, a mjesto svetog imena Božjeg postavlja psovku.

Grijeh ništi kult Božji, a nadomješta svetkovine praznovjerjem, nehajem, a čak i nevjerom.

Četvrta Zapovijed ističe poštivanje vlasti. Grijeh naprotiv podiže pobunu, te daje maha samovolji i hirovima.

Peta Zapovijed uzima u zaštitu čovječji život. A grijeh promiče ubojstvo i klevetu.

Šesta Zapovijed čuva nedužnost. Grijeh se zalaže za bludnost i seksualnu slobodu.

Sedma Zapovijed brani privatno vlasništvo. A grijeh naglašuje krađu, spletke i otimačinu.

Osma Zapovijed nalaže istinu. Grijeh podiže na prijestolje laž i podvalu.

Deveta Zapovijed ne dopušta ni želje za nevjerom u braku. A grijeh podupire preljub.

Deseta Zapovijed zabranjuje i želju za tuđom imovinom. A grijeh raspaljuje pohlepu i zavist.

I tako bi od prve do poslednje Zapovijedi grijeh izmijenio i slova i smisao. Izmijenio bi zakon i vladu. To, uostalom, grijeh i postizava. Zato veli Poslanica: »Tjelesna su djela: bludnost, idolopoklonstvo, čaranje, svađa, spletke, zavist, ubojstva, pijanstvo, proždrljivost.«

II. Gospodstvo duha

A. *Njegova snaga*

Platon je rekao, da je »tijelo vozilo duše«. Kako je onda sramotno, kad vozilo krene svojim putem, kad ne sluša kormilara! Ako brod nema kormilara, zastalno će biti brodoloma. Ako vozač u automobilu pijan zadrijema, bit će sudara na ulici, a možda i smrti. Ako avijatičar digne ruke s kormila, srozat će se i putnici i avion. Sva snaga je dakle u vodstvu, u upravljaču. Duh je upravljač tijela. To je njegova moć, to je i njegovo dostojanstvo.

Duša je Božja slika. Ona je dio Božje duše, njegovo vlasništvo. Zato je pripadnica carstva duhova. Kad pobjeđuje, nebesa se raduju. Kad kapitulira, pakao se veseli.

Duša je na prolazu. Nije ona čedo zemlje. Ovdje je na kušnji, ali njezina je domovina na nebu. Zato je potrebno, da se nametne tijelu, kako je tijelo na smrti ne bi osramotilo i osudilo na muke. U toj bitci dana joj je pomoć, sakramentalna pomoć, Crkva, a u Crkvi Bog.

Duša je Božji stan, kalež pun darova. Ona je naoružan grad, a Bog je u gradu zapovjednik. Tko joj može nauditi? Tko je može osvojiti? Nitko, sve dotle, dok se pokorava Zapovjedniku, koji je u njoj kao u svom Glavnom stanu.

B. *Njegova pobjeda*

Tišina duha je beskrajna, kad je tijelo upokoreno. Nitko to ne može izreći. Konvertiti znadu o tome pričati. Čitajte njihove spise, oni će vam kazati, da je mir savjesti najveći dar. A nijeste li i vi sami osjetili, kako su blagoslovljeni časovi mira, kad se vraćate s ispovjedaonice? Vraćate se, šutite i mislite. A u nutrini osjećate, da je sklopljen mir, da napuštate bojište. Svijesni ste, da je bitka dobivena i da je s vama Bog.

Bitka je dobivena, jer je tijelo u pokornosti. Ono je sada dragi sluga duha, »vozilo duše«, kako veli Platon. Dignut će se ono opet na pobunu, ali duh će ustati, sva nebesa će u pomoć prizvati. Pa, kad bi i opet duh sramotno kapitulirao, svejedno će ispovjedaonica opet pobijediti. To je tvrđava, koju ne može nitko osvojiti. To je jedina utjeha, to je jedini spas duše. To je jedina duševna snaga u gorkoj kapitulaciji.

Grijeh je poraz, a pokajanje je pobjeda. Nakon ovakve pobjede događa se duši ono isto, što se dogodilo Isusu nakon napastovanja: »Pristupiše anđeli i služili su mu.«

Gospodstvo duha! To je isto što i pobjeda duha. To je isto što i plodovi duha. »A plod je duha: ljubav, radost, mir, strpljivost, blagost, dobrota, vjera, krotkost, uzdržljivost.«

I tijelo i duša su od Boga. Ali su zbog kazne u ratnom stanju. Rat će trajati cio život. Budimo oprezni, da tijelo ne preuzme vlast. Današnja poslanica je veliko upozorenje: »Tijelo želi protiv duha, a duh protiv tijela... A koji su Krista Isusa, razapeše tijelo sa strastima i požudama.«

XV. NEDJELJA PO DUHOVIMA

DVIJE ŽETVE

Neka žena pruži mi mali zamotak. Otvorim, a u njemu krasna krunica, nalik na bijeli biser. Upitao sam je: »Otkud vama, gospođo, ovakva krunica? Ta, danas ni u jednom dućanu ne možete je kupiti!« — »Velečasni, blagoslovite mi ovu krunicu,« reče ona. — »Da, veoma rado, ali kažite mi, kako ste je uspjeli pronaći?« — »Slušajte! Bila sam na tržnici, pa obišla stolove, gdje se prodaje rabljena roba. Opazila sam djevojku, koja nudi dragocjene ogrlice. Jednu sam kupila, pa sam od onih zrnaca napravila krunicu.«

Kako je bila domišljata ova žena! Njezina domišljatost sjeća me riječi današnje poslanice, koja govori o »sijanju u

duh i sijanju u tijelo«. Nijesu li zrnca ogrlice izmijenila svoju plodnost, kad su s vrata prešla na prste? Nije li se ovdje taština pretvorila u molitvu?

Dvovrsno je sijanje, dvovrsna je i žetva. Ako siješ kukuruz, kukuruz će i nicati. Posiješ li pšenicu, pšenica će nicati. Njegueš li samo svoje tijelo, ono će prerasti i ugušit će dušu. Njegueš li naprotiv dušu, ona će i donijeti plodove.

I. »Što čovjek posije«

A. *»Tko sije u duh«*

Na njivi ne uspijeva svako zrnje. Ljudi vele: »Ta vrst sjemenja ne podnosi ovu zemlju!« Čini se, da ni duša ne podnosi svaku vrst sjemenja. Zato je Bog dodijelio čovjeku i dušu i vrst sjemena. Prema tome, čovjek je sijač, ali zrnje mu je izabrao Bog. Što mu je dao za sjetvu?

Sakramentalno zrnje! Sedam sakramenata, sedam vrsti sjemenja, sedam zdravih klica! Kako je milostiv naš Bog! Od čovječjeg rođenja, pa do čovječje smrti prate sakramenti njegov život, od Krštenja do Posljednje pomasti.

Ćudoredno zrnje! Težak je izbor, jer u bescijenje dobijemo sotonsko sjeme. U Čemu je pitanje? Na raspolaganju nam je i dobro i zlo, i duh i tijelo, i milost i grijeh. Tko izabere ćudoredni život, taj sije u duh.

Dozrelo zrnje! Teolozi ga nazivaju »Konačna ustrajnost.« Ustrajati do kraja, do kraja svog života. A to znači: očuvati vjeru i umrijeti pomiren s Bogom. To je dozrelo sjeme, što čeka berbu.

»Tko sije u duh, od duha će žeti život vječni!«

B. *»Tko sije u tijelo«*

Opstoji nažalost i druga sjetva: sijanje u tijelo. Što mislite, koja je to vrst sjemenja? Slažete li se sa mnom, ako kažem, da u tijelo sije onaj, koji mimoilazi Božji Zakonik? O, da! Morate se složiti! A kakvo je to kobno zrnje?

Bolesno zrnje! Ono je u rukama lijenih sijača. Upotrebljavaju ga prosječni ljudi, koji su vjerski zanos snizili do nehaja. Jedva čuju blagdanska zvona, zaboravili su najosnovnije molitve, u ispovjedaonicu rijetko zalaze. Oni također siju, ali im je zrnje bolesno, pa će i berba biti oskudna.

Nevjerno zrnje! Posijala ga nevjera, obzir, strah, položaj. Zar nijeste vidjeli u životu ljudi, kojima je »Bog trbuh«? Bijedni, koji siju u tijelo! I njih će žetva iznevjeriti.

Neplodno zrnje! Ta, kako može biti plodno, kad je gnojeno grijesima? Ovdje su na okupu svi oni, koji su pogazili Božje Zapovijedi i svoj život uredili po uputama Sotone.

»Tko sije u tijelo, od tijela će žeti propast!«

II. »Ono će i žeti«

A. *»Dođite blagoslovljeni«*

Tri kobna pitanja lebde iznad čovječjeg sijanja:

Prijegled računa! Iznad nas je »Kontrolor«, koji će razvidjeti, kako i u što je čovjek sijao. Zato će na Uskrsnuću tijela biti »smotra«, ispružit će se golema vaga, gdje će Bog odvagnuti zrnje, što ga je pojedincu berba donijela. Tog dana će biti dioba u ljevicu i desnicu, u kukolj i pšenicu, u dobre i zle.

Naplata! O, kad bi samo bila dioba ljudi! Ali tog dana će se isplatiti svakome nadnice i procijeniti sjemenje. Sudnji dan će izgledati kao nepregledna tržnica, gdje će svatko iznijeti svoje žito, a Bog će ići od stola do stola, od duše do duše, pa će procijeniti i splatiti svakome i rad i vrijednost žita.

Vječnost! To je taj zagonetni hambar, kamo će se spremiti urod! Dobri sijači će kao mravi pred kišu unijeti svoju plodinu u Božje stanove, a lijeni sijači ne će imati što unijeti. Jedni će imati zalihe, a drugi će biti praznih ruku. Jedni siti, a drugi gladni. Kroz svu vječnost!

B. *»Otiđite prokleti«*

Slaba je bila žetva! Jer sjeme je bilo bolesno. Ako je i niknulo, nije bilo odnjegovano, pa je u suši uginulo. Možda je bilo i zdravo, ali nije bilo okopano ni do berbe uščuvano. Možda je bilo i zdravo i dozrelo, ali je u posljednji čas oluja uništila sve. I na kraju, žetve nema. Prazna je žitnica, a u njezinoj praznini odjekuju riječi Gospodara žetve: »Otiđite, prokleti, u oganj vječni!«

Tjelesna je bila žetva! Sijači su se grdno prevarili. Nijesu možda ni mislili, da je tijelo zemlja, da trune kao i oboreno drvo. A, eto, tako se dogodilo, sa smrću je istrunulo u grobu sve, što je u tijelo bilo posijano. I ništa nije preživjelo. Ne može ni preživjeti, jer iz groba se sabira samo ono, što je u duh sijano.

Prokleta je sada žetva! Tijelo je u cijelosti kažnjeno! Oči, koje su rado samo u zlo gledale, ne će nikada više Boga

vidjeti. Uši su se naslušale grijeha, pa im je Bog sada uskratio radosne zvukove Raja. Ruke su znale samo za zločom posegnuti, a sada su okovane i prazne. Noge su se nahodale tražeći grijeh, a sada im je zabranjen pristup do sreće. Usne su se napsovale, možda nikada nijesu molitve izrekle. A sada im je Bog oduzeo riječ, te im ne dopušta ni slovca u obranu. Pamet, volja i srce lutali su od grijeha do grijeha, a sada im je određeno mjesto u mukama. — O, kako je sve sada prokleto!

Zato nas upozorava današnja poslanica: »Dok ima vremena, činimo dobro!«

»Što čovjek posije, ono će i žeti.« Tako veli Poslanica. To je istina. Jer dvije su njive, tijelo i duh. Zato budimo u životu mudri i oprezni. Pazimo na vrst sjemenja, pazimo i kuda pada na sijanju zrnje. Jer jednom će biti prijegled i obračun.

»Ne varajte se, Bog se ne da ružiti!«

XVI. NEDJELJA PO DUHOVIMA

UJEDINITELJ OTAC

Zvijezde su u početku bile golema plinovita masa. Astronomija tvrdi, da su se pojedini dijelovi otkidali od matične mase, pa zauzeli novo mjesto u svemiru. To je vjerojatno. Ali, kuda bi zalutale zvijezde u svom djetinjstvu, da nad njima nije bilo upravljačke ruke? »Duh Božji je lebdio nad bezdanom,« Otac je sredio raspršene mase, te sav svemir ujedinio u bratsku zajednicu, koja s mjesecom i suncem uživa vječni mir reda.

I na zemlji je postavljen red po volji Oca. Ptice, ribe i životinje imadu svoje carstvo, svoj način života. Stvoriteljeva ruka ih prati, da se do kraja provede Očev nacrt.

A čovjek? Nije li on izgubljen? Nije li zemlja predaleko od nebesa? Zašto se Bog nastanio tako daleko od čovjeka? Zašto je sve u redu iznad nas i oko nas, a čovjek velik dio života izgubi u ratovanju? Istina je, nebesa su nedohvatljiva. Ali Otac je poslao Sina, da premosti zemlju s nebesima. I tako je ujedinjeno nebo i zemlja, sve je jedno Božje carstvo. Grijeh je bio odvojio zemlju od neba, ali je Očevo djelo vratilo u svoj posjed izgubljenu zemlju. To je djelo Oca Ujedinitelja.

I. Jedno vjerovanje

A. *»Ja sam Bog tvoj«*

Ljudi su se razišli, svaki u svoj kraj, kao i zvijezde u početku. Razišli su se po običajima i po vjerovanju. Gomila običaja, gomila religija! Ali sa Sinaja je oglašena prva Zapovijed: »Ja sam gospodin Bog tvoj.« Taj glas se čuo, uklesan je u srca i u ploče, da »biste mogli razumjeti sa svima svetima, koja je širina i dužina i visina i dubina.« Jer nitko nikada ne bi razumom dohvatio opseg Božje djelatnosti, da nam nije sve rečeno od Oca preko Sina. Iz tog izvora znamo za Veliku Trojicu i za njihova djela.

Otac je zamislio nacrt. A onda je po tom nacrtu stvorio svijet. Stvorio i preuzeo brigu za nj. On je dakle i Stvoritelje i Uzdržavatelj.

Otac je poslao Sina na svijet, da na ovom svijetu dovrši njegov nacrt. To je Sin i izveo: utjelovio se, otkupio svijet i osnovao Crkvu.

Otac je poslao i Duha, da bude stražar i čuvar djela, što ga je dovršio Sin. Duh Sveti to i čini kao Obnovitelj i Nadahnitelj i Crkve i vjernika.

Sve je samo jedan nacrt, Očev nacrt. A posao je podijeljen u troje. Na taj način je Otac sve ljude zbio u jedno vjerovanje. Sav svijet je pozvan da prizna Sveto Trojstvo kao temelj svoje vjere.

B. *»Svetkuj dan gospodnji«*

Ne samo vjeovanje, nego i poštivanje. Možda se mi ne bismo nigda sjedinili u jedan poklon, da nam je dano na volju. Ali Sin je proputovao Zemlju, izvijestio je ljude o svemu, svojim životom i čudesima je dokazao, da je on autentičan Bog, koga je Otac poslao.

Radi toga je jedan poklon kao što je i jedan Bog. I to se očituje u javnom i osobnom štovanju.

Javna molitva Crkve je jedinstvena. Žuta, bijela i crna rasa jednako se krsti: »U ime Oca, Sina i Duha Svetoga«. Kako god bili različiti običaji pojedinih naroda — ako su oni katolici — jednaki su im običaji na Misi. Jedan je obred, jedne iste su molitve. Kako god bile podijeljene granice država, kult Božji je poravnao granice. Dogodilo se ono, što je u četvrtoj nedelji Došašća čitano o Ivanu Krstitelju, koji je klicao: »Poravnajte put Gospodnji!« Nestalo je granica i međaša, sve je jedna Božja država, sve je jedan hram, zemlja, ljudi

i priroda. A u ovom hramu čuje se jedan glas, jedna riječ, što ispunja liturgiju i srca: »Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu!«

Privatna molitva je pošla tragom javne molitve. Izriču je različiti jezici, ali upravljena je jednom Bogu. Na istoku i na zapadu, na sjeveru i na jugu, kod nas i posvuda, na kopnu i na moru jedna je molitva, što slavi vrhovnoga Gospodara svijeta: »Oče naš, koji jesi na nebesima, sveti se ime Tvoje, neka dođe kraljevstvo Tvoje!«

II. Jedna zajednica

A. *Na nebu*

Na Kredu pod misom ponavljamo svakog dana ove riječi: »Unam, sanctam, catholicam« — jednu, svetu i katoličku Crkvu priznajem! Time smo označili beskrajno Božje carstvo, što se dijeli u tri dijela, u tri crkve, u tri velike zajednice. Dvije su na nebu, a jedna je na zemlji.

Crkva u Slavi! Tamo su sveci i svetice, tamo su i duše, koje su zavrijedile, da budu u Božjoj blizini. Tamo je i Bog, On, središte i izvor slave u Raju. Svi su za istim stolom, uživaju isti sjaj. Ali nijesu se ogradili sebičnošću. Ne! Povezani su s nama, jer na nas misle, za nas mole. Oni su naši zaštitnici i pomoćnici.

Crkva u čišćenju! I oni su dio Božje zajednice. Ali daleko su još od slave, jer im treba proći kroz čišćenje. A kad se očiste, pridružit će se zajednici u Slavi. Nada ih vezuje tijesno s onima, koji su u Slavi, a molitve ih vezuju s nama, koji smo još u borbi. Raj ih čeka, a mi im molitvom pomažemo, da se što prije u Raj presele.

A Otac iznad svih bdije i veseli se djelu. Veseli se onima, koji su sretno do njega došli, veseli se i onima, koji, eto, dolaze.

B. *Na zemlji*

Dio ove zajednice je na zemlji. To smo mi bijedni ljudi, koji se u muci borimo za nebesa. Povezani smo lancem, jer nas je Očev Sin sjedinio. Još nijesmo svi na okupu. Ali, jednog dana će »biti jedno stado i jedan pastir«.

Sin je ispio čašu pobratimstva i tako se pobratio sa svim ljudima, sa svim rasama i sa svim običajima. Ispio ju je u Getsemaniju i na križu. I od tog dana sav je svijet uključen u zajednicu boraca na zemlji. Zato se i zovemo Crkva u borbi. Jer borimo se za očuvanje njegova djela. Borimo se za spas

svoje duše, da se nakon smrti povežemo s onima, koji su prešli preko praga života.

I tako smo svi kao jedna obitelj za jednim stolom, uz jednog Oca: Oni u Raju, oni u Čistilištu i mi na Zemlji. Osuđenici ne potpadaju više Božjoj zajednici. Njih je Pakao otrgnuo iz stada, jer su ostavili Božje stado. A onda je došao vuk, te ih raznio.

Djelo Očevo je neprocjenjivo, jer je ujedinio nebesa sa zemljom. I sada kliču nebesa i zemlja: »Kako na nebu, tako i na zemlji!«

»Zato prigibam koljena pred Ocem Gospodina našega Isusa Krista, od koga se zove svaka zajednica na nebesima i na zemlji!«

XVII. NEDJELJA PO DUHOVIMA

BLAGOSLOVLJENI OKOVI

»Čovjek izbjegava samoću, jer nije zadovoljan u društvu samoga sebe.« (C. Dossi) A kako i može biti zadovoljan, kad ga neprestano bije jad! Teška su jutra, teške večeri, teške su i noći. Sve briga do brige, sve patnje do patnje. Zbog toga, kako veli Dossi, čovjek bi rado pobjegao od sebe, jer mu se čini, da bi na taj način izbjegao bolovima, koji ga prate.

Kršćanstvo nije zatvorilo oči pred ovom činjenicom. Današnja poslanica naglašuje čovjekov trnoviti put. Sveti Pavao veli: »Ja, sužaj u Gospodinu«. Njegov je put bio otvoren, jer je znao,kamo ide i kome služi. Znao je, Krist ga je poučio. Unatoč toga, osjećao je, da ga sputavaju okovi. A što bi mogli reći oni, koji ne znaju ni puta ni Krista? Pavlova izjava je potvrda naših patnja. Jer, ako je njemu bio tegotan život, njemu, koga je tješila prisutnost Kristova, kako ne će biti nama, koji u Krista tek vjerujemo? Nama, koji se ponekad osjećamo posve sami!

Složeni smo od tijela i duha, a jedno i drugo je u okovima.

I. Tijelo u okovima

A. *Brige*

Rano ujutro brižna domaćica pušta iz zatvora svoje kokoši, guske i patke. A one se radosno odšetaju po dvorištu i po livadama. Traže, jedu, traže i jedu. Od jutra do mraka. Nikakva ih briga ne mori, ni stan, ni cijena hrane i odjeće,

ni školovanje, ni ured. Ništa! Provode dan u šetnji i u jelu. Kao da su se izvalile iz jajeta samo zato, da jedu i šetaju na zraku.

Čovjek, koji ih promatra sa strane, pomislio bi, da su sretnije od njega. On sam sebi gradi stan, a one ga imaju bez truda. On sije, kosi u znoju, a one šetajući nalaze hranu. On velik dio novca utroši na obuću i odijevanje, a one imaju i obuću i haljine od rođenja do smrti, jer se rađaju odjevene i obučene. Ako uzmemo u račun ekonomski problem, perad ga je sretnije riješila, negoli čovjek. Nije li istina? Koliko znoja, koliko briga čovjek podnese, da održi na životu sebe i svoju obitelj!

Međutim, jedna je golema razlika između čovjeka i životinje: životinja umire, a čovjek ne umire. Životinja nestaje, a čovjek se smrću seli. Seli se u toplije krajeve kao ptica selica. I to je podloga nade, to je toplina sunca u teškim životnim brigama. Zato nas Poslanica upozorava: »Molim vas ja, sužanj u Gospodinu, da se vladate dostojno zvanja, u koje ste pozvani, sa strpljivošću.«

B. *Bolesti*

I opet bi mogao netko pomisliti, da su njegove domaće životinje sretnije od njega. U svakom gradu su sagrađene bolnice, a ni kod jedne vrsti životinja nema bolnica. Čovjek bez liječnika ne može izdržati u borbi protiv bolesti, a životinje nikoga ne šalju na medicinski fakultet. Doduše, opstoje i veterinari, koji liječe životinje. Ali one to nijesu tražile. Osim toga, čovječje bolesti nijesu ni u kakvom razmjeru s bolestima životinja. Jer bolest je čovjeka napala po kazni Istočnog grijeha.

I kad promatramo, koliko bolnica imade na svijetu, koliko liječnika, bolničara, lijekova, opasnosti i vrsti bolesti, lako bismo pomislili, da je domaća kokoš sretnija od čovjeka. Ali ne zaboravimo, što je Krist izjavio povodom nesreće u Lazarevoj kući: »Ova bolest nije na smrt, nego da se očituje slava Božja!«

Jest, teško je biti prikovan uz krevet. Sebi ne možemo pomoći, a drugima smo teret. Ali nije »ova bolest na smrt«.

Teško je izdisati od rana ili od dugotrajne bolesti, koja nas je oslabila kao što moljac oslabi tkaninu. Ali jedno je važno u ovoj bolesti: Krist nam je to poslao, da otkupimo svoj duh. Naša bolest nalikuje Kristovu umiranju na križu, koji otkupljuje svijet u ranama i u krvi. »Ova bolest nije na smrt.«

Teške su brige, teške su i rane. Ali, ako si očajao u okovima tijela, znak je, da si nezadovoljan u društvu samoga sebe. Znak je, da si ostao sam bez Isusa.

II. Duša u okovima

A. *Žalost*

»Za mene Bog nije stvorio sunce,« uzdisala je neka mlada majka. Tko zna, što je ova patnica trpjela? Nije ona jedina na križ raspeta, sav svijet se trga od boli. Djeca plaču, mladost uzdiše, starost jadikuje. Mala Terezja je jednom u viđenju gledala, kako s neba padaju križevi, svake vrsti i veličine, pa se zatiču nekome u srce, nekome u misli. Njezino je viđenje istinito, jer Bog je u početku nakon Adamova grijeha rekao: »Trnje i korov će ti rasti.« I od toga dana otvorilo se nebo, te izlilo suze na svijet. Otvorila se zemlja, te provrela potocima suza.

Eto, zato je duša u okovima, zato ona tuguje i onda, kad su suhe oči. Jer žalost je naručena, predviđena, kao što je i Kristu bila dodijeljena u Getsemantskom vrtu: »Žalosna je duša moja sve do smrti!«

Mi smo u carstvu tuge, ali nijesmo pesimisti, jer kroz vlažne oči i ojađen duh vidimo svjetlo, gledamo sunce. Imade nade u našim sjetama, jer je Bog sijač žalosti. Ništa se ne zbiva bez njega, on za sve zna, on jednog dana može sve u radost okrenuti. Ostavio nas je prijatelj. Bog je to dopustio, da njega izaberemo za prijatelja. Umrlo je majci jedino dijete. Bog joj ga je možda spasio od duševne propasti, što ga je u životu čekala. Razočarao si se u radu. Bog te je htio upozoriti, da je samo jedno potrebno.

Žalosna je tvoja duša. Što onda? Naša je radost sakrivena preko zvijezda! Zato ne tuguj. Pazi, ako si osamljen u bolovima duše, znak je, da si sam; znak je, da Isusu nijesi donio na blagoslov svoje suze.

B. *Ćudoredna bijeda*

Opstoje okovi, iz kojih se duša teško izbavi. Bog jedini je može izbaviti. Teške su suze duše, teška je žalost, težak je i očaj. Ali sve ovo nije smrtonosno za duh. Ali, kad grijeh padne na dušu, nevidljivi lanci se spuštaju oko misli, oko volje i oko osjećaja. Sve je u okovima, duh je zarobljen, u zatvoru je, a ključeve zatvora čuva Sotona.

To je ćudoredna bijeda, što je donosi grijeh. Iz ove bijede nema nego samo jedan izlaz. Samo su jedna vrata, a

to su vrata ispovjedaonice. Na ova vrata treba ući, kroz ova vrata treba izići. Ulazimo okovane duše, a vraćamo se odriješeni.

»Ja, sužanj u Gospodinu.« Mi, sužnji u Gospodinu! Ali snošljivo je sužanjstvo, ako i u bolovima tijela i u bolovima duše budemo sebe smatrali zarobljenicima Isusovim. Jest, mi smo u ropstvu Isusovu, on nas je postavio na ovaj bolni i otkupiteljski put.

Mi smo u okovima, ali smo zadovoljni, jer naše okove je blagoslovio Isus Krist!

XVIII. NEDJELJA PO DUHOVIMA

NAŠE BLAGO

Gdje je sakriveno? Da li je sakriveno? Naše blago ćemo naći u Isusovim pričama. Sijač je posijao sjeme, ali sve nije urodilo, jer nije bilo u povoljnim prilikama. Dva su sijača: gospodar i đavao. Jedan uzima zdravo sjeme, a drugi kriomice ubacuje kukolj. Gorušično zrno je maleno, ali kad naraste, razvija se u stablo. Tijesto uskisne tek onda, kad žena pomiješa kvasac. Za biser je trgovac dao sve svoje blago, da ga otkupi. Mreža lovi ribe svake vrsti, a na obali ribari raspoređuju ribu.

Blago treba tražiti u mudrom sijanju, u snazi gorušičnog zrna, u kvascu, u vrijednosti bisera, u punoj mreži lova. Mudro ga treba tražiti, jer imade plodnog i neplodnog sjemena, kao što i u mreži imate tečne i netečne ribe.

Mi sami ne bismo znali razlikovati zlo od dobra, blago od bijede, da nam Krist nije prstom pokazao izvore blaga. Poganstvo je nekada tražilo izgubljeno blago, i nije ga našlo. A kršćanstvo je pronašlo sakriveni, oteti imetak, te ga dalo na uživanje svim vjernicima. Zato danas imademo prilike svi, da se obogatimo, jer nam je na raspolaganju Božje bogatstvo: »Braćo! U svemu se obogatiste, u svakoj riječi i u svakom znanju.«

I. Obiteljska imovina

A. *Naš put*

Neki je planinar išao u planine. Prvi put je bio u tom kraju. Htio je upoznati okolicu. Zalutao je, jer je bio sam. Drugog dana krenuo je istim putem, ali u društvu. Cijela skupina ljudi je osvajala planinu. Sada je bio siguran. Što smeta, ako mu put nije poznat! Poznat je njegovim drugovima. Možda će na putu klonuti, što onda? Netko će mu pružiti pomoć! Možda će mu ponestati hrane, pa što onda? Netko će biti susretljiv, pa će mu ustupiti od svojih zaliha!

Golema je razlika na izletu između samca, koji putuje, i između onoga, koji je u velikom društvu! Tako je i u kršćanskom životu. Tko se osami, lako će zabludjeti. A tko se drži zajednice, sretno će putovati, jer će mu u opasnostima biti na pomoći braća na putu. Zato je naš kršćanski put siguran, jer na tom putu imademo pratnju i prvu pomoć: Isus je otvorio ovaj put, duž puta su svjetla, prometni znakovi, s nama je Isus i njegovi svećenici. I dok smo na ovom putu, znamo da nas put vodi do zvijezda, do nebesa, do Boga. Kuda god pogledamo, osjećamo, da smo sve bliži Božjoj domovini. »Sve nalikuje prozorima, kroz koje filozofsko oko gleda u vječnost.« (T. Carlyle)

B. *Naša molitva*

»Skupna molitva na bilo kojem jeziku i u bilo kojoj vjeroispovijesti najdirljivije je bratstvo nade i ljubavi, koje ljudi mogu sklopiti na zemlji.« (M-me de Stäl)

Kada bi samo moje oči morale tražiti nebesa, možda ih ne bi lako našle. Vjerojatno bi se zamorile od gledanja u visine. Ali mi smo u velikoj zajednici kršćana. Sve oči gledaju u nebesa. Ako jedne oči klonu, ne će druge. Ako se jedne zamore, druge će nastaviti, te ne će dopustiti, da se put izgubi.

Kad bi samo moje usne molile, možda bi i umuknule od dosade ili od očaja. Ali sve usne mole, cio svijet kliče i doziva nebesa. Sve je jedno tijelo. Ako tvoje usne obole, zdrave će nastaviti molitvu. Ako su od nevjere zanijemile, vjerne usne će za tebe moliti. Jer molitva je glas cijelog kršćanskog svijeta. Molitva je »Koračnica« na ovom teškom i opasnom putu. Molitva je naša pjesma, zborna pjesma, gdje se čuju glasovi i onda, kada pojedinci umuknu.

Kad bi se samo moje ruke sklapale na molitvu, možda bi se zamorile, možda bi radije na svoj posao, negoli na molitvu. Ali velika kršćanska zajednica bez prestanka sklapa ruke. Sklapa ih i onda, kad se ruke pojedinaca tope u krvi, kad su na zlu poslu, kad prijete Bogu.

Kad bi samo moje srce moralo osjećati za Boga, svijet bi se zaledio. Ali sva srca gore od sreće i od ljubavi, sve misli su na nebesima.

Molitva je nevidljivi lanac očiju, usana i ruku, srdaca i misli. Sve gleda, sve vapi, sve misli.

»U svemu se obogatiste«, na pravom ste putu i prati vas molitva tako, te život nalikuje velikom proštenju, gdje poklonici uz pjesmu i uz molitvu putuju do prošteničke crkve.

II. Osobna imovina

A. *Pripadništvo*

Neki inovjerac se slučajno našao u katedrali grada Bordeauxa. Slušao je i mislio. U jednom blagoslovljenom trenutku osjeti, da se njegove misli sređuju, da volja biva stalnija, da osjećaji gore. Nije znao što se u njegovoj duši događa. Odjednom su mu potekle suze. Plakao je kao dijete, te se spustio na koljena. Učini mu se, da je Bog sišao do njega, da ga prima za ruke i uvodi u veliku svoju zajednicu, u svoj ovčinjak. Tada mu je bilo jasno, da je obraćenjem učlanjen u Crkvu. Sagnuo se i rekao: »Tebe sam, Oče, prvi put upoznao!«

»Tebe sam, Oče, prvi put upoznao.« Tako je morao svaki od nas na Krštenju klicati. Onda su nas zamijenili kumovi, ali kasnije, u odrasloj dobi mi smo u molitvi klicali kao i obraćenik iz katedrale Bordeauxa. I kad bismo od sreće cio život klicali, kad bismo promukli od klicanja, ne bismo se dovoljno navikali. Jer je članstvo, što nam ga poklanja Krštenje, najveći dar na zemlji. Službeno nas proglašuje Božjom djecom, te nam daje pravo na baštinu Božju, na svu Božju imovinu na zemlji i na nebesima.

B. *Darovi*

Nakon ovog prvog dara, što nam ga nebesa poklone, niže se dar za darom. Sve sami biseri, sve samo zdravo sjeme. U njima je snaga gorušičnog zrna, u njima je tajna kvasca, u njima je izabrana riba nakon obilna lova. Potvrda je dar junaštva u borbama između vjere i nevjere. To je svemoćni Bog, koji preko svete Potvrde silazi u dušu djeteta, da se s njim rame uz rame bori.

Euharistija je najveći dar, kome su se nebesa mogla domisliti. Pruža nam Boga u tajni kruha i lozina vina.

Pokora je dar opraštanja. Posljednje pomazanje je dar posmrtne pratnje. Sveti red je dar svećeništva. Ženidba je dar uzakonjene ljubavi.

Sedam sakramenata! I sedam darova Duha Svetoga: Dar mudrosti, razuma, savjeta, jakosti, znanja, pobožnosti i straha Božjega.

Svatko je bogat, nitko u kršćanstvu nije siromašan, jer je Bog raskošno podario svako svoje dijete.

»U svemu se obogatiste,« veli današnja Poslanica. Kao zajednica i kao pojedinac. Kršćanstvo čuva našu imovinu, a imovina naša je Bog.

Naše blago! U bijedi osjećamo sreću, u tami nazrijevamo svijetlo, u umiranju očekujemo život. Zato »zahvaljujem Bogu svojemu svagda za vas, što vam je dana milost u Isusu Kristu, jer se u svemu obogatiste u njemu, u svakoj riječi i u svakom znanju.«

XIX. NEDJELJA PO DUHOVIMA

»OBUCITE NOVOGA ČOVJEKA«

Pariška Modna kuća savjetuje kroj cijeloj Evropi. A mogli bismo reći, da čak i naređuje. Jer, kad se pojavi u modnim revijama novi kroj haljina, šešira ili cipela, svatko tko može, pokorava se uputama Modne kuće. Pokorava se tako, da i staro odijelo prekroji prema novim zahtjevima mode. I na taj način staro odijelo postaje novo. Naprotiv, ako netko nosi novo odijelo po staroj modi, reći će se, da se obukao po staru. Kakva je to igra mode! Ona nas sili, da starim nazivamo čak nova odijela, ako nijesu po najnovijem kroju.

Stoga odijelo može biti staro s dva gledišta: ako je iznošeno i ako nije po zahtjevu najnovije mode, ma kako bila nova tkanina.

Možda nijeste ni primijetili, da se i današnja poslanica bavi modom. Ne modom Pariške kuće, već modom Katoličke Crkve. Nije ovdje riječ o haljini, šeširu ili cipeli. Ne! Riječ je o kršćanskom životu, a to je, način života po uputama Evanđelja. To je, eto, evanđeoska moda, koju Poslanica najavljuje riječima: »Obucite novoga čovjeka, koji je po Bogu stvoren!«

I. Božji kroj

A. *»Po svojoj slici«*

Graditelj pravi nacrt za kuću, umjetnik izrađuje skicu za svoju umjetninu, krojač kredom vuče po tkanini, da skroji odijelo. Svatko radi po svojoj zamisli. A tako radi i Bog. I kad je nakanio stvoriti čovjeka, rekao je: »Načinimo čovjeka po svojoj slici!« Tog časa se sagnuo nad zemljano tijelo, i uda-

hnuo mu duh. Duh, koji je dio njegova bića, koji je po naravi sličan Božjem Duhu. Zbog toga je čovjek naličje Božje, u njemu se otisnuo lik Božji, kao što se u vosku otisne lik kovanog novca.

S dušom je u čovjeka ušao razum i volja. Dio beskrajnog Božjeg razuma i dio svemoćne Božje odlučnosti! Osim toga Bog mu je poklonio dio stvaralačke snage: Čovjek stvara intelektualno, stvara i biološki. U intelektualnom životu stvara, zato imademo kipara, slikara, glazbenika, književnika, pjesnika. U biološkom životu stvara, zato se stvaraju obitelji, rađaju se djeca. I na taj način Bog je čovjeku povjerio nastavak stvaranja u carstvu ljepote i u carstvu života. To nije čovjek, to je mali bog, koji Boga na zemlji zamjenjuje: »Bogovi ste i sinovi Svevišnjega.« (Psalam)

Nije li onda istina, da je čovjek stvoren po Božjem kroju? »Načinimo čovjeka po svojoj slici!«

B. *Za sve sezone*

Ovca se ponosi, što nikada ne mijenja odijela. Tako i ptica i svaka životinja. Čovjek, naprotiv, mora mijenjati odijela, jer je osjetljiviji nego životinja. U ljetu se laganije nosi, da ga vrućina ne mori. Zimi se opet obilnije odijeva, da ga zima ne muči. Čovjek bdije nad svojim tijelom kao mati nad svojim nejakim čedom. Ali u velikoj brizi za tijelo zaboravlja na svoj duh. Zato se Bog pobrinuo za dušu, da je ne uništi ni žega ni zima. Bog je krojio čovječju dušu, Bog joj daje i sezonske haljine. Ne shvatite ovo doslovce! Govorimo u slici. Na krštenju duša prima bijelu haljinu. Nije satkana od svile ni od australske vune. Bijela haljina krštenika je nedužnost, što mu je ovaj sakramenat daje. Ovako odjeveno Božje dijete polazi u život. Ali gorak je život, opasan je za dušu. Čovjek padne, rani se, oboli. Bog mu kroz rešetke ispovjedaonice pruža novu haljinu u kroju opraštanja. Tako u pričesti, potvrdi i svim ostalim sakramentima. Sve haljina do haljine, sve prema prilikama i potrebama čovječje duše. Sve imade samo jednu svrhu, da se u duši sačuva prvotni sjaj utisnute Božje slike.

I tako Bog odijeva dušu, da joj ne naudi ni toplina ni zima. Odijeva je, a znate li, što to znači? Pruža joj pomoć, to jest milost, čas manje, čas više, prema prilikama i potrebama. Posve isto kao što mi odijevamo tijelo laganije i obilnije, već prema okolnostima topline i hladnoće. Tijelo se oblači prema uputama Modne kuća, a duša se odijeva prema uputama Božjim. Tijelo se štiti i gizda modnim krojevima, a duša se oblači i ponosi sakramentalnim darovima. Sakramentalne milosti su njezina sezonska odijela.

II. Čovječji kroj

A. *Iznošen*

Što ti vrijedi haljina, ako je iznošena? Možeš je jedva u kući oblačiti, kada te nitko ne vidi. Ali u javnost, u kazalište, na ulicu ne izlaziš u iznošenoj ili u poderanoj haljini. A zašto onda izlaziš pred ljude, ako ti se nešto slično s dušom zbilo? Zašto te nije stid na ulicu izići, ako je Božja slika u tebi zaprašena?

Možda je već davno krštenička haljina izblijedjela, a nikada ti na um ne pada, da je obnoviš. Možda si već zaboravio, gdje se u mjestu nalazi tvoj župnik, a ipak se bez stida kreće ulicama. Možda se više ne možeš ni sjetiti, kada si zadnji put bio na svetoj ispovijedi, a ne misliš na to, da ti je haljina iznošena, možda i poderana.

Ako si zaboravio na svoju vjeru i na svoje vjerske dužnosti, ostario si kao iznošeno odijelo; čovjek si, ali iznošen čovjek! Zato ti veli današnja poslanica: »Obuci se u novoga čovjeka, koji je po Bogu stvoren u pravdi i svetosti istinitoj!«

B. *Staromodan*

Što ti opet vrijedi haljina, ako je krojena po modi pred pedeset godina? Zamislite, kako bi bilo šaljivo, da se danas na ulicama pojavi gospođa u haljinama iz vremena renesanse! Kako bi bilo zabavno, da se isto tako pojavi na ulici čovjek odjeven u togi iz Ciceronova doba! Prolaznici bi pomislili, da je u jeku »karnevalsko veselje«.

Ako nikome ne pada na um, da se odijeva prema renesansnoj modi samo zato, što je zastarjela, zašto se lakoumno oblačimo u prastare navike, koje je Evanđelje osudilo još u Adamovo doba? Grijeh je prastara moda. Na svijet ju je Adam s Evom uveo. Ali je i kažnjen za tako nezakonito odijevanje. Štoviše, iz Raja je bio protjeran tako, da i mi danas snosimo posljedice njegove nesmotrenosti.

Unatoč tome, mi pružamo ruke u prošlost, da dohvatimo staro odijelo, što je prve ljude prognalo iz sreće. Pružamo ruke i tražimo grijeh, te se na taj način oblačimo u staromodna odijela, koja ne leže na nama odmjereno kao ona, što nam ih je Bog dao na uporabu. Mi griješimo, zar ne? A to znači: svlačimo novo, a oblačimo staro.

Zato nas Poslanica kori: »Sunce neka ne zađe nad vašom srdžbom..., odbacite laž, i govorite istinu..., tko je krao, neka više ne krade!« Jer sve ovo je staro, koliko je i đavao star. Novo je samo ono, što je Bog ponudio.

Pavao se dodirnuo dušine nošnje, kad je rekao: »Obucite se u novoga čovjeka!« Tu istu misao dotaknuo je i Krist u današnjem Evanđelju, kad je govorio o »Pirnoj odjeći«. Jedno i drugo je ista misao: Bog je čovjeka bogato obukao, ali se on svlači Sotoni za volju. Zato ga sveti Pavao danas poziva: »Obucite se u novoga čovjeka, koji je po Bogu stvoren u pravdi i svetosti istinitoj!«

XX. NEDJELJA PO DUHOVIMA

PIJANICA

Bio neki čovjek, poznavao ga cio otok Hvar. Nije se opijao, ali je rado i mnogo pio. Vinova loza mu je bila najbolja prijateljica, među lozama u svom vinogradu šetao je kao u najmilijem društvu. Lozu je njegovao, o lozi je govorio. Ona mu je bila jedino zanimanje i veselje. I kad je netko uzeo o lozi govoriti, on je običavao ovako filozofirati: »Meni, prijatelju, nije teško umrijeti. Ja se smrti nimalo ne bojim.« — »A zašto se vi ne bojite smrti?« upitali li ga ljudi znatiželjno. — »Ne, ja se ne bojim smrti, jer me tješi Evanđelje. U Evanđelju čitamo ove riječi: Ne ću više s vama piti lozina vina sve dotle, dok ne dođem u kraljevstvo Oca moga. — A to je znak, da i na onom svijetu ima vina.«

Ne ulazim u pitanje, kako je ovaj ljubitelj vina shvatio Isusove riječi. Istina je ipak, da je loza ušla u središte kršćanske liturgije. Jer vino se ne postavlja samo na stolove, da razveseli naše obroke, ono dolazi i na oltare, da unese radost u duše. Grozdovi su se na oltarima preobrazili u krv Isusovu, trsje se popelo do nebesa, do rana Raspetog Boga, te odozgo kao krvava rosa napaja bijedni svijet.

Vino dakle imade dvostruki zadatak: ono iz podruma veseli i opija. A ono s oltara raduje i ne opija, ma koliko ga uzimali. Zato nas poslanica svjetuje: »Ne opijajte se vinom, nego se napunite Duhom!«

I. »Ne opijajte se«

A. *Pijano tijelo*

Neumjerenost u piću zabilježena je u katekizmu među glavnim grijesima. Imade ih sedam, a tamo pripada i pijanstvo. Nije ni čudo, da je kršćansto ubrojilo pijanstvo među glavne grijehe! Jer svi su glavni grijesi, kao i ovaj, izvori ostalih grijeha. To su iskre, što izazivaju požar, potoci, što donose poplavu, rane što prouzrokuju zarazu.

Bludnost je požar izazvan u pijanom stanju. Budimo iskreni! Koliko se nezakonite djece rodilo u društvu s alkoholom! Čuo sam mnogo puta od ljudi: »Prevario sam se, pa imam dijete!« To je sramota dvadesetog vijeka, što se djeca ne rađaju iz ljubavi, već iz vinskog žara. A tko će postaviti granice? Vino podgrijava tijelo, pa ga pretvori u plamen. A kad sve u vatri gori, mozak je paraliziran, volja je zaleđena. Gdje je tada pamet, da razmišlja? Gdje je volja, da odlučuje? Sve je pozaspalo, samo je budna strast. Budna je i moćna, jer gospodar spava.

Ekonomska bijeda je veoma često plod raskošnog pića. Ta, to već znadu i vrapci na krovu, koliko nevolje u kući imade, gdje imade pijanica. Jasno! Vino je satkano od nevidljivih lanaca. Tko se dade vezati, kasno se izbavi. I tako u čaši vina propadaju dnevnice, uštede, propada ljubav, utapaju se i djeca. Cijela je obitelj utopljena u čaši vina, guši se kao u dubinama oceana.

B. *Pijana pamet*

Trijezan čovjek je nalik na neupotrebljenu vagu. Sve dotle, dok na njoj nema utega ili kupovine, vaga miruje i ljulja se na dah vjetra. Ali, kad legnu utezi, kad se na tržnici na nju svali meso, povrće, njiše se sve dotle, dok se obadvije strane ne izjednače. Tako se događa i čovjeku, kad svoju pamet uzme mjeriti vinom. Vino je uteg, pamet je kupovina. Čovjek pije sve dotle, dok se pamet ne izjednači s vinom. A kad se vaga smirila, tada više nije lako rasponati mozak od podrumskog bureta. Pameti je nestalo, ostalo je samo vino. Ravnoteža je izgubljena, te se i s časnog čovječjeg mozga mogu čuti psovke, uvrede, ludosti. Tko je trijezan, pa sluša pijanicu, čini mu se da se nalazi u bolnici za umobolne. I na taj način vino gradi ludnice u obitelji, na ulici, na plesu, na zabavi, u pivnici. Čudite se? Ta, što možemo očekivati od čovjeka, koji prelijeva vino iz čaše u svoju vlastitu pamet?

Karikatura i ništa više! Karikirane misli, riječi, osjećaji i djela. Čovjek je maknut sa središta, sišao je s osi kao kolo u okretaju. A što se događa motoru, kad glavna os siđe s mjesta? Kvar, lom! To je sudbina pijanice. Ne samo njegova nego i njegovog potomstva. Jer zakon nasljedstva kažnjava pijanicu vinskim pokoljenjem.

II. »Nego se napunite duhom«

A. *Dušin napitak*

Krist je umirući na križu ožednio. Morila ga žeđa, pa je tražio, da mu dadu piti. A klika pod križem mu je na trstici pružila spužvu umočenu u ocat. Haydn se u svom oratoriju »Sedam Riječi« tužno raspjevao na tekstu »Žeđam silno!« Ova melodija je glas kršćanske duše, koja traži piće. Suša je na zemlji, svi smo žedni kao u pustinji, gdje nema vode. Krist, koji je znao za žeđu, priskočio je u pomoć dušama. Ali nije im pružio ocat, već slatki napoj.

Danas se u kršćanskom svijetu nitko ne može tužiti na žeđu, jer su se oltari pretvorili u nepresušne izvore. Pogledajte! Puni su kaleži krvi Isusove, pune su ruke svećeničke posvećenog kruha. Na svim oltarima svijeta je gozba, euharistijska gozba! »Uzmite i jedite, ovo je tijelo moje! Uzmite i pijte, ovo je krv moja!« To je poruka Krista, koga smo žedna octom napojili. On je blagoslovio klasje i ono je položeno na oltar, da bude hrana duši. On je blagoslovio vinovu lozu, i ona se popela do oltara, splela se trsjem oko kaleža, da napoji duše.

B. *Pijanost duše*

Mi smo pijani od sreće. Ne od vina, ni od rakije, već od kršćanskog optimizma. Neka nam se smiju. Smijali su se i apostolima, kad su puni Duha Svetoga ustali, da naviještaju Krista: »Napili su se mladoga vina!« Mi znamo, otkud nam zanos i optimizam.

Kratak je život, ali nas ne tjera u očaj, jer vjerujemo, da se iza groba nastavlja gozba s Isusom: »Ne ću više piti lozina vina, dok ne dođem u kraljevstvo Oca svoga!« Tamo se nastavlja život u sreći. Zato i jesmo optimisti.

Neizvjestan je naš život, ali ne živimo u strahu pred udesom. Ne! Jer znamo, da smo u rukama svog Oca, koji upravlja i događajima i životima.

Tužan je život, ponekad pijemo ocat i gorčinu. Ali ne trujemo se pesimizmom, jer se nadamo, da će nas Bog nakon smrti razveseliti i iznenaditi srećom. Tako nam poručuje sv. Pavao: »Što oko nije vidjelo, ni uho čulo, to je Bog pripravio onima koji ga ljube!«

Poslanica se oslonila na optimizam, na »pijanost duha«, pa nam veli, da se radujemo »pjevajući i kličući svojemu Gospodinu!«

»Braćo! Ne opijajte se vinom, jer u tom je raspuštenost, nego se napunite Duhom, te govorite jedan s drugim u psalmima i pjesmama duhovnim!«

XXI. NEDJELJA PO DUHOVIMA

DUHOVI TAME

U noći, kad preleti ptica s grane na granu, oči se bojažljivo okreću s ramena na rame: duhovi prolaze, sjene šetaju šumama. Tako mašta stvara, a oči vide. Ponekad nam se čini, da nam netko uz ramena prolazi, kao da se dotiče naše odjeće. U noći su pećine zauzete od duhova, doline, šume od njihovih sastanaka. Tako narod mašta. Ali dobri duhovi miruju, nije njihov zadatak, da plaše ljude upravo u noći, kad im je potreban san i počinak.

Međutim, današnja poslanica veli, da se moramo »boriti s duhovima pakosti u uzdušnim visinama«. Da li se Poslanica oslonila na naša maštanja? Ne! Od onoga dana, kad su se anđeli odmetnuli od Boga, pretvorili su se u đavole. Razišli su se po svijetu, po svemiru. Posvuda ih imade, a nadasve onamo, gdje imade ljudi. Jer Sotona je lovac na ljude, a čovjek je njegov plijen. I nije potrebna noć za njegov napad. Mio je njemu i dan, jer on dan u noć pretvara. On i nema druge svrhe, sve napore zbija u jedan napor, da unese mrak u čovječje misli i osjećaje.

Ne bojte se noći ni dobrih duhova. Jer oni dolaze, da vam pomognu. Bojte se samo »pakosnih duhova«, koji dolaze, da zamrače vaše oči, misli i volju.

I. Zamračeno srce

A. *Opsada*

Sotonska izvidnica obilazi gradove, ulice, zabavišta. Nevidljiva je čovječjem oku. Ali prati čovjeka rame uz rame. I kad otkrije priliku, vraća se u pakleni stan, te dojavi stručnjacima. A onda krene četa napasnika na određeno mjesto, gdje imade ljudi i prilike za zlo. Što sada? Sada se zbiva tragedija: pakosni duhovi igraju se s ljudima »slijepog miša«. Šaljivo, zar ne? Ne! Nije to šala, već gorka istina! Sotona je uz stol s vinom. On svjetuje, da se čaša puni do pijanosti. Sotona je prisutan razgovorima, te produžuje govor sve dotle, dok se ne izvrne u klevetu ili u ocrnjivanje. On je u svakoj želji, te pali vatru, dok ne plane u raskošnom nagonu. A tada se pomalo srce zamračuje, osjećaji se pretale u nagone, nagoni u grijeh. I pada koprena na čovječje želje, jer su otkinute od vodstva razuma. Zastor se spušta i pada noć, teška i najcrnija noć, što je čovjek može zamisliti. I kad je srce otrovano, kad su vrata zatvorena, čovjek zavezanih očiju hoda, a Sotona

ga vodi. Vodi ga tako, da ne bi udario pravim putem. S čovjekom se igra slijepog miša.

Čovjeku se dogodi svašta. Kad mu je nutarnje oko povezano, pije iz čaše, ma što bilo u njoj. Ne vidi i ne osjeća teka, jer Sotona miješa po volji.

B. *Mrak*

Kad je pala noć na čovječje želje, čovjek je u klopci. A znate li kako? Pruža ruke, da nešto dohvati, ali u mraku se nije lako snaći. Pakosni duhovi su tu, oni grade putokaze, otvaraju svoje putove, te vode čovjeka, kamo im se svidi.

Čovjek otvara oči, jer gubi ravnotežu, ali oči su mu uspavane, te bi najradije utonuo u san. To mu se i dogodi, jer mu u ovakvom mraku Sotona pjeva uspavanku.

Čovjek se bori sa svojim željama. Osjeća, da luduju, ali ih ne može zasititi. Jer blizu je napasnik, koji napaja i istodobno jača žeđu. Nudi zalogaje i otvara tek. Čovjek doživljuje ono isto, što su dvojica putnika doživjela u filmu »Prosjaci u Raju«. Obišli su Raj, ali su se svratili i u Pakao. Tamo su vidjeli osuđenike, kako uz bogati stol sjede, pa pružaju ruke, da dohvate hranu, a hrana im tog časa iščezne pred očima. Oko njih se gizdaju bludnice, ali nestanu onog časa, kad ih želja primi, da im se približe. Sve želja do želje, sve razočaranje do razočaranja.

Zato Poslanica govori o vražjim »zasjedama« i o »zapaljenim strijelama«. Opsada srca, a onda požar! A nakon svega? Mrak!

II. Zamračena misao

A. *U nauci*

O, kad bi Sotona zatvarao prozore samo čovječjeg srca! Ali, kad se srce smrači, penje se on na više, do misli. Ulazi u misaoni život čovjeka, te se gradi njegovim učiteljem.

U mnogim gimnazijama imamo profesora, vrsnih profesora, koji marljivo školuju učenike. Ali, možda na to nijeste mislili, da pored profesora u svakoj gimnaziji, u svakom razredu zauzima profesorsko mjesto i Sotona. Da, upravo tako! Tko onda sije kukolj na školskim klupama? Tko iskrivljuje znanost na sramotu nauke i na štetu vjere? Evanđelje na jednome mjestu veli: »A kad mi spavasmo, dođe neprijatelj i posije kukolj!«

I na sveučilišnim katedrama sjedi uz profesore i Sotona. Mi nikoga ne želimo vrijeđati, ali kažite, tko stvara krive filo-

zofske sisteme? Zar čovjek? Ta, on je ljubitelj istine! Tko onda, nego Sotona, koji sjedi do stolova učenjaka, pa im zamračuje misao, da izgube put!

On je savjetnik pisaca, pjesnika, umjetnika. Posvuda, gdje se očituje čovječja misao, tamo je i on, knez tmine. On je u peru, u dlijetu, u novinama, u filmu, u uredništvima, u dokumentima. Posvuda, gdje ima mraka, bilo je i pakosnih duhova.

B. *U religiji*

Zablude u nauci su tek sredstvo za još gore zlo. Nije Sotoni ni do nauke ni do zablude. Njega mori samo jedna misao: treba ljude otrgnuti od religijskog puta. To je njegova svrha na zemlji.

Što radi? Pogledajte oko sebe, što se zbiva! Pogledajte, koliko nemara u vjerskim dužnostima, koliko prezira, koliko grijeha! Sve samo jedna noć, jeziva noć moralnog zla.

Vjersko oko je zamračeno, te ne vidi puta. Upravo tako vele nevjernici: »Gdje je taj Bog, koga ne vidimo? Nema ga, jer ga ne vidimo!« A, kako ćeš ga, prijatelju, vidjeti, kad ti je oko zamračeno, kad su ti misli opsjenjene? Bog veli: »Ja sam tvoj Bog!« A ti veliš: Ja te ne vidim! — Bog veli: »Poštuj svetačne dane!« A ti veliš: »Ja i ne čujem blagdanskih zvona!« Bog ti naređuje: »Ne ubij, ne ukradi, ne reci lažna svjedočanstva!« A ti se čudiš, zašto bi poštivao brata čovjeka. Nijesu nebesa tako daleko, da ih ne bi mogao vidjeti, nego te pakosni duh zatvorio u podzemlje, to ne možeš ni sebe u mraku vidjeti. Nije ti teško shvatiti, da je svaki čovjek tvoj brat. Ali ti je pakosni duh premazao misli, to ne razlikuješ čovjeka od živine.

Pokušajte u vedroj noći, kad sve zvijezde blistaju, zatvoriti svoje oči. Pokušajte, pa kažite, da li vidite zvijezda! Tko ima otvorene i zdrave oči, vidjet će i mjesec i zvijezde. A kome su zatvorene, nalazi se u mraku. Kad Sotona sagradi zid između tebe i tvog Boga, ne vidiš ni sunca, ni zvijezda, ni mjeseca. Vidiš samo mrak, što ga je donio pakosni duh, da te makne s vjerskog puta i uvali u grijeh. U grijeh, koji je vječni spomenik noći.

Mi se svagdano spotičemo, jer se krećemo u mraku. A Bog je podnio golgotske muke, da nas privede na svjetlo. Zato je Krist jednom prilikom rekao: »Tko hoda u danu, ne spotiče se, jer vidi kuda hoda!« Neka svemogući Bog podržava u nama živu želju za svjetlom, i u nauci i u religiji! Na taj način ćemo se očuvati od zabluda i od grijeha.

I molimo pozorno sa svećenikom na završetku tihe Mise: »A ti, vojvodo nebeske vojske, sotonu i ostale zle duhove, koji na propast duša svijetom obilaze, Božanskom jakošću u pakao protjeraj!«

XXII. NEDJELJA PO DUHOVIMA

»NOSIM VAS U SRCU«

»U neredu razuzdanog života vjera nalikuje svjetiljkama, koje se pale po grobnicama.« (A. S. Svetčin). Ne samo u razuzdanom životu, nego i u očajnom! Možda je otrcana riječ, koja govori o gorčini života. Riječ da, ali ne i životna zbilja, jer se ne možemo priučiti na ovako težak život. Vjerojatno ga ne bismo ni izabrali, da nam je dana mogućnost izbora. Tako je govorio neki filozof: »Da si mi, Bože, u času začeća pokazao sve što me u životu čeka, ja bih se radije vratio u ništavilo!« On ne bi nikada izabrao svoje rođenje, a možda ni mnogi od nas. Ali mi smo tu, na svijetu, u životu. To je činjenica, treba je uzeti u obzir. Što onda? Da očajavamo? Zar nema izlaza u životnim tjeskobama?

U zbunjenosti životnoj »vjera nalikuje svjetiljkama, što se pale po grobnicama«. One gore i obasjavaju mrtva tjelesa, gore kao nada. I kad bi se sav svijet pretvorio u jednu grobnicu, svjetiljke se ne bi ugasile; ne, nikada se ne bi ugasile. Jer pali ih Bog i njegovi svećenici. Njihova je dužnost, da očuvaju svijet od krajnjeg očaja, te da ga osokole nadom. Na to je mislio sveti Pavao, kad je u današnjoj poslanici pisao Filipljanima: »Nosim vas u srcu, jer ste mi u okovima mojim drugovi!«

To je glas Pavlov, to je glas svećenikov, to je glas Crkve. Plemenita svećenička duša živi i umire za svog brata čovjeka: »Nosim vas u srcu!«

I. Kada se borite

A. *Protiv zla*

Nije golemo zlo, ako se razbila vaza, a cvijet ostao na životu. Nije veliko zlo, ako si operiran, da spasiš život. Tako smo navikli, da prihvatimo manje zlo, kako bismo se spasili od težeg zla. Sada budimo logični, kad je riječ o duhu. Svako zlo u prirodi manje je od najmanjeg zla, što zadesi dušu.

Duša je u zlu, kad je ranjena grijehom. Život je takav, da prilike za ranjavanje imade posvuda. Zato svećenici bdiju, kore, mole i opraštaju. Opraštaju, a to znači, liječe rane. U ovoj kobnoj borbi protiv zla svećenik je liječnik, odgojitelj i otac: »Jer Bog mi je svjedok, kako čeznem za svima vama najnježnijom ljubavlju.«

Duša je u zlu, kad je zablaćena. Jer grijeh ostavlja mrlje. Bolje: grijeh ostavlja brazgotine kao i svaka rana. Svećenik preuzima ulogu pralje, te se trudi, da poništi ostatke grijeha. Njegova je želja, »da budete čisti i nezazorni na dan Kristov«.

B. *Za dobrotu*

Nije naš život samo »defenzivnog« značaja. Potrebna je i »ofenziva«. Jer od zla se branimo, a dobro treba osvojiti. Dvovrsna je dakle borba: svladati zlo i uresiti se vrlinama.

Dobrota je moguća, jer su nam pri ruci uvjeti: Crkva, sakramenti, molitva i svećenici: »Po Isusu Kristu na slavu i hvalu Božju.«

Korisna je dobrota, jer je ona jedino blago, što ga nosimo sa sobom na onaj svijet. Sve ostalo, što posjedujemo, ostaje s ove strane grobne ploče. Dobrota je putnica, bez nje nemamo pristupa u Slavu. Zato Pavao piše, »da budete napunjeni plodom pravde«.

U ovoj oštroj borbi za dobrotu svećenik je zapovjednik čete. On sam ostavlja svijet, te se posvećuje. A onda poziva sav svijet: moli, trpi, propovijeda, uči i zaklinje, da ljudi ne skrenu s puta dobrote. Možda u svom poslu i sam pogriješi. A zar je to čudno? Zar se vi zgražate? Ako padnu oni, koji su u posljednjim redovima, zar je čudo, ako padne onaj, koji je na čelu svoje čete? Imade li ratova, gdje nema i ranjenika i mrtvih? Razumijte sve, te pođite za svojim svećenicima, koji vas predvode u ljubavi protiv zla do pobjede dobrote!

II. I kada trpite

A. *Da budete junaci*

»Stvoreni smo za bol. Suze su našem oku, što je voda ribama.« (G. Flaubert). Upravo tako! Jer u suzi stječemo, u suzi se hranimo i odijevamo, u suzi živimo i umiremo. Moglo bi se jednog dana dogoditi, da suze tako poteku, te se stvori beskrajno more, koje bi ugušilo sav svijet. Neki filozof je rekao, da bi jedna suza djeteta bila dovoljna, te ponuka Boga, da ne stvara ovakav svijet. A što bi ovaj filozof rekao, kad bi sve suze sabrao u jedno gorko i jezivo more?

Ali mi se ne gušimo u ovome moru, jer smo dobri plivači. Bog nam je dao svima pojase za spasavanje: Milost je pojas, koja u općem potopu suza spasava svakoga. Milost je sidro, što izbavlja u olujnim danima. Tko nam može nauditi? Zar da se utopimo u vlastitim suzama? Takva kukavičluka kršćanstvo ne pozna! I mi se nećemo obeshrabriti sve dotle, dok su s nama naši svećenici i naš Bog: »Uzdamo se u Gospoda Isusa, da će onaj, koji je počeo u vama djelo, dovršiti to djelo do dana Isusa Krista.«

Štoviše, budimo ponosni! Jer drugovi smo Božji u patničkom životu. Krist nas je križem pobratio, te smo dužni udariti njegovim otkupiteljskim putem. Kristovo golgotsko junaštvo prešlo je kao baština u svako kršćansko srce. I na taj način Nebesa u svakoj patničkoj duši gledaju Otkupitelja Isusa. To je jedini put, drugog izlaza nakon grijeha, koji je počinjen, nema. Treba okajati zlo, treba iskoristiti suze kao ucjenu. »Bog nam nije ni na čemu zavidio, kao na patnjama,« (Ferrini). Zato je sišao, da nam pomogne nositi križ. Zato nam je dao svećenike, da nam ga olakšaju i blagoslove.

B. *Da budete sjedinjeni*

Sva je prilika, da bi mnogi ljudi klonuli na putu. Možda bi ih vlastito suzno more ugušilo, da su sami. Ali mi smo četa. Kad je Krist upitao vraga, kojega je istjerao iz nekog svog suvremenika, »kako ti je ime«, Sotona je odgovorio: »Ime mi je legija!« Kad bi tebe, prijatelju kršćanine, netko pitao, tko si, ti reci ponosno: »Ja sam nebo i zemlja!« Mogao bi kliknuti s Papinijem: »Ja na jednu stranu, a cio svemir na drugu!« Ti nijesi sam, jer sve što je Božje i tvoje je: Oni u Raju, oni u Čistilištu i ovi ovdje u borbi. Mi smo Božje carstvo, koje se međusobno pomaže, a iznad sviju bdije Dobri Otac na nebesima.

Otac na nebu, a svećenici na zemlji! Što se onda bojite, malovjerni! Mi smo sjedinjeni, sve rame uz rame, nebo i zemlja i nebrojene čete anđela. Sve je uz nas, sve je naše! I svećenik je već promukao od vike i klicanja:

Ti trpiš. Ali to je čast, jer nosiš dio Isusova križa, koji je otkupio nas ljude!

Ti trpiš. Ali to je radost, jer Kristu mučeniku vraćaš suzama ljubav za ljubav.

Ti trpiš. Ali to su samo zasluge, jer su suze cvijeće, a smrt će pobrati plodove, da ti ih podijeli u prekogrobnom životu.

U najcrnjijim danima otvori Evanđelje, pa slušaj predsmrtne riječi brata Isusa: »Da budu jedno kao što smo i mi, Oče!« I kad su se na križu zatvorila Isusova usta, otvorila su se svećenička, progovorila su i govore: »Da budu jedno, nek ih životne suze ne rastave od dobrog Boga!«

Braćo! Svećenici su vaši prijatelji i tješitelji. Svaki svećenik, ma koliko ga vi prezirali! Pavlova riječ iz današnje poslanice i njegova je riječ: »Nosim vas u srcu, jer ste i u okovima mojim i u obrani i potvrđivanju evanđelja svi vi drugovi milosti moje!«

XXIII. NEDJELJA PO DUHOVIMA

ČEŽNJA ZA NEBESIMA

»Nitko ne plače, što ima samo jedna usta. Ali svatko bi jadikovao, kad bi mu nedostajalo jedno oko.« (Pascal) Zašto se tužimo, ako nam je jedno oko preostalo? A zašto se ne jadimo, iako imamo samo jedna usta?

Zemljoradnik ne uzdiše, što se nije popeo do predsjedništva države. Ali tjeskoban je, ako mu je suša ili oluja uništila sjetvu. Ribe ne čeznu za zračnim prostorima, ptice opet ne priželjkuju voda ni mora. Zašto? Pokušajte riješiti ovu zagonetku!

Bol se javlja u duši, suza se pomoli na očima samo onda, kad nemamo ono, što nam po pravu pripada. Po pravu ili po prirodi! Zbog toga smo zadovoljni s jednim ustima, ali ne s jednim okom. Zbog toga su ribe sretne u vodi, a ptice u zraku. Zbog toga seljak ljubi zemlju, činovnik svoj ured, profesor svoju katedru. Ako nije tako, znak je, da nije svatko na svome mjestu: nije u svojoj sredini, gdje ga je pozvala i priroda i Bog.

Ovdje treba tražiti uzroke beskrajne čovječje čežnje za nebesima. Nostalgija za srećom, za nebom prirođena je čovjeku tako, da ga je prinudila na poklon, na religijske tajne. A zašto? Jer nebesa mu po pravu pripadaju. Raj je izgubljen, treba ga pronaći! Zato i patimo mnogo više, negoli kad izgubimo oko, ruku ili posjed. To nije čežnja, to nije nostalgija za nebom. To je nagon duha!

I. Glasovi duše

A. *Čežnja za rodnim krajem*

Bog nam je otac, on boravi na nebesima. Otkada smo shvatili ovu istinu, otkad nam je Krist potvrdio očinstvo Božje, mi se smatramo članovima prekogrobne domovine. Kako nam onda može biti milo ovdje, gdje se osjećamo kao u tuđini?

U tuđini smo, pa nam srce ne miruje, dok se ne vratimo u svoj rodni kraj. Da, rodni kraj! Jer duša je stigla s neba iz Božjih ruku, tijelo je stiglo iz neba po Božjem nacrtu. Sve odozgo: čovjek, nacrt čovjeka, njegove težnje i njegova svrha. Zato nam zemlja izgleda tuđina, gdje se osjećamo kao biljka, koja ne podnosi ovozemno podneblje.

Na putu smo. Jer život je privremeno putovanje po zemlji. Kad završi put, stiže smrt. A nakon smrti nastavak života, što ga očekujemo.

U svratištu smo. Što je drugo zemlja, nego svratište? I duša nam čezne za zrakom, širinom, beskrajem.

U bolnici smo, i smrt će nas izbaviti. Ali, dok smo u životu, moramo podnositi bolničke muke. Zar se ne sjećate nauke katekizma? Svi smo ranjeni Adamovim grijehom, a i osobnim grijesima. Radi toga smo na svijetu, da se oporavimo od rana i od brazgotina. Radi toga i čeznemo za nebom, da se izbavimo iz tjeskobnog lječilišta.

Što je čovjek? Meteor u letu, što se otkinuo od svoje zvijezde, pa neviđenom brzinom juri prema očinskoj zvijezdi.

B. *Temeljitost ove čežnje*

Ravnodušni vjernici vele: »Možda se ne ćemo prevariti u svojim očekivanjima.« Nevjernici vele: »Uzalud tražimo nebesa, ona su daleko!« Bezbožnici vele: »Nema ni Boga ni nebesa!« A kršćani vele: »Vjerujem u Boga Oca svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje!« Jedni sumnjaju, drugi poriču, treći vjeruju. Kome ćemo vjerovati? Ljudima ili Bogu?

Bog nam je objavio nebesa, a duša ih osjeća kao po nagonu. Da li se varamo? O, ne! Krštenjem smo dobili propusnicu za nebesa. Još više, dobili smo legitimaciju! I na tom putu nitko nas ne bi kontrolirao, nitko nas ne bi bacio s puta, da nema Sotone. To je taj zlobnik, koji krivotvori diplome, pa grijehom udara novi pečat tako, da ovakvom legitimacijom ne možemo do neba. Ali Bog se pobrinuo, da i krivotvorene legitimacije ispravi: Dao nam je na raspolaganje sedam sakramenata, da pronađemo izgubljeni put, ako smo ga šurovanjem sa Sotonom izgubili. I na taj način su sakramenti vrhovni kontrolori, koji nadgledaju vrijednost putnih karata. Sakramenti su vodiči, koji nas vode ravnim stazama do neba. Sakramenti su čuvari prirođene nostalgije za nebesima, »otkuda očekujemo Spasitelja, Gospoda Isusa Krista!«

II. Glasovi nebesa

A. *Životna knjiga*

Koliko knjiga imade na zemlji u knjižnicama? Tko bi ih izbrojio! Ali među gomilama knjiga imade i onih, koje se čitaju i poslije smrti.

Knjiga rođenih čuva se u Župnim uredima, ali za nju znadu i stanovnici neba. I tamo se među anđelima bilježi dolazak novog djeteta na svijet.

Knjiga krštenih se jednako čuva u Župnim uredima, ali se svako krštenje bilježi i na nebu. To je događaj, što se više slavi na nebu, nego na zemlji.

Knjiga umrlih je u Župnom uredu, ali ona tek prepisuje dane smrti iz Knjige Predodređenja. Jer Bog određuje dan smrti, a mi ga doživljujemo i bilježimo.

Knjiga spašenih i knjiga osuđenih je na nebu. To je za nas tajna. Bog jedini znade, kamo je tko dospio.

Među svim ovim knjigama najvažnija je knjiga spašenih. Tko je zavrijedio, da tamo bude upisan, sretan je! Značajno je i kobno, da se knjiga krštenih po broju upisanih ne slaže s knjigom spašenih! Zašto? Jer nekima je, kako veli Poslanica, »Bog trbuh i slava u sramoti njihovoj.«

B. *Nebesa zovu*

Natječaj za upis u knjigu spašenih traje cio naš život. Nikada nije kasno vratiti se Bogu. Jer on čeka, zove. Nebesa zovu i primaju svakog dana i svakog časa.

Zovu nas s vrškova tornjeva glasovi zvona, da pogledamo u visine, u svoj rodni kraj.

Zovu nas zvijezde, da se obazremo na obasjane Božje ulice. Zovu i blistaju u noći, da se u mraku ne spotaknemo.

Zove nas svemir, koji sav šušti od Božje stvaralačke veličine i slave. Zovu nas sveci i svetice, koji iz Slave pomažu bijednu braću na zemlji. Zovu, mole, pate i štite.

Zove nas Majka Isusova i naša, koja je dala Sina na križ, da nam otvori putove do nebesa.

Zove nas Sin, koji je na Golgoti podignuo križ, da vrškovima križa kao svemoćnim prstom pokaže, kuda vode staze do zvijezda.

Zove nas Duh Sveti, koji boravi u nama i u Crkvi kao nadahnitelj, i kao obnovitelj duša i vjernika.

Zove nas Otac, koji je poslao Sina na ovaj svijet, da nas nauči najutješniju molitvu, što je ikada svijet čuo: »Oče naš, koji jesi na nebesima!«

Nebesa zovu sve nas u naš rodni kraj. Zovu nas, a mi vapijemo i uzdišemo: »Oče naš, koji jesi na nebesima!«

Kako je teško biti na zemlji! Kao u tuđini! Ali izdržat ćemo, jer nam je Crkva vodič na putu. Ona sokoli naše želje, ona im pruža jamstvo. Zato vjerujemo u drugi svijet, »jer je naša domovina na nebesima, otkuda i Spasitelja očekujemo, Gospoda Isusa Krista!«

POSLJEDNJA NEDJELJA PO DUHOVIMA

OTKUP DUŠE

S južne strane otoka Hvara, blizu mora, na šumovitom brežuljku podignuta je kapelica. Nije jedina crkvica u ovom osamljenom kraju. Ali ona zanima svakog prolaznika. Znate li, zašto? Bio neki posjednik, pa podigao parnicu svom susjedu. Istina i pravo bili su na njegovoj strani. Unatoč jasne istine, parnica se razvlačila. On se jednog dana pred kipom Majke Božje zavjetuje, da će joj podići kapelicu, ako mu pomogne, da se pravo na njegov posjed sudbeno dokaže. Parnicu je dobio, i sagradio kapelu. Na pročelju je u polukrugu postavio natpis iz Marijinih Litanija: »Ogledalo Pravde!«

Kada god prođem pokraj ove crkvice, sjetim se vjekovne parnice, što su je vodili Bog i Sotona. Nije to bila parnica, bila je to zapravo borba između dobra i zla. Jednog dana sišao je anđeo Gabrijel u stan Marijin, donio pozdrave, i tog časa njezinu kućicu pretvorio u crkvicu: »Gospodin s tobom!« Blagoslovljeni plod njezine utrobe postavio je natpis »Ogledalo Pravde«. Parnica se zaoštrila i dovršila na Kalvariji u našu korist. Pobijedila je istina i Božje pravo.

To je najveći događaj u povijesti duša, o kome današnja poslanica veli: »On nas je izbavio od vlasti tame i premjestio u kraljevstvo ljubeznoga Sina svojega, u kojemu imamo otkup.«

I. Iz tame

A. *Kobna parnica*

U početku svijeta stvorio je Bog svjetlo na svodu nebeskome: sunce, mjesec i zvijezde. Nebeski svod se ni do danas nije ugasio. U početku stvorio je i prve ljude, te u njihovim dušama zapalio svjetlo: Milost, razum i ostale darove. Ali ovo svjetlo se ugasilo. Sotona je prihvatio dugme, okrenuo, i pao je mrak na razum, volju i milost. Adam i Eva su protjerani iz carstva svjetla u kraljevstvo mraka. To je učinio »knez tmine, vječni protivnik Božji; on, čije kraljevstvo nije samo ponoć, nego i podnevni sat, koji gori, šuti i potajno šapuće.« (Jörgensen).

Zametnula se bitka za svjetlo, za čovječju dušu. Mi smo tonuli u sve dublji mrak. Mrak je pao na religiju, te se pretvorila u poganstvo. Mrak je pao na znanost, pa se izvrnula u zablude. Mrak je pao na moral, i on se okrenuo u nemoral, u grijeh. Spoticali smo se, jer u tami nitko nije vidio puta. Ali Bog je odlučio, da dovrši parnicu između svjetla i tame. Poslao je vrsnog branitelja.

B. *Naš branitelj*

Koliko je daleko svjetlo od mraka, toliko je daleko dobro od zla. Među njima je bezdan, ponor. Nitko od ljudi nije mogao premostiti ovaj bezdan. Zašto? Jer je beskrajna težina grijela tražila beskrajnu ucjenu. Kako je samo Bog beskrajan, mogao je jedino On platiti ucjenu za otkup duše, koja je grijehom prodana »knezu tmine«.

Zato se popeo na braniteljsko mjesto, uzdignut je na križ, i s ove je uzvisine obranio cio svijet od tmine. I kad je umirao, rekao je: »Svršeno je!« Tog časa su nastale tmine, jer je sunce pomrčalo. Ali to su bili posljednji trzaji tmina na umoru. To je bio zadnji jauk mraka, što je u agoniji izdisao pred dolaskom svjetla, milosti i otkupljenja.

Ovo veliko djelo dovršio je Sin, »svjetlo Očevo«, naš jedini branitelj pred navalama grijeha.

II. U svjetlo

A. *Bitka je dobijena*

Kakva bitka? Zar se Bog bori oružjem? Naša bitka je dovršena, a Bog nam je s križa pružio pomoć.

Razum je Adamovim grijehom potamanio, izgubio je snagu rasuđivanja. Prolivena Kristova krv je oprala mrlje na

oknima čovječje pameti, te sada može svatko, ako hoće, ugledati pravi put do Boga.

Volja je Adamovim grijehom oslabila tako, te se u dvoboju između dobra i zla nije sama mogla opredijeliti za dobrotu. A sada je krvlju Sina Božjega ojačana. Pa, ako se u svojoj kolebljivosti i poda zlu, može naći lijeka u sakramentima, a nadasve u ispovijedi.

Osjećaji su Adamovim grijehom izgubili svoju ravnotežu. Ljudi nijesu pravo znali, da li bi na prijestolje digli mržnju ili ljubav, očaj ili nadu. A sada je ljubav uzakonjena, a mržnja osuđena. Nada je prešla u vrlinu, a očaj u grijeh. Sada znamo, koga moramo ljubiti i kome se možemo nadati.

Knez tmine je poražen, jer mu je oteta sva vlast. Može se igrati napastovanja, ali nikada ništa više nego što mu Bog pusti. Ništa više ne posjeduje, jer je izgubio parnicu. Tri čovječje moći u Božjem su posjedu: razum ga priznaje Gospodarom, volja vrši njegove zapovijedi, a osjećaji mu se darivaju. Bitka je naša, mi smo oslobođeni!

B. *Oslobođenje*

Kršćanstvo je oslobođena vojska, oslobođeni grad. U ratu je sve tjeskobno, ulice su noću zamračene, da ih neprijatelj ne ugleda. A u miru je sve jedna radost, a grad je i u noći obasjan kao po danu.

Čuju se pobjedničke pjesme. Zar ih ne čujete? Uđite u bilo koju crkvu, tamo ćete čuti pjesme, himne u čast Kristu, Majci njegovoj i svecima. Sve je jedan glas, sve jedna pjesma pobjede: »Slava Ocu, slava Sinu, slava Duhu!«

Mir je u nauci, jer u zbrci zabluda kršćani ne puštaju evanđelja iz ruku. Siti smo mraka, pa nedamo evanđelja ni iz ruku ni iz srca, jer je ono naše sunce u danu i naša zvijezda u noći.

Mir je u moralu, makoliko bilo još zla na zemlji. Jer imademo lijeka svakom zlu. U očaju imamo nadu, u mržnji ljubav, u napastima pomoć, u padu oslobođenje, u grijesima oproštenje.

Mir u životu: pod nama je zemlja, iznad nas je nebo. A u nebu Bog, koji prati naše korake. Tamo su i sveci, koji za nas zagovaraju. A mi živimo u tihom vjerovanju i u očekivanju.

To je podloga našeg optimizma! Nama je na čelu Krist Osloboditelj. On predvodi Crkvu, on vodi pojedine duše. On je učinio čudo, jer je ropstvo pretvorio u slobodu, tamu u

svjetlo. Kao i u prvoj Božićnoj noći, kao na Taboru. Sve se oslobođenjem izmijenilo, sve drukčije izgleda, kad je tmina nestalo: putovi su čisti, obzorje je na dohvatu, svjetla su duž puta zapaljena. »Jer On nas je izbavio od vlasti tame i premjestio u kraljevstvo ljubeznoga Sina svojega, u kojemu imamo otkup, oproštenje grijeha.«

Otkupljeni smo! Ne prodajmo više svoje duše ni uz kakav uvjet! Ne ulazimo više u mrak, nego hodajmo pod svjetlom, da pobijedimo u borbi tame i svjetla, dobra i zla, duha i materije!

SV. JOSIP

»MIO BOGU I LJUDIMA«

»Šutnja je savršeni glasnik sreće.« (Shakespeare).

Tišina je pod uzoranom zemljom, kad posijano pšenično zrno spava. Pod zemljom, u vlagi, u sokovima zemlje. Počiva i čeka čas, da probije zemljinu koru, da nikne, da se razvije u klas, u brašno, u kruh! Spava u tihoj sreći kao zaljubljeno srce iz Pjesme nad Pjesmama: »Dormio, sed cor neum vigilat« — spavam, ali mi je srce budno.

Tišina u majčinu krilu, kad se začeto dijete razvija u čovjeka. Mrak je, ali će nestati, kad ugleda svjetlo dana. Golo je, ali je povijeno ljubavlju, što iznad njega kuca. Bezbrižno je, jer ga hrani krv iz majčinih žila. Kao i ptice iz Evanđelja: »Niti siju, niti žanju, a ipak ih Otac Nebeski hrani.« Ono živi u tihoj sreći i u očekivanju dana, kad će njegovo rođenje pretvoriti cijeli obiteljski dom u jednu radost.

Tišina je bila, kad je Bog nakanio stvoriti svijet. Tišina, praznina, bezdan! Ali je u tišini odjeknuo stvoriteljski glas, te su zvijezde zablistale, svod nebeski se pokrenuo, zemlja je kliknula od životne radosti.

Gdje imade tišine, imade i sreće i plodnosti. U ovakvoj tišini živio je sveti Josip. I odjednom se pojavio u javnosti obogaćen i odlikovan kao Hranitelj Isusov. A Bog ga je zavolio, zavoljeli su ga i ljudi; kao što vole dozreli klas, rođeno dijete i stvoreni svijet: »Mio Bogu i ljudima.«

I. Bogu

A. *U nacrtu*

Toma Akvinski uči: »Kad Bog nekoga odabire za posebnu službu, za tu službu ga pripravi milostima.« Bog, eto, postupa kao i mi ljudi. Ako želimo nekog člana iz obitelji nazvati liječnikom, damo ga u škole, da se za svoju službu pripravi. Nitko preko noći ne postaje ni liječnik, ni profesor, ni sudac. Zato mudri roditelji već u ranom djetinjstvu svoje djece određuju zvanja pojedincu. A tako radi i Bog.

Prema nacrtu Božjem morao je Sin sići na zemlju, da otkupi svijet. Stoga je bilo potrebno, da se Božićno Dijete nekome povjeri. Kako je tišina Božićne noći bila u tijesnoj vezi s tišinom Josipova života, Bog je u nacrt Otkupljenja uveo svetog Josipa. I nije taj izbor bio slučajan, jer Bog radi uvijek po predviđenom nacrtu. Nije taj izbor bio ni rodbinski, jer je u Marijinoj lozi bilo bližih rođaka.

Josip je odabran za Isusova hranitelja, jer je Bogu omilio

B. *Na djelu*

Nezapaženi tesar zapažan je od Boga. Nitko nije ni sanjao, da će jednog dana ovaj siromah preuzeti odgoj Sina Božjega. A ipak se tako zbilo. Kao da je Bog bio zaljubljen... Kao da se radovao danu, kad će dijete Isus u radionici Josipovoj učiti drvodeljski zanat. Možda i nije slučaj, što su obojica, Josip i Isus, sjekli, tesali i prerađivali drvo, koje će nakon određenog vremena poslužit Isusu, da na njemu otkupi svijet. Ali, mi ne možemo ispitivati Božjih računa. Samo jedno stalno znamo: Bog ga je odlikovao, jer mu je omilio. Eto, na djelu se pokazala Božja ljubav prema Josipu:

Nazvao ga je ocem svog Sina Isusa. Tko bi se ikada mogao odvažiti na misao, da se proglasi ocem rođenog Boga? Zar ne bismo svi to nazvali psovkom? Ta, Isusa su kasnije napali, kad se proglasio Sinom Božjim! Napali i vikali: »On huli«. Ali na što se nitko od ljudi nije odvažio, odvažio se Bog, te je Dijete iz Božićne noći povjerio Josipu: «Preda mu zakon života i stege.«

Nazvao ga je zaručnikom Marijinim. Tko bi se usudio pristupiti Djevici, koja je zavjetom Bogu darovala djevičanstvo? Tko bi je od ljudi mogao nagovoriti na brak? Tko bi joj mogao pružiti ruku, kad je i anđela Gabrijela u prvi mah odbila, dok joj je naviještao rođenje djeteta? Nitko! Ali Bog je proveo nacrt u djelo, te je Josipa pozvao u Djevičin stan, da zajedničkom brigom preuzmu Božje Dijete: »Izabra ga od svega ljudstva.«

II. Ljudima

A. *Crkvi*

Kako bi Crkva mogla imati drugi ukus, negoli Bog, koji ju je osnovao? I ovdje se kao i u obiteljima dogodilo nešto po zakonu nasljedstva. Crkva je baštinila vlast od Utemeljitelja, ali je baštinila i njegove želje, misli, pa i ukus. Nije onda ni čudo, da je zavoljela Josipa jednako snažno kao što ga voli i Bog. Ta, nije bilo moguće »sakriti grad sagrađen na gori«. Nije bilo moguće na livadi pregaziti mirisavi cvijet. Jer Krist je rekao, da se svijeća ne stavlja pod uborak, »nego na svijećnjak, da svijetli svima, koji su u kući«.

Zbog toga je sveti Josip omilio Crkvi već u prvim vjekovima kršćanstva. Gdje se štovao Bog, tamo je bio i sveti Josip.

Krajem XV. vijeka Siksto IV. unio je svetkovinu svetog Josipa u Misu i u svećenički Brevijar. Pio IX. ga 8. XII. 1870. proglasuje zaštitnikom cijele Crkve. Pio X. odobrava 18. III 1909. Litanije svetog Josipa. Benedikt XV. određuje 9. IV. 1919. posebnu prefaciju na Misi u čast svetom Josipu.

B. *Ljudima*

Crkva je kucaj srca njezinih vjernika. Ta, ona je digla visoko ovog sveca, jer ju je potaklo visoko štovanje puka. Riječ »Josef« u hrvatskom jeziku znači: rast, uzdizanje. To značenje se ostvarilo u kršćanskom svijetu.

Josip je ponos obitelji. Nađite, ako možete katoličku kuću, gdje nema slike svetog Josipa! Svi ga smatraju svojim pokroviteljem, članom svoje obitelji. U njemu gledaju svoj rast, od njega očekuju pomoć u teškim časovima agonije.

Ostali sveci slave se više u jednom kraju, nego u drugom. Neki opet slave svoj dan u jednoj župi, a u drugim župama ne slave. Ali nema župe, koja njegov dan ne smatra svojim velikim blagdanom.

Hrvatski narod se posebnom ljubavlju vezao uz svetkovinu svetog Josipa. Eto, on je zaštitnik Hrvatske. Ne samo u kalendaru, nego i u zbilji. Velik broj naše djece nosi njegovo ime, u kućama se nalazi njegova slika; u kućama, u crkvama, u brdskim kapelicama. »Josipovo« je hrvatski dragi i veliki blagdan.

Mio je Crkvi, mio je puku, mio je svim ljudima.

»Mio Bogu i ljudima.« Bogu zato, što je bdio uz njegova Sina. I omilio mu je tako, te je o Isusovu uskrsnuću, kako tvrde neki bogoslovi, ustao iz groba, »kad su mnoga tjelesa

svetih uskrsnula«. A ljudima zato, što im je othranio Otkupitelja, te za ljude učinio sve, što je mogao čovjek učiniti. U ljubavi, i u samoj ljubavi prema ljudima tako, da je, kako veli sv. Franjo Saleški, »umro od ljubavi«.

SV. PETAR I PAVAO

LIK SV. PAVLA

»U ono vrijeme podiže Herod kralj ruke, da muči neke od Crkve.« Pavao se nije razlikovao od Heroda. Herod i Pavao su bili progonitelji. Herod je to i ostao, a Pavao je u času obraćenja prekoračio međaš. »Ne zaboravi, da ti neprijatelj jednom može postati prijatelj,« (Periandar). Pavlu se to i dogodilo, Bog mu je postao prijatelj. U Pavlu je nastao preokret, nalik na prijelaz zime u ljeto, mržnje u ljubav.

Nije onda ni čudo, što se o današnjem Svecu pišu nebrojene knjige. Njegov lik zanima psihologa, povjesničara i teologa. Taj oštroumni revolucionar poklonio se pred Mesijom, te se po čudu uklopio u Njegovu službu.

Kakva je fizionomija Pavlova?

I. »Fanatik«

A. *Kao intelektualac*

Tars je njegovo rodno mjesto. U ono doba nije to bio grad malog ugleda. To je bilo kulturno središte, u kome su bile škole. A postojalo je, u odašnjem smislu i sveučilište. Kako je Pavao bio nadaren, polazio je škole, te je završio sve, što je bilo potrebno intelektualcu.

Obiteljska sredina nije mu ni dopustila, da odabere drugi put. Njegova obitelj je bila na glasu, a nadasve se ponosila pravom na rimsko građanstvo.

Njegov ponos niknuo je u obitelji, a škole su ga u tome poduprle. Treba imati na umu i to, da je njegova ćud bila satkana od samih krajnosti: on je mogao biti ili intelektualac ili nepismenjak, revnitelj ili progonitelj. Kao da je u njemu bilo sklonosti za tamu ili za svjetlo, za mržnju ili za ljubav. Prosječnost nije podnosio ni u nauci, ni u ljubavi.

Intelektualni fanatizam natjerao ga je, da počne progoniti novu nauku, koju je Krist preko svojih apostola širio. Ali, kako je Bog visokog ukusa, odabrao je njegove sposobnosti za svoje račune. I tako je s poganske govornice prešao na kršćansku propovjedaonicu.

B. *Kao progonitelj*

Kakav je bio u razumskoj spremi, takav je bio i u odlučnosti. Svojih nakana nije puštao ni uz kakvu cijenu. Pa što hoćete, Bog ga je morao čudom obratiti na putu prema Damasku. Nalikovao je ratnom tenku, koji se probija kroz ravnice kao i kroz šume, kroz ulice mirnoga grada kao i kroz neprijateljske redove.

Na kamenovanju Stjepana Prvomučenika bio je prisutan. Ne znamo, da li je u zločinu sudjelovao. Ali u Djelima apostolskim zabilježeno je, da je čuvao haljine onih, kojih su zločin vršili: »Odložiše haljine svoje do nogu mladića, koji se zvao Savao.« (7, 58)

U vatrenoj mržnji prema kršćanima zatražio je od Velikog svećenika nalog za njihovo hvatanje: »Savao još uvijek silno mrzeći i željan ubijati učenike Gospodinove pristupi k Velikom svećeniku i izmoli u njega poslanice u Damask na zbornice, ako nađe muškarce i žene, da pristaju uz ovu nauku, da ih svezane dovede u Jeruzalem.« (Dj. ap. 9, 1—3)

Takav je bio sve do svoje tridesete godine. Nije ni u jednom danu popustio progoniteljski bijes. Ali Bog, koji je iz ničega stvorio svijet, mogao je bez truda iz progonitelja stvoriti svog revnitelja. Bog, koji je na križu cijelom svijetu grijehe oprostio, mogao je i Pavlu pružiti ruku u znak primirja. To se i zbilo na putu za Damask: »Savle, Savle, zašto me progoniš?«

II. Revnitelj

A. *Izvori revnosti*

Atkinson dr. Sam imao je do svoje kuće vrtić. Jednog dana strašna oluja uništila je sve usjeve u okolici, a njegov je vrtić bio neoštećen. On je gledao i klicao: »Zar to nije čudo?... Ima Bog, i ja u njega vjerujem.« Ovaj čuveni obraćenik nije slomljen olujom. Oluja je bila povod njegova obraćenja.

Prof. dr Everardo Backheuser gledajući zaljev Guanabara govorio je: »Ne znam baš pravo, da li sam Boga upoznao u taj čas. Ja sam ga svakako tada osjetio, očutio i razumio.« Krajolik je bio povod obraćenja, a uzrok je bio Bog.

Fr. Jammes je plakao za vrijeme Mise u katedrali Bordeauxa, i molio: »Tebe sam, Oče, prvi put upoznao!« Misa je povod, a Bog je uzrok.

Paul Claudel je svoje obraćenje ovako opisao: »Dječaci crkvenog kora u bijelim ministrantskim košuljama, kao i pitomci sjemeništa sv. Nikole upravo su započeli nešto pjevati, što sam kasnije upoznao kao Magnificat... I tu je proviđen događaj, koji vlada cijelim mojim životom. U jednom je času moja duša potresena, i ja sam vjerovao!«

Crkveni zbor je bio povod, a Bog ga je obratio.

Kod Pavla je bio sasvim drugi slučaj. Bog nije uzimao nikakva povoda. U jednom času ga je slomio i priveo u zajednicu kršćana: »Obasja ga svjetlost s neba!« I on je proganjanje zamijenio revnošću.

B. *Obilježje revnosti*

Iz svjetla u tamu! Kad je Agripa Pavlu dopustio, da govori, Pavao je u svom govoru rekao i ovo: »Izbavit ću te od naroda i od pogana, kojima te šaljem, da im otvoriš oči, da se obrate od tame k svjetlosti.« Fest je za vrijeme toga govora povikao: »Luduješ, Pavle! Veliko te znanje dovelo do ludosti!« Ali Pavao je ostao dosljedan, razgonio je mrak, kome je nekada i sam pripadao.

Iz bezboštva u vjerovanje! Bio je nekada u mraku, pa je znao priskočiti u pomoć onima s kojima je nekada živio u tami. Sada, kad je u službi Kristovoj, može vješto i uspješno privesti svakoga u krilo katolicizma. Bio je svjestan svoje uloge, znao je, da ga je Bog pozvao radi pogana: »Da propovijedam neznabošcima.« (Gal. 1, 16)

Iz vatre progonitelja u vatru revnitelja! Nitko ne mijenja ćudi kroz svoj život. Može se oplemeniti, usavršiti, ali nikada izmijeniti. Kako je Pavao bio vatreni progonitelj, tako je kasnije bio vatren revnitelj. Plamsala je vatra u njegovim očima, u riječi i na peru. Svjetlost, što ga obasja u času obraćenja, protkala ga je tako, da je sav gorio kao zapaljena baklja u službi svemogućeg Boga. Sv. Jeronim je o njegovim Poslanicama, kojih ima četrnaest, rekao: »Kao da čujem grmljavinu!«

Tko je sveti Pavao?

Nekada tama, kasnije svjetlo. Nekada mržnja, a onda ljubav. Nekada progonitelj Crkve, a kasnije Apostol.

»U ono vrijeme podiže Herod kralj ruke, da muči neke od Crkve.« Tako počinje današnja poslanica. Danas, o blagdanu Petra i Pavla, svatko će se sjetiti starog progonitelja, koji se nije nimalo razlikovao od okrutnog Heroda. Nekada, ali kasnije ne!

»Ne zaboravi, da ti neprijatelj jednog dana može postati prijateljem!«

MARIJINO UZNESENJE

»BLAGOSLOVLJEN GOSPOD«

U predgrađu Zagreba neka crkvica veoma duhovito je postavila jasle o Božiću. U neposrednoj blizini jaslica, gdje je Isus ležao na slami, podignut je mali mlin. Mlin je bio zaprašen od brašna, okretao se na vodeni mlaz. Iznad mlina lebdio je anđeo raširenih krila i ruku, a u rukama je razvio vrpcu s natpisom: »Gospod zbori i kruh biva svetim tijelom njegovim.«

Uvjeren sam, da nije svatko razumio ovu novost. »Mama, — upitala je djevojčica — zašto je mlinček blizu Isuseka?« Svećenik je majku pretekao odgovorom: »Pogledaj, tamo u jaslicama je Mali Isus, rodila ga je Djevica Marija. A ovdje u mlinu anđeli pšenicu melju, brašno će ponijeti na oltar. Tada će svećenik iz toga brašna učiniti hostije, na Misi će ih posvetiti. I tako će Mali Isus iz jaslica preći u svetu Hostiju.«

Zar nema veze između ova dva rođenja? Nije li pšenični mlin s pravom zauzeo mjesto blizu Djevice Marije? Nije li isti Bog u jaslama i u posvećenom brašnu? Nije li Marija darežljiva mlinarica, koja nam je dala Isusa i u jaslama i u Hostiji?

»Blagoslovljen Gospod!« Tako pjeva današnja poslanica. Blagoslovljen plod Tvoga krila i pšeničnog klasa!

I. U krilu Djevice

A. *Nebo silazi*

Pružali smo ruke prema nebesima, da ih dohvatimo, ali nam je nebo bilo predaleko. Nalikovali smo djetetu, koje pruža ruke prema jabuci, ali je ne dohvati, jer je grana previsoko. Majka savine granu, dijete se osmjehne, te primi jabuku. Tako je i Bog savinuo nebesa, te je svaka ruka mogla dodirnuti Isusa. Svako ga oko moglo vidjeti, svako uho čuti, svaka duša osjetiti. Pogledajte u božićno čudo, grana se spustila do zemlje, a na njoj je plod Djevičina krila.

Mi sami nijesmo mogli prinuditi nebo, da siđe među nas. Bili smo u ratnom stanju s nebom, jer nas je grijeh rastavio od Boga. A grijek je uteg, te se, po zakonu pritege, nijesmo mogli odmaknuti od zemlje. Kao ni golemi kamen, što se srozao s planine, pa nepomičan leži na ravnici.

Bog bi bio sišao među nas, ali nije mogao pronaći čistog tla, gdje bi nogom stao. Jer sve je bilo zablaćeno, sve grijesima

okaljano. Kad je otkrio neokaljani most, spustio se na zemlju u krilu Marijinu.

Isus je sišao na zemlju, Marija ga spustila s neba.

B. *Zemlja uzlazi*

Kako se Isus spuštao na zemlju, tako je otvarao put do neba. Put, koji je mnogo vjekova bio zakrčen tako, te nitko od ljudi nije mogao proći. Sada ga je Isus raščistio. Kao da je postavio ljestve između neba i zemlje! Sagradio je most, čvrstim lancem je privezao zemlju za nebeski svod, da se više ne otkine kao ni čamac, što je konopima vezan za svoj brod!

Marijin porod nam je omogućio, da se po ljestvima penjemo do nebesa. Priveo nas je na most i pokazao staze, koje vode do Boga.

Otada se naše misli penju do najviših visina. Penju se, kad je duša na molitvi. Penju se, kad traži oproštenje od grijeha. Penju se, kad sudjeluje u Tajnama vjere.

Otada naše usne ponizno govore nebesima. Odvažile su se, glas im je ojačao, te dopire do Božjih visina.

Otada su naši osjećaji izgubili têk za zemlju. Kao da su se odvojili od materije, pa se prizevali uz zvjezdane prostore.

Marijin plod je oplodio naše misli, riječi i osjećaje. Zato Poslanica pjeva danas, o blagdanu Marijina Uznesenja: »Blagoslovljen Gospod!«

Blagoslovljen Gospod, koji je silaskom u Marijino krilo pokrenuo zemlju i sve što je na zemlji, da se penje, da uzlazi do nebesa!

II. U rodu pšenice

A. *Dozreli klas*

»Evo ćeš začeti i poroditi Sina!« Čula je ove riječi Marija, čuo ih je i pšenični klas. »Navještenje« je bilo glasno, odjeknulo je po njivama, te unijelo blagoslov, čudesni blagoslov i u pšenični kruh.

Ali čudo nije bilo još dovršeno sve do onog časa, dok Isus, sagnut nad kruhom, kao nekad nad zemljanim Adamovim tijelom, nije udahnuo na Posljednjoj večeri i kruhu svoj duh. Tog trenutka je klas dozreo, bio je dostojan, da se u njemu utjelovi Bog, kao nekada u Marijinu krilu. Dozreo je, da preuzme Marijinu ulogu.

Otada su sve naše njive »trudne«. Lelija se klasje i šumi u porođajnoj sreći očekujući dan, kad će se preobraziti na oltaru. I kada dozrije, pozlaćeno blista na suncu kao zlatna

piksida. Lelija se kao u vječnom poklonu, sagiba glavu kao i Marija govoreći: »Neka mi bude po Tvojoj riječi!«

B. *Posvećena hostija*

I sada gledajte! Božić se svetkuje na svakom oltaru. Ne o ponoći, ne samo jednom u godini. Svagdano na Misi. Jer svaka Misa je obnova Božićne noći. Tu je klas, iz koje se čudnovato rađa Bog. Tu je svećenik kao zamjenik Josipov. Tu su anđeli, nevidljivi zbor, koga zamjenjuje vidljivi pjevački zbor: »Slava na visini Bogu, a na zemlji mir ljudima dobre volje.« Tu su pastiri, zamjenjuje ih vjerni puk, koji se klanja i prinosi darove u molitvi i u kajanju. Sve je na oltaru i oko oltara kao što je bilo u betlemskoj spilji. A u središtu sjaja, klas umire od sreće, i pretvara se u Božje tijelo.

Posvećena hostija je na taj način postala životno gnijezdo. To je hrana mladunčadi, poletarcima i odraslima. Svakome je potrebna, jer bez ove hrane nije moguć let u visine. Bez nje su krila slaba, a put nepoznat. A s njom su krila izdržljiva i put otvoren sve do Božjeg prijestolja.

»Blagoslovljen Gospod« je Mariju poveo u visine na dan njezina Uznesenja. On i nas na krilima posvećene hostije diže u visine. Zato je svaka sveta pričest uznesenje duše.

Kad klas dozrije, penje se do oltara, do Pokaznice. A kada duša blagovanjem Hostije dozrije, penje se do zvijezda, do nebesa, do Boga.

Na Blagdan Svih Svetih godine 1950. Pio XII je službeno proglasio Marijino Uznesenje na nebo dogmom. Ova dogma učvrstila je dosadašnje naše vjerovanje. Sada tvrdo vjerujemo, da je njezin let u visine omogućio i nama uspinjanje. Imademo ljestve, imademo most: Porod Božićne noći i rod posvećenog klasa.

»Blagoslovljen Gospodin,« koji je dao plodnost Marijinu krilu i pšeničnom klasu!

KRIST KRALJ

»PO NJEMU I ZA NJEGA«

Indijski pjesnik je promatrao kretanje zvijezda i tražio njihova zapovjednika. Nije ga našao, pa je svemir nazvao »svadbom bez zaručnika«. Ovo me podsjeća na uzdisanje djevojke iz »Dnevnika Jedne izgubljene«. Umirala je neshvaćena, pa je u gorkoj smetenosti vapila: »Beskrajna je noć, žedna sam...«

Indijski pjesnik nije vidio zaručnika u svemiru, a on ipak sjedi u središtu zvijezda, koje kao blistavi svatovi prate svog zaručnika. Djevojka iz »Dnevnika Izgubljene« nije vidjela svjetla, jer su joj patnje osušile oči. Ali nije beskrajna noć, kako je ona uzdisala! Beskrajno je svjetlo na nebeskom svodu, u čovječjem umu i u srcu!

»Sve je po njemu i za njega,« veli današnja poslanica. I svemir i čovjek i svjetlo! A on u središtu svoga djela sjedi kao kralj svijeta.

Nije čudo, što ga indijski pjesnik ne vidi. Ne vidimo ga ni mi, jer zatvaramo prozore pred bukom, što dolazi iz svemira. Kao djeca, koja u pokladama zatvaraju oči od straha pred maskiranim ljudima! A ne bi li bilo mudrije, da s Pascalom ponavljamo: »Strah me je beskrajnosti svemira!«

Kralj je među nama sakriven. Ali uočljiva su njegova djela.

I. K a k o

A. *G l e d a j !*

Što da gledam? — Kažimo ovako: Može li čovječje oko sve vidjeti?

Ako pogledamo u svemirske daljine, okom dosegnemo veoma mali broj zvijezda. Ali, ako metnemo na oko dalekozor, vidno obzorje se širi u daljinu. Potrebno nam je dakle pomagalo.

Ako pogledamo u blizine, vidimo jasnije, ali opet ne vidimo sve, jer nam je oku sakriven beskrajni svijet bakterija, staničja i tkiva. Stavimo li na mikroskop svoje oko, otvara nam se i ovaj nevidljivi svijet. Potrebno nam je i ovdje pomagalo.

Ako kanimo vidjeti magnetsku silu, zvuk, električnu struju, uzalud uzimamo i dalekozor i mikroskop. Nema pomagala, po kojem bi oko moglo vidjeti ove snage u prirodi.

Nešto dakle vidimo okom, za nešto nam je opet potrebno pomagalo, a za neke pojave nema ni pomagala. A kada ništa ne vidimo? Ništa ne vidimo, kada zatvorimo oči!

Čini se, da je ovo posljednje jedini razlog sljepoće u filozofiji i u religiji. Zatvorile su se oči, a usta viču: Ne vidimo Kralja svemira. Nije li istina, da ga ne vidimo, jer smo slijepi?

Otvori oči i gledaj!

B. *S l u š a j !*

Da li čovječje uho može sve čuti? Može li uho biti jedini svjedok? Na daljinu nam ne pomaže uho, nadasve ne na daljine iz jedne polutke zemljine do druge. Zato se pomažemo radio-emisijom. Ovaj izum je proširio slušno polje tako, te slušamo razgovore, predavanja i pjevanje iz svi krajeva zemlje. Potrebno je uhu pomagalo, zar ne?

Ali kod nekih prirodnih pojava ne može se uho pomoći nikakvim aparatima. Uhom nitko nikada nije čuo boje, mirise. Jer boje i mirisi ne ulaze u uši.

A kada ništa ne čujemo? Ništa ne čujemo, kada začepimo uši! Zašto onda napadaju Gospodara svemira? Zašto galame filozofi i nevjernici, da je Bog zanijemio? Nije Bog nijem, već su ova gospoda gluha. Zapravo, nijesu gluhi, ali su svoje uši zatvorili pred zvukovima Božje skladbe.

Otvori uši i slušaj!

II. G g d j e

A. *U stvaranju*

Kod otkrivanja spomenika sabran je narod, čuju se pjesme, govornici se penju na uzdignuto mjesto. Sve očekuje čas, kada će spomenik pokazati svoje lice. Ali on je prekriven. I u najsvečanijem trenutku, skine se pokrov s lica spomenika.

Svijet je spomenik Božjeg stvaranja. Lice mu je prekrito, te ga oko ne vidi. Ali, ako okrenemo prve stranice Biblije, ugledat ćemo lice njegovog djela. Na prvim stranicama upisan je natpis i tumač svim nejasnoćama: »U početku stvori Bog nebo i zemlju.« Što nam više »trebaju svjedoci?« Nije li stvoreni svijet dovoljno jamstvo njegova kraljevskog gospodstva? Zar ga oko ne vidi kroz svemirske pukotine? Zar ga uho ne čuje u veselom kolu zvijezda? Ta, kako bismo mogli drukčije protumačiti upravljanje svijetom? Kome da predamo kraljevstvo?

Slučaju? — Ovakvo tumačenje nije s filozofskog stajališta ni šala. Kako slučaj može sjediti na kraljevskom prijestolju svemirskih zakona? Kako bi to moglo biti, kad u tiskarama ni jedna rečenica ne nastaje, ako je ne slože prsti vješta tipografa. Ako kažemo, da nema Kralja na nebu i na zemlji, onda bismo mogli reći, da slučajem može nastati mudri zakonik neke države samim miješanjem tiskarskih slova u vreći. Ako slučaj vlada svemirom, onda bi slučaj mogao miješanjem boja izraditi Kljakovićeve freske u crkvi svetog Marka u Zagrebu. Ali potrebna je kraljevska ruka u umjetnosti, u upravi države,

u stihu, u glazbi. Još više se traži od ruke, koja je gradila svimer i koja svemirom upravlja.

Gdje je Kralj? Pogledajte u njega kroz njegova djela! Pogledajte, kako veli Lamartine, »sunce je pogled njegova oka!«

B. *U razvoju*

Njegovo djelo nije nijemo, ono govori. Nije mrtvo, ono se razvija.

Cvijet na livadi raste: iz pupoljka se otvara u cvijet, a cvijet se preobrazi u plod. Ta preobrazba je zagonetnija, negoli pokret slikareve ruke, koja iz nejasnih boja stvara jasnu sliku. I jača je od kipareva dlijeta, zvučnija je od gusala, što pod prstima vrsna svirača budi ushit kod slušalaca.

Dijete se razvija iz začetka u čovjeka, iz čovjeka u obitelj, iz obitelji u narod, u državu. I mi smo kod svih ovih promjena ravnodušni? Cipelaru priznajemo, da on jedini znade, kako se iz surove kože razvija gotova cipela. Pomalo mu se i divimo. Oduševljeni smo, kad vidimo vješte zanatlije, kako iz neizrađena drva rade stolice, pokućstvo i slično. A nijemi smo pred zakonitim razvojem u prirodi, koju je gradio i u razvoju vodi vrhovni Zanatlija iz Josipove radionice. Zar ne čujemo u buci Pilatove sudnice i Njegov glas, koji jasno priznaje: »Ja sam kralj, ja sam se i rodio, da budem kralj!«

Sve je u kretanju, u razvoju, u zakonitom razvoju: I zvijezde i nevidljiva tjelešca atomskog svijeta, povijesna zakonitost i kemijske preobrazbe, i cvijeće i djeca, sav svijet! »Tko misli — piše Sertillanges — naći će prvu misao. Tko hoda, naći će jedinu stazu. Tko se divi, otkrit će Ljepotu.«

Mudraci s Istoka su pitali: »Gdje je Kralj, koji se rodio!« Zvijezda ih je dovela do Betlema, do Isusa, do Kralja.

Pogledajmo i mi otvorenih očiju i ušiju u nebeski svod i u zemlju po kojoj hodamo, pa ćemo susresti Kralja, o kome govori današnja poslanica: »Sve je po njemu i za njega stvoreno!«

SVI SVETI

POGLED S VISINE

Dijete željno pruža ruke prema planini. Htjelo bi dodirnuti oblake i vidjeti zvijezde. Planinari se penju u brda, da uživaju ljepote, što ih nema u nizini. I ptice lete u visine, a na zemlji se tek trenutačno zaustavljaju. U visinama je

sunce, tamo je mjesec, tamo su zvijezde, tamo su naše želje: sve bi naše čežnje pošle u avijatičare.

Arnoldova zbirka pjesama »S Visina i Dubina« jest let u nevidljivi svijet osjećaja. Njega je digla u visine pjesma, drugoga diže filozofija, trećega diže religija.

Dječja ruka dosegne do vrha dječje glave, planinarska dosegne oblake, avijatičarska se penje iznad oblaka. A riligijska ruka dodiruje nebeske visine. To je najviši vrh, što ga možemo dosegnuti sa zemlje. Zato je vidik s te visine prostran i slikovit.

O blagdanu Sviju Svetih pogledajmo u život, u našu zemlju s njihova vrhunca. Popnimo se iznad zvijezda, do Boga. Sagnimo se, pa gledajmo dolje kroz okno religijskih visina! Što vidimo? Nove slike, novo umovanje.

I. Dojmovi

A. *Slike bez opsjene*

U nizinama se čovjek ulijeni, uspavljuje ga jednoličnost prizora i ograničenost pogleda. Nije li istina? Na livadi ti zatvori pogled breza; pod proplankom vidiš podanak brežuljka; u šumi si kao u pritvoru. A u visinama se gube s vida i breze i jele, planine izgledaju kao čovječuljci, a pogled pase po beskrajnoj pučini i po vrhovima gorskih lanaca.

U nizinama je sumorno. Iznad nas su oblaci, nebo je namršteno, igra se oluje i groma, a ponekad i proplače u kišnim danima kao duša, koja se raspinje od bolova i briga A u visinama je sve drukčije: oblaci su nam pod nogama, sunce grije i gospodari iznad oluja i kiše.

To su tek atmosferske prilike. Ali one su jako slične atmosferskim prilikama duše. Riječ je o religiji! Fizionomija života je u nizini patnička i borbena, nejasna i opasna. Ali, kad se na krilima vjere popnemo, slike se mijenjaju, i ne izgledaju nam prazna obmana. S ovog vrhunca jasno vidimo, kuda vode putovi sa zemlje. Tamo u zvjezdanim prostorima vidimo nastavak svih zemaljskih staza: vidimo, kako se svi putovi svode u jedan put, koji vodi do Boga.

Visinske slike su jasne, zbiljske: Zemlja izgleda sitna, a nebesa se ukazuju mnogo šira, nego li to sa zemlje izgledaju.

B. *Želje bez varke*

Pričao mi je neki avijatičar o dojmovima iznad oblaka. Na kraju mi je rekao: »Cio život sam u zraku, pa kad se spustim na aerodrom, dosadno mi je hodati po zemlji!« On je

okusio zračne daljine, a mi smo privezani uz zemlju s dva čvrsta lanca: varavim čežnjama i pohlepom.

Varave su čežnje na zemlji! Tražimo kruh, pa se najedemo do sitosti. A onda? Opet ga tražimo i jedemo. Sve samo igra gladi i sitosti. Tražimo ljubav, pa je u braku ovjekovječimo. A onda? Kao da to nijesmo tražili! I tako sve naše želje sliče leptiru, koji leti s cvijeta na cvijet. U visinama, međutim, mijenja se tek i ukus. Neka nam kažu umjetnici, gdje se nalaze u trenutku svog stvaranja! Neka nam kažu vjernici, gdje se penju, kad ih molitva diže i oslobađa materije! Neka nam reknu, što proživljuju u visinama, i kako je meso, trava, odjeća i nagon netečan i varav zalogaj čovječjoj duši!

Pohlepa je neodoljiva na zemlji! Borba za položaj nagoni susjedstvo, grad i državu u ratove. A odozgo svi položaji izgledaju sitni kao stolne čačkalice. Pa i Himalaja se gubi s vida; nestaje, kao što nestaju nagoni u tijelu, kad se čovjek oslobodi zemaljštine i uznese se na više.

Planinari tvrde, da čovjeka obuzme strast za visinama. To isto vele i religiozni ljudi.

II. Zaključci

A. *Procjena Zemlje*

Što da biramo? Cvijet, što vene? Potok, što ga na utoku rijeka guta? Nizine ili visine? O, kako bismo u bescjenje prodali zemlju na zvijezdanom tržištu! Odozgo ovako udaramo cijenu životu:

Patnje su kratke! Ovdje se krećemo kao u zatvorenoj kugli, pa nikad ne vidimo izlaza. A kad nam uspije, da se probijemo kroz pukotine ove kugle, te pogledamo s vrhunca, vidimo, kako je naš kalvarijski put kratak. I kako je naš vijek nevidljiva točka, u usporedbi s vječnošću! Zašto bi se onda dobri gušili u očaju, kad im nebesa obećavaju radost? Životne patnje su kratke kao trenutačni udarac kipareva dlijeta, koji jednim vještim udarcem neizrađeni mramor preobrazi u nasmijan lik.

Patnje su plodne! A grijeh je jalov kao prokleta smokva. Netečan je kao neosoljena hrana! U visinama grijeh imade tako bijednu cijenu, te nitko ni željom ne bi za njim posegnuo. A strpljiv život proveden u kršćanskoj nadi natapa se rosom umiranja Isusova na križu. Treba se sa svojim bolima penjati na visoko, na vrhunac, kao što se i Krist penjao na Kalvariju, pa ćemo odande vidjeti dozrele plodove svojih suza.

B. *Blagoslov zvijezda*

Zemlja je lutanje bez izlaza. Ona je dan bez sunca, noć bez zvijezda. A nebesa blagoslivaju dan i noć, osvjetljuju nauku i moral.

Nauka se trudi da nađe istinu, pa se redovito utopi u vlastitim zabludama. Zašto? Jer ne pušta prodor svjetlu odozgo. A u visini je jedina Istina, koja pokazuje put nauci.

Moral se trudi da postavi red među ljudima, pa se splete u zbrci svojih zakona. To je stoga, što mimoilazi Božje Zapovijedi. Jer u visinama se nalazi Čuvar morala; samo od njega silazi blagoslov na čovječja djela.

Čovjek je saliven od razuma i od volje. A jedno i drugo u nizini strada: razum se blati zabludom, a volja grijehom. I tako je čitav čovjek proklet. Stoga je potrebno, da se izvučemo iz nizine i uzletimo tamo, gdje se, prema riječima današnje poslanice, neprestano čuje pjesma: »Blagoslov i hvala i čast i sila i jakost Bogu našemu!«

O blagdanu Sviju Svetih pogledajmo u život »s visine i iz dubine!« I opredijelimo se za njihove stanove, gdje je sv. Ivan vidio »veliko mnoštvo naroda i plemena kako stoje pred prijestoljem«. Tamo, »u vječnom kraju zvjezdanom«, kako veli današnja liturgija, vidjet ćemo, kako je sitna zemlja u usporedbi s nebesima, koja nas čekaju i zovu.

DUŠNI DAN

»NEKA POČINU OD MUKA SVOJIH«

List na grani spava u zagrljaju kao dojenče na krilu svoje majke. Ne budi se ni onda, kad se njegovo stablo bori s olujom. Zadovoljan je, zadovoljna je i grana, na kojoj počiva. Ali, ako pružite ruku, pa ga otrgnete, prosuzit će i on i grana. Proteći će životni sokovi kao samrtne suze čovjeka na umoru. I kako se otrgnuti list suši, tako zacjeljuje rana na grani. Nakon kratkog vremena pogledajte granu, njezina rana je iščezla, jedva se još vidi brazgotina, gdje je nekada počivao list.

Nije li tako i kod nas? Kad u tužnoj povorci odnose nekoga iz našeg stana na groblje, prati ga plač. Teku suze iz očiju kao sokovi iz grane, kojoj su otrgnuli list. Ali, kako tijelo u grobu trune, tako se suze na očima suše. Kako prolazi dan za danom, tako iščezava uspomena na pokopano tijelo. Usne

više ne mole, cvijeća na njegovu grobu nema. Zacijelila je rana, jedva se još vide ostaci brazgotina.

O, kako pokojnici umiru u zaboravi, trunu kao otpalo lišće u gori! U Poslanici treće Mise Dušnog Dana čitamo: »Neka počinu od muka svojih!« Počinak! Ali ne u zaboravi, već u dragom sjećanju i u trajnoj molitvi.

I. Muke

A. *Svjedoci*

Svjedočanstvo evanđelja je jasno. Ono je tako bistro, te nitko ne može dvojiti u čistilišne muke. Donosimo samo jedan navod, koji prikazuje patničko stanje pokojnika u Čistilištu: »Ne ćeš izići odanle, dok ne platiš posljednje pare.« (Mt. 5, 26)

Crkveni Oci su preuzeli nauku evanđelja, pa su i govorili i pisali o čistilišnim zatvorenicima. Sv. Augustin veli: »Neki trpe kazne ovdje, neki tamo, a neki ovdje i tamo.«

Crkveni Sabori su službeno pozivali vjernike na molitvu, da olakšaju patnje svojim pokojnicima. Drugi Lijonski Sabor izričito govori o čišćenju duša poslije smrti.

Razumski pogled u prekogrobni život opravdava nauku evanđelja i Crkve. Čista duša je u Raju, jer nema zašto trpjeti kaznu. Grešna duša s neoprošteným grijesima odlazi u Pakao. A duša s oprošteným, ali nedovoljno okajanim grijesima, mora ići u neko mjesto čišćenja, prije negoli prijeđe u Raj.

B. *Patnje*

Kako trpe? Tri stvari treba imati na umu: blizinu Božju, oganj i nemoć. Bog je blizu, pokojnici osjećaju snažno blizinu Boga, anđela i svetaca. Ali pristup im je zabranjen. Žedni su. a ne mogu piti. Gladni su, a ne mogu jesti. Umorni su, a ne mogu otpočinuti. — Osim toga oni gore u vatri, i to ih muči do iznemoglosti. I ne mislite, da je čistilišna vatra bajka! O, ne! Krist je o tome kazao svoju riječ! Uostalom, ako je mogao dušu čovječju na ovome svijetu vezati uz tijelo, zašto na onom svijetu, u Čistilištu, ne bi mogao dušu za neko vrjeme vezati uz vatru? — Konačno, muke su im teže još i stoga, što su duše pokojnika svijesne, da same sebi ne mogu pomoći. Čekaju kao utopljenik, leže kao ptica polomljenih krila!

Kako dugo će trpjeti? U spisima nekog crkvenog Oca sam čitao, da za svaki teški grijeh treba biti u Čistilištu sedam naših godina. Ali nitko to na ovoj zemlji ne može pravo znati.

Tek dvije istine stalno znamo: nakon Sudnjeg dana Čistilišta više ne će biti; Crkva dugo moli za svoje spašene pokojnike

Gdje trpe naši pokojnici? To je tajna! Uzalud se trudi spiritizam, uzalud sve naše slutnje, jer je Bog ovu tajnu pridržao sebi. Svakome će biti jasno onog časa, kad izdahne.

II. Počinak

A. *Možemo im pomoći*

Oni su u zatvoru, a mi ih možemo osloboditi. Gladni su, možemo ih nasititi. Žedni su, možemo im dati piti. Bolesni su, možemo ih izliječiti.

Zašto? Kako?

Povezani smo s nebom! Mi još možemo moliti, jer smo u kraju, gdje se stiče, pa možemo s njima dijeliti kruh, što ga zaradimo. S druge strane, Bog je spreman, da nas usliša, jer je rekao: »Molite i dat će vam se.«

Dužni smo im pomoći! To traži od nas ljubav. Ako smo ih ljubili, zašto ih ne ljubimo do kraja? Zar grobna ploča mora pokopati i naše osjećaje? To traži od nas zahvalnost: Zar nam nijesu nikada dobru riječ rekli? Zar nam nijesu nikada dobro učinili? Pa, kad i ne bi zavrijedili, da im pomognemo, sućat nas sili, da nemoćnome pomognemo. Jer oni žive u Božjoj blizini, u blizini anđela i svetaca, a taj sitni korak sami ne mogu napraviti kao ni dijete, koje još nije prohodalo. Mi, ako hoćemo, možemo ih primiti za ruku i povesti u stan Božji. To od nas traži i pravda: jer cijela Crkva moli za nas, molimo onda i mi za njih!

B. *I hoćemo*

Zar ne bi bio okrutan čovjek, koji bi na putu ostavio ranjenika? Nadasve onda, kad bi u svojoj torbici imao lijekova i povoja za njegove rane? A eto, mi imademo na raspolaganju za njih sve, što je potrebno:

Svete Mise su najveći dar našim pokojnicima. Možemo ih dati služiti, možemo ih i u nakani za pokojnike slušati. O tom daru sv. Pavao veli: »Vi koji ste bili daleko, došli ste blizu krvlju Kristovom.« (Efež. 2, 13)

Oprosti su neiscrpna riznica Crkve. Tko hoće, može ih u svako vrijeme namijeniti za njih. O, kako nas malo stoji, a kako bi oni to skupo platili, kada bi se sami mogli oprostima poslužiti!

Molitve su ključ, što otvaraju Rajska vrata. Zašto smo okrutni kao čuvari tamnica? Zašto smo škrti kao ugojeni

bogataši? Zašto ne padnemo na koljena, pa otvorimo vrata, koja će ih uvesti u Slavu?

Dobra djela su valuta, propusnice, kojima pokojnici ulaze u počinak. Zašto im ne ispišemo propusnice? Zašto im ne posudimo novac? Ta, oni će nam s kamatama vratiti, kad iz muka prijeđu u počinak Slave. Budite velikodušni, prikažite za njih teškoće dana, dajte milostinju siromahu na njihovu nakanu, oprostite uvredu, pa to odricanje namijenite za njih. Jer svi bogoslovi jednodušno uče: »Svako dobro djelo, što ga činimo u ljubavi, koristi i dušama u Čistilištu.«

Hoćemo, mi ćemo im pomoći! A znadeš li, tko te zove iz čistilišne vatre? Ne čuješ li prigušeni glas, koji vapije i prosi? Zove te tvoj otac, koji te othranio. Zove te majka, koja je nad tvojim životom mnogo suza prolila. Zove te tvoj sin, tvoja kćerka, koje si ljubio i ti, oče, i ti, majko. Zove te tvoja sestra, koja ti je bila anđeo čuvar. I tebe, sestro, zove tvoj brat, koji je bio tvoj ponos i zaštita. Zove te suprug, zovu zaručnice i zaručnici, zovu i pozivaju se na ljubav, koju ste vi ovdje na zemlji u zakletvi potvrdili. Zovu prijatelji i prijateljice, zovu i dozivaju vam na um lijepe dane, što ste ih s njima u društvu proveli... Zar ste svi zanijemili? Zar ne čujete?

Naši misionari čine velika djela u poganskim krajevima. To je istina! Jer neznabošce dovode u Božji ovčinjak. Budite i vi misionari dušama u Čistilištu, privedite ih u Božju blizinu.

»Da, govori Duh, neka počinu od muka svojih!«

BEZGREŠNO ZAČEĆE

»BILA SAM S NJIME«

»U životu se mogu birati samo dvije staze: podati se ili se darovati.« (Rondelet) Prvo je iz koristi, drugo je iz ljubavi. Možda vam nije jasno? Kažimo ovako: život, vrijeme i sve, što ono donosi, nalik je na tržište. Na ovom tržištu imade »robe« svake ruke. Ali, ako procijenimo sve, što se nudi, kupovinu ćemo svrstati u dvoje: u ono što koristi tijelu i u ono što koristi duhu. Narudžbe su dakle ili sa strane tijela ili sa strane duha. Drugog kupca nema, jer čovjek je složen od tijela i od duše.

Mi prolazimo kroz život s dva kupca, a jedan i drugi se natječu, tko će više za sebe steći i nagomilati. Ali golema je

razlika u cijeni kupovanja: tijelo kupuje u bescjenje, a duh skupo plaća svoju opskrbu. A to znači: tijelo se podaje, prodaje se. Naprotiv, duh se odriče bezvrijedne robe. I tako se doživotno vodi rat između dobra i zla, a mi prolazimo sredinom opredjeljujući se čas za dobro, čas za zlo. Ponekad se dogodi, da dugo vremena sebe hranimo i odijevamo onim, što tijelo nabavlja. I tako se podajemo neiskusnu trgovcu i nabavljaču.

A na kraju života Bog će postaviti kobno pitanje: S kime si bio u društvu i s kim si stjecao? S tijelom ili s dušom? Sa Sotonom ili s Bogom? Marija o sebi veli u Poslanici današnje Mise: »Bila sam s njime sve slažući i radovala sam se svaki dan.«

I. Ponude tijela

A. *Pojedincima*

Brige u ekonomskim naporima ispunjanju cio naš dan. Kao da smo se rodili samo zato, da jedemo i da se odijevamo. Sve sami žuljevi i kod ratara i kod zanatlije i kod činovnika. To je stoga, što kroz život prolazimo ne misleći na potrebe duha. Nije li istina? Od jutra do mraka kupujemo i naručujemo, kako bi svoje tijelo opskrbili. A Krist nam je povjerio i dušu, pa je i naredio, da oba gosta hranimo i odijevamo. Štoviše, ukorio je one, koji pretjerano njeguju tijelo: »Pogledajte ljiljane... Otac nebeski ih oblači!« Zašto onda ne bismo dio brige prebacili na svoj duh?

Têk i ukus smo pokvarili u pretjeranoj brizi za tijelo. Ne prija nam duhovna hrana, te bismo ponekad najradije hodali četveronoške. Kao ovce na paši! To je opet stoga, što putujemo kroz život samo s jednim kupcem. A Bog nas je upozorio i na potrebe duše: »Ne živi čovjek samo o kruhu!« Zašto onda ne uzmemo u račun i ponude duha?

Tražimo izvore blagostanja, i to je dopušteno. Ali ne topimo se u rijeci, kad pronađemo izvore! Držimo se rukom za Boga, koji je čuvar duha. Tako je radila Marija: »Još nijesu bili provalili izvori, ja sam bila s njime.«

B. *Zajednici*

Ljudi kao po nagonu prenose svoj jednostrani rad i na zajednicu. I tako se društveni uređaj ne razlikuje od življenja pojedinog čovjeka. Pojedinac daje prednost tijelu, daje ga i društvo. Pojedinac ratuje sa susjedstvom, ratuje i narod s narodom.

Načela su isprevrnuta, pa u svakom narodu ima posebnih zakona i običaja. Razlike u svemu, iako se čovjek od čovjeka po naravi ne razlikuje. Zašto je to tako? Jer su načela materijalizirana. Računa se s ljudima kao s bićima, koja osim očiju, ustiju i probavnih organa ništa drugo nemaju. To je stoga, što tijelo upravlja tijelom.

Djela su zla, jer su učinjena po narudžbi tijela. Nekom narodu je, na primjer, potreban širi prostor. Što radi? Navijesti rat, pa oduzima susjedu zemlju. Ratovi nastaju samo iz dvaju razloga: ili radi osvajanja ili radi osvete. A jedno i drugo je prohtjev tijela. Isti su razlozi svim ostalim društvenim svađama, krađama, pronevjerenjima, lažima, ubojstvima.

Marija je i u toj stvari uzor: »Kad je postavljao temelje zemlji, bila sam s njime.«

II. Ponude duha

A. *U nauci*

Ali život mijenja svoje obličje, kad se uzmu u račun i njegova prava. Tada život izgleda onako, kako ga zamišlja Evanđelje. To je ideal Kristov, to je i bila njegova svrha na zemlji: naučiti čovjeka, da dade caru carevo, a Bogu Božje. Ovo načelo neka bude putokaz i znanosti i religiji!

Nauka je osamostaljena, pa se kosi s naukom evanđelja. Gorda je, pa joj se ne će sagibati pred izvorima Istine. Ali, iako je mozak dio tijela, nije pamet mozgovni plod. O, ne! Duh je nosilac istine. I sve dotle, dok čovjek bude tražio istinu izvan duha, sijat će, ali berbe ne će uživati. Ovakvim tjelesnim učenjacima navijestio je Bog neuspjeh: »U znoju ćeš jesti kruh!« Gorki kruh istine!

Nauka je obezglavljena, jer se splela zabludama. Što je znanost? Traženje, lutanje, zabluda! Nikad izlaza. Sistemi se sukobe sa sistemima. I laž gospodari. Kako ne će, kad je tijelo tjera u ponor, u mrak. A u mraku nije lako udariti pravim putem. Naprotiv, duh vodi u bezdan istine, u kom gori vječno svjetlo Božje nauke.

Marija je uzor oduhovljene žene, koja je utonula u bezdan Božje istine: »Kad je određenim zakonom opasivao bezdane, bila sam s njime.«

B. *U vjeri*

Poganske religije nijesu dosegle neba, jer ih je težina tijela prikovala za zemlju. Njihovi bogovi bili su sa zemlje, njihove želje i molitve ostajale su na zemlji. Ta, bog Bah bio je zaštitnik vina. Božica Venera bila je zaštitnica bludnosti.

Bog Ares bio je zaštitnik rata. I tako dalje! Sve bog do boga, sve sami podupiratelji tjelesnih prohtjeva.

Nasuprot tome, Bog sa Sinaja se sukobio s poganskim bogovima. Njegov Dekalog oborio je i zlatno tele i sve zemljane kumire. Sukobio se, i pobijedio je, jer je dao prednost duhu, a ne tijelu: odbacio je iz života poganstvo laž, a digao na prijestolje istinu o duši i o tijelu.

Danas, u kršćanskoj eri, duh nam nudi življenje s pravim Bogom. Ako prihvatimo ponude duha, na putu smo za nebesa. Ako prihvatimo ponude tijela, vraćamo se u poganstvo.

Marija je prvakinja na ovom putu. Bezgrešnim životom jedva se dotakla zemlje. Kao da je oduvijek na nebesima živjela: »Kad je postavljao nebesa, bila sam s njime!«

Dvovrstan je naš trud: napori za tijelo, napori za dušu. Progutat će nas tijelo i zemlja, ako mimoiđemo zahtjeve duše. Jer tijelo je proždrljivo. I nitko nas iz ždrijela tijela ne će izbaviti; nitko, osim Boga. Zato je potrebno, da na tržištu života ostanemo uz svog Boga, jer on jedini hrani i izdržava dušu.

Bezgrešno Začeće Marijino je blagdan ove suradnje s Bogom:

»Bila sam s njime sve slažući i radovala sam se svaki dan.«

SADRŽAJ

	Str.
I. Nedjelja Dolaska: *»Čas je da ustanemo od sna«*	5
II. Nedjelja Dolaska: *Biblijska obećanja*	8
III. Nedjelja Dolaska: *Naša radost*	11
IV. Nedjelja Dolaska: *Zorničko svjetlo*	15
Božić: *Novi svijet*	18
Nedjelja u Božićnoj osmini: *Otac i očuh*	21
Nova Godina: *Pavlova čestitka*	23
Blagdan Imena Isusova: *Moćno ime*	26
Bogojavljenje: *Gospodnja svjetlost*	29
Sveta obitelj: *Mir Kristov*	32
I. Nedjelja po Bogojavljenju: *Braća ljudi*	34
II. Nedjelja po Bogojavljenju: *Božji darovi*	37
III. Nedjelja po Bogojavljenju: *Ne osvećujte se!*	40
IV. Nedjelja po Bogojavljenju: *Ljubite jedan drugoga*	42
V. Nedjelja po Bogojavljenju: *Kristova riječ*	45
VI. Nedjelja po Bogojavljenju: *Teškoće i radosti kršćanskog života*	48
Nedjelja sedamdesetnica: *Kršćanski borac*	51
Nedjelja šezdesetnica: *Ponos kršćanina*	54
Nedjelja pedesetnica: *Ljubav*	57
I. Nedjelja Korizme: *Pravi trenutak*	60
II. Nedjelja Korizme: *Šesta zapovijed*	63
III. Nedjelja Korizme: *Kršćanski ideal*	66
IV. Nedjelja Korizme: *Dva svijeta*	69
Gluha nedjelja: *Svećenik Krist*	71
Nedjelja cvjetnica: *Ponizni Krist*	74
Uskrsna nedjelja: *Janje Božje*	77
Bijela nedjelja: *Pobjeda vjere*	81
II. Nedjelja po Uskrsu: *Psovka*	84
III. Nedjelja po Uskrsu: *Zao i dobar izgled*	87
IV. Nedjelja po Uskrsu: *Božji darovi*	90
V. Nedjelja po Uskrsu: *Čovječja riječ*	93
Spasovo: *Isusov odlazak*	96
Nedjelja po Spasovu: *»Ljubav pokriva mnoštvo grijeha«*	99
Duhovi: *Oganj*	103
Blagdan Presv. Trojstva: *Sakriveni Bog*	106

Str.

Tijelovo: *Isusovo Tijelo* — — — — — — — — — — 109
II. Nedjelja po Duhovima: *Susretljivost* — — — — — 112
III. Nedjelja po Duhovima: *Sotonine spletke* — — — — 115
IV. Nedjelja po Duhovima: *Čovječje suze* — — — — — 117
V. Nedjelja po Duhovima: *Miroljubivci* — — — — — — 121
VI. Nedjelja po Duhovima: *Bogatstvo duše* — — — — — 124
VII. Nedjelja po Duhovima: *Robovi i sinovi* — — — — — 127
VIII. Nedjelja po Duhovima: *Naš otac* — — — — — — 130
IX. Nedjelja po Duhovima: *Teške kušnje* — — — — — 133
X. Nedjelja po Duhovima: *Čovječji idoli* — — — — — 136
XI. Nedjelja po Duhovma: *Skromni ljudi* — — — — — 139
XII. Nedjelja po Duhovima: *Božji zakon* — — — — — — 142
XIII. Nedjelja po Duhovima: *Objavitelj Krist* — — — — — 146
XIV. Nedjelja po Duhovima: *Bitka za dušu* — — — — — 148
XV. Nedjelja po Duhovima: *Dvije žetve* — — — — — — 151
XVI. Nedjelja po Duhovima: *Ujedinitelj Otac* — — — — — 154
XVII. Nedjelja po Duhovima: *Blagoslovljeni okovi* — — — — 157
XVIII. Nedjelja po Duhovima: *Naše blago* — — — — — — 160
XIX. Nedjelja po Duhovima: *»Obucite novoga čovjeka«* — — 163
XX. Nedjelja po Duhovima: *Pijanica* — — — — — — — 166
XXI. Nedjelja po Duhovima: *Duhovi tame* — — — — — 169
XXII. Nedjelja po Duhovima: *»Nosim vas u srcu«* — — — — 172
XXIII. Nedjelja po Duhovima: *Čežnja za nebesima* — — — — 175
Posljednja nedjelja po Duhovima: *Otkup duše* — — — — — 178
Sv. Josip: *»Mio Bogu i ljudima«* — — — — — — — — — 181
Sv. Petar i Pavao: *Lik Sv. Pavla* — — — — — — — — — 184
Marijino Uznesenje: *»Blagoslovljen Gospod«* — — — — — — 187
Krist Kralj: *»Po Njemu i za Njega«* — — — — — — — — 189
Svi Sveti: *Pogled s visine* — — — — — — — — — — 192
Dušni dan: *»Neka počinu od muka svojih«* — — — — — — 195
Bezgrešno Začeće: *»Bila sam s Njime«* — — — — — — — 198